

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**KIRSAL KONUTLARDA GÜNÜMÜZ KULLANICI GEREKSİNİMLERİNİN
KARŞILANMASINA YÖNELİK MÜDAHALELERİN TESPİTİ VE ÖNERİLER
GELİŞTİRİLMESİ: ÇAMLIHEMŞİN KONAKLAR MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

İrem KARADENİZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZİRAN - 2022
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**KIRSAL KONUTLARDA GÜNÜMÜZ KULLANICI GEREKSİNİMLERİNİN
KARŞILANMASINA YÖNELİK MÜDAHALELERİN TESPİTİ VE ÖNERİLER
GELİŞTİRİLMESİ: ÇAMLIHEMŞİN KONAKLAR MAHALLESİ ÖRNEĞİ**

İrem KARADENİZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
"YÜKSEK İÇ MİMAR"
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 02 / 06 / 2022

Tezin Savunma Tarihi : 20 / 06 / 2022

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Tülay ZORLU

Trabzon 2022

ÖNSÖZ

“Kırsal Konutlarda Günümüz Kullanıcı Gereksinmelerinin Karşılanmasına Yönelik Müdahalelerin Tespiti ve Öneriler Geliştirilmesi: Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi Örneği” başlıklı tez çalışması Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü İç Mimarlık Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı’nda hazırlanmıştır.

Bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje numarası: FYL-2021-9406.

Yüksek lisans tez danışmanlığımı üstlenerek bilgi, deneyim, olumlamalarıyla ve cömertçe paylaştığı zamanı ile sayın hocam Prof. Dr. Tülay ZORLU’ya her zaman yanımda olduğunu hissettirdiği için sonsuz minnettarlığımı sunarım. Tez jürimde yer almayı kabul ederek beni onurlandıran sayın hocalarım Doç. Dr. Özge CORDAN ve Doç. Dr. Özge İSLAMOĞLU’na tezime verdikleri kıymetli katkılar için teşekkür ederim.

Bu çalışma Konaklar Mahallesi kırsal konut kullanıcılarının tüm içtenlikleri ile evlerini bana açmaları sayesinde gerçekleştirildi. Görüşme yapmayı kabul eden tüm kullanıcılara ve Konaklar Mahallesi Muhtarlığına teşekkür ederim.

Hayatım boyunca beni hep destekleyen kıymetli annem Fatma Karadeniz, babam Faruk Karadeniz, kardeşlerim Ceren Karadeniz ve Kerem Karadeniz’e çok teşekkür ederim.

İrem KARADENİZ
Trabzon, 2022

TEZ ETİK BEYANNAMESİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kırsal Konutlarda Günümüz Kullanıcı Gereksinmelerinin Karşılanmasına Yönelik Müdahalelerin Tespiti ve Öneriler Geliştirilmesi: Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi Örneği” başlıklı bu çalışmayı baştan sona kadar danışmanım Prof. Dr. Tülay ZORLU’nun sorumluluğunda tamamladığımı, verileri/örnekleri kendim topladığımı, deneyleri/analizleri ilgili laboratuvarlarda yaptığımı/yaptırdığımı, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallara uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 20/06/2022

İrem KARADENİZ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	III
TEZ ETİK BEYANNAMESİ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
ŞEKİLLER DİZİNİ	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XII
KISALTMALAR DİZİNİ	XV
1. GENEL BİLGİLER	1
1.1. Giriş	1
1.2. Sorunun Belirlenmesi	2
1.3. Çalışmanın Amacı ve Varsayımları.....	3
1.4. Alana Katkısı ve Özgün Değeri	4
1.5. Kırsal Mimari ve Kırsal Mimari Miras Kavramı	5
1.5.1. Kırsal Mimari ile İlgili Kavramlar	5
1.5.2. Kültürel Miras ve Kırsal Mimari Miras	6
1.5.3. Kırsal Mimari Mirasın Korunması	8
1.5.4. Kırsal Mimari Mirası Koruma Sorunları	12
1.6. Konut Kavramı	13
1.6.1. Kırsal Konut	15
1.6.2. Konutta Kullanıcı Gereksinimleri	18
2. YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	20
2.1. Çalışmanın Yöntemi	20
2.2. Çalışmanın Alanı ve Örneklem	27
2.3. Rize Çamlıhemşin Yöresi	29
2.3.1. Coğrafi Özellikleri	29
2.3.2. Ekonomik ve Sosyal Özellikleri	30
2.3.3. Tarihi	30
2.3.4. Konaklar Mahallesi.....	32

2.4.	Çamlıhemşin Kırsal Konutları	32
2.4.1.	Çamlıhemşin Kırsal Konutlarında Sabit-Hareketli Mobilyalar/ Dekoratif Öğeler	43
3.	BULGULAR VE İRDELEME	51
3.1.	Yerinde Tespit Çalışmasından Elde Edilen Bulgular	51
3.2.	Konaklar Mahallesi Kırsal Konut Kullanıcıları ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	141
4.	SONUÇLAR.....	178
5.	ÖNERİLER.....	187
6.	KAYNAKLAR	192
7.	EKLER	199
ÖZGEÇMİŞ		

Yüksek Lisans Tezi

ÖZET

KIRSAL KONUTLARDA GÜNÜMÜZ KULLANICI GEREKSİNİMLERİNİN KARŞILANMASINA YÖNELİK MÜDAHALELERİN TESPİTİ VE ÖNERİLER GELİŞTİRİLMESİ: ÇAMLIHEMŞİN KONAKLAR MAHALLESİ ÖRNEĞİ

İrem KARADENİZ

Karadeniz Teknik Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
İç Mimarlık Anabilim Dalı
Danışman: Prof. Dr. Tülay ZORLU
2022, 198 Sayfa, 3 Sayfa Ek

Doğu Karadeniz kırsal mimarisi sahip olduğu değerler ve özgün özellikleri ile önemli bir kırsal mimari miras niteliği taşımaktadır. Ancak, Doğu Karadeniz kırsal yerleşmelerindeki mimari doku hızla yok olmaya başlamıştır. Bu durumun en önemli sebepleri kırsal yerleşmelerden kentlere doğru yaşanan göçlerle ıssızlaşan yerleşimlerde atıl kalan konutların zaman içinde yok olması ya da kullanılan konutların yapılan nitelsiz ek ve müdahalelerle özgün özelliklerini kaybetmeleridir.

Çalışmanın amacı Çamlıhemşin ilçesinde yer alan Konaklar Mahallesi kırsal konutlarının özgün özelliklerini yitirmeden günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılayabilmesine yönelik müdahale önerilerinin geliştirilmesidir. Çalışmanın diğer amacı ise Konaklar Mahallesi kırsal konutlarının belgelenecek gelecek nesillere aktarılmasıdır. Çalışmanın birinci bölümünde kavramsal çerçevenin ortaya konması amacıyla kırsal mimari, kırsal mimari miras, konut, kırsal konut ve kullanıcı gereksinimleri kavramları açıklanmıştır. İkinci bölümde yerinde tespit çalışması ve yarı yapılandırılmış görüşmelere ilişkin bilgiler verilmiştir. Üçüncü bölümde yerinde tespit çalışmaları ile konut kullanıcılarıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler aktarılmaktadır. Bu kapsamda yerleşime ilişkin doku analiz haritaları, konutlara ilişkin envanter fişleri, konutlarda yapılan müdahalelere ilişkin analizler ve konut kullanıcıları ile yapılan görüşmelere ilişkin betimsel analizlere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde çalışmanın sonuçları ortaya koyulmuştur. Beşinci bölümde yöre konutlarının kullanıcı gereksinimlerini karşılamasına yönelik müdahale önerileri ve araştırmacılara öneriler sunulmuştur. Bu çalışma Karadeniz Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından desteklenmiştir. Proje numarası: FYL-2021-9406

Anahtar Kelimeler: Kırsal Mimari Miras, Kırsal Konut, Koruma, Kullanıcı Gereksinimleri, Çamlıhemşin

Master Thesis

SUMMARY

DETECTION OF INTERVENTIONS AND DEVELOPING SUGGESTIONS TO MEET TODAY'S USER NEEDS IN RURAL HOUSING: THE CASE OF ÇAMLIHEMŞİN KONAKLAR NEIGHBORHOOD

İrem KARADENİZ

Karadeniz Technical University
The Graduate School of Natural and Applied Sciences
Interior Architecture Graduate Program
Supervisor: Prof. Dr. Tülay ZORLU
2022, 198 Pages, 3 Pages Appendix

Eastern Black Sea rural architecture is an important rural architectural heritage with its values and original features. However, the architectural texture in the rural settlements of the Eastern Black Sea Region began to disappear rapidly. The most important reasons for this situation are the disappearance of the idle houses in the settlements that have become desolate due to the migration from rural settlements to the cities, or the loss of their original characteristics due to unqualified additions and interventions.

The aim of the study is to develop interventions suggestions for rural houses in Konaklar Mahallesi in Çamlıhemşin district to meet today's user needs without losing their original features. The other purpose of the study is to document and transfer the rural houses of Konaklar Mahallesi to future generations. In the first part of the study, the concepts of rural architecture, rural architectural heritage, housing, rural housing and user needs are explained in order to reveal the conceptual framework. In the second part, information about on-site detection and semi-structured interviews is given. In the third part, data obtained from on-site detection studies and interviews with residential users are presented. In this context, descriptive analyzes of the settlement-related texture analysis maps, the inventory receipts of the houses, the analyzes of the interventions made in the houses and the interviews with the house users are included. In the fourth chapter, the results of the study are presented. In the fifth chapter, interventions suggestions for meeting the user needs of the local houses and suggestions to the researchers are presented. This study was supported by Karadeniz Technical University Scientific Research Projects Unit. Project number: FYL-2021-9406

Key Words: Rural Architectural Heritage, Rural Housing, Conservation, User Needs, Çamlıhemşin

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No

Şekil 1.	Çalışma strüktürü.....	21
Şekil 2.	Çalışma alanı	28
Şekil 3.	Rize ilinin ve Çamlıhemşin ilçesinin Türkiye’deki konumu.....	29
Şekil 4.	Çamlıhemşin kırsal konutlarının yerleşimi	32
Şekil 5.	Taş kagir üzeri ahşap yığma duvarlar	33
Şekil 6.	Ahşap yığma yapılar	34
Şekil 7.	Göz dolma ve muska dolma duvarlar	34
Şekil 8.	Göz dolma sistem	35
Şekil 9.	Yöredeki konak yapılarının arazi kesiti	36
Şekil 10.	Konaklar mahallesi kırsal konutları.....	36
Şekil 11.	Ocaklık mekânı.....	37
Şekil 12.	Hayat mekânı.....	38
Şekil 13.	Bulma/Oda mekânı.....	39
Şekil 14.	Misafir odası.....	40
Şekil 15.	Ahır.....	41
Şekil 16.	Oçhan.....	42
Şekil 17.	Tuvalet.....	42
Şekil 18.	Serender	43
Şekil 19.	Serender ve bir kırsal konut.....	43
Şekil 20.	Sedir.....	44
Şekil 21.	Askı ve raflar	45
Şekil 22.	Ocaklık dolaplar	46
Şekil 23.	Pilita.....	47
Şekil 24.	Musandere	47
Şekil 25.	Gömme dolap	48
Şekil 26.	Döner dolap	48
Şekil 27.	Perdelik.....	49
Şekil 28.	Aydınlatma elemanları	49
Şekil 29.	Sandık ve şifonyer	50

Şekil 30. Beşik	50
Şekil 31. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki özgün kırsal yapılar (Konut/Serender)	52
Şekil 32. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'nde kullanıcıları ile görüşme yapılan konutlar.....	53
Şekil 33. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki konutların kullanım durumları (mevsimlik, sürekli kullanılanlar ve atıl durumdaki konutlar	54
Şekil 34. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutların mülkiyet durumları	55
Şekil 35. K1 konutu cephe fotoğrafları.....	58
Şekil 36. K1 konutu ocaklık mekânı.....	59
Şekil 37. K1 konutu misafir odası	59
Şekil 38. K1 konutu hayat mekânı ve oda	60
Şekil 39. K1 konutu eklenen banyo tuvalet	60
Şekil 40. K2 konutu kuzey ve güney cephesi	64
Şekil 41. K2 konutu ocaklık ve hayat mekânları	65
Şekil 42. K4 konutu güneybatı ve güneydoğu cepheleri	73
Şekil 43. K4 konutu ocaklık mekânı	74
Şekil 44. K5 konutu güneydoğu cephesi ve serender	78
Şekil 45. K5 konutu ocaklık mekânı.....	79
Şekil 46. K6 konutu ocaklık mekânı.....	84
Şekil 47. K6 konutu mutfak ve hayat mekânları	84
Şekil 48. K7 konutu kuzeydoğu ve güneydoğu cepheleri	88
Şekil 49. K8 konutu hayat ve misafir odası mekânları	93
Şekil 50. K8 konutu bulma/oda (6 numaralı mekân).....	94
Şekil 51. K8 konutu ocaklık mekânı (1 numaralı mekân)	95
Şekil 52. K8 konutu balkon (10 numaralı mekân).....	95
Şekil 53. K9 konutu mekânları	99
Şekil 54. K9 konutu hayat mekânı (2 numaralı mekân)	100
Şekil 55. K11 konutunun güney, kuzey, batı cepheleri ve patika yolu.....	107
Şekil 56. K11 konutu ocaklık mekânı.....	108
Şekil 57. K11 konutu hayat mekânı.....	108
Şekil 58. K13 konutu mekânları	116
Şekil 59. K14 konutu mekânları	120
Şekil 60. K15 konutu mekânları	125

Şekil 61. K16 konutu mekânları	130
Şekil 62. K16 konutu misafir odası	130
Şekil 63. K17 konutu ocaklık/mutfak mekânı (1 numaralı mekân).....	135
Şekil 64. K17 konutu mekânları	135
Şekil 65. Kullanıcıların yaş dağılımları	142
Şekil 66. Kullanıcıların cinsiyet dağılımları	142
Şekil 67. Kullanıcıların medeni durumları	143
Şekil 68. Kullanıcıların eğitim durumları	143
Şekil 69. Kullanıcıların meslek dağılımları	143
Şekil 70. Kullanıcıların konut kullanım süreleri.....	144
Şekil 71. Konutların mülkiyet durumları.....	144
Şekil 72. Konutların aktif kullanıcı durumları.....	145
Şekil 73. Kilitli odaya ait kapı	146
Şekil 74. Birden fazla kullanıcıya sahip konutların kullanım durumları.....	146
Şekil 75. Konutlarda özgün işlevi dışında farklı bir işlevde kullanılan mekânlar	147
Şekil 76. Konutlarda atıl hale gelen mekânlar	147
Şekil 77. Konutta çoğunlukla zaman geçirilen mekânlar	147
Şekil 78. Kullanıcıların konutlarında memnun oldukları/sevdikleri özellikler	148
Şekil 79. Konutlarda günümüzde kullanılan soba	149
Şekil 80. Kullanıcıların konutlarında memnun olunmadıkları/şikayetçi oldukları özellikler.....	150
Şekil 81. Odanın bölünerek tuvalet banyo, mutfak mekânlarının düzenlenmesi (K6 konutu).....	151
Şekil 82. K9 konutunda birleştirilen odalar	152
Şekil 83. K17 konutunda oda ve ocaklık mekânının birleştirilmesi	152
Şekil 84. K1 konutunda atıl hale gelen misafir odası	153
Şekil 85. Konutlara hacim eklenmesi	153
Şekil 86. Mutfığa dönüştürülmüş ocaklık mekânı	154
Şekil 87. Ambar mekânın banyo/tuvalet dönüştürülmesi (K9 konutu)	155
Şekil 88. Mimari yapı elemanlarındaki değişim.....	168
Şekil 89. Konutta yaptırmak istenilen değişiklikler	171
Şekil 90. Konutta yaptırmak istenilen değişikliklere neden olan	171
Şekil 91. Banyo mekânı önerileri	189
Şekil 92. I tipi mutfak	189

TABLolar DİZİNİ

Sayfa No

Tablo 1. Kırsal mimarinin korunmasına ilişkin önemli ilkesel metinler	11
Tablo 2. Konutta yer alan bölümler ve eylemler	14
Tablo 3. Kırsal konut morfolojisini belirleyen faktörlerin bakış açılarına göre sınıflandırılması	17
Tablo 4. Konut envanter fişi	25
Tablo 5. Çalışma kapsamındaki konutların plan şemalarının hazırlanması	26
Tablo 6. Konutlardaki müdahalelerin analiz başlıkları	26
Tablo 7. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) nüfus verileri	30
Tablo 8. K1 konutu envanter fişi	56
Tablo 9. K1 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	57
Tablo 10. K2 konutu envanter fişi	61
Tablo 11. K2 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	62
Tablo 12. K2 konutu özgün ve güncel çatı katı plan şemaları	63
Tablo 13. K3 konutu envanter fişi	66
Tablo 14. K3 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	67
Tablo 15. K3 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	68
Tablo 16. K4 konutu envanter fişi	70
Tablo 17. K4 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	71
Tablo 18. K4 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	72
Tablo 19. K5 konutu envanter fişi	75
Tablo 20. K5 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	76
Tablo 21. K5 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	77
Tablo 22. K6 konutu envanter fişi	80
Tablo 23. K6 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	81
Tablo 24. K6 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	82
Tablo 25. K7 konutu envanter fişi	85
Tablo 26. K7 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	86
Tablo 27. K7 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	87
Tablo 28. K8 konutu envanter fişi	90
Tablo 29. K8 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	91

Tablo 30. K8 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	92
Tablo 31. K9 konutu envanter fişi	96
Tablo 32. K9 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	97
Tablo 33. K9 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	98
Tablo 34. K10 konutu envanter fişi	101
Tablo 35. K10 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	102
Tablo 36. K10 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	103
Tablo 37. K11 konutu envanter fişi	105
Tablo 38. K11 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	106
Tablo 39. K12 konutu envanter fişi	109
Tablo 40. K12 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	110
Tablo 41. K12 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	111
Tablo 42. K13 konutu envanter fişi	113
Tablo 43. K13 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	114
Tablo 44. K14 konutu envanter fişi	117
Tablo 45. K14 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	118
Tablo 46. K15 konutu envanter fişi	121
Tablo 47. K15 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	122
Tablo 48. K15 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	123
Tablo 49. K16 konutu envanter fişi	126
Tablo 50. K16 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	127
Tablo 51. K16 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	128
Tablo 52. K17 konutu envanter fişi	131
Tablo 53. K17 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	132
Tablo 54. K17 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları	133
Tablo 55. K18 konutu envanter fişi	136
Tablo 56. K18 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	137
Tablo 57. K19 konutu envanter fişi	139
Tablo 58. K19 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları	140
Tablo 59. Konutlarda mutfak ekleme	157
Tablo 60. Konutlarda banyo ve tuvalet ekleme	159
Tablo 61. Konutlarda odaların mekânsal/işlevsel dönüşümü	161
Tablo 62. Konutlarda misafir odalarının işlevsel dönüşümü	162

Tablo 63. Konutlarda ambarların işlevsel dönüşümü	164
Tablo 64. Konutlara mekânsal düzeyde yapılan müdahaleler	166
Tablo 65. Konaklar Mahallesi kırsal konutlarında karşılaşılan temel problemler (doğa kaynaklı sorunlar ve insan kaynaklı sorunlar).....	187

KISALTMALAR DİZİNİ

AP	: Avrupa Parlamentosu
COE	: Council of Europe
ÇEKÜL	: Çevre ve Kültür Değerlerini Koruma ve Tanıtma Vakfı
EAA	: European Association of Archaeologists
EAC	: Europae Archaeologiae Consilium
EAFRD	: European Agricultural Fund For Rural Development
EC	: Avrupa Komisyonu
ECOVAST	: The European Council for the Village and Small Town
ELO	: The European Landowners Organisation
EUROGITES	: The European Federation of Farm and Village Tourism
ICOMOS	: International Council on Monuments and Sites
R.E.D.	: The International Association Rurality-Environment-Development
RISE	: The Rural Investment Support for Europe Foundation
TKVKK	: Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Kırsal mimari, ait olduğu yerleşmenin kültürel özellikleri ve yaşam biçimi çerçevesinde coğrafi özelliklerine uyumlu olarak biçimlenen mimaridir. Kırsal mimariler halkın ürettiği yapılardır. Yapıların inşasında yerel malzeme ve teknolojiler kullanılmaktadır. Kırsal mimari yerleşmeye özgü olup yöreden yöreye farklılaşmaktadır. Bu yönüyle kırsal mimari ait olduğu yerleşmeler için somut ve somut olmayan değerler kaynağı olarak kabul edilmektedir. Geçmişin izlerini taşıyan ve geleceğe aktarılması gereken bu yapılar kültürel miras kapsamında kırsal mimari miras olarak değerlendirilmektedir.

Günümüzde hızlı ve plansız kentleşmenin ile ortaya çıkan sorunlar ve kırsalda yaşanan değişimler konutları olumsuz olarak etkilemektedir. Bu sorunlar; kırsal alanlardaki üretim biçimlerinin değişmesine paralel olarak ekonomik problemlerin yaşanması nedeniyle kırsaldan kentlere göçlerin yaşanması, kırsal alanlardaki teknik ve sosyal alt yapı sorunları, zaman içinde toplumsal beğenilerin değişmesi, doğal kaynakların ve alanların farklı amaçlarla kullanılması ve yasal-yönetmelik sorunlarıdır. Bu sorunlara bağlı olarak konutların terk edilerek atıl hale gelmesi ya da geleneksel/kırsal konutların günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılamada yetersiz kalması sebebiyle niteliksiz müdahale ve eklerle özgün yapılarının bozulması kırsal mimari miras niteliği taşıyan konutları olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle kırsal mimari mirasın korumasına yönelik uygulamaların ivedilikle hayata geçirilmesi önem kazanmaktadır. Yerleşmelerin kültürel ve tarihi özelliklerini yansıtan bu yapıların geleceğe aktarılması kültürel sürdürülebilirlik açısından önemlidir. Bu amaçla yapılan çalışmalar kırsal mimari mirası koruma kapsamında değerlendirilmektedir.

Kırsal mimarinin büyük bir bölümünü yöre konutları oluşturmaktadır. Yöreye özgü yaşam biçimi, aile yapısı, kültürel değerler, üretim biçimleri gibi pek çok bilgiyi aktaran konutların korunması kültürel süreklilik için önemlidir.

Doğu Karadeniz bölgesi sahip olduğu doğası, kültürü ve yöreye özgü mimarisi ile zengin bir kültürel mirasa sahiptir. Yüksek eğimli yamaçlarda topoğrafyaya uygun olarak

inşa edilmiş konutlar bölgenin yaşam kültüründen de izler taşımaktadır. Günümüzde kırsaldan kente yapılan göçlerle giderek ıssızlaşan yerleşmelerde konutların büyük bölümü mevsimlik ve sürekli olarak iki farklı şekilde kullanılmakta ya da terk edilerek atıl hale gelmektedir. Sürekli ya da mevsimlik kullanılan konutlarda günümüz konfor şartlarını sağlamaya yönelik çeşitli müdahaleler söz konusu olmaktadır. Bu müdahalelerde konutun dış duvar sisteminde ya da iç mekân kurgusunda birtakım değişiklikler ya da ekler yapılmaktadır. Bu değişiklikler genellikle yapı ile uyumsuz, yapının özgün özelliklerini bozan niteliksiz müdahalelerdir.

Bu çalışma Çamlıhemşin ilçesine bağlı Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutların günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılamasına yönelik müdahalelerin tespiti ve koruma önerileri sunma üzerinde temellenmiştir. Bu doğrultuda yerleşimdeki konutlarda yerinde tespit çalışmaları yapılarak konutların kullanıcıları ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda konutların geçirdikleri müdahaleler ve yapılması istenenler belirlenerek konutların günümüz kullanımına yönelik öneriler sunulmuştur.

1.2. Sorunun Belirlenmesi

Doğu Karadeniz Bölgesi, doğal ve kültürel zenginliklere ve zengin bir kırsal mimari mirasa sahiptir. Son zamanlarda Doğu Karadeniz kırsal yerleşmelerindeki kırsal mimari mirasın hızla yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı görülmektedir. Bu durumun nedenlerinden biri kırsal yerleşmelerden kentlere doğru yaşanan göçlerdir. Göçlerle ıssızlaşan yerleşimlerde terk edilerek atıl hale gelen kırsal konutlar birer birer yok olurken halen kullanılanlar ise günümüz ihtiyaçlarını ve konfor şartlarını sağlamak adına yapılan niteliksiz ek ve müdahaleler ile özgün özelliklerini kaybetmektedir. Bölgedeki kırsal yerleşimlerde konutların büyük bir bölümü büyük şehirlere göç eden yöre halkının yaz aylarında kullandığı ve yılın büyük bölümü boş kalan konutlardır. Bu durumda Doğu Karadeniz kırsal konutları için sürekli ve mevsimlik kullanıcılar olmak üzere iki farklı kullanıcı grubunu ve buna bağlı olarak farklılaşan gereksinimleri gündeme getirmektedir. Ayrıca genellikle miras yoluyla edinilmiş olan bu konutların birçoğu birden fazla ailen tarafından ortak olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda değişen kullanım biçimleri ve kullanıcı profiline bağlı olarak kullanıcı gereksinimleri, konuttan beklentiler, konuta ilişkin memnuniyet durumları, konut kullanım biçimleri farklılaşmaktadır. Kullanıcıların

mevcut gereksinmelerini karşılamaya yönelik olarak yaptıkları müdahaleler konutların özgün özelliklerine zarar vermektedir. Doğu Karadeniz kırsal konut dokusunun özgün özelliklerini kaybetmeden gelecek kuşaklara aktarılması kültürel sürdürülebilirliğin sağlanabilmesi için çok önemlidir. Bu sebeple kullanıcıların günümüz ihtiyaçlarının belirlenerek bu ihtiyaçların konutların özgün özelliklerine zarar vermeden karşılamasına yönelik müdahale önerilerinin ortaya konması büyük önem taşımaktadır.

1.3. Çalışmanın Amacı ve Varsayımları

Bu çalışmanın amacı Rize ili Çamlıhemşin ilçesi Konaklar Mahallesi'nde yer alan kırsal konutların günümüzde değişen kullanım biçimleri, kullanıcı profili ve buna bağlı olarak farklılaşan kullanıcı gereksinmelerinin belirlenerek konutların özgün özelliklerine zarar vermeden bu gereksinmeleri karşılamaya yönelik müdahale önerileri sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda;

- Konutlarda günümüz kullanım biçimlerinin belirlenmesi
- Konutların sürekli ya da mevsimlik kullanımına yönelik kullanıcı memnuniyet durumlarının belirlenmesi
- Sürekli ve mevsimlik kullanımlarda kullanıcıların konuta ilişkin gereksinme ve beklentilerinin belirlenmesi
- Konuta yapılan müdahalelerin tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Çalışmanın bir diğer amacı ise Doğu Karadeniz Bölgesi'nde özgün özelliklerini büyük ölçüde koruyarak günümüze dek ulaşmış Konaklar Mahallesi kırsal konutlarının belgelenerek gelecek nesillere aktarılmasıdır.

Bu bağlamda çalışmanın temel varsayımları aşağıda sıralanmaktadır;

- Günümüzde konutların sürekli ya da mevsimlik kullanılması durumuna bağlı olarak konut kullanım biçimleri değişmektedir.
- Konutlarda sürekli yaşayanlar ve mevsimlik kullananların kullanıcı gereksinimleri ve beklentileri değişmektedir.
- Mevcut konutlar günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılamamaktadır.
- Sürekli ve mevsimlik kullanım için konutta yapılan müdahaleler/değişiklikler farklıdır.

1.4. Alana Katkısı ve Özgün Değeri

Tezin çalışma alanı olan Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'nde yer alan kırsal konutlar malzeme yapım tekniği, mekânsal özellikler, mimari yapı elemanları, donatı ve süsleme bağlamında özgün özelliklere sahip konutlardır. Özgün özellikleri büyük ölçüde korunarak günümüze ulaşmış olan bu kırsal konut dokusu yöredeki yaşam kültürü ve mimari mirasın önemli örneklerini barındırmaktadır. Yöredeki konutlar, özgünlük değeri, geleneksel değer, belge değeri, çokluk değeri gibi pek çok korunmaya değer olma ölçütüne sahiptir. Bu bağlamda Karadeniz kırsal konutu araştırmaları için önemli yerleşmelerden biridir.

Literatürde Doğu Karadeniz kırsal mimari mirası hakkında farklı konuları irdeleyen lisansüstü tez çalışmaları bulunmaktadır. Bu tez çalışmalarında ağırlıklı olarak; yöredeki kırsal mimari mirasa ilişkin farklı yörelerdeki dokuların ya da tekil olarak konutların tespiti (Cengiz, 2015; Demirrenk, 2017; Büyüksofuoglu, 2019; Otyakmaz, 2019) veya korunmasına yönelik önerilerin geliştirilmesi (Eskiçırak, 2009; Reyhan, 2011; Güler, 2012) konuları işlenmiştir. Bu çalışmanın özgün yönü Konaklar Mahallesi'ndeki tüm konutların ele alınıyor olması, kullanıcılarla yapılan görüşmelerle konutların kullanım biçimlerinin, kullanıcı ihtiyaçlarının ve varsa kullanıcıların konutlarına yaptıkları müdahalelerin ayrıntılı olarak tespit ve analiz edildikten sonra koruma ve kullanım önerileri sunuyor olmasıdır.

Özetle bu çalışma sonunda geliştirilecek kullanım ve müdahale önerilerinin sadece literatürde yer alan genel koruma yaklaşımlarına dayanmayıp doğrudan konut kullanıcıları ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ve yerinde tespit çalışmaları doğrultusunda geliştirecek olması birinci özgün yönüdür.

Çalışmanın ikinci özgün yönü ise çalışma alanı olarak belirlenen Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal mimari dokunun özgün özelliklerini bozulmadan korunmuş olması ve bu çalışmanın yerleşimin tümünü kapsayan, yöreyi bir bütün olarak değerlendiren bir çalışma olmasıdır.

1.5. Kırsal Mimari ve Kırsal Mimari Miras Kavramı

1.5.1. Kırsal Mimari ile İlgili Kavramlar

Kırsal yerleşmeler, üretimin tarıma dayalı olduğu, kırsal nüfusun yaşadığı ve çalıştığı yerlerdir (Hasol, 2019). Başka bir deyişle insanların yeryüzünü değiştirme olgusuyla birlikte doğal coğrafi görünümün kültürel coğrafi görünüme dönüştüğü yerleşmelerdir (Tümertekin ve Özgüç, 2002). Kırsal mimari ise bu yerleşmelerde bölgenin fiziksel şartlarının, kültürel yapısının ve yaşam biçiminin genel olarak insan-yer etkileşiminin somut olarak yansıdığı yapılardır. Günümüzde literatürde kırsal mimarlığı ifade etmek için kullanılan; halk mimarlığı, yöresel/yerel mimari, bölgesel mimari, vernaküler mimari, spontan mimarlık, primitif mimarlık geleneksel mimarlık, anonim mimarlık ya da mimarsız mimari vb.” birçok kavram bulunmaktadır (Rudofsky, 1981; Bektaş, 2001; Sözen ve Tanyeli, 2007).

Yapı sanatının ürünü olan ve uzman olmayanlar tarafından gerçekleştirilen yapılar uluslararası çalışmalarda Vernacular Architecture adı ile tanımlanmaktadır (Sezgin, 1984). Heath (1988) vernaküler mimariyi geleneksel bilginin izleri ve yerel adaptasyonun formülleri olarak ifade etmektedir. Oliver kırsal mimariyi yöre halkının gereksinmelerinin, yaşam biçiminin, ekonomik faaliyetlerinin ve değerlerinin izlerini taşıyan yörenin olanakları, geleneksel malzeme ve tekniklerle inşa edilmiş yapılar olarak tanımlamaktadır (Oliver, 2006:30). Vernaküler mimari yöre halkının gereksinmelerine bir yanıt olarak iklim, topoğrafya ve coğrafi konum gibi fiziksel çevre koşullarının etkisinde biçimlenmektedir (Çekül, 2012). Ayrıca yörenin maddi kaynakları, sosyal yapıları, inanç sistemleri, davranış kalıpları, dünya görüşü pek çok sosyo-kültürel faktörlerin etkisi de söz konusudur. Bu yönüyle vernaküler mimari formun da ötesinde karmaşık sosyal ve kültürel ilişkilerin mekânsal oluşumu olarak değerlendirilebilir. Rapoport (1969) ise bu durumu yöre kültürünün fiziksel bir çevirisi şeklinde açıklamaktadır. Üretiminde kullanılan kaynakların, teknolojilerin ve mimari detayların yere özgü olması, yörenin kültürel, ekonomik, sosyal değerlerini yansıtmaları ve inşa sürecinin tecrübe ve deneyime dayalı olması ile özelleşmektedir. Vernaküler mimarlık bölgeselliğin, etniğin ve yerelliğin sentezi ile oluşturulmuş yörenin kendine özgü mimari biçimlenme dili anlamına gelmektedir (Rapoport, 1969; Oliver, 1983; Sezgin, 1984, Oliver, 1997; Oliver, 2006, Eyüce, 2005, Tipnis, 2012; Masrour ve Karbaschi, 2015). Vernaküler mimarlıktaki en yaygın yapı türü

konutlardır. Dünya Vernaküler Mimarlık Ansiklopedisi'nde de vernaküler mimarlığın halk tarafından yapılmış konutları ve evleri kapsadığı ifade edilmektedir. Vernaküler mimarlık yerine halk mimarlığı ifadesini kullanan Hasol (2019)' a göre kırsal konutlar çoğu kez sahiplerince yerel malzeme ve tekniklerle iklim koşullarına uygun olarak inşa edilir.

Kuban (1995), kendi evini yerel ve organik yöntemler, yerel işçilik ve anlayış ile yapma anlamında anonim mimari ifadesini kullanarak geleneksel toplumlarda insan tarafından şekillendirilen çevrenin büyük bölümünü oluşturduğunu ifade etmektedir. Kırsal mimarlık ise Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü'nde, "Halkın kendi çevresinden sağladığı malzemeye yerel geleneksel teknikleri ve biçimleri kullanarak gerçekleştirdiği bir çeşit anonim mimarlık olarak açıklanmaktadır. Aran (2000), kırsal mimarlığı doğal karakteriyle özgün, toplumun geleneksel gereksinmelerine, yer ve iklime karşı bir yanıt olarak tanımlamaktadır. Kırsal mimarinin oluşumunda; çevresel etmenler (iklim, topografya vb.), sosyal etmenler (aile yapısı, sosyo-ekonomik yapı vb.), kültürel etmenler (yaşama biçimleri vb.) ve bireysel etmenler belirleyici olmaktadır (Batur & Gür, 2005:165; Bektaş, 2001:23). Kırsal mimarinin, yerel halkın yaşam kültürü, üretim biçimleri, toplum yapı ve geleneklerinin etkisi ile coğrafi özelliklerine uyumlu yerel teknoloji ile üretilmiş yapılar olduğu söylenebilir.

Vernaküler mimari uzun yıllardır pek çok araştırmacı tarafından farklı yönleriyle ele alınan bir konudur. Başlangıçta yapım malzemesi ve mimari form üzerinde çalışmalar yapılmıştır. Araştırmaların kapsamı genişledikçe vernaküler mimari hakkındaki nitel çalışmalar, odak noktasını mimarinin anlam, kimlik ve güç dahil maddi olmayan ve kültürel yönlerine kaydırmıştır (Wagner and Mikesell, 1962; Rapoport, 1969; Jackson 1996; Tümertekin ve Özgüç, 2002; Oranratmanee, 2020). Bu tez kapsamında yörenin yaşam kültürü, üretim biçimleri doğrultusunda yerel malzeme ve teknik ile inşa edilmiş vernaküler mimari için kırsal mimari kavramı kullanılacaktır.

1.5.2. Kültürel Miras ve Kırsal Mimari Miras

Kültürel miras, bir yöreye ait kültürel bilgileri içeren sanat, mimari, tarih, arkeoloji, etnografya alanlarında önemli varlıkları kapsamaktadır (Aşılıoğlu ve Memlük 2010:185). Başka bir deyişle insanların geçmişten bugüne kadar yaşayarak biriktirdiği, zenginleştirdiği ve gelecek kuşaklara aktardığı kümülatif bir veri dizisidir (Selanik Ay ve Kurtde Fidan,

2013:1137). Bu bağlamda kültürel miras, yaşam kültürü zenginliğinin ve geçmişte varılan teknik düzeyin belgesidir (Madran ve Özgönül, 2005).

Kültürel miras, toplumların kültürlerinin, geleneklerinin ve değerlerinin hem maddesel hem de tinsel ifadesi olarak değerlendirilebilir. Geçmiş toplumların üretim ve yaşam biçimleri, dünya görüşleri, gelenekleri, töreleri gibi pek çok konuda bilgi veren çok boyutlu bir kavramdır. Bu nedenle kültürel miras geçmiş, bugün ve gelecek arasındaki iletişim için önemli bir yere sahiptir.

ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi'nde kültürel miras, "Geçmişten bugüne ulaşmış, insanların sahiplik bağı içinde olmaksızın sürekli değişim halinde olan değerlerinin, inançlarının, bilgilerinin ve geleneklerinin bir yansıması olarak betimlenen somut ve somut olmayan tüm varlıklardır. Kültürel miras, insanlar ve mekânlar arasında zaman içinde meydana gelen etkileşimden kaynaklanan çevrenin tüm özelliklerini içerir." şeklinde ifade edilmektedir (ICOMOS, 2013).

Taşınmaz kültür varlıklarının oluşturduğu kültürel miras, geçmiş yaşamla ilgili bilgileri bize aktaran en anlamlı belgelerin başında gelir. Bizden önceki nesillerin yaşam biçimleri, ilişkileri, estetik anlayışları, yapı ve süsleme sanatında ulaştıkları düzey vb. birçok önemli bilgi ancak yapılar aracılığıyla alınabilir. (Madran ve Özgönül, 2005). Bu kapsamdaki yapılar mimari miras olarak değerlendirilmektedir. Mimari miras, kültürel mirasın en önemli bileşenlerinden biridir. Mimari mirası somut bir ürün olarak görmenin ötesinde ortak hafıza ve tarihsel ayrıntılar, ortak aidiyet, kültürel kimlik gibi somut olmayan kültürel miras ve çevreyle birlikte ele alınmalıdır. ICOMOS mimari mirası "İnsanlığın ortak malı olan ve günümüze ulaşmış özgün nitelikleriyle geleceğe aktarılması gereken, farklı ölçek ve nitelikte olan ve tüm değerleriyle, bütünlük koruma ilkelerine göre korunması gereken yapı ve yapı grupları" olarak ifade etmektedir (ICOMOS, 2013). Bu yönüyle mimari mirasın önemli bir parçası olan kırsal mimari sahip olduğu tüm değerler ile korunmalıdır.

Kültür ve doğanın birlikte yoğrulması ve yorumlanması ile oluşan kırsal kültürel miras hem kültürel hem de mimari mirasın önemli bileşenlerinden biridir. Kırsal yerleşimler tarihsel süreçte bilimsel ve teknolojik alandaki gelişmeler, kentleşme, toplumsal yapıda yaşanan sosyo-kültürel değişimler ve daha pek çok faktöre bağlı olarak değişen yaşam biçimleri/dinamikleri ve insan gereksinimleri sebebiyle tehdit altında bulunmaktadır. Bu sebeple kültürel mirasımızın önemli bir parçası olan kırsal yaşam

kültürü ve kırsal mimarilerin korunması kültürel sürekliliğin sağlanması adına çok önemlidir (Aras ve Efe Ziyrek, 2021).

1.5.3. Kırsal Mimari Mirasın Korunması

Koruma, toplumlar için tarihi, sanatsal, kültürel, estetik değerler bakımından önemli görülen varlıkların geleceğe aktarılma çalışmasıdır. Hasol, koruma kavramını, tarih ya da sanat değeri taşıyan yapıların, doğal değerlerin ya da kent parçalarının yaşamlarını sürdürebilmeleri için muhafaza, onarım ve bakımına ilişkin gerekli önlemlerin alınması olarak açıklamaktadır (Hasol, 2019).

Koruma kavramı ilk olarak 18. yüzyılın sonunda Sanayi Devrimi sürecinde ortaya atılmıştır. Sanayileşme ile kırsal nüfusun kentlere yönelmesi, kırsal ve kentsel yerleşmelerdeki yaşam biçimlerinde ve üretim tekniklerinde köklü değişikliklere neden olmuştur. Kırsal çevrenin farklılaşma sürecine girmesiyle, kırsal yerleşmelerdeki mimari yapıların da kültür mirası olarak korunmasını gündeme getirmiştir. Bu bağlamda Avrupa’da çiftlik evleri geçmiş kültürün somut verileri olarak açık hava müzelerine taşınıp sergilenmesi yaklaşımı geliştirilmiştir (Eres, 2013; Eres, 2016).

Kırsal mimari mirasın korunmasına yönelik çalışmalar tarih boyunca söz konusu olmuş ve zaman içinde farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. II. Dünya Savaşı tarihi çevrelerin korunması açısından önemli rol oynamıştır. Kırsal yapılar açık hava müzelerinde koruma altına alınıp sergilenirken, savaş nedeniyle bozulan kent dokularının da korunması ve yaşatılması için 1962 tarihinde “Malraux Yasası” yürürlüğe girmiştir. 1962 yılında UNESCO tarafından Paris’te düzenlenen “Yerleşmelerin ve Doğal Çevre Ortamlarının Kimliğinin ve Çekiciliğinin Korunması Konferansı” nda kırsal alanların ve doğal çevrenin korunmasına ve belgelenmesine ilişkin kararlar alınmıştır (Eres, 2013).

1964 tarihli Venedik Tüzüğü’nde ve 1975 tarihli Amsterdam Bildirgesi’nde koruma yaklaşımının tarihsel ve kültürel değeri olan tüm kentsel ve kırsal alanları da kapsamı gerektiği ifade edilmiştir. UNESCO’nun Nairobi’de düzenlediği Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Roller Konusunda Tavsiyeler toplantısında tarihi alan ve çevresi (geleneksel alanlar da dahil) özellikle özgünlüklerini zedeleyebilecek uygun olmayan kullanımlar, gereksiz ekler, yanlış veya duyarsız değişiklikler gibi zararlı etkenlere karşı korunması ilkesi geçmektedir (Ahunbay, 2019b). 1977 yılında Granada’da düzenlenen Bölgesel Planlamada Kırsal Mimari Sempozyumu’nda kırsal mimarinin yok olma tehlikesi

ile karşı karşıya olduğuna dikkat çekilmiştir. Kırsal mimarinin korunması için araştırma yapılması yönünde kararlar alınmıştır. ICOMOS tarafından 1982 yılında yayınladığı bildirgede kırsal yerleşmelerin geleneksel çevresinin ve küçük kasabaların korunması gerektiğini vurgulamıştır. Kırsal mimarinin sürekliliği için geleneksel malzemeler ve tekniklerin kullanılması gerektiği eğer bulunamıyorsa yerine kullanılacak malzeme ve tekniklerin görsel bütünlüğe zarar vermemesi ve kullanıcıların yaşam biçimlerine, fiziksel ve coğrafi şartlara uygun olması gerektiği ifade edilmiştir. 1989 yılında COE (Avrupa Konseyi) tarafından tarımsal üretim biçimindeki ve sosyal hayattaki değişikliklerin mevcut kırsal yerleşmeleri ve kırsal geleneksel mimariyi tehdit ettiği vurgulanmış ve kırsal yerleşmelerin ve mimarinin kalkınması için öneriler sunulmuştur. 1990 yılında ise kırsal kalkınmaya yönelik girişimlerin devamlılığı için hükümete daha detaylı öneriler sunulmuştur. Ekim 1996 yılında Sofya’da gerçekleştirilen ICOMOS Genel Kurulunda ise, kültürel mirasın belgelenmesi için temel nedenler, sorumluluklar, planlama, içerikler, yönetim ve paylaşma konularında ilkelere yer verilmiştir (Ahunbay, 2019a).

1999 yılında 12. ICOMOS Genel Kurulunda Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü ve Tarihi Ahşap Yapıların Korunması İçin İlkeler kabul edilmiştir. Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü’nde küreselleşmenin geleneksel çevre üzerindeki olumsuz etkisine dikkat çekilmiştir. Dünyada kültürün bir örneklemesi, sosyo-ekonomik değişim, iç denge ve bütünleşme sorunlarından dolayı mimari mirasın korunması için ek ilkelere ihtiyaç duyulduğu açıklanmıştır. Geleneksel çevrenin korunması disiplinler arası bir çalışma ile toplumun kültürel kimliğine saygılı bir şekilde yürütülmesi gerektiği ifade edilmiştir. Geleneksel mirasın hem somut hem de somut olmayan kullanım ve algılanış biçimlerini, gelenekleri de kapsadığı ifade edilmiştir. Tarihi ahşap yapıların korunması için alınan ilkelere koruma ve yaşatmanın temel amacının kültür varlığının tarihi özgünlüğünün ve bütünlüğünün korunması olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu amaç doğrultusunda müdahale kararlarının araştırmalar ve değerlendirmeler sonucunda alınmasının önemine dikkat çekilmiştir. Mevcut koşul ve gereksinimlere ilişkin sorunların, geleneksel yöntemlerle yapının barındırdığı izleri silmeden, teknik olarak geri dönüşümlü veya gelecekteki koruma çalışmalarını engellemeyecek şekilde çözülmesi gerektiği vurgulanmıştır. 2001 yılında ICOMOS tarafından “Tarihi Köylerimizi Koruyalım” temasıyla kutlanan Uluslararası Anıtlar ve Sitler Günü” 2010 yılında Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Biyo-çeşitlilik yılına bir katkı olarak bu kez “Tarım Mirası” temasıyla kutlanmıştır.

2010 yılında düzenlenen Europe's Living Landscapes: Cultural Heritage as a Force for Rural Development başlıklı toplantıda; kültürel mirasın uluslara kazandırdığı değerlerden bahsedilmiş, tarihi ve kırsal yerleşmelerin ekonomik desteklerle kalkındırılmasının önemine vurgu yapılmıştır. Tarihi Kentlerin ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimiyle İlgili Valetta İlkeleri'nde, tarihi ve kentsel alanlarda yapılacak müdahalelere uygulanabilir ilke ve stratejiler önerilmektedir. İlke ve stratejilerin, tarihi kentlerin ve çevrelerinin değerlerini korurken günümüz sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamıyla bütünleşmesine yönelik olması vurgulanmıştır (ICOMOS, 2011). Floransa Bildirgesi'nde kültürel tartışmaların merkezine insanı almış, sürdürülebilir, uyumlu ve kültürlerarası gelişmelerin desteklenmesi gerektiği ifade edilmiştir (ICOMOS, 2014). Delhi Bildirgesi'nde ise ahşap kültür mirasının (kültürel önem taşıyan veya tarihi alanların parçası olan ahşap bina ve yapıların yanı sıra geçici, hareketli ve evirilen yapılar) korunması ve onarılması için uluslararası düzeyde uygulanabilir temel ilke ve uygulamalar açıklanmıştır (Tablo 1) (ICOMOS, 2017; akt Ahunbay 2019a: 236).

Tablo 1. Kırsal mimarinin korunmasına ilişkin önemli ilkesel metinler (Güler, 2016'den uyarlanmıştır)

Belgenin Yılı, Yeri.	Belgenin Adı	Kurum
1962, Paris.	Recommendation concerning the safeguarding of the beauty and character of landscape and sites	UNESCO
1964, Venedik.	Venedik Tüzüğü	
1971,	Halk Mimarisi Uluslararası Kolokyumu	ICOMOS
1972, Paris.	Dünya kültürel ve doğal mirasın korunması sözleşmesi	UNESCO
1973.	Resolution on rural revival policies in the balance between town and country	COE
1975, Amsterdam.	Amsterdam bildirgesi	COE
1976, Nairobi.	Tarihi alanların korunması ve çağdaş rolleri konusunda tavsiyeler	UNESCO
1976.	Resolution (76) 26 on the steps which can be taken to reduce depopulation of rural regions	COE
1977, Granada.	The Granada Appeal: Rural architecture in regional planning, symposium no:2 of european programme of pilot projects	COE
1982, Tlaxcala.	Declaration on the revitalization of small settlements	ICOMOS-Mexico
1989.	Recommendation no. r (89) 6 on the protection and enhancement of the rural architectural heritage	COE
1990.	Recommendation no. r (90) 12 on services and infrastructures in rural areas	COE
1995.	Recommendation on the integrated conservation of cultural landscape areas as part of landscape policies	COE
1996, Sofya	Anıtların, Yapı Gruplarının ve Sitlerin Belgelenmesi İçin İlkeler-	ICOMOS
1999, Meksika.	Geleneksel mimari miras tüzüğü	ICOMOS-International
1999, Meksika	Tarihi Ahşap Yapıların Korunması İçin İlkeler	ICOMOS-International
2001.	The International day for monuments and sites theme for 200-“save our historic villages”	ICOMOS-International
2003.	Somut olmayan kültürel mirasın korunması sözleşmesi	UNESCO
2006.	European Parliament resolution on the protection of the European natural, architectural and cultural heritage in rural and island regions	AP
2010.	The International day for monuments and sites theme for 2010-“heritage of agriculture”	ICOMOS-International
2010.	Europe's Living Landscapes: Cultural Heritage as a Force for Rural Development	EAC; Europa Nostra; EAA; ECOVAST; EUROGITES; ELO; R.E.D.; RISE Foundation
2011, Valletta.	The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas	ICOMOS-International
2014, Floransa.	The Florence Declaration on Heritage and Landscapes as Human Values	ICOMOS-Internati
2017, Yeni Delhi	Principles for the Conservation of Wooden Built Heritage	ICOMOS-

1.5.4. Kırsal Mimari Mirası Koruma Sorunları

Türkiye mimarlık kültüründe önemli bir yere sahip olan kırsal yerleşmeler ve bu yerleşmelerdeki mimari yapılar son yıllarda koruma biliminin konularından biri olmaya başlamıştır (Eres, 2016:8). Günümüzde birçok kırsal yerleşim ve köy tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin azalması, istihdam ve gelir kaybı gibi ekonomik sorunlarla karşı karşıyadır. Bazı kırsal yerleşimlerde ise doğal kaynakların kirlenmesi ya da yok olması gibi ekolojik sorunlar yaşamaktadır (Öğdül ve Olgun, 2015).

Eres, geleneksel köylerin korunma sorunlarını toplumsal sorunlar, ekonomik sorunlar, mimari çevreye ilişkin sorunlar, yasal sorunlar, teknik uygulama sorunlar olmak üzere beş başlıkta değerlendirmektedir (Eres, 2016:10-12).

Toplumsal Sorunlar: Zaman içinde toplumsal beğenilerinin değişmesiyle kırsal yörelerde yaşayanlar, yaşadıkları yerleri ve konutlarını bir değer olarak görmemektedir. İnsanlar sürekli bakım isteyen bu evleri beğenmemekte ve bu evlerde yaşamamanın toplumsal statü açısından düşük bir düzeyi temsil ettiğini düşünmektedir (Eres, 2016:10).

Ekonomik Sorunlar: Tarih boyunca dünya nüfusunun çoğunluğu kırsal alanlarda yaşamışlardır. Ancak 1994 Mart ayında dünya kentsel ve kırsal nüfusunun eşit hale geldiği ve kentsel nüfusun kırsal nüfusu geçtiği açıklanmıştır (Tümerterkin ve Özgüç, 2002). Bu durumun temel nedeni sosyo-ekonomik açıdan gelişmişlik farkından dolayı kırsal dan kentsel alanlara doğru yaşanan göçlerdir. (Gürbüz ve Karabulut, 2008). Tarım ve hayvancılık politikaları kırsal yerleşmelerin üretim kimliğini olumsuz etkilediğinden genç ve yetişkin nüfus şehirlere yönelmiş ve bu durum kırsal yerleşmeler genellikle yaşlı nüfusun yaşadığı alanlara dönüşmüştür/alanlar haline gelmiştir. Tarım ve hayvancılık politikaları kırsal yerleşmelerin üretim kimliğini olumsuz etkilediğinden genç ve yetişkin nüfus şehirlere yönelmiş ve bu durum kırsal yerleşmeler genellikle yaşlı nüfusun yaşadığı alanlara dönüşmüştür/alanlar haline gelmiştir (Eres, 2016:11).

Mimari Çevreye İlişkin Sorunlar: Mimari çevreye ilişkin temel sorunlar; doğal kaynakların bilinçsiz tüketimi, bölgeye ve kültüre aykırı yapılaşmalar, tarımdaki kirliliktir. Ayrıca kırdaki ikinci konut edinme isteğinin gittikçe yaygınlaşması ile artan konut talebinin yanında; barajlar, santraller ve doğal afetlerle zarar gören, yok olan yerleşmelerin yeniden yapılması bu bölgelerde zaman zaman planlama ve tasarım sorunlarını gündeme getirmektedir (Eminağaoğlu ve Çevik, 2005).

Teknik Uygulama Sorunları: Kırsal konutların yapı malzemesi üretimi ve yapım geleneği usta çırak ilişkisine dayanmaktadır. Fakat günümüzde usta çırak eğitiminin devam etmemesi nedeniyle bir konutu geleneksel yöntemlerle onarmak için yetişmiş eleman bulmak zorlaşmaktadır (Eres, 2016:12).

Yasal Sorunlar: Ülkemizde bilimsel koruma süreci ancak tescillenerek “kültür varlığı” olarak tanımlanan yapılar için geçerlidir. Dolayısıyla tescilli olmayan basit bir köy konutunun yıkılması ya da keyfi şekilde onarılması, mülk sahibi için yasal bir sorun oluşturmamaktadır. Tarihi dokular ve özgün yapıların korunması için tescillenmiş olması gerekmektedir. Bu sebeple köy koşullarını göz önüne alan, köylerin sorunlarına özelleşmiş yasal düzenlemelerin de yapılarak, uygulanabilir bir koruma modelinin de öncelikle geliştirilmesi gerekmektedir (Eres, 2016:12).

Sezgin ise, vernaküler mimarinin varlığını tehdit eden olayları ortaya çıkış kaynağına göre insan ve doğanın sebep olduğu olaylar ve çağdaş sosyo-ekonomik ve tekniğin sebep olduğu olaylar olmak üzere iki başlıkta incelemektedir (Sezgin, 1984:47). İnsan ve doğanın sebep olduğu olaylar Binalarda kötü malzeme kullanımı, malzemenin eskimesi ya da yorulması, işçilik, hatalı tamir, doğal afetler vb. sorunlardır. Çağdaş sosyo-ekonomik ve tekniğin sebep oldukları ise kırsal alanlara ilginin azalması ile ilişkili sorunlardır.

1.6. Konut Kavramı

Konutlar barınak olmanın ötesinde de birtakım anlamlar içeren çok yönlü bir sistemlerdir (Zorlu, 2004). Gür (2000) konutu iletişim, etkileşim, mekân, zaman ve anlamın örgütlü bir örüntüsü olarak ifade etmektedir. Konutlar ait olduğu etnik grubun karakteristiklerini, yaşam biçimini, davranış kurallarını, çevresel tercihlerini, imgelerini, zaman-mekân taksonomilerini yansıtırken, öte yandan kullanıcısının özünü ilgili imgelerini, kendini kanıtlama ve anlatma eğilimini, böylece tasarım, donatım ve biçimi ile bireyin kişilik ve ayrıcalığının izlerini taşırlar (Gür, 2000:11). Altman ve Chemers (1980) ise farklı kültürlerin fiziksel çevre ile kurdukları ilişkiyi gösteren pencere olarak tanımlar. Bu yönüyle geleneksel konutlar ait olduğu toplumun kültürel değerleri ve yaşam biçimini yansıtan en temel yapılardır.

Günümüz çağdaş konutlarının biçimlenmesinde konut politikaları, yasa ve yönetmelikler gibi yasal/toplumsal faktörler; toplumsal yapı, inanç, dünya görüşü, kültürel değerler ve normlar olarak kültürel belirleyiciler; ailenin büyüklüğü, dünya görüşü, yaşam

biçimi, sosyo-ekonomik statüsü vb. sosyal belirleyiciler etkilidir. Konutun iç mekân örgütlenmesinde ise bireysel etmenlerin etkisi belirleyicidir. Bu kapsamda yaşam biçimiyle ilişkili olarak gündeme gelen kullanıcı gereksinimleri ve konuttan beklentiler önemli etkenlerdir. Konutun kullanım şekli ve donatıların örgütlenmesinde etkili faktörler ise; aile tipleri, aile büyüklüğü, ailenin yaşam biçimi, ailenin yaşam sürecinde bulunduğu aşama, aile bireylerinin yaş ve cinsiyetleri, dünya görüşü, sosyo-kültürel yapısı, sosyo-ekonomik statüsü olarak sıralanabilir. Sonuç olarak kullanıcının yaşam biçimi ve tercihleri doğrultusunda biçimlenen konutta kişisel, sosyo-kültürler faktörler etkilidir (Altman, Rapoport ve Wohnwill, 1980: 16-7; Gür, 2000: 91-108; Amerigo ve Aragonest, 1997).

Konutlar kullanıcıların temel gereksinimlerini (yatma, uyuma, dinlenme, yemek hazırlama, pişirme, yeme, temizlenme gibi) karşılamaya yönelik yapı türleridir. Bu gereksinimler tüm insanlar için geçerli evrensel gereksinimlerdir. Konutlarda temel olarak yaşama bölümü, ortak bölümler ve yatma bölümü yer almaktadır.

Tablo 2. Konutta yer alan bölümler ve eylemler (Arcan ve Evcı, 1999)

Bölüm	Eylem alanı		Dışa açık eylem alanları
Yaşama Bölümü	Oturma eylemi Çalışma eylemi Dinlenme eylemi Hobi boş vakitleri değerlendirme Yemek hazırlama	GİZLİLİK ↓	Oturma- dinlenme eylemleri Yemek yeme eylemleri Giriş- çıkış eylemleri Depolama eylemleri
			Yarı özel eylem alanları
Ortak Bölümler	Temizlik- tuvalet eylemi Giriş- çıkış eylemi Depolama eylemi		Dolaşım eylemleri Yemek hazırlama eylemleri Temizlik- tuvalet eylemleri
			Özel eylem alanları
Yatma Bölümü	Yatma- uyuma eylemleri Dinlenme eylemi Temizlik-bakım eylemi		Yıkanma temizlik eylemleri Yatma- uyuma eylemleri Özel çalışma eylemleri

Yaşama bölümü: Sosyal ilişkilerin gerçekleştirildiği mekânlar ve ailenin toplanma alanlarını kapsamaktadır. Bu bölümde temel olarak günlük oturma, dinlenme, misafir ağırlama, çalışma, yemek hazırlama ve yemek yeme eylemleri gerçekleştirilmektedir. Zaman içinde bu bölümde mekânsal organizasyon değişikliğe uğramıştır. Örneğin, misafir ağırlama ve yemek yeme bölümleri ayrı mekânlarda planlandığı gibi aynı mekânda da planlanmaktadır.

Ortak bölümler: konuta giriş ve çıkış, tuvalet ve temizlenme, depolama eylemlerinin yapıldığı bölümler ve konutun dış çevreye açıldığı bölümleri içermektedir. Konutun karşılama mekânı olan giriş holünden yatma ve yaşama bölümlerine geçilmektedir. Koridorlar konutun ulaşım sirkülasyonunu sağlamaktadır ve konut bölümlerini birbirinden ayırmaktadır. Gece ve gündüz holü olarak özelleşen koridorlar konuttaki mahremiyeti sağlamaktadır. Gece bölümüne açılan gece holü yatak odalarına ve temizlenme eyleminin gerçekleştiği banyo mekânına ulaşmak için kurgulanmıştır. Tuvalet ise genellikle hem giriş holünde hem de banyo mekânında ayrı bir eylem alanı olarak planlanmaktadır.

Depolama eylemleri için ayrı mekânlar (kiler, sandık odası vb.), koridorda ya da yatak odalarında kurgulanan nişler ya da dolaplar ile özel depolama alanları düzenlenmektedir.

Yatma bölümü: Yatma, uyuma, dinlenme ve temizlenme eylemlerine karşılık gelen mekânlardan oluşmaktadır. Gece bölümünde yer alan yatak odaları konuttaki diğer bölümlerden ayrılmaktadır. Mahrem mekânlar olarak tanımlanan ebeveyn, çocuk ve misafir yatak odası ve banyoyu içermektedir.

Kullanıcının günlük yaşama dair temel gereksinmelerine karşılık gelen mekânlar her konutta bulunmakla birlikte kültürel özellikler, sosyo-ekonomik statü, inanç, dünya görüşü gibi kültürel bileşenlerin sonucu ortaya çıkan yaşam biçimine bağlı olarak değişip çeşitlenebilir.

1.6.1. Kırsal Konut

Kırsal konut, ait olduğu toplumun kültürel değerlerinin hem tinsel hem de mekânsal karşılığının yerleşmenin coğrafi özelliklerine ve imkanlarına uyumlu bir ifadesidir. Tunçdilek (1967), kırsal konutu belli bir yörenin coğrafi, tarihsel ekonomik ve toplumsal etkenleri doğrultusunda üretilmiş yapı olarak tanımlamaktadır. Köse (2005) ise, kırsal konutu kültürün peyzaj üzerinde görünen en somut yansıması olarak tanımlamaktadır. Kırsal yerleşimin ana çekirdeği konut olarak ifade edilebilir (Çakmak, 2011).

Kullanıcının günlük yaşamını sürdürdüğü, barınma ihtiyacına ilişkin temel gereksinimleri karşılayan bir yapı türü olarak konutlarda gerçekleşen temel eylemler evrenseldir. Ancak geleneksel/kırsal konutlar ait olduğu kültüre özgü mekânlar ile farklılaşır. Kırsal konutlarda barınmaya ilişkin temel gereksinimleri karşılamaya yönelik mekânların yanı sıra yöredeki temel geçim kaynağına, üretime ilişkin mekânların da

olmasıdır. Bu özellik kırsal konutlar ile kent konutlarını ayıran en temel özelliktir. Bu özellik kırsal konutların biçimlenmesinde de etkili faktörlerden biridir.

Kırsal konutlar ait oldukları bölge ya da yöre hakkında önemli bilgiler aktarmaktadır. Kırsal konut morfolojisini iklim, topoğrafya, yerleşme, malzeme ve yapı tekniği gibi fiziki faktörler ve örf, adet, yaşama, kültür, tarihi ilişkiler gibi ölçülemeyen değerler belirlemektedir. Bölge ve yöreye göre farklılaşan bu faktörlerin etkisiyle, bölgenin ve toplumun kültürü, yaşam biçimi, refah düzeyi, insan ilişkileri gibi birçok konu da farklılaşmaktadır. (Özgüner, 1970; Kuban, 1995; Zorlu, 2004; Köse, 2005).

Kırsal konutlar yerleşmeye özgü iklim, topoğrafya, çevresel veriler vb. coğrafi özellikler ve yerleşmedeki toplumun inanç, gelenek, kültür üretim biçimi gibi kendi dinamikleri çerçevesinde biçimlenirler. Kırsal konutların morfolojisini belirleyen faktörler farklı bakış açılarına göre çeşitlenmektedir. Örneğin Mazumdar ve Mazumdar (1997) konut morfolojisini etkileyen faktörleri sosyal değerler, sosyal normlar, mimari değerler, mimari ürünler olarak ifade ederken, Öymen Gür (2000); doğal belirleyiciler, sosyal belirleyiciler, kültürel belirleyiciler olarak açıklamaktadır. Turgut (2001) ise kültürel bileşenler, davranışsal bileşenler, sosyoekonomik bileşenler, mekânsal bileşenlere değinmektedir. Aydın (2008) konutun konumu ve coğrafi özellikleri, yerleşmenin tarihsel özellikleri ve geçmişi, sosyal kültürel yapı ve geçim kaynaklarını vurgularken Aydın ve Çınar (2009) coğrafi özellikler, kültürel özellikleri; Zamankhani (2010) ise coğrafi bileşenler ve sosyokültürel bileşenler olmak üzere iki grupta ele almaktadır. Bu görüşler incelendiğinde konutları biçimlendiren faktörleri coğrafi belirleyeciler ve sosyo-kültürel belirleyiciler olarak iki grupta değerlendirmek mümkündür (Tablo 3).

Tablo 3. Kırsal konut morfolojisini belirleyen faktörlerin bakış açılarına göre sınıflandırılması (Çakmak, 2011)

Yazarlar	Faktörler			
	Sosyal Değerler	Sosyal Normlar	Mimari Değerler	Mimari Ürünler
Mazumdar ve Mazumdar 1997'ye göre	Paylaşılan inanç ve fikirler, roller, birbiriyle ve çevreleriyle olan ilişkiler, dünya görüşleri	Fikirler, öğütler, beklentiler, toplumun yazılmamış kuralları, tabular, ritüeller	Bir yapının veya mekânın seçimini etkileyen değerler	Formlar, şekiller, ebatlar, konstiksüyon malzemeleri, strüktür yapıları, tasarımları ve konumlarıyla bina içerisindeki objeler
	Doğal Belirleyiciler	Sosyal Belirleyiciler	Kültürel Belirleyiciler	
Öymen Gür 2000'e göre	Çevresel örüntü ve doku, topoğrafya, iklim, çevrede var olan malzeme	Toplumsal refah düzeyi, toplumun teknik bilgi düzeyi/yasal düzeyi, toplumsal yapı, aile-toplum ilişkileri	Dünya Görüşü (kültürel değerler ve normlar), Çevre/mekân kullanım biçimleri, yaşam biçimi ve davranışlar, konutun kullanım ve anlamı	
	Kültürel Bileşenler	Davranışsal Bileşenler	Sosyoekonomik Bileşenler	Mekânsal Bileşenler
Turgut 2001'e göre	Normlar, yaşam biçimi, aile yapısı	Mahremiyet, egemenlik sınırı, kişisel alan	Eğitim seviyesi, gelir düzeyi	Konum, biçim, boyut
Aydın 2008'e göre	Konumu ve coğrafi özellikleri	Yerleşmenin tarihsel özellikleri ve geçmişi	Sosyal kültürel yapı ve geçim kaynakları	
	Coğrafi Özellikler		Kültürel Özellikler	
Aydın ve Çınar 2009'a göre	Jeolojik yapı, iklim ve yönelme, topoğrafya, bitki örtüsü		Geçim kaynağı, Sosyal ilişkiler, Aile yapısı/sayısı, roller	
	Coğrafi Bileşenler		Sosyokültürel Bileşenler	
Zamankhani 2010'a göre	Coğrafya, topoğrafya, iklim		Geçim kaynağı, ekonomik yapı, aile yapısı, mahremiyet	

Coğrafi Belirleyiciler: İklim, topoğrafya, bitki örtüsü ve malzeme olarak sıralanabilir. İklim konutun yerleşmedeki konumunda, yönlenmesinde, yapım malzemesinde, plan şemasında ve mekânların kullanım biçimlerinde etkilidir. Dolayısıyla konutların bu özelliklerinin farklı iklim bölgelerinde değiştiği görülmektedir. Topoğrafya da konutun yerleşme içindeki yerini, karakterini, konutun kat adedini ve mekânların biçimlenişini etkilemektedir.

Konutları biçimlendiren bir diğer faktör olan malzeme iklimsel ve coğrafik faktörlere bağlı olarak yöreye özgüdür. Doğu Karadeniz bölgesinde ahşap ve taş, Orta Anadolu ve Güneydoğu Anadolu kırsal konutlarında kerpiç malzeme kullanılmaktadır. Yerel malzeme erişim kolaylığı ve düşük maliyet nedeniyle tercih edilirken aynı zamanda iklim verilerine uygun ekolojik bir çözüm olarak kullanılmıştır (Küçükerman, 1996; Sözen, 2001)

Sosyo-kültürel Belirleyiciler: Aile yapısı/büyükülüğü, roller ve ilişkiler ve yaşam biçimi, olarak sıralanabilir. Aile yapısı ve büyüklüğü kentsel alanlardan farklı olarak kırsal

alanlarda kapalı ve içe dönük; aile büyükleriyle beraber yaşayan kalabalık ailelerdir. Bu durum konutun oda sayısının belirlenmesinde özellikle etkilidir. Roller ve ilişkiler evlilik, doğum, ölüm, boşanma gibi ailenin kuruluşu ve sürekliliği ile ilgilidir. Konut grupları içinde yer alan konutların akrabalık ilişkileri nedeniyle bir arada yer alması, konutta ortak alanların kullanımında etkilidir. Geçim kaynağı ve yaşam biçiminin konutun özellikle eklentileri üzerinde etkilidir. Üretime yönelik mekânlar yöreden yöreye değişmektedir. Örneğin Doğu Karadeniz bölgesinde hayvancılık ve tarım faaliyetleri konutta hayvanların barınabileceği ahır, otlarının depolanacağı mekân (genellikle çatı katı arasındaki mekân), süt ürünlerinin işleneceği ve depolanacağı ambar, tarım ürünlerinin depolanacağı serenderlerin kurgulanmasında etkili olmuştur (Sözen, 2001).

1.6.2. Konutta Kullanıcı Gereksinimleri

Gereksinme, davranışın fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik olgularını üzerine temellenmektedir. Kullanıcı gereksinimleri, kullanıcının bir mekân içinde yaşamını psikolojik, toplumsal ve fizyolojik rahatsızlıklara uğramadan sürdürebileceği, iş verimliliğini artıracak imkanları sunan çevre koşulları olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1976). Ünügür (1973) kullanıcılara belli eylemler için kullanıcının duygusal, algısal ve antropometrik boyutları ile ilişkili uygun çevre koşullarının sunulması olarak ifade etmektedir. İnceoğlu ise birey ve toplulukların eylemlerini verimli bir şekilde gerçekleştirmeleri için gerekli koşullar olarak açıklamaktadır (İnceoğlu, 1990).

Kullanıcı gereksinimleri temelde fiziksel ve psiko-sosyal kullanıcı gereksinimleri olarak ele alınabilir (Arcan ve Evcin, 1999).

- **Fiziksel Kullanıcı Gereksinimleri**

Fiziksel kullanıcı gereksinimleri mekânsal, ısısal, işitsel, görsel, sağlık ve emniyete ilişkin gereksinimler alt başlıklarında sınıflandırılabilir. Mekânsal gereksinimler, kullanıcı özelliklerine bağlı olarak, kullanıcının o mekânda gerçekleştireceği eylemler ve bu eylemlere yönelik mobilya ve ekipmanlar ile ilgili özellikleri kapsamaktadır. Kullanıcı sayısı, cinsiyet, yaş, kültürel özellikler gereksinimlerin belirlenmesinde önemli parametrelerdir. Konutta/konulardaki mekânlarda gerçekleşen eylem çeşitliliği, bu eylemlere hizmet eden donatı tür ve özellikleri yaşam biçimi ve kültürel özelliklere göre değişmektedir. Isısal gereksinme dengeli bir ısı alışverişinin sağlanması ile ilgilidir. İşitsel gereksinimler bir mekânda oluşabilecek gürültünün ya da diğer mekânlardan gelebilecek

gürültülerin engellenmesi ile karşılanmaktadır. Görsel gereksinimler mekânın aydınlık seviyesi, parlaklık ve renk görüntülerinin planlanması, kamaşma ve parıltının kontrol altına alınması ile ilgilidir. Emniyete ilişkin gereksinimler kazaya uğramadan güvenli bir mekânda eylemleri gerçekleştirebilmeyi içermektedir. Sağlık gereksinimleri ise çevrenin kullanıcı sağlığına zarar vermeyecek koşulları sağlamasıdır. Temiz su temini, çöp ve atıkların yok edilmesi, pis suların çevreden uzaklaştırılması, mikrop ve haşerelere karşı korunma sağlık gereksinimlerini oluşturmaktadır (Zorlu, 2004).

- Psiko-sosyal Kullanıcı Gereksinimler

Psiko-sosyal kullanıcı gereksinimleri ise mahremiyet, davranışsal, toplumsal, estetik gereksinimler başlıklarında incelenmektedir.

Mahremiyet bir kişinin ya da grubun çevresi ile kurmak istediği toplumsal ilişkilerde denetim hakkının olması ya da denetim hakkına sahip olma istediğidir. Birey-grup, grup-birey ya da grup-grup arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve süreçlendirilmesidir. (Rapoport, 1969; Ünlü, 1998). Mahremiyet, işitsel, görsel ve kokusal olarak üç grupta ele alınmaktadır. İşitsel mahremiyet, hacimler arası ses geçişini, görsel mahremiyet hacimlerin ya da eylem alanlarının diğer hacimlerden ya da eylem alanlarından görülmemesi, kokusal mahremiyet ise hacimler arası koku geçişi ile ilgidir. Mahremiyet; kişisel, toplumsal ve kamusal olmak üzere dört farklı düzeyde değerlendirilmektedir. Kişisel mahremiyet kişinin diğerleri ile arasındaki ilişkilerde, bireysel mahremiyet aile içi ilişkilerde, sosyal mahremiyet aile ile konuk ve komşu ya da iş arkadaşları arasındaki sosyal ve toplumsal ilişkilerde, kamusal mahremiyet ise yabancılar arasındaki geçici beraberliklerde ortaya çıkmaktadır. Davranışsal gereksinimler, eylemlere ilişkin davranış boyutları, kişilerin ihtiyaç duyduğu mesafelerdir. Toplumsal gereksinimler mekân ölçeğinde ele alındığında, donatı-gereç düzeni, yerleşim düzeni, hareketlilik ve odak etkisinde değerlendirilmektedir. Mekânlarda toplumsal ilişkiyi ayarlayıcı ögeler sınırlar, bölgeler, ölçü ve duysal niteliklerdir. Estetik gereksinimler, mekânların, mekân elemanlarının, donatı ve ekipmanların form, doku, renk özelliklerine dair istek ve beğenilerdir (Zorlu, 2004).

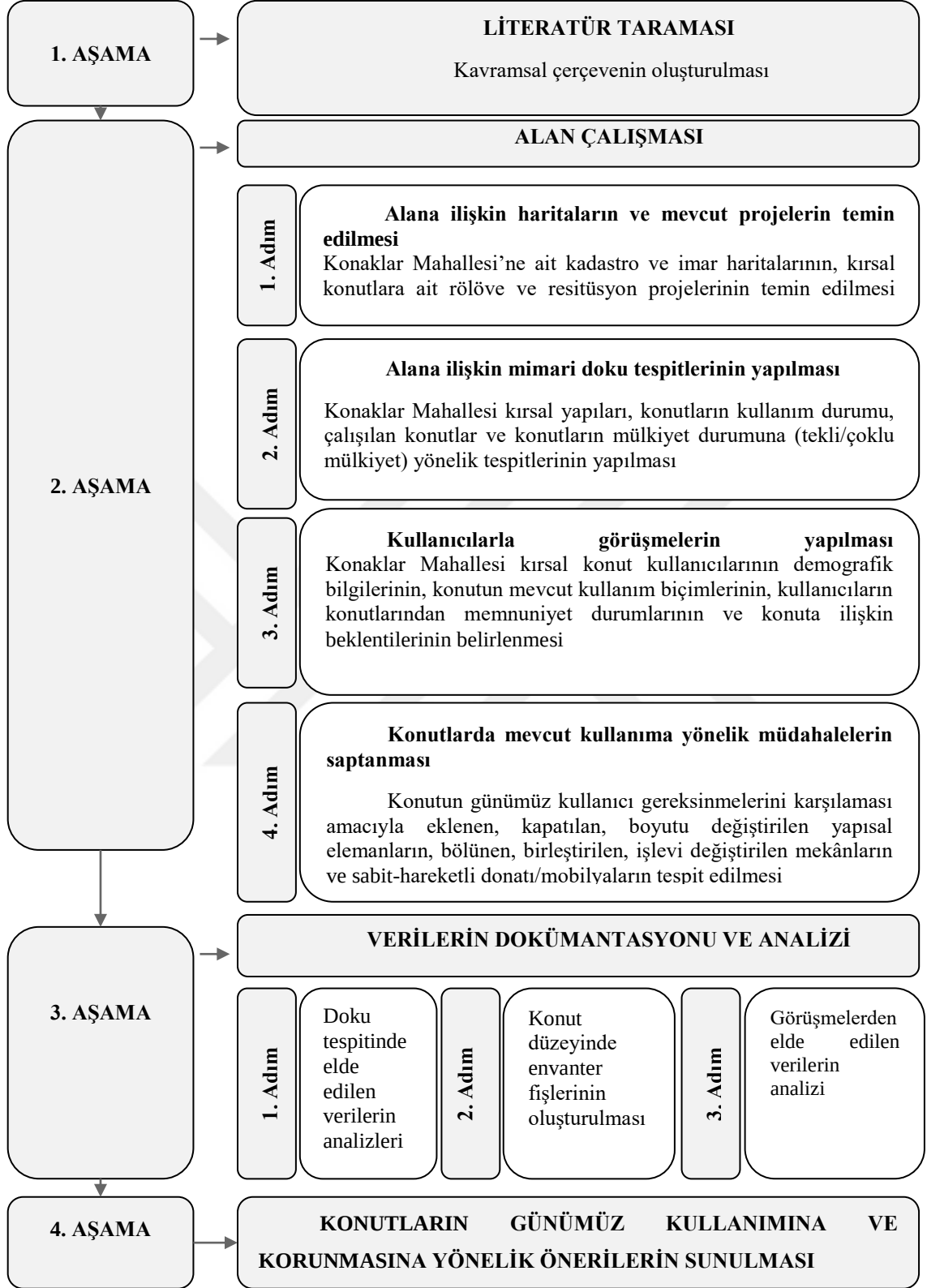
Toplumsal yapıdaki değişimler ile kullanıcı gereksinimleri de değişmektedir. Bu değişim mekânların biçimlenmesine ve örgütlenmesine yansımaktadır. Kırsal alanlarda yaşam biçiminin değişmesinin etkileri mimari yapıları etkilemektedir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Çalışmanın Yöntemi

Konaklar Mahallesi kırsal konut kullanım kalıplarının, kullanıcı gereksinmelerinin ve konuttan beklentilerin tespit edilerek elde edilen veriler doğrultusunda bu konutların özgün özelliklerini yitirmeden kullanıcı gereksinmelerini karşılamasına yönelik müdahalelerin belirlenerek korumaya yönelik önerilerinin geliştirilmesi amaçlanan bu çalışma dört temel aşama üzerine kurgulanmıştır.

İlk aşama, kuramsal çerçevenin oluşturulması amacıyla literatür taramasını kapsamaktadır. İkinci aşama, alana ilişkin haritaların ve mevcut projelerin temin edilerek mimari doku tespitlerinin yapılması, kullanıcılarla görüşmelerin gerçekleştirilmesi ve konutlarda mevcut kullanıma yönelik müdahalelerin saptanarak restitüsyon projelerine işlenmesi olmak üzere dört adımdan oluşmaktadır. Çalışmanın üçüncü aşamasında, mimari doku analizleri ile görüşmelerden elde edilen verilerin içerik analizlerini yapılması ve konut düzeyinde envanter fişleri hazırlanmasına yöneliktir. Son aşama ise analiz ve değerlendirmelerden elde edilen veriler doğrultusunda bu konutların özgün özelliklerini yitirmeden kullanıcıların gereksinmelerinin karşılamasına yönelik müdahale önerilerinin geliştirilmesini kapsamaktadır (Şekil 1).

Şekil 1. Çalışma strüktürü

1. AŞAMA: Literatür Taraması

Bu aşamada kırsal mimari, kırsal mimari miras, konut, kırsal konut ve kullanıcı gereksinimleri konularına ilişkin literatür taraması yapılarak konuya ilişkin kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

2. AŞAMA: Alan Çalışması

Alan çalışması dört adımdan oluşmaktadır.

1. Adım: Alana İlişkin Haritaların ve Mevcut Projelerin Temin Edilmesi

Alan çalışmasının ilk adımında Ardeşen Belediye'sinden Konaklar Mahallesi'ne ait imar planına ulaşılmıştır. Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü'nden Konaklar Mahallesi'ndeki 4 konutun rölöve çizimleri, restitüsyon ve restorasyon projelerine ulaşılmıştır (Ek-1). TKVKK arşivinden rölöve ve restitüsyon projelerine ulaşılan dört konuttan üç konutun (K5, K6 ve K16) kullanıcıları ile görüşme yapılabilmektedir.

2. Adım: Alana İlişkin Mimari Doku Tespitlerinin Yapılması

İkinci adımda Ardeşen Belediye'sinden alınan imar planına Konaklar Mahallesi'ndeki yerleşime ilişkin tespitler işlenerek haritalar düzenlenmiştir. Tespitlerde; yöre konutlarına ilişkin özgün kırsal yapı ya da yeni yapı olma durumu, çalışma kapsamında ele alınan konutlar, konutların kullanım durumu (mevsimlik, sürekli ve terk edilmiş/harabe) ve konutların mülkiyet durumuna (tekli/çoklu mülkiyet) ilişkin bilgiler elde edilmiştir

3. Adım: Kullanıcılarla Görüşmelerin Yapılması

Bu adım; Konaklar Mahallesi kırsal konut kullanıcılarının demografik özelliklerine ilişkin bilgileri, konutun mevcut kullanımlarını, kullanıcının konutlarından memnuniyet durumu, konuta yapılan müdahaleleri ve konuta ilişkin beklentileri belirlemek amacıyla kurgulanmıştır. Bu amaçla kullanıcılardan nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile veri toplanmıştır. Görüşme tekniğinin seçilmesinin nedeni yukarıda sıralanan hususlara ilişkin doğrudan ve detaylı bilgilere ulaşabilmektir. Jones kişilerin neyi nasıl yapılandırdıklarını ve biçimlendirdiklerini öğrenmenin en temel yolunun kişinin kendisine sorulması olduğunu ifade etmektedir (Jones, 1985:46; Türnüklü, 2000). Görüşme teknikleri içerisinde yarı yapılandırılmış görüşme tercih edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde, araştırmacının sorularını içeren bir görüşme formu hazırlanır. Araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak farklı sorular sorarak görüşmecinin cevaplarını daha detaylı anlatmasını sağlayabilir. Bu görüşme tekniğinde araştırmacı

çalışmasını kontrollü bir şekilde yürütürken aynı zamanda görüşmeyi yönlendirebilmektedir (Türnüklü, 2000).

Görüşmeler 19 konut kullanıcısı ile birebir ve yüz yüze olarak bizzat araştırmacı tarafından konutlarda yapılmıştır. Her bir görüşme yaklaşık olarak 60 dakika sürmüştür. Görüşme sırasında veri kaybının önlenmesi için ses kaydı alınmış ve daha sonra bu kayıtlar çözümlenmiştir.

Görüşme formu altı bölümden oluşmaktadır (Ek-2):

- a. Demografik Bilgiler: Görüşme yapılan kullanıcıların özellikleri: yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ve mesleklerine ilişkin bilgiler ile ilişkilidir (Soru 1, 2, 3, 4 ve 5).
- b. Konutun Mevcut Kullanımına İlişkin Bilgiler: Konutun kullanıcı özelliklerini, konutta hangi mekânların kullanıldığı, konutta gerçekleşen eylemlerin neler olduğu ve bu eylemlerin hangi mekânlarda gerçekleştiği, konutta en çok nerede zaman geçirildiğini öğrenmeye yönelik sorular yer almaktadır (Soru 6, 7, 8, 9, 10 ve 11).
- c. Konut Memnuniyetine İlişkin Bilgiler: Konuttun günümüz kullanıcı gereksinimleri ne ölçüde karşıladığı ve varsa konutlarının memnun olunmayan/şikayetçi olunan özelliklerinin neler olduğunun tespitine yönelik sorular yer almaktadır (Soru 12 ve 13).
- d. Konuta Yapılan Müdahalelere İlişkin Bilgiler: Konutta yapılan değişiklikleri ve bu değişikliğin hangi gereksinim için yapıldığını, konuta yapılan bakım ve onarımların neler olduğunu öğrenmeye yönelik soru yer almaktadır (Soru 14).
- e. Konuta İlişkin Beklentiler: Kullanıcıların imkânı olması durumunda yapmak istedikleri değişiklikleri ve bu değişikliğe neden olan etmenleri belirleyeme yönelik sorular yer almaktadır (Soru 15 ve 16).

4. Adım: Konutlarda Mevcut Kullanıma Yönelik Yerinde Tespit Çalışmalarının Yapılması

Bu tespit çalışmalarının amacı konutun mevcut kullanımında kullanıcıların gereksinimleri doğrultusunda konutlarında ne tür değişiklikler/müdahaleler yaptıklarının belirlenmesidir. Müdahaleler mekân ve yapı elemanı, sabit-hareketli donatı/mobilya düzeyinde olmak üzere üç temel kapsamda değerlendirilmiştir.

Mekânsal analizler:

- Mekân ekleme,
- İşlevini yitiren mekân,

- İşlevi değiştirilen mekân,
- Bölünen mekân,
- Birleştirilen mekân

Mimari yapı elemanlarındaki (duvar, kapı, pencere, baca/şömine, ocak) analizler:

- Eklenen duvar, kapı, pencere
- Kaldırılan duvar, kapı, pencere, baca/şömine, ocak
- Malzemesi değiştirilen duvar, kapı, pencere, döşeme
- Boyutu değiştirilen kapı/pencere

Sabit-hareketli donatı/mobilya

- İşlevini yitiren donatı/mobilyalar
- Kullanımı devam eden (Özgün ve yenilenmiş mobilya/donatılar)

Bu adımda konutların plan şemalarının çizilebilmesi için konutun belli temel ölçüleri alınarak fotoğraf ve video çekimi yapılmıştır. Elde edilen verilerle konutların plan şemaları araştırmacı tarafından dijital ortama aktarılmıştır ve kullanıcıları ile görüşme yapılan konutlardaki müdahaleler plan şemalarına işlenmiştir. Yapının özgün plan şeması ise, yapıdaki fiziksel izler ve kullanıcılarla yapılan görüşmelerden edinilen bilgiler doğrultusunda çizilmiştir.

3. AŞAMA: Verilerin Dokümantasyonu ve Analizi

Bu aşama Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutların özgün özelliklerini yitirmeden kullanıcı gereksinmelerini karşılamasına yönelik müdahale önerileri geliştirilmesi için elde edilen verilerin dokümantasyonu ve analizi üzerine kurgulanmıştır.

Yapılan dokümantasyon ve analizler iki grupta ele alınmıştır.

- Alanda tespit çalışmalarından elde edilen verilerin analizi
 - Yerleşim düzeyinde tespitler ve analizi
 - Konut düzeyindeki tespitler ve analizi
- Kullanıcılar ile yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analizi
- Alanda tespit çalışmalarından elde edilen verilerin dokümantasyonu ve analizi:

Alanda çalışmasının ilk aşamasında Konaklar Mahallesi'ndeki genel yerleşime ilişkin tespitlere (özgün kırsal yapı ya da yeni yapı olma durumu), çalışma kapsamında ele alınan konutlar, konutların kullanım durumu (mevsimlik, sürekli ve terk edilmiş/harabe), konutlardaki mülkiyet durumuna (tekli/çoklu mülkiyet) ilişkin bilgiler imar paftası üzerine işlenerek haritalar oluşturulmuştur (Şekil 22-24).

İkinci aşamada ise kullanıcıları ile görüşme yapılan konutlardaki tespit çalışmalarından elde edilen bilgiler ile her bir konut için envanter fişleri oluşturulmuştur. Envanter fişlerinde; yapının konum bilgileri, kullanım durumu, mülkiyet durumu, tescil durumu, plan tipolojisi, kat adeti, varsa ek yapısı, yapım sistemi, çatı formu ve malzemesi, konum planı, özgün plan şeması, günümüz kullanımına ilişkin plan şeması, cephe fotoğrafları, özgün plan şemaları, konuta ilişkin genel özelliklerine ve plan özelliklerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Konut envanter fişi

Envanter No: 1				Konut Adı: K Konutu			
Konutun konumu	İli		Plan Tipolojisi				
	İlçesi						
	Mahallesi		Görüşme Durumu				
	Mevki						
	Ada/Parsel		Tescil Durumu				
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım		1 aile		Ahır Katı		Serender	
Sürekli kullanım		1'den fazla aile		Zemin Kat		Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası	
Harabe		1 aile		Çatı Arası		Kamelya	
		1'den fazla aile					
FOTOĞRAF				FOTOĞRAF			
... Cephesi				... Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma		Betonarme		Semer Çatı		Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	
Kagir		Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık		Mutfak		Ocaklık			
Hayat		Oda		Ambar			
Oda		Kiler		Misafir odası			
Misafir Odası		Banyo		Oda			
Ambar		Tuvalet					
Hol		Balkon					
Balkon							
KAT PLANLARI							
Özgün zemin kat planı							
Güncel zemin kat planı							
Özgün birinci kat planı							
Güncel birinci kat planı							
Lejant							
Genel özellikler							
Plan özellikleri							

Alan çalışmasında ele alınan konutlardan K5, K6 ve K16 konutlarının planları Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü arşivinden, K4 konutu “Kültürün Mekânsal Organizasyona Etkilerinin Mekân Dizim Yöntemi ile Analizi: Laz, Hemşin ve Gürcü Kültürü Örneği” başlıklı yüksek lisans tezinden (Saatçı, 2016) alınmış olup diğer konutların (K1, K2, K3, K4, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K17, K18, K19) plan şemaları alandaki tespit çalışmalarından elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmacı tarafından çizilmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Çalışma kapsamındaki konutların plan şemalarının hazırlanması

Konut No	Projenin temini
K5, K6 ve K16 Konutları	Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü arşivi
K4 Konutu	“Kültürün Mekânsal Organizasyona Etkilerinin Mekân Dizim Yöntemi ile Analizi: Laz, Hemşin ve Gürcü Kültürü Örneği” (Saatçı, 2016)
K1, K2, K3, K4, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K17, K18 ve K19 Konutları	Yerinde tespit çalışması sonucunda araştırmacı tarafından çizilmiştir.

Yöre konutlarındaki tespit çalışmalarından elde edilen verilerin analizinde konutlara ait özgün plan şemaları ve günümüze ait güncel plan şemaları üzerinden yapının geçirdiği değişim irdelenmiştir. Konutların geçirdiği değişimler mekânsal ve mimari yapı elemanları başlıkları altında ele alınmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Konutlardaki müdahalelerin analiz başlıkları

Mekânsal analizler	Mimari yapı elemanlarındaki (duvar, kapı, pencere, baca/şömine) analizler
Eklenen mekan	Eklenen duvar, kapı, pencere
İşlevini yitiren mekân	Kaldırılan duvar, kapı, pencere, baca/şömine, ocak
İşlevi değiştirilen mekân	Malzemesi değiştirilen duvar, kapı, pencere, döşeme
Bölünen mekân	Boyutu değiştirilen kapı, pencere
Birleştirilen mekân	

- Görüşmelerden elde edilen verilerin betimsel analizi:

Betimsel analiz, araştırma tasarımı çerçevesinde görüşme ya da gözlem yoluyla elde edilen verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre düzenlenip yorumlanması

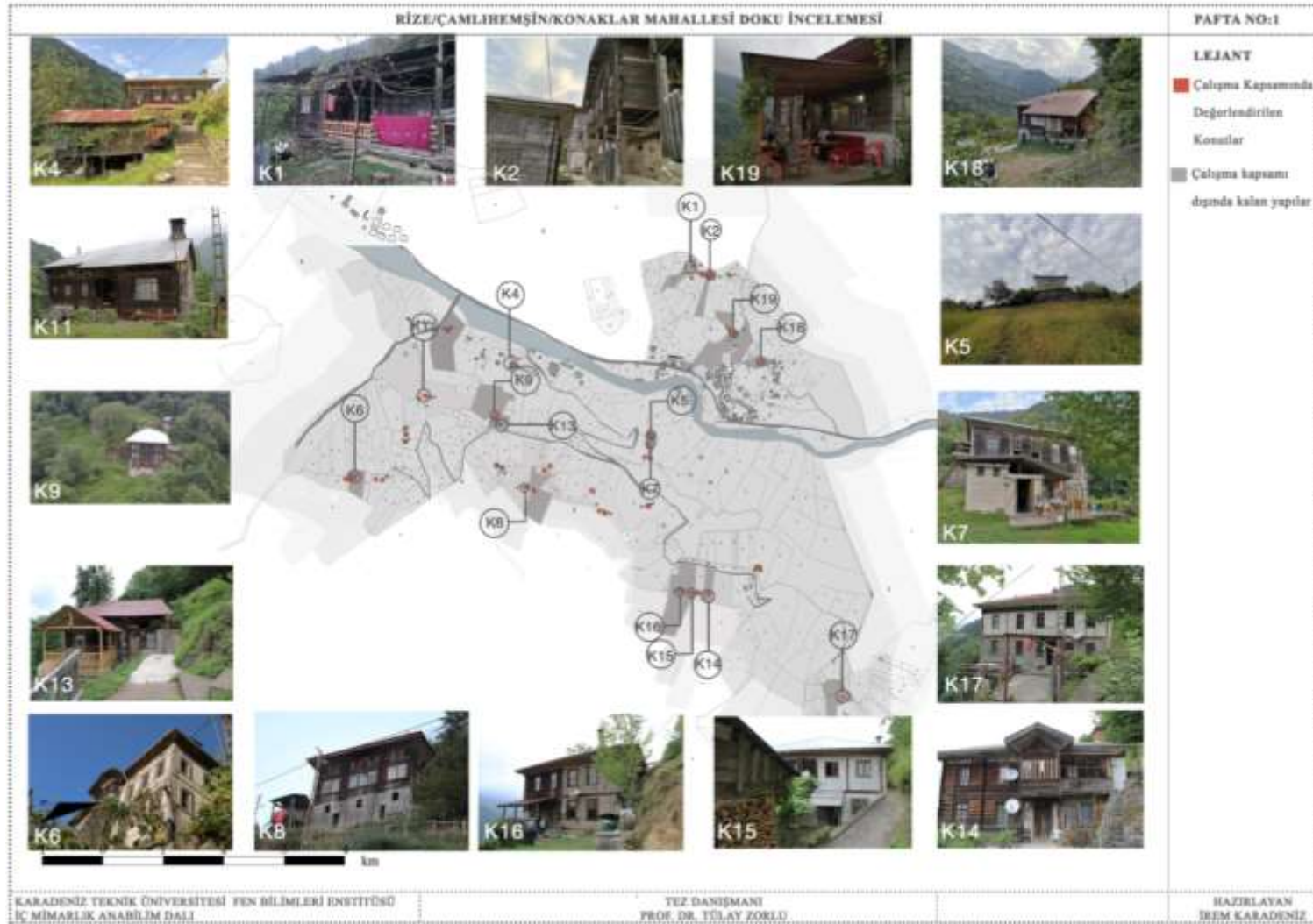
yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda doğrudan alıntılara da yer verilmektedir. Burada temel amaç elde edilen bulguların özetlenmiş ve yorumlanmış olarak verilmesidir. Betimsel analiz, betimsel analiz için bir çerçeve oluşturulması, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 224; Karataş, 2015; Aydın, 2018).

- Betimsel Analiz İçin Bir Çerçeve Oluşturma: Araştırma soruları, araştırmanın kavramsal çerçevesinden ya da görüşme ve/veya gözlemlerden yola çıkarak veri analizi için bir çerçeve oluşturulur.
- Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi: Veriler oluşturulan çerçeveye göre düzenlenir. Bu aşamada verilerin önemli ya da ilgili olmayan bölümleri dışarıda bırakılır. Analiz sonuçlarında kullanılacak doğrudan alıntılar belirlenir.
- Bulguların Tanımlanması: Bu aşamada veriler tanımlanır ve doğrudan alıntılarla desteklenir.
- Bulguların Yorumlanması: Tanımlanan bulgular, açıklanır, ilişkilendirilir ve anlamlandırılır.

4.AŞAMA: Konaklar Mahallesi kırsal konutlarının korunmasına yönelik öneriler, mevsimlik ve sürekli kullanılan konutlarda yapı ekleri için öneriler ve son olarak araştırmacılara önerilere yer verilmiştir.

2.2. Çalışma Alanı ve Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini Rize ili, Çamlıhemşin ilçesi, Konaklar Mahallesi'nin geleneksel konutları ve konut kullanıcıları olarak belirlenmiştir. Konaklar Mahallesi'nin seçilmesinin temel sebebi yerleşmedeki kırsal mimari dokunun büyük ölçüde korunmuş olmasıdır. Alan çalışması Eylül 2021, Ekim 2021 ve Temmuz 2022 dönemlerinde olmak üzere üç aşamada tamamlanmış olup yerinde tespit çalışmaları ve görüşmeyi kabul eden kullanıcılar ile gerçekleştirilmiştir. Konaklar Mahallesinde 43 kırsal konut mevcuttur. 11 konut günümüzde neredeyse hiç kullanılmakta ya da terk edilmiştir. Çalışma kapsamında 19 geleneksel konut yapısının kullanıcıları ile görüşülerek konutlarında yerinde tespit çalışmaları yapılmıştır. Alanda özgün konutlardaki 3 konut kullanıcısının görüşmeyi kabul etmemesi, 10 konutun kullanıcısının ise alan çalışmasının yapıldığı tarihlerde yörede bulunmamaları sebebi ile görüşme yapılamamıştır (Şekil 2).

Şekil 2. Çalışma alanı

2.3. Rize Çamlıhemşin Yöresi

Bu bölümde Çamlıhemşin ilçesi ve çalışma alanı olarak belirlenen Konaklar Mahallesi hakkında genel bilgiler yer almaktadır.

2.3.1. Coğrafi Özellikleri

Çamlıhemşin, Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan Rize iline bağlı 11 ilçeden biridir. Rize Merkezi'nin doğusunda bulunan Çamlıhemşin; Pazar, Ardeşen, Çayeli, Hemşin, İspir, İkizdere ve Yusufeli (Artvin) ilçeleri ile çevrilidir. Rize il merkezine 66 km, Pazar ilçesine 28 km, Ardeşen ilçesine 24 km mesafe uzaklıktadır. İlçe, kıyı şeridinde Fırtına Deresi'nin başladığı nokta ile Ayder Yaylası arasında kalan ulaşım aksının 21. kilometresi üzerinde yer almaktadır (Şekil 3). Konaklar Mahallesi, Çamlıhemşin'e bağlı 7 mahalleden biridir. Çamlıhemşin'inin güneyinde 1,4 km sonra Halil Şişman Caddesi üzerinde Fırtına Vadisi'nin iki yamacında konumlanmaktadır.

Şekil 3. Rize ilinin ve Çamlıhemşin ilçesinin Türkiye'deki konumu (URL-1)

Çamlıhemşin Karadeniz Bölgesinin en yüksek iki zirvesinin (Kaçkar, Verçenik dağları) eteklerinden Ardeşen'e kadar uzanan engebeli ve dağlık bir arazide yer almaktadır. İlçenin idari sınırları genellikle Doğu Karadeniz bölgesinin en fazla su taşıyan akarsularından biri olan Fırtına Deresi havzası ile çakışmaktadır. İlçe arazisi farklı akarsularla da bölünmektedir. İlçenin topoğrafya özellikleri nedeniyle doğal alanlar tarım ve yerleşim alanlarından daha fazla yer kaplamaktadır (Özçağlar vd., 2010). Çamlıhemşin Karadeniz ikliminin özelliklerini göstermektedir. Yazları serin, kışları ılıman ve her mevsim yağışlıdır (URL 2). İklim koşullarına bağlı olarak bitki örtüsü oldukça zengindir.

Bölgede yağış oranının fazla olması, deniz etkisi, sık bitki örtüsü ve hava hareketlerini etkileyen topografya nedeniyle nem oranı normalin üzerindedir (Özçağlar vd., 2010).

2.3.2. Ekonomik ve Sosyal Özellikleri

Eğitim ve ekonomi kaynaklı olarak sürekli göç veren Çamlıhemşin ilçesi Rize ilinin en az nüfusa sahip ilçelerinden biridir (Tablo 7). İlçe nüfusunun büyük bir kısmı mevsimlik işçi olarak kış aylarında büyük şehirlerde çalışmaktadır. Özellikle yaz aylarında yerli ve yabancı turistlerin gelmesiyle nüfus yoğunluğu artmaktadır (URL-3).

Tablo 7. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) nüfus verileri (TÜİK, 2022).

1990			2000			2020			Yıllık nüfus Artış hızı%
Toplam	İlçe Merkezi	Belde ve Köy	Toplam	İlçe Merkezi	Belde ve Köy	Toplam	İlçe Merkezi	Belde ve Köy	Toplam
10566	2829	7737	8237	2354	5883	6 924	1 778	5 146	-31,7

Çamlıhemşin ilçesinin gelir kaynakları hayvancılık ve tarım üzerine kuruludur. Özellikle arıcılık, ormancılık ön plana çıkmaktadır. Günümüzde hayvancılık, gerekli desteği alamadığından yok olma noktasına gelmiştir. Ayrıca bölgenin endüstrileşme düzeyi de oldukça düşüktür. Bu nedenlerden dolayı ilçe yoğun bir şekilde göç vermeye başlamıştır. Halk, gurbetçi olup farklı illerde ya da ilçelerde işveren, işçi ve memur olarak çalışmaktadır.

Son yıllarda bölgenin sahip olduğu doğal ve kültürel değerlerin önem kazanmasıyla turizm faaliyetleri gelişmiştir. Bunun bir sonucu olarak otel ve restoran işletmeciliği ve yöre kültürüne (yöreye özgü yiyecek, giyecek özellikle yöreye özgü yemeni, çorap, kuşak vs. ve tahta işlemeciliği) ait el işlemeciliği de gelişmeye başlamıştır (URL-4).

2.3.3. Tarihi

Çamlıhemşin'inin bağlı olduğu Rize ve çevresinin tarih öncesi dönemleri ile ilgili yapılan araştırmalar sınırlıdır. İlk çağ kaynaklarına göre Doğu Karadeniz bölgesinde

(Antik Pontus)'nde Yunan kolonilerinden önce bazı yerli kavimlerin yaşadığı bilinmektedir. M. Ö. 8. yüzyılın başlarında Güney Rusya ve Kafkaslarda yaşayan Kimmerler'in ve ardından İskitler Rize ve çevresine yerleşmişlerdir. M.Ö. 650-550 yıllarında arasında ise Miletliiler Karadeniz kıyılarında yüze yakın koloni kurmuşlardır. M.Ö. 606 yılında kısa bir süre Medler hakimiyetinde olan Doğu Karadeniz bölgesi M.Ö. 547 yılında Persler yönetimine girmiştir. Bu dönemde Rize ve çevresi Pontus Devleti sınırlarına dahil olmuştur. M.Ö. 63 yılında Roma İmparatorluğu'na sınırlarına giren bölge Roma İmparatorluğu ikiye bölününce Bizans toprakları içinde kalmıştır. 1071 yılında Selçuklu Devleti'nin Bizans İmparatorluğu'na galibiyeti, Süleyman Şah'ın Anadolu galibiyeti ve Malazgirt Savaşından sonra Karadeniz kıyıları ve Rize Türk egemenliğine girmiştir (Karpuz, 1992; Kurdoğlu, 2002).

1204 yılında Trabzon-Rum Devleti kurulmuştur (1204-1461). Bu dönemde Rize ve çevresi Trabzon Devleti'ne bağlanmıştır. Akkoyunlu Türk Devleti zamanında ise (1350-1502) Rize'nin güney kesimlerine, Hemşin'e birçok Türk boyu yerleşmiştir. 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet'in Trabzon'u fethiyle Rize ve çevresi Osmanlı Devleti topraklarına dahil olmuştur. Bu dönemde Rize, liman, nahiye ve kaza olarak önemini korumuştur (Karpuz, 1992).

Toprakların verimsizliği ve yetersizliği yüzünden Rize halkı denizci ya da gurbetçi olmuştur. 1. dünya savaşından önce başlayan Rusya'ya göç hareketi ekim devriminden sonra belirli aralıklarla devam etmiştir. 1930'lu yıllarda yurtiçi göçleri başlamıştır. Rusya ve Avrupa'nın bazı kentlerine giderek pastacılık ve fırıncılığı öğrenen Hemşinliler, daha sonra Türkiye'ye dönerek bu mesleğin yayılmasında öncülük etmişlerdir (Biryol, 2011).

Çamlıhemşin Kaçkar dağlarının eteklerinde tarihi Tebriz-Trabzon İpek Yolu'nun önemli bir geçit noktasında kurulmuştur. Hemşinlilerin ataları olduğu bilinen Partlar, ilk çağlarda büyük bir devlet kurarak Doğu Anadolu ile Hazar Denizi'nin güneyine ve batısına yayılmışlardır. MÖ 50'li yıllardan sonra Ermeniler ve Partlar kaynaşmaya başlamıştır. Ermenistan'da artan Arap baskısı nedeniyle Ermeniler ayaklanmıştır ve ayaklanma göçle sonuçlanmıştır. 789-790 yılları arasında 12bin Ermeni Hemşin topraklarına getirilmiş ve "hamamaşen" adı verilmiştir. Bu ad zamanla Hemşin'e dönüşmüştür. Arap mezaliminden kaçan Ermenilerle Partların karışımı bir halk olarak var olmuştur. Bazı kesimler Hemşinlilerin Orta Asya'dan göçen oğuzların bir kolu olduğunu iddia ederken bazıları Ermeniler ve Türklerin yan yana yaşamasından doğan melez bir toplum olduğunu belirtmektedir (Karpuz, 1992).

2.3.4. Konaklar Mahallesi

Konaklar Mahallesi ya da eski adı ile Makrevis, Çamlıhemşin ilçesine bağlı 27 köyden biri iken daha sonra aynı ilçenin 6 mahallesinden biri olmuştur. İlçe merkezine yaklaşık 1 km mesafede Fırtına Vadisinin karşılıklı iki yamacında kurulu bir yerleşim yeridir. Çamlıhemşin Merkez, Aşağı Çamlıca, Yukarı Çamlıca, Sırt ve Kavak mahalleleri ile çevrelenmektedir. Konaklar Mahallesi, engebeli arazi yapısının etkisiyle yapılaşma kendi içerisinde, Karedoğ, Pogina, Çelina, Cerrahoğlu, Helişli olmak üzere beş bölgeye ayrılmıştır. Karedoğ, derenin batı kenarında mahallenin kahvesinin, hastanesinin ve bakkalının bulunduğu merkezdir. Çelina, Fırtına Vadisi'nin batı yamacında, diğer bölgeler doğu yamacında yer almaktadır (Bozkurt, 2014; Sadıklar, 2021).

2.4. Çamlıhemşin Kırsal Konutları

– Yerleşme

Çamlıhemşin yöresi, kırsal konutların yerleşimi bakımından dağınık bir yerleşim karakteristiğine sahiptir. Dağlık ve engebeli arazide genellikle dağların yamaçlarında, eğim yönünde manzaraya yönelen kırsal konutlar bazen tekil olarak bazen de birkaç konuttan oluşan konut dizileri oluşturacak şekilde konumlanmışlardır (Şekil 4). Konut arasında ulaşım genellikle patika yollar ile sağlanmaktadır.

Şekil 4. Çamlıhemşin kırsal konutlarının yerleşimi

– Malzeme ve yapım

Tüm Doğu Karadeniz Bölgesinde olduğu gibi Çamlıhemşin yöresinde de geleneksel yapılarda iki temel yapı malzemesi ahşap ve taştır. Taş malzeme genellikle yapının zemin ile doğrudan ilişkili bölümlerinde temel duvarları ya da ahır katında, eğime paralel duvarlarda ve ahşap iskeletli konstrüksiyonun dolgu malzemesi olarak kullanılmaktadır (Şekil 5). Konutun diğer katlarının dış duvar konstrüksiyonunda, iç mekânda tüm bölücü duvar ve döşemelerde, merdiven, kapı, pencere gibi yapı elemanlarında, sedir ve dolap gibi pek çok sabit mobilyada ise ahşap malzemenin kullanımı söz konusudur. Yörede sert, en yaygın olarak kullanılan ağaç türü neme ve ısı değişimlerine dayanıklı olan kestane ağacıdır.

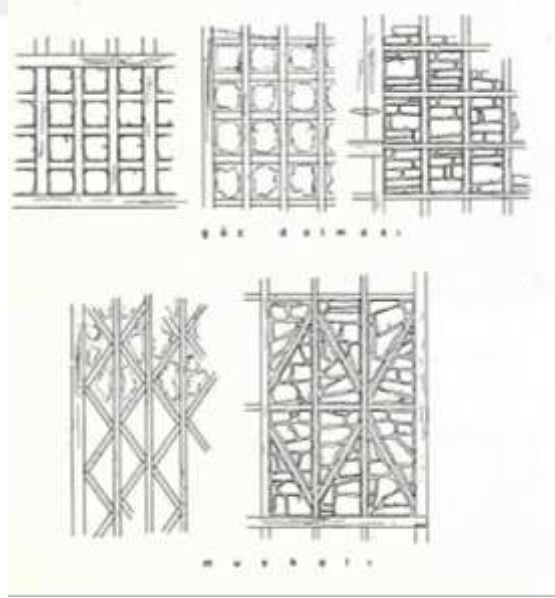
Konutların dış duvar yapım sistemleri genel olarak; ahşap yığma, ahşap iskeletli (çatma) ve kâgir olmak üzere üç türdür. Ahşap yığma ahşap malzemenin birbiri üzerine yatay bir şekilde bindirilmesiyle oluşturulan sistem olup bu sistemde ikinci bir taşıyıcı eleman bulunmamaktadır. Yükler ahşap elemandan bir altındakine geçerek zemine iletilmektedir. Yörede en çok görülen yapım sistemi ahşap yığma sistemdir (Şekil 6). Ahşap iskeletli (Çatma) duvarlar, ahşap dikmeler ve kirişler aracılığıyla yüklerin zemine aktarıldığı sistemdir. Ahşap dolma duvarlar, göz dolma duvarlar, muskalı dolma duvarlar olmak üzere üç farklı türü vardır (Şekil 7-8). Kagir duvarlar ise taş kullanılarak örülen moloz, kaba ve ince yonu taş duvarlarla az sayıda harman tuğlasından örülen duvarlardır (Sümerkan, 1990, Özgüner 1970). Yörede dış duvar konstrüksiyonu tümüyle kagir olan konutlar da görmek mümkündür.

Şekil 5. Taş kagir üzeri ahşap yığma duvarlar (Faiz Büyükçam, 2021; Karadeniz fotoğraf arşivi, 2022)

Şekil 6. Ahşap yığma yapılar

Şekil 7. Göz dolma ve muska dolma duvarlar (Özgüner, 1970)

Şekil 8. Göz dolma sistem (Zorlu fotoğraf arşivi, 2005)

– Konutların plan özellikleri

Çamlıhemşin yöresinde konutlar eğimli bir arazide inşa edilmiştir (Şekil 9). Konutlar ahır katı üzerinde bir ya da iki yaşama katı ve çatı katından oluşmaktadır (Şekil 10). Eğimli topoğrafyaya uyumlu olarak konumlanan konutlarda eğimden kazanılan boşluk ahır katı olarak kullanılmaktadır. Bu kat zemin ile yaşama katları arasında tampon görevi görmektedir. Yaşama katları günlük hayatın geçtiği katlardır. Birden fazla yaşam katı bulunan konutlarda iki kat arasındaki bağlantı ahşap bir merdiven ile sağlanmaktadır. Çatı katı ise genellikle hayvanlar için otların depolandığı bir depolama alanı olarak kullanılmaktadır. Bu kata genellikle konutun içinden ve bahçeden olmak üzere iki geçiş farklı şekilde ulaşım sağlanmaktadır (Özgüner, 1970; Zorlu ve Faiz Büyükkam, 2012; Faiz Büyükkam, 2021).

Şekil 9. Yöredeki konak yapılarının arazi kesiti (Bozkurt, 2014)

Yöredeki yaygın plan tipolojisi hayatlı-aşhaneli plandır (Sümerkan, 1990). Aşhane denilen mekân Konaklar Mahallesi'nde ocaklık olarak adlandırılmaktadır. Konutların büyüklüğüne bağlı olarak sayı ve çeşitlilikleri değişmekle birlikte genellikle konutlarda yer alan mekânlar; ocaklık, hayat, bulma/oda, misafir odası, ambar, kilerler ve hamamlardır.

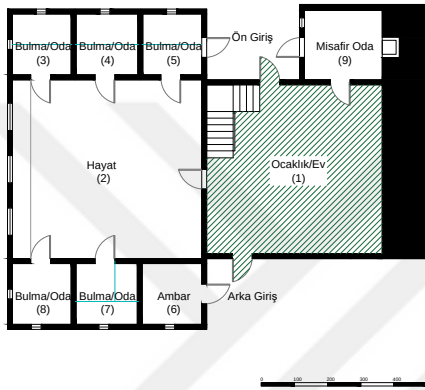

Şekil 10. Konaklar mahallesi kırsal konutları

– Ocaklık/Aşhane

Ocaklık genellikle konutun ilk ulaşılan mekânıdır. Ocaklık bölümü konutta eğimin yükseldiği bölümde yer alan zemin döşemesi sıkıştırılmış toprak olan bir mekândır. Ocaklığın konut içindeki yeri ve dış mekân ile ilişkisine değişebilmektedir. Bazı konutlarda ocaklığın her iki cephesi de dış mekân ile doğrudan ilişkili iken bazı konutlarda ocaklık bölümünün sadece bir cephesi dış mekân ile doğrudan ilişkilidir. Bu tip konutlarda ocaklığın dış mekân ile ilişkisi diğer cephesine bitişik bir hol üzerinden sağlanmaktadır. Ocaklık bölümünün dış mekân ile doğrudan ilişkisinin olmadığı konutlarda ocaklığın her iki cephesinde de birer hol bulunmaktadır (Faiz Büyükcım, 2021). Yemeklerin pişirildiği,

bahçede kullanılan araç gereçlerin depolandığı ve tarladan dönüşte kıyafetlerin değiştirildiği bu mekân günlük hayatta konutta en yoğun kullanılan, en çok vakit geçirilen mekândır (Sözen ve Eruzun, 1992; Gür, Batur, 2005). Ocaklığın eğime yaslı kagir duvarında taş kemerli bir ocak bulunmaktadır. Ocağın bacası kagir duvar boyunca devam ederek çatıda son bulmaktadır. Bazı evlerde bu kemer açıklığı çok büyük olup duvarlarında kapacak koyacak irili ufaklı nişler ve askılar bulunmaktadır. Bazı konutların ocaklık bölümünde unluk olarak adlandırılan sabit dolaplar yer almaktadır (Şekil 11).

Plan şemasında ocaklık mekânının konumu

Ocaklık mekânı genel görünümü

Ocaklık mekânı genel görünümü

Ocaklık mekânı genel görünümü

Taş kemerli ocak içindeki nişler

Şekil 11. Ocaklık mekânı

– Hayat

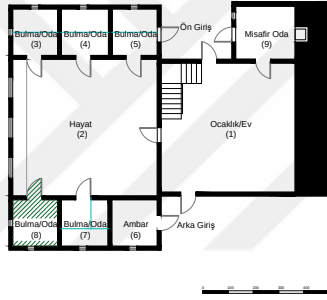
Hayat konutun ana mekânlarından biridir (Şekil 12). Günlük oturma ve her iki yanında dizili odalara geçiş için kullanılan bu mekân ahırın üstünde manzara yönünde yer almaktadır. Hayat manzara yönündeki pencereleri sayesinde aydınlık bir mekândır. Pencerelerin önünde hayatı özelleştiren ahşap bir sedir bulunmaktadır (Özgüner, 1970; Sözen ve Eruzun, 1992; Gür, Batur, 2005).

Şekil 12. Hayat mekânı

– Bulma/Oda

Bulma olarak adlandırılan ve yatmak için kullanılan odalar konutta genellikle hayatın etrafında yer almaktadır. Bazı konutlarda ise ocaklık mekânının içinde ya da birinci katta eğime yaslı bölümde de bulunmaktadır. Yöre konutlarında plan şeması büyük oranda benzerlik göstermekle birlikte kat sayısı ve konut büyüklüğüne bağlı olarak oda sayısı değişmektedir. Bu durum konutta yaşayan kişi sayısı ile ilişkilidir (Özgüner, 1970). Odalar yaklaşık olarak 4 m² bir alana sahip olup genelde sadece yatma/uyuma işlevine yöneliktir. Bu odalarda bir sedir ve kıyafet askıları bulunurken büyük odalarda ise baca/şömine, hamam ve depolama için dolaplar da bulunmaktadır. Hayatın köşe bölümlerinde yer alan odalarda ikiye diğer odalarda ise genellikle birer pencere bulunmaktadır. Pencere ısı yalıtımı ve güvenlik nedeniyle küçük yapılmıştır (Şekil 13).

Plan şemasındaki bir oda

Oda genel görünümü

Sedir ve oda kapısı

Sedir, askılık ve raf

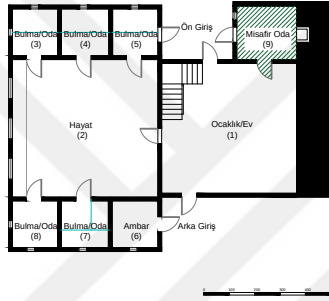
Askılık ve raf

Şekil 13. Bulma/Oda mekânı

– Misafir odası

Misafir odası misafirleri ağırlamak ya da yatılı misafirlerin gece kalması için ayrılmış bir mekândır. Ön ya da arka giriş tarafında konuta bitişik bir hacim olarak inşa edilen mekân, bahçeye açılan bağımsız bir girişe sahip olması nedeniyle özelleşmektedir. Misafir odasında karşılıklı iki sedir, bir baca/şömine ve bazı konutlarda da musandere olarak adlandırılan dolaplar bulunmaktadır. Ayrıca bazı misafir odalarında aydınlatma penceresi yer almaktadır. Misafir odası diğer odalara göre daha büyük bir alana ve daha geniş pencerelere sahiptir. Bu odadaki pencerelerde için perdelik olarak adlandırılan ahşap elemanlar kullanılmaktadır (Şekil 14).

Plan şemasında misafir odasının konumu

Misafir odası genel görünümü

Musandere (dolap)

Baca/şömine

Perdelik

Aydınlık penceresi

Şekil 14. Misafir odası

– Ambar

Ambarlar hayata ya da ocaklığa açılan, özgün kullanımda üretim biçimi ile ilişki bir mekândır. Hayvancılık yapan kullanıcılar tarafından süt ve süt ürünlerini bu mekânda işlenir (peynir, tereyağı, ayran vb. yapımı) ve depolanır. Süt ürünlerinin yanı sıra kısa süre içerisinde tüketilecek sebze, meyve ve tahıllar da ambar mekânında depolanır.

– Hamam

Hamamlar konutun büyüklüğüne göre duvarda niş olarak, oda ile ilişkili dar bir hacim olarak ya da odalarda yer alan sedirlerin içinde bulunmaktadır. Pek çok konutta hamam olarak özelleşen bir mekân bulunmamaktadır.

– Ahır

Ahırlar yörenin üretim biçiminin konuttaki karşılığı olan mekânlardan biridir (Şekil 15). Hayvancılık faaliyetlerine hizmet eden ahırlar hayvanların barındığı mekânlardır ve eğimden kazanılan boşlukta yer almaktadır. Bu mekân taş kagir olarak inşa edilmiştir. Giriş cephesi genellikle manzara yönündedir.

Şekil 15. Ahır

– Ohan

Üretim biçimleri ile ilgili diğ er mek an ise ohandır ( ekil 16).  atı katında yer alan bu mek anda hayvanlar için otlar burada depolanmaktadır. Ohanın hem konut içinden hem de bahçeden iki farklı girişi bulunmaktadır.

Şekil 16. Ohan

– Tuvalet

Tuvaletler  zg n kullanımda konuttan bağımsız olarak bahçede yer almaktadır ( ekil 17). Bazı konutlar erkek ve kadınların kullanımı için iki ayrı tuvalete sahiptir.

Şekil 17. Tuvalet

– Serender

Konutun ek yapılarından biri de serenderlerdir. Serenderler tahıl ve fındık gibi ürünlerin uzun süreli depolandığı merdiven ile ulaşılan yüksek yapılarıdır ( ekil 18 ve 19).

Şekil 18. Serender

Şekil 19. Serender ve bir kırsal konut

2.4.1. Çamlıhemşin Kırsal Konutlarında Sabit-Hareketli Mobilyalar/Dekoratif Öğeler

Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi konutları sedir, pilita, dolap, askı, raf, aydınlatma elemanları, sandık gibi özgün mobilya ve dekoratif öğelere sahiptir. Bu mobilyaları sabit ve hareketli olarak iki grupta ele almak mümkündür. Sedir, musandere, pilita, dolaplar,

askı ve raflar sabit mobilya/donatılar olarak sıralanabilir. Sandık, şifonyer, beşik, çeşitli aydınlatma elemanları ise hareketli mobilyalar/eşyalar olarak ele alınabilir. Yöre konutlarındaki mobilyalar konutun büyüklüğü, ailenin ihtiyacı doğrultusunda çeşitlenmekte ve sayıları değişmektedir. Tüm konutlar genelinde mobilyaların mekanlara göre dağılımına bakıldığında hayat mekanında manzara yönünde sedirler, yiyecek asmak/kurutmak için tavanda çengeller bulunmaktadır. Ocaklık mekanında pilita, sabit köşe dolapları ve unluk bölümünün yer aldığı dolaplar; odalarda sedir, askı, raf, sandık ve şifonyerler; misafir odasında sedir, musandere ve gömme dolaplar yer almaktadır.

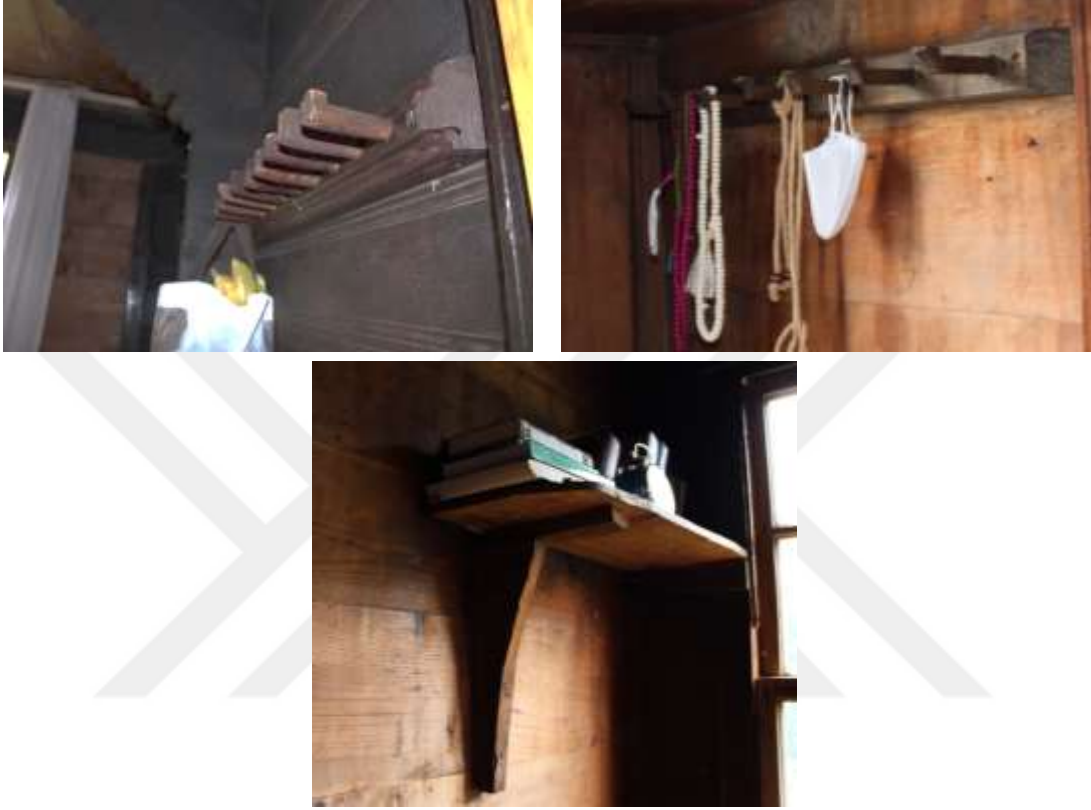
Sedir: Sedirler oda, hayat ve misafir odasında bulunan hem oturma hem de yatma işlevine yönelik kullanılan donatılardır. Hayatta manzara yönünde odalarda ise genellikle karşılıklı iki duvarda konumlanan sedirlerin malzemesi ahşaptır. Sedirlerin boyları mekanların boyutları ile ilişkili olup enleri 80-100 cm arasında değişmektedir. Odalardaki sedirlerin yükseklikleri ise 20-25 cm iken hayatta konumlanan sedirlerin yükseklikleri yaklaşık 40-45 cm'dir (Şekil 20).

Şekil 20. Sedir

Askı ve raf: yöre konutlarında haşerelerden korunmak amacıyla kıyafetler açıkta askılara asılarak muhafaza edilmektedir. Bu nedenle her odada kıyafetlerin asılacağı

duvarlarda ahşap askılıklara yer verilmiştir. Benzer şekilde küçük eşyalar da ahşap raflarda depolanmaktadır. Bu askı ve raflar genellikle kapının yer aldığı duvar üzerinde konumlandırılmıştır (Şekil 21).

Şekil 21. Askı ve raflar

Ocaklık dolapları: Yöre konutlarında ocaklıkta yer alan ve mutfak ekipmanları ile yiyeceklerin depolandığı dolaplar bulunmaktadır. Bu dolaplar ocaklığın köşesinde yer alan köşe dolap ya da ocaklığın herhangi bir yerinde yer alan dikdörtgen dolaplardır. Dikdörtgen formlu dolaplarda unluk olarak adlandırılan un depolama amacıyla kullanılan bu dolap yöreye özgü bir bölüm mevcuttur. Ahşap malzemeden yapılmış olan bu dolabın altında bir kapak bulunmaktadır. Bu kapak açılarak unun dışarıya akması sağlanmaktadır (Şekil 22).

Köşe dolabı

Dikdörtgen dolap

Unluk

Şekil 22. Ocaklık dolaplar

Pilita: Pilita yöreye özgü bir sobadır. Bu soba sabit bir eleman olarak genellikle ocaklık mekanında yer almaktadır. Pilita dikdörtgen formu olup ateş yakılan bölümü, sıcak su haznesi, fırını ve yemek pişirme alanı ile çok yönlü bir ısıtıcıdır (Şekil 23).

Şekil 23. Pilita

Musandere: Konaklar Mahallesi kırsal konutlarının özgün mekanlarından biri olan misafir odasında yer alan dolaplara verilen isimdir. Bu dolaplar genellikle sağır duvar boyunca konumlanmış olup daha çok yatak, yorgan ve eşyaları depolamaya yönelik olarak kullanılmaktadır. Genellikle alt kısımlarda çekmece ve küçük hacimli depolama alanlarına yer verilen musanderelerin üst kısımlarda daha çok yatak yorgan gibi eşyaları depolanır (Şekil 24).

Şekil 24. Musandere

Gömme dolap: Genellikle büyük konutların oda ve misafir odalarda baca/şöminenin bulunduğu duvarda yer alan ahşap kapaklı nişlerdir. Farklı boyutlarda olup küçük eşyaların depolanması amacıyla kullanılırlar (Şekil 25).

Şekil 25. Gömmme dolap

Döner dolap: Genellikle büyük konutlarda misafir odalarında konuklara yemek servisi amacıyla kullanılmaktadır. Dolabın raflarına yemekler konulduktan sonra dolap elle çevrilerek yemekler misafir odasına iletilir (Şekil 26).

Şekil 26. Döner dolap

Perdelik: Misafir odalarında girişe yakın konumda bulunan pencerelerde mahremiyeti sağlamak amacıyla perdelik olarak adlandırılan ahşap kapaklar bulunmaktadır. Ancak yöre konutlarında odaların konumundan kaynaklı olarak görsel açıdan bir mahremiyet ihtiyacı duyulmadığından genellikle perde/perdelik kullanılmamıştır (Şekil 27).

Şekil 27. Perdelik

Aydınlatma elemanları: Yöre konutlarında en yaygın olarak kullanılan aydınlatma elemanları gaz lambalarıdır. Bu lambalar genellikle bitişik iki mekanın ortak duvarı üzerinde yer alan aydınlatma pencerelerinin önündeki raflara yerleştirilerek iki mekanın da aydınlatılması sağlanırdı (Şekil 28).

Şekil 28. Aydınlatma elemanları

Sandık ve şifonyer: Sandıklar ve şifonyerler konutlardaki hareketli mobilyalar kapsamında ele alınan depolama elemanlarıdır. Özellikle çeyiz ve aile yadigarı eşyaların depolanması için kullanılan sandık ve şifonyerler ahşap oyma ve torna gibi çeşitli teknikleri ile süslenmiştir (Şekil 29).

Şekil 29. Sandık ve şifonyer

Bebek beşikleri: Ahşap malzemeden yapılan beşikler torna tekniği, farklı boyalar ile vb. süslenmiştir. Yapımında işlemesi kolay ve dayanıklı ağaçlar tercih daha çok abanoz, ceviz, servi, kestane, kızılâğaç, kayın vb. ağaçları kullanılmaktadır (Şekil 30).

Şekil 30. Beşik

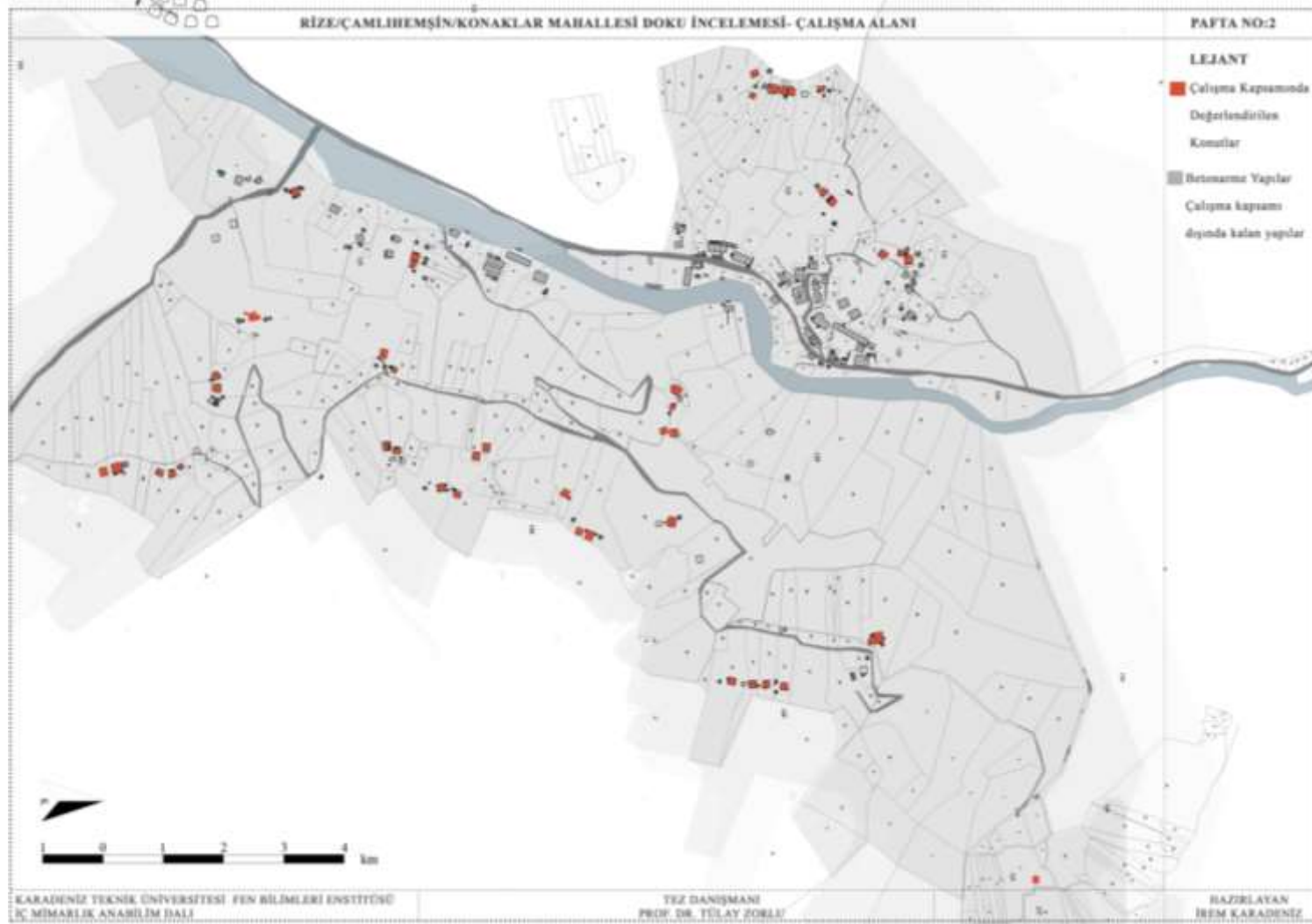
3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Yerinde Tespit Çalışmasından Elde Edilen Bulgular

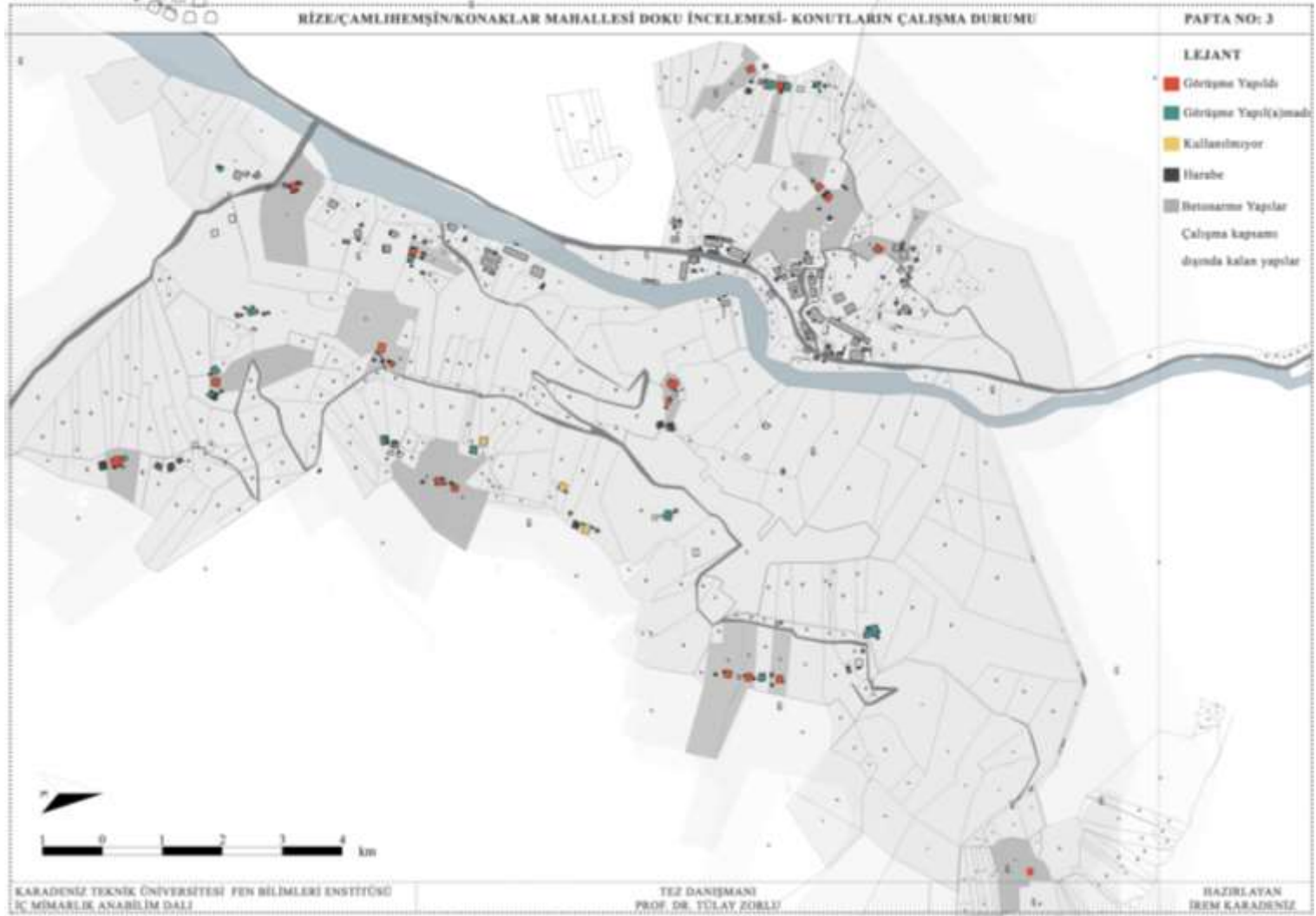
Bu bölümde alan çalışması kapsamında ele alınan konutların kullanıcıları ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular ile mahalle düzeyindeki ve konutlardaki yerinde tespit çalışmalarından elde edilen veriler doğrultusunda hazırlanan haritalar ve envanter fişleri yer almaktadır.

– Mahalle Düzeyinde Yapılan Tespit Verileri

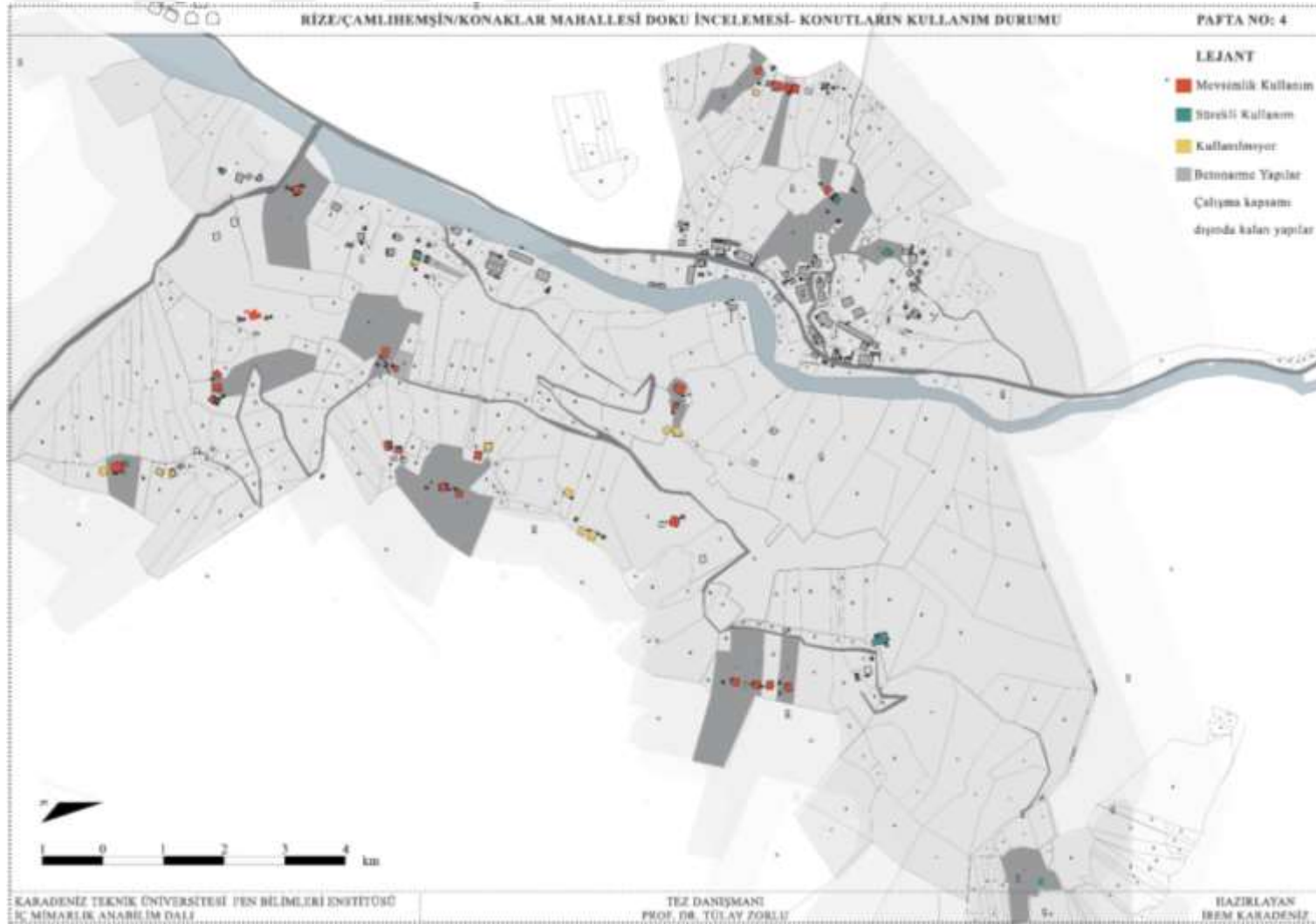
Konaklar Mahallesinde 43 adet kırsal konut yapısı tespit edilmiştir (Şekil 31). Bu konutlardan 11 tanesi günümüzde nadiren kullanılan ya da terk edilen konutlardır. Çalışma kapsamında 19 konutta yerinde tespit çalışması ve yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır (Şekil 32). Çalışma kapsamındaki 15 konut yılın belli bölümlerinde mevsimlik olarak kullanılırken 4 konut ise yılın tamamında sürekli olarak kullanılmaktadır (Şekil 33). 17 konut çoklu mülkiyete sahipken 2 konut ise tek mülkiyetlidir (Şekil 34).

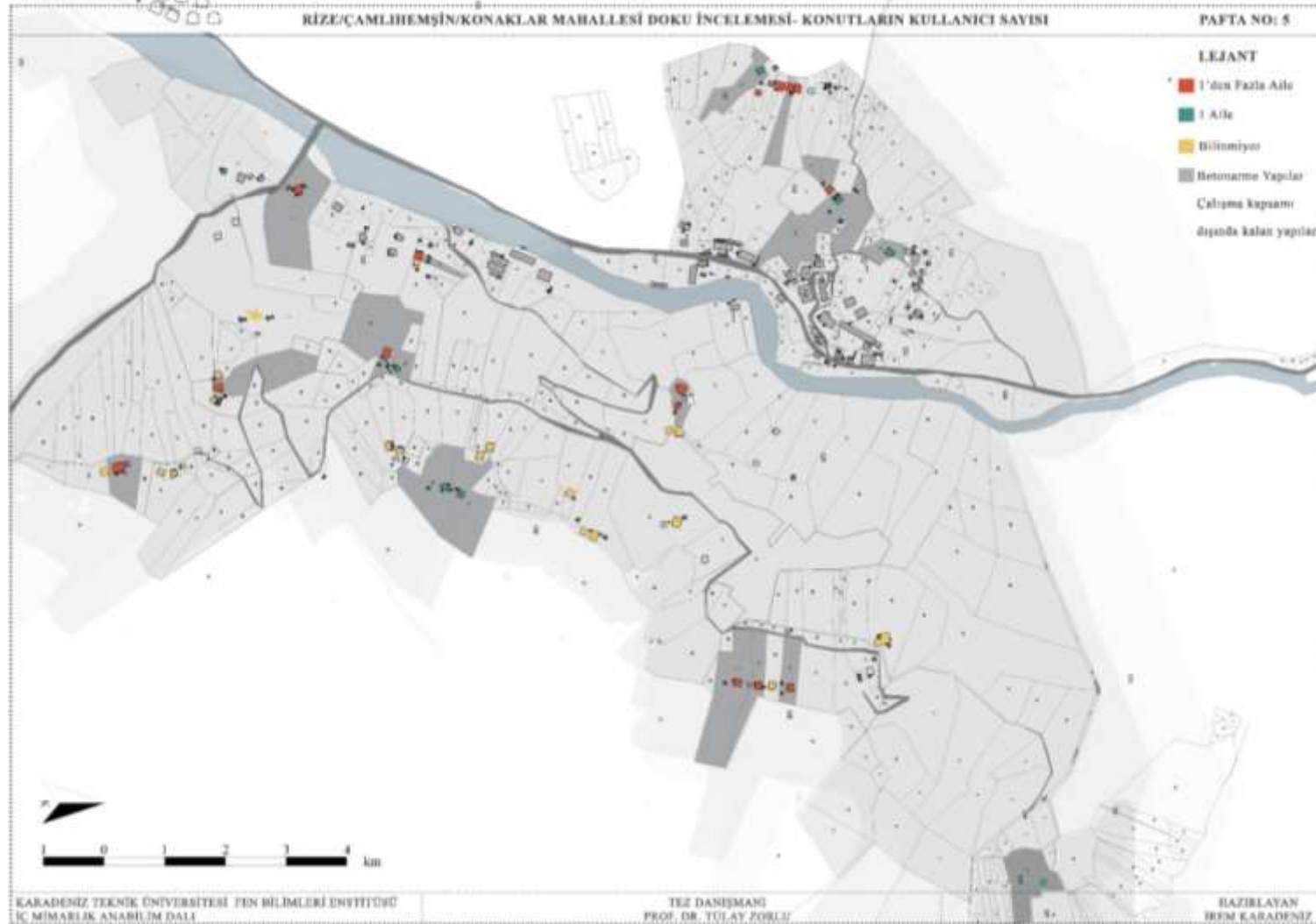
Şekil 31. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi’ndeki özgün kırsal yapılar (Konut/Serender)

Şekil 32. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'nde kullanıcıları ile görüşme yapılan konutlar

Şekil 33. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki konutların kullandım durumları (mevsimlik, sürekli kullanılanlar ve atıl durumdaki konutlar)

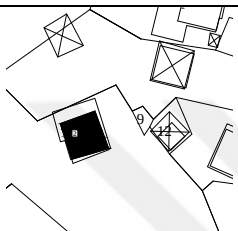

Şekil 34. Rize Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutların mülkiyet durumları

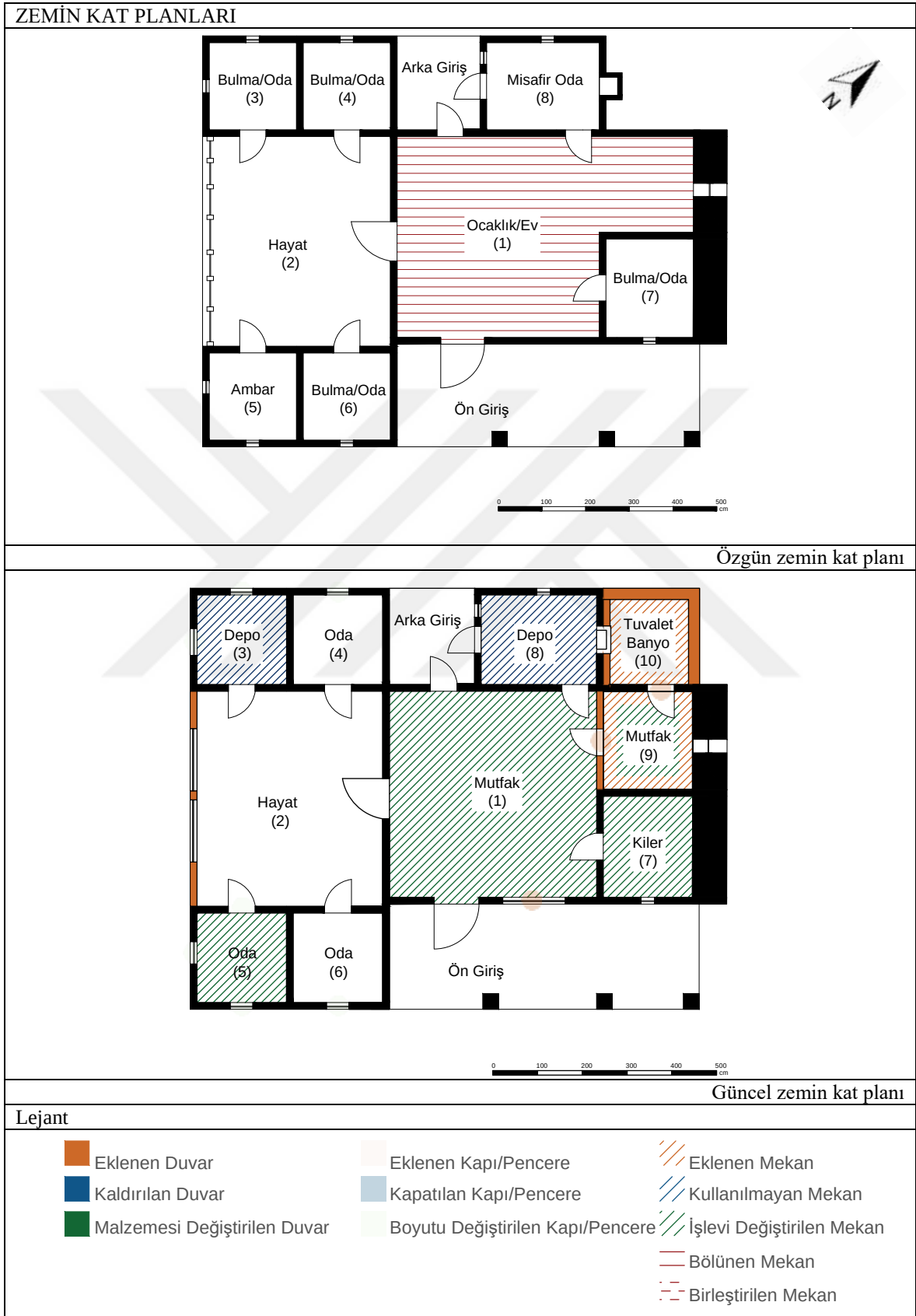
– Konut Düzeyinde Yapılan Tespit Verileri

Bu bölümde Konaklar Mahallesi kırsal konutları envanter fişlerine yer verilmiştir. Envanter fişlerinde konuta ilişkin konum bilgileri, kullanım durumu, mülkiyet durumu, kat adedi, yapım sistemi, çatı sistemi ve varsa ek yapı özellikleri, plan şemaları, konuta ilişkin genel bilgiler ve fotoğraflar yer almaktadır (Tablo 8-58).

Tablo 8. K1 konutu envanter fişi

Envanter No: 1			Konut Adı: K1 Konutu				
	İli	Rize	Plan Tipolojisi		Hayatlı tipolojisi plan		
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar	Görüşme Durumu		Yapıldı		
	Mevki	Çelina Mevki					
	Ada/Parsel	123/10	Tescil Durumu		-		
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile	X	Ahır katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım		1'den fazla aile		Zemin kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	
		1'den fazla aile					
							
Kuzeydoğu Cephesi				Güneydoğu Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık	X	
Hayat	X	Oda			Ambar	X	
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası	X	
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda	X	
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol		Balkon					
Balkon							

Tablo 9. K1 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

– Genel özellikler

K1 Konutu, Konaklar Mahallesi Çelina mevkisinde 123 ada 10 parselde yer almaktadır. Konuta ulaşım ana taşıt yolundan ayrılan patika bir yol ile sağlanmaktadır. Bu patika yol üzerinde bulunan konut dizisinin beşinci ve son konutudur. Eğimli bir topografya üzerinde yer alan konutun kuzeyinde patika bir yol, güneybatısında ormanlık alan, güneyinde eğimli bir arazi bulunmaktadır (Şekil 35). Kuzeybatısında ise odunluk ve oturma birimlerinin yer aldığı açık bir alan mevcuttur.

Güneydoğu Cephesi

Kuzeybatı Cephesi

Şekil 35. K1 konutu cephe fotoğrafları

İkisi yaşam katına biri ise ahır katına açılan üç girişe sahip yapının yaşam katına açılan ana girişi kuzeydoğu ikinci giriş ise güneybatı, ahır katı girişi ise kuzey cephesinde yer almaktadır. Ahır katı üzerine tek katlı olarak inşa edilen konutun ahır katı yığma taş, yaşama katı ise ahşaptır. Ahşap yığma sistemde inşa edilen konutun yaşama katındaki pencereler dikdörtgen formlu ve ahşap sövelidir. Görüşme yapılan konut kullanıcıları konutun yaklaşık 200 yıl önce inşa edildiğini belirtmektedir.

– Plan özellikleri

Doğu Karadeniz kırsal konut plan tipolojileri içerisinde hayatlı plan tipolojisine sahip konutun, özgün plan şemasında kuzeydoğu ve güneybatı yönünde karşılıklı iki girişi olan ocaklık bölümü (1 numaralı mekân) ve bu ocaklık bölümünün kuzeybatı duvarına bitişik hayat ve hayata açılan dört oda (bulma) yer almaktadır (Şekil 36). Ocaklık bölümünde doğu cephesine bitişik bir oda (bulma) ve kuzeydoğu cephesine bitişik bir misafir odası yer almaktadır (Şekil 37). Misafir odasına dışarıdan ulaşımı sağlayan ayrı bir girişi de bulunmaktadır. Ocaklık, günümüzde mutfak olarak kullanılmaktadır ve konutun ilk ulaşılan mekânıdır. Ocaklık mekânı yaklaşık olarak 678x408 cm ölçülerindedir. Günümüz

kullanımında bu mekân bölünerek, konuta mutfak ve hol olarak kullanılan bir mekân (9 numaralı mekân) eklenmiştir. Ocaklık mekânının içinde, 200x225 cm ölçülerinde içinde bir ahşap sedir ile sadece yatma işlevine hizmet eden ve bulma (7 numaralı mekân) olarak adlandırılan bir oda yer almaktadır.

Şekil 36. K1 konutu ocaklık mekânı

Şekil 37. K1 konutu misafir odası

Ocaklık mekânına açılan diğer oda ise güneybatı yönünde yer alan dışarıdan bağımsız girişi de olan misafir odasıdır (8 numaralı mekân). Bu mekân 258x200 cm ölçülerinde olup birbirine paralel iki sedire sahiptir. Misafir odası (8 numaralı mekân) günümüzde depo olarak işlevlendirilmiş atıl bir mekandır.

Konutun ana mekânlarından bir diğeri olan hayat (2 numaralı mekân) 406x465 cm ölçülerindedir (Şekil 38). Konutun manzaraya yönelen cephesinde yer alan orijinal plan şemasında yarı açık bir mekânken günümüzde açık cephesi kapatılmış olup odalara geçiş mekânı olarak kullanılmaktadır. Hayata açılan üçü bulma biri ambar olmak üzere yaklaşık olarak 200x200 cm ebatlarında dört mekân bulunmaktadır. Bulmalarda (3, 4 ve 6 numaralı mekânlar) birer adet sedir ve kıyafet askıları bulunmaktadır. 3 numaralı bulma/oda günümüzde depo olarak hizmet eden atıl bir mekandır. Kuzey yönünde yer alan ambar (5

numaralı mekân) günümüzde oda olarak kullanılmaktadır. Banyo ve tuvalet (10 numaralı mekân) konuta ek hacim eklenerek oluşturulmuştur. Gazbeton duvarlarla oluşturulan bu mekân konutun güney ve güneybatı yönünde, misafir odasının (8 numaralı mekân) bitişiğindedir.

Özgün plan şemasındaki hayat, ocaklık, ambar ve odaların bir bölümü özgün işlevinde kullanılırken (2, 4 ve 6 numaralı mekânlar) bazıları işlevsel değişikliğe uğramış (1, 5, 7 numaralı mekânlar), bazı mekanlar (3, 6, ve 8 numaralı mekanlar) atıl hale gelmiş ve plan şemasına banyo/tuvalet (10 numaralı mekân) eklenmiştir (Şekil 39).

Hayat

Hayat

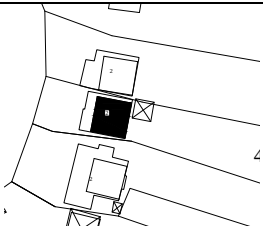
Oda

Şekil 38. K1 konutu hayat mekânı ve oda

Şekil 39. K1 konutu eklenen banyo tuvalet

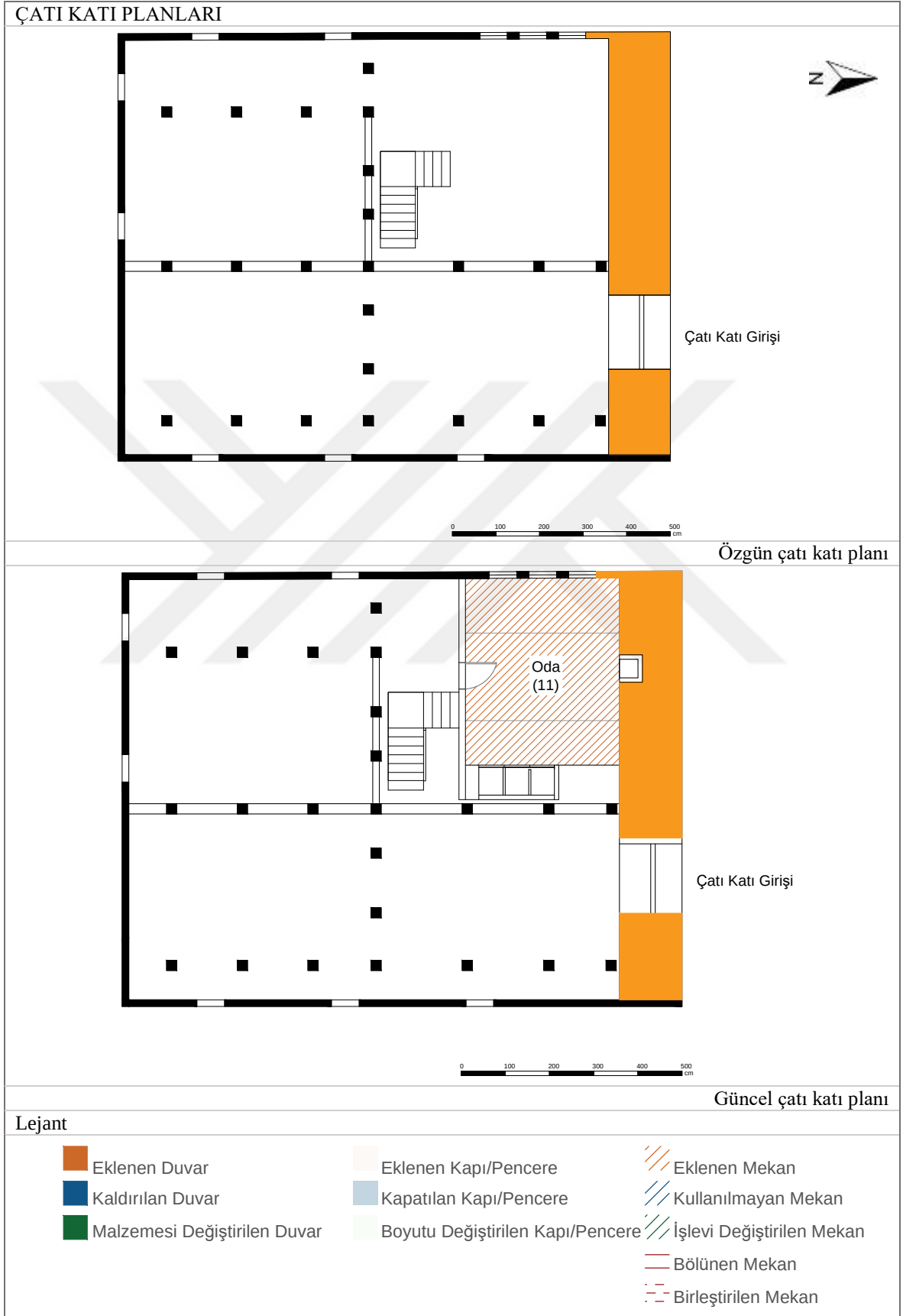
Tablo 10. K2 konutu envanter fişı

Envanter No: 2			Konut Adı: K2 Konutu				
	İli	Rize	Plan Tipolojisi	Hayatlı plan tipolojisi			
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar	Görüşme Durumu	Yapıldı			
	Mevki	Çelina Mevki					
	Ada/Parsel	123/4	Tescil Durumu	-			
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	
		1'den fazla aile					
				 			
Kuzey Cephesi				Güney Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık	X	
Hayat	X	Oda		X	Ambar	X	
Oda	X	Kiler			Misafir Odası	X	
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda		
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol		Balkon					
Balkon							

Tablo 11. K2 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

Tablo 12. K2 konutu özgün ve güncel çatı katı plan şemaları

– Genel özellikler

K2 Konutu Konaklar Mahallesi Çelina mevkisinde 123 ada 4 parselde yer almaktadır. Araç yolundan sonra patika bir yol ile ulaşılan konut eğimli bir topografyada yer almaktadır. Kuzey ve güney cephelerine bitişik taş merdivenler ile yaşama katına ulaşılan konutun batı cephesi tamamen eğimli topoğrafya ile sınırlanmıştır. Ahır katının girişi doğu cephesinde yer alan konutun çatı katına ulaşım ise batı cephesinde yer alan ayrı bir kapı ile sağlanmaktadır. K2 Konutu kagir ahır katı üzerinde bir katlı ahşap yığma yaşam katı ve çatı katı olarak inşa edilmiştir. Konutun yamaca yaslı batı cephesi kesme taş olarak inşa edilmiştir. Cephe kurgusu basit ve süsleme bakımından sade olan konutta batı cephesinde ahır katında dikdörtgen formlu ahşap söveli kapı ve bir pencere, yaşama katında ise yaşama katında dikdörtgen formlu ahşap söveli pencereler bulunmaktadır. Konutun iki giriş kapısının yer aldığı bölümlerde duvar içeriye çekilerek bir boşluk yaratılmıştır (Şekil 40). Yapıya sonradan eklenen gazbetondan inşa edilmiş banyo-tuvalet ise güney ve güneybatı cephelerinden okunmaktadır.

Kuzey cephesi girişi

Güney cephesi girişi

Şekil 40. K2 konutu kuzey ve güney cephesi

– Plan özellikleri

Konutun yaşam katında kuzey ve güney cephelerinde yer alan karşılıklı iki kapı ile ulaşılan ilk mekân ocaklıktır (1 numaralı mekân). Ocaklık mekânı yaklaşık olarak 530x511 cm ölçülerindedir. Ocaklığın kuzey yönünde çatı katına ulaşımı sağlayan bir merdiven doğusunda ise hayat (2 numaralı mekân) bulunmaktadır. Hayat (2 numaralı mekân), yaklaşık olarak 571x541 cm ölçülerinde olup içinde bir sedir bulunmaktadır. Bu mekâna açılan bulma/odalar ve ambar (3, 4, 5, 6, 7 ve 8 numaralı mekânlar) kare formunda yaklaşık olarak 177x177 cm ölçülerindedir. Konutun güney cephesinde ana girişin sol

tarafında ocaklık mekânına bitişik olarak konumlanan misafir odası (9 numaralı mekân) ocaklık hem de bahçeye açılan iki girişe sahiptir (Şekil 41).

Ocaklık

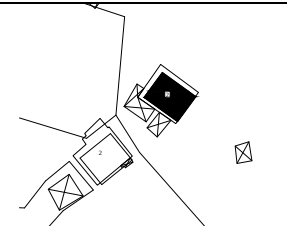

Hayat

Şekil 41. K2 konutu ocaklık ve hayat mekânları

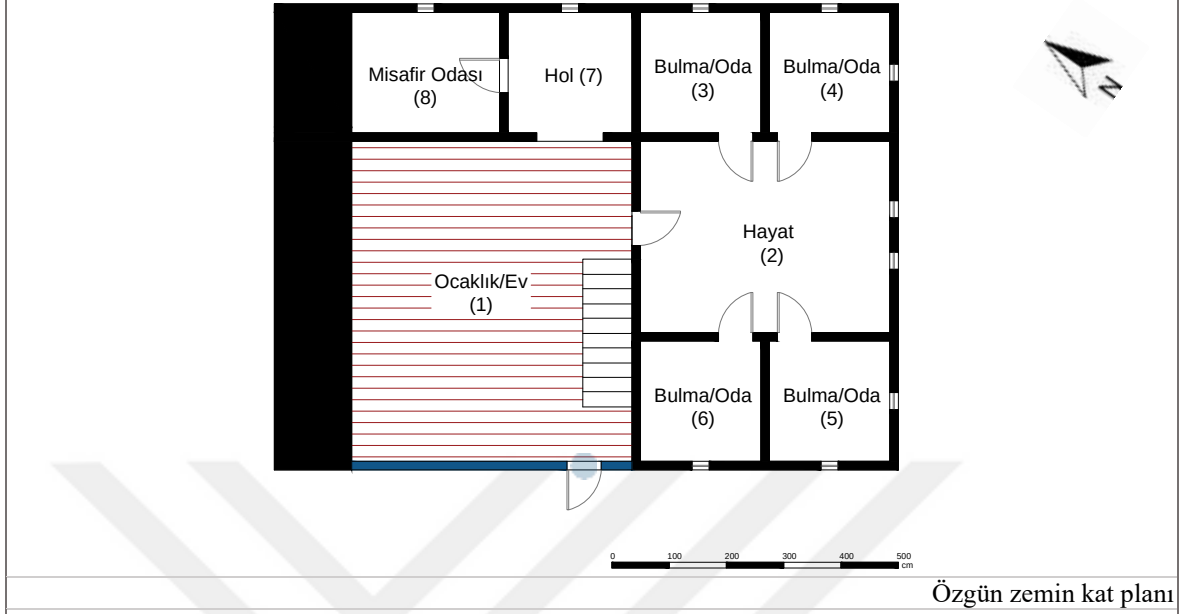
Günümüz kullanımında ocaklık yalnızca giriş mekânı olarak kullanılmaktadır. Özgün plan şemasındaki hayat, ocaklık ve odaların bir bölümü özgün işlevinde kullanılırken (2, 3, 4, 5, 7 ve 8 numaralı mekânlar) bazıları (1 ve 9 numaralı mekânlar) işlevsel değişikliğe uğramıştır. Özgün plan şemasında misafir odası (9 numaralı mekân) günümüzde banyo/tuvalet olarak kullanılmaktadır. İşlevsel değişikliğe uğrayan mekânların yanı sıra günümüz kullanımında konutun kuzey cephesine girişin sağına eklenen ve ocaklıktan ulaşılan mekân (10 numaralı mekân) mutfak olarak kullanılmaktadır. Konuta mekânsal anlamda yapılan son müdahale ise, çatı katına eklenen odadır (11 numaralı mekân). Bu odada iki sedir, baca (şömine) ve musandere (gömme dolap) bulunmaktadır. Konutun dışarıdan bağımsız girişi olan ambarı (6 numaralı mekân) ise günümüzde depo olarak işlevlendirilmiş atıl bir mekandır.

Tablo 13. K3 konutu envanter fişı

Envanter No: 3				Konut Adı: K3 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi	
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı	
	Mevki	Çelina Mevki					
	Ada/Parsel	123/42		Tescil Durumu		-	
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım		1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım	X	1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	X
		1'den fazla aile					
							
K3 konutunun konumu				Ek hacim			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık	X	
Hayat	X	Oda			Ambar		
Oda	X	Kiler			Misafir Odası	X	
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda		
Ambar		Tuvalet		X			
Hol	X	Balkon					
Balkon	X						

Tablo 14. K3 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

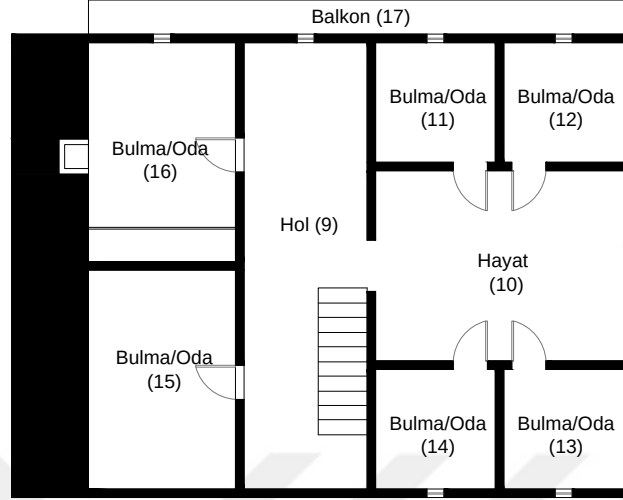

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

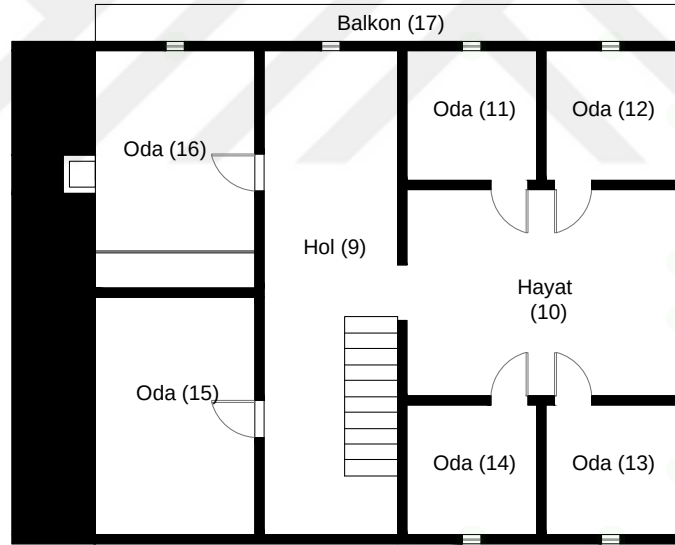
Tablo 15. K3 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

0 100 200 300 400 500 cm

Özgün birinci kat planı

0 100 200 300 400 500 cm

Güncel birinci kat planı

Lejant

 Eklenen Duvar	 Eklenen Kapı/Pencere	 Eklenen Mekan
 Kaldırılan Duvar	 Kapatılan Kapı/Pencere	 Kullanılmayan Mekan
 Malzemesi Değiştirilen Duvar	 Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere	 İşlevi Değiştirilen Mekan
		 Bölünen Mekan
		 Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

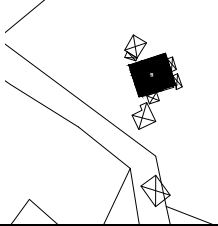
K3 Konutu Konaklar Mahallesi Çelina mevkisinde 123 ada 42 parselde yer almaktadır. Araç yolundan sonra patika bir yol ile konutun kuzeydoğu cephesine ulaşılmaktadır. Güneydoğu cephesi manzaraya yönelen cephe olup zemin kata giriş bu cephede yer almaktadır. Konuta ait serender bahçede konumlanmıştır. K3 Konutu kagir ahır katı üzerine ahşap yığma olarak inşa edilmiş iki katlı bir yapıdır. Cephe kurgusu sade olan konutun zemin ve birinci katında dikdörtgen formlu ahşap söveli pencereler yer almaktadır. Özgün plan şemasında konutun ana girişinin yer aldığı kuzeydoğu cephesi ile kuzeybatı cephesinin bir bölümüne betonarmeden ek yapılmıştır.

– Plan özellikleri

K3 konutunun güney cephesinde yaşam katına açılan girişi bulunmaktadır. Konutun kuzeydoğu cephesindeki ana girişinden ulaşılan ilk mekânı ocaklıktır (1 numaralı mekân). Özgün plan şemasında ocaklık bölümünün kuzeydoğu cephesinde bir holden (7 numaralı mekân) ulaşılan misafir odası (8 numaralı mekân) yer almaktadır. Ocaklığın güneydoğu cephesine bitişik hayat manzaraya yönelmiştir. Hayatın her iki yanında, (kuzeydoğu ve güneybatı yönlerinde) ikişer oda/bulma (3, 4, 5, 6 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. Üst kata ocaklık bölümünün güneydoğu cephesine yaslanmış ahşap bir merdivenle çıkılmaktadır. Üst katta merdiven ile ulaşılan holün (9 numaralı mekân) kuzeybatı cephesine yaslanmış iki oda (15 ve 16 numaralı mekânlar) yer alır. Balkona da geçiş bu holden sağlanmaktadır. Üst katta da holün güneydoğu cephesinden geçilen hayatın (10 numaralı mekân) iki yanında zemin katta olduğu gibi ikişer oda (11, 12, 13, 14 numaralı mekânlar) bulunmaktadır.

Günümüzde konutun güneybatı cephesindeki ahşap yıkılarak betonarme bir ek yapı ile ocaklık mekânı genişletilmiştir. Günümüzde eklenen yeni betonarme ek mutfak olarak kullanılmakta ve bu mutfağın kuzeybatı yönünde banyo/tuvalet bulunmaktadır. Özgün plan şemasında taş kemerli ocağın yer aldığı bölüm günümüzde oturma odası, misafir odası ise oda olarak kullanılmaktadır. Konutun diğer mekânları özgün işlevini devam ettirmektedir.

Tablo 16. K4 konutu envanter fişı

Envanter No: 4				Konut Adı: K4 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi	
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı	
	Mevki	Düz Mevki					
	Ada/Parsel	125/1		Tescil Durumu		-	
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım		1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım	X	1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet	X
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X
		1'den fazla aile	X				
							
Kuzeybatı Cephesi				Güneybatı Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X
Hayat	X	Oda			Ambar		X
Oda	X	Kiler			Misafir Odası		X
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda		X
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol	X	Balkon					
Balkon							

Tablo 17. K4 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

Tablo 18. K4 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

– Genel özellikler

K4 Konutu Düz mevkinde 125 ada 1 parselde yer almaktadır. Konutun parselinde iki tuvalet, bir serender, bir kamelya ve araç park yeri bulunmaktadır. Konutun ana girişinin bulunduğu güneybatı cephesine bir merdiven ile ulaşılmaktadır. Konutun ikinci girişi kuzeydoğu cephesinde ahır katına giriş ise kuzeybatı cephesindedir. Güneydoğu cephesi yamaca yaslanmış olan konutun kuzeybatı cephesi manzaraya yönelmiştir (Şekil 42).

Güneybatı cephesi

Güneydoğu cephesi

Şekil 42. K4 konutu güneybatı ve güneydoğu cepheleri

K4 Konutu ahır katı üzerinde iki katlı olarak inşa edilmiştir. Kagir olan ahır katı eğimden kazanılmış boşlukta yer almaktadır. Diğer iki kat ise ahşap yığma olup yaşama katı olarak kullanılmaktadır. Konutun güneydoğu cephesi kesme taştan inşa edilmiştir. Cephe kurgusu basit ve süsleme bakımından sade olan konutta dikdörtgen formu ahşap söveli pencereler bulunmaktadır.

– Plan özellikleri

K4 Konutunun kuzeydoğu cephedeki doğrudan ocaklık bölümüne giriş sağlayan, diğeri ise güneybatı cephesindeki bir hole açılan iki girişi bulunmaktadır. Özgün plan şemasında kuzeydoğu cephesinden ulaşılan ocaklık (1 numaralı mekân) bölümünün kuzeybatı duvarına bitişik bir hayat (2 numaralı mekân) ve hayatın bir yanında ikişer oda (3,4, numaralı mekânlar) diğer yanında ise bir oda (6 numaralı mekân) ve ambar (5 numaralı mekân) yer almaktadır. Ocaklıkta üst kata ulaşımı sağlayan merdiven bulunmaktadır. Ocaklık bölümünün kuzeydoğu yönündeki duvarından geçilen hol aynı zamanda evin diğer ana girişinin açıldığı holdür. Giriş holünün sağ tarafında misafir odası

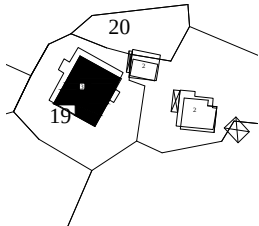
(8 numaralı mekân) bulunmaktadır. Ocaklıkta yer alan merdivenle birinci kattaki büyük hole ve onunla ilişkili hayat adı verilen mekâna (9 numaralı mekân) ulaşılmaktadır. Hayatın güneybatı cephesine yaslanmış dört oda bulunmaktadır. Bu odaların üçünün (13, 14, 15) kapıları hayata açılırken birine (16 numaralı mekân) 15 numaralı odadan geçilmektedir. Bu odada bir şömine de bulunmaktadır. Bu katta kuzeybatı cephesine bakan üç oda daha (10, 11, 12 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. Çatı katına ulaşım 12 numaralı odaya bitişik ahşap merdivenle sağlanmaktadır.

Günümüzde üst katta plan şeması tümüyle korunmuşken alt katta ocaklık mekânı bölünerek ocağın arka tarafında iki mekân oluşturulmuştur. Bu mekânlar tuvalet ve banyo olarak kullanılmaktadır (Şekil 43).

Şekil 43. K4 konutu ocaklık mekânı (Saatçı, 2016)

Tablo 19. K5 konutu envanter fişı

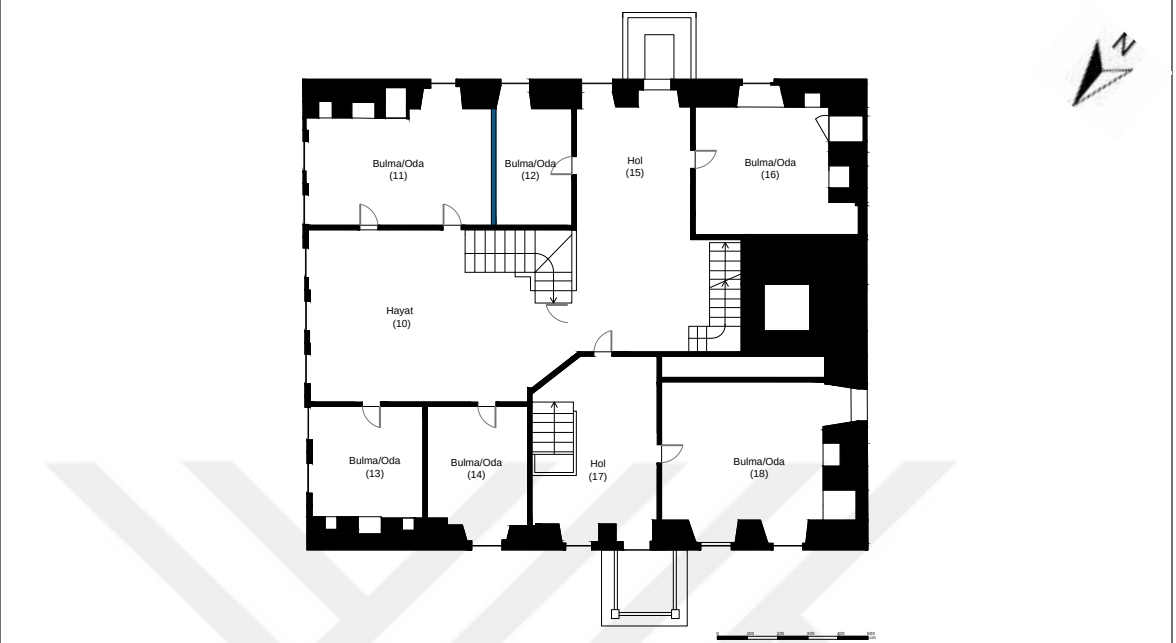
Envanter No: 5				Konut Adı: K5 Konutu					
	İli		Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi		
	İlçesi		Çamlıhemşin						
	Mahallesi		Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı		
	Mevki		Düz Mevki						
	Ada/Parsel		128/19		Tescil Durumu		Tescilli		
Kullanım Durumu			Mülkiyet Durumu			Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X		
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet			
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası			
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya			
		1'den fazla aile	X						
									
Güneybatı cephesi				Kuzeybatı cephesi					
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi			
Ahşap Yığma		Betonarme		Semer Çatı	X	Kiremit			
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X		
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer			
		Kagir							
Plan Şemasındaki Mekânlar		Özgün	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler				
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık				
Hayat	X	Oda			Ambar				
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası				
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda			X	
Ambar	X	Tuvalet		X					
Hol	X	Balkon							
Balkon	X								

Tablo 20. K5 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

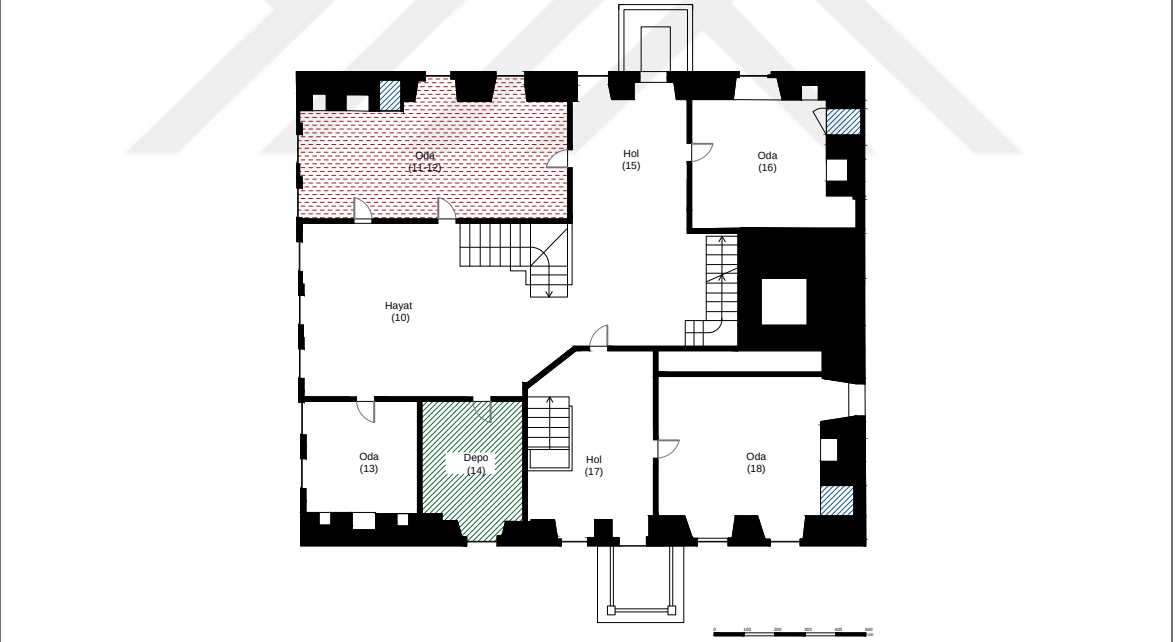

Tablo 21. K5 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

Özgün birinci kat planı

Güncel birinci kat planı

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

–Genel özellikler

128 ada 19 parselde yer alan K5 Konutu, yüksek bir tepede olup Konaklar Mahallesi'ne hakim bir manzaraya sahiptir. K5 Konutu eğimli bir topografyada açık bir alanda konumlanmaktadır (Şekil 44). Bulunduğu parselde günümüzde kullanılmayan harabe bir konut, K13 konutu ve bir serender bulunmaktadır. Konağa ulaşım araç yolundan sonra patika bir yol ile sağlanmaktadır. Konutun ana girişi güneydoğu cephesinde diğeri ise kuzeybatı cephesinde olmak üzere iki girişi bulunmaktadır. Ana girişin üzerinde balkon bulunmaktadır. Eğimden kazanılan boşlukta yer alan ahır katı ve üzerinde iki katlı olarak inşa edilen konutun güneybatı cephesi gözdolma diğeri cepheleri ise kagirdir.

Cephesi ahır katı hizasına kadar kagir olarak zemin ve birinci kat seviyesinde gözdolma tekniğinde inşa edilen güneybatı cephesinde zemin ve birinci katlarda iki sıra halinde dikdörtgen formlu ahşap söveli pencereler yer almaktadır. Konutun kagir olarak inşa edilmiş diğeri cephelerinde yer alan pencereler taş söveli olup ana girişin üzerinde ahşap bir balkon, merdivenlerle ulaşılan arka girişin üzerinde ise ahşap bir cumba bulunmaktadır.

Güneydoğu Cephesi

Konağa ait serender

Şekil 44. K5 konutu güneydoğu cephesi ve serender

– Plan özellikleri

Kare planlı konak, iki yaşam katı, çatı katı ve ahır katından oluşmaktadır. Zemin katında karşılıklı iki giriş kapısı mevcuttur. Konutun dış mekân ile doğrudan ilişkili olmayan ocaklık bölümüne geçiş güneydoğu ve kuzeydoğu girişlerinin açıldığı iki ayrı hol ile sağlanmaktadır. Bu girişler hollere açılmaktadır ve holler ile konutun ana mekânlarından biri olan ocaklığa ulaşılmaktadır. Ocaklık bölümünde yaklaşık olarak

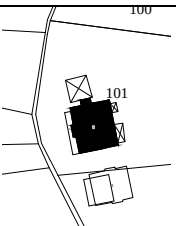
365x600 cm büyüklüğünde bir ocak bulunmaktadır (Şekil 45). Her iki hole açılan birer oda bulunmaktadır. Bu odaların kuzeybatı cephelerinde hamam ve baca/şömine bulunmaktadır. Ayrıca 6 numaralı hole açılan bir ambar (4 numaralı mekân) yer almaktadır. Ocaklığın güneybatı yönünde bulunan hayatın (2 numaralı mekân) her iki yanında birer bulma/oda (3 ve 5 numaralı mekânlar) yer almaktadır. Her iki bulma/oda da baca/şömine, hamam ve dolap bulunmaktadır. Üst kata erişim 8 numaralı holdeki ve hayattaki merdivenler ile sağlanmaktadır. Bu merdivenlerden biri hayata (10 numaralı mekân) diğeri ise hole (15 numaralı mekân) çıkmaktadır. Bu hol 18 numaralı bulma/odaya ve ana girişin üzerindeki balkona geçilmektedir. Hayattan üç bulmaya/odaya (11, 12 ve 13 numaralı mekânlar) geçiş vardır. Diğer bulmalara/odalara (14 ve 16 numaralı mekânlar) holden geçilmektedir. Çatı katına erişim bu holdeki merdiven sağlanmaktadır. Günümüz kullanımında kuzeydoğu yönündeki hol bölünerek ayrı bir tuvalet ve banyo oluşturulmuştur. Yine bu holde yer alan oda yiyeceklerin depolandığı ambara dönüştürülmüştür. Özgün kullanımında ocaklık olan bölüm günümüzde zemin kaplama malzemesi değiştirilmiş ve mutfak olarak kullanılmaktadır. Birinci katta hayata açılan 11 numaralı odaya 12 numaralı oda katılarak büyütülmüştür. Hayata açılan diğeri mekân ise günümüzde depo işlevinde atıl bir mekandır.

Şekil 45. K5 konutu ocaklık mekânı (Bozkurt, 2014)

Tablo 22. K6 konutu envanter fişı

Envanter No: 6

İli

Rize

İlçesi

Çamlıhemşin

Mahallesi

Konaklar

Mevki

Bogina Mevki

Ada/Parsel

131/101

Plan Tipolojisi

Hayatlı plan tipolojisi

Görüşme Durumu

Yapıldı

Tescil Durumu

Tescilli

Kullanım Durumu

Mevsimlik kullanım

Sürekli kullanım

Kullanılmıyor

Harabe

Mülkiyet Durumu

1 aile

1'den fazla aile

Aktif Kullanım Durumu

1 aile

1'den fazla aile

Kat Adedi

Ahır katı

Zemin kat

Birinci kat

Çatı katı

Ek Yapı

Serender

Tuvalet

Misafir odası

Kamelya

Kuzey Cephesi

Güney Cephesi

Yapım Sistemi

Ahşap Yığma

Ahşap İskelet (Çatma)

Kagir

Yeni Ek Yapım Sistemi

Betonarme

Ahşap Yığma

Ahşap İskelet Kagir

Kagir

Çatı Formu

Semer Çatı

Üç Omuz Çatı

Kırma Çatı

Çatı Malzemesi

Kiremit

Sac

Diğer

Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar

Ocaklık

Hayat

Oda

Misafir Odası

Ambar

Hol

Balkon

Özgün

X

X

X

X

X

Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler

Mutfak

Oda

Kiler

Banyo

Tuvalet

Balkon

Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler

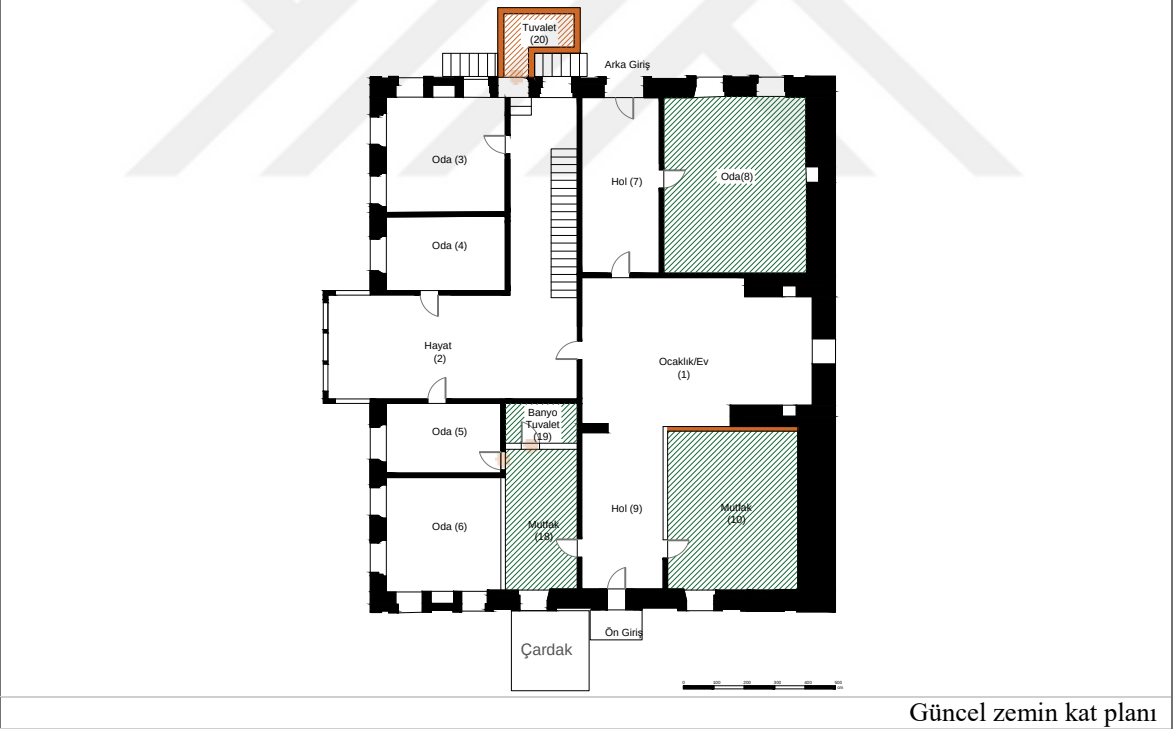
X

X

X

Tablo 23. K6 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

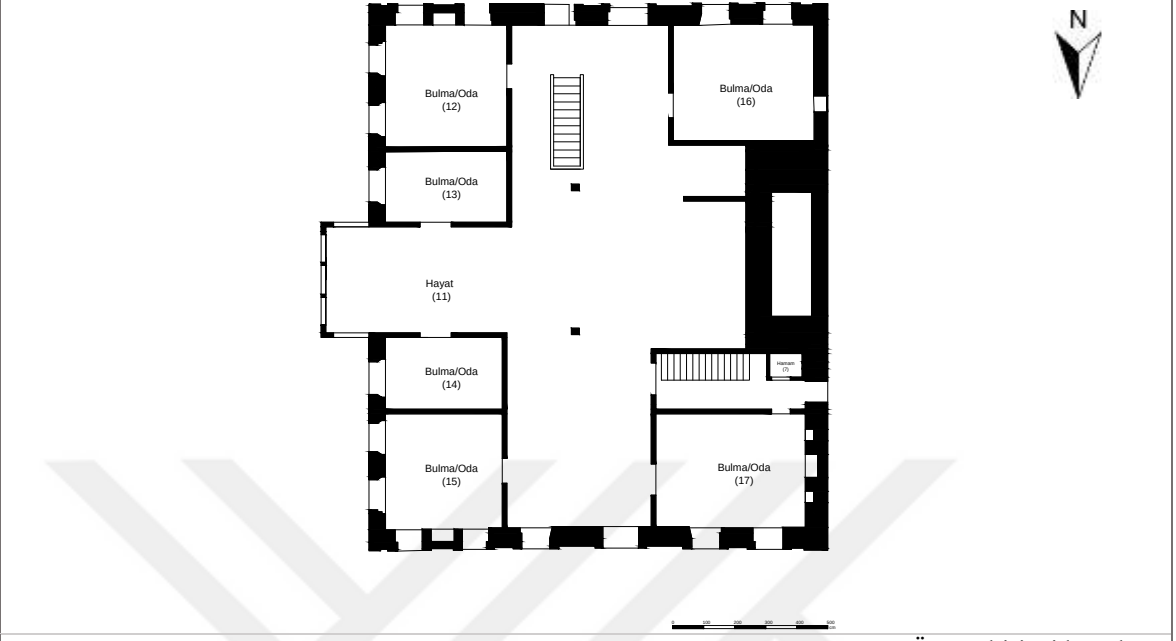

Lejant

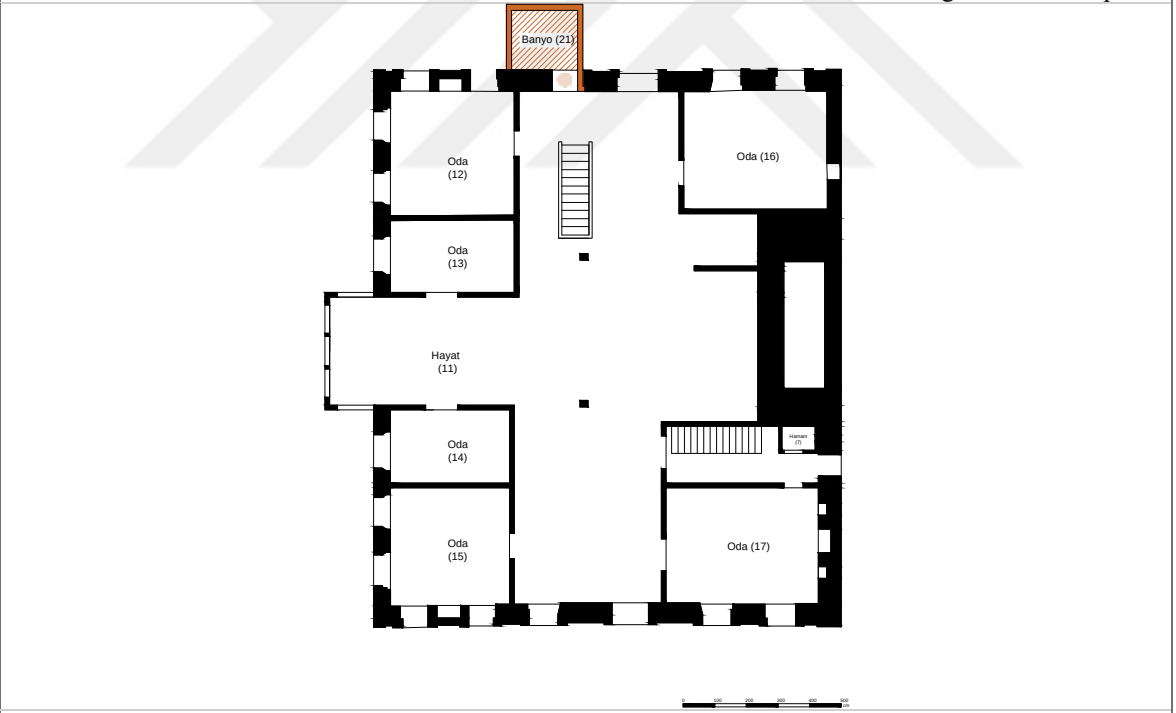
	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

Tablo 24. K6 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

Özgün birinci kat planı

Güncel birinci kat planı

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

–Genel özellikler

K6 Konutu, mahalledeki beş konak yapısından biri olup Bogina mevkinde 136 ada 101 parselde yer almaktadır. Konağa ulaşım araç yolundan sonra uzun bir patika yoldan sağlanmaktadır. Ormanlık bir alanda bulunan konak Veliahmet Konağı'nın batı yönünde konumlanmaktadır. Konağa ait bir serender bulunmaktadır. Bir ahır ve iki yaşam katına sahip konağın ahır katına giriş batı cephesinde yer almaktadır. Zemin kattaki yaşama katının kuzey ve güney cephelerindeki karşılıklı iki girişten kuzey cephesindeki giriş ana giriş olarak kullanılmaktadır. Konağın birinci kattaki yaşama katına doğrudan ulaşımı sağlayan giriş ise doğu cephelerindedir. Ahır katı kuzey ve güney duvarları kesme, araziye oturan doğu yönünde ise harçlı kaba yonu taş ile oluşturulan yığma duvarlar ile çevrilmiştir. Batı duvarında parapet seviyesine kadar taş sonrasında tuğla duvar kullanılmıştır. Konağın zemin ve birinci katını çevreleyen yığma duvarlar güney, kuzey ve batı yönlerinde tuğla ile inşa edilmiştir. Doğru duvarı ise taş+tuğla malzeme ile örülerek ve sıvasız bırakılmıştır.

–Plan özellikleri

Doğu batı yönünde konumlanmış olan konağın ocaklık kısmı doğu cephesine yaslanmış olup hayat bölümü ise batı cephesi yönünde konumlanmıştır. Ocaklık (1 numaralı mekân) bölümü kuzey yönünde hol (7 numaralı mekân) ve misafir odası (8 numaralı mekân), güney yönünde hol (9 numaralı mekân) ve bulma/oda (10 numaralı mekân) batı yönünde hayat (2 numaralı mekân) doğu yönünde ise taş kemerli ocak ile çevrili yaklaşık olarak 730x470 cm ölçülerinde bir mekândır (Şekil 46). Ocaklık mekanında iki adet üçgen formu köşe dolap ve unluk bölümü olan bir dolap daha mevcuttur. 10 numaralı mekan günümüzde mutfak olarak kullanılmakta olup bu mekanda yöreye özgü pilita olarak adlandırılan soba yer almaktadır. Misafir odası (8 numaralı mekân) baca/şömine, musandereye ve gömme dolaba sahip olması nedeniyle konaktaki diğer odalardan ayrılmaktadır. Ayrıca bu odada perdelik olarak adlandırılan ahşap pencere kapakları yer almaktadır. Konağın manzaraya yönelen cephesinde konumlanan hayat 840x430 cm ölçülerinde cumbalı bir mekândır. Cumbada köşeleri pahlı U formunda bir sedir mevcuttur. Hayata açılan iki oda/bulma bulunmaktadır. Bu odaların bitişiğinde hole açılan birer oda/bulma daha mevcuttur. Günümüzde 6 numaralı mekânın bölünmesiyle oda işlevine ek olarak mutfak ve banyo/tuvalet hacimleri oluşturulmuştur. Ocaklığın güney yönündeki bulma/oda mutfak olarak kullanılmaktadır (Şekil 47). Konağın güney cephesine tuvalet işleviyle kullanılan yeni bir hacim eklenmiştir.

Konağın birinci katına hayatın güney yönündeki merdiven ile ulaşım sağlanmaktadır. Birinci katta altı tane bulma/oda ve hayat yer almaktadır. Bu kattaki tüm bulma/odalarda baca/şömine bulunmaktadır. 17 numaralı bulmada baca/şömineye ek olarak iki tane kapalı niş ve hamam yer almaktadır. Hamam (7 numaralı mekân), bulma/odadan bağımsız bir hacim olup çatı katına erişimi sağlayan merdivenin de bulunduğu holde yer almaktadır. 17 numaralı bulma/oda diğer odalardan farklı olarak bir hole açılmaktadır. Bu holde bir hamam ve çatı katına erişimi sağlayan merdiven bulunmaktadır. Çatı katında hayvanlar için otlar depolanmakta ve bu işlevinden dolayı oçhan olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde konağın zemin katta güney cephesine eklenen tuvaletin olduğu bölüm birinci katta banyo olarak kullanılmaktadır.

Şekil 46. K6 konutu ocaklık mekânı

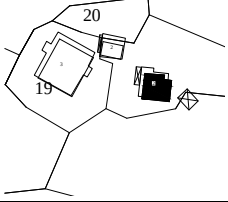
Mutfak (10 numaralı mekân)

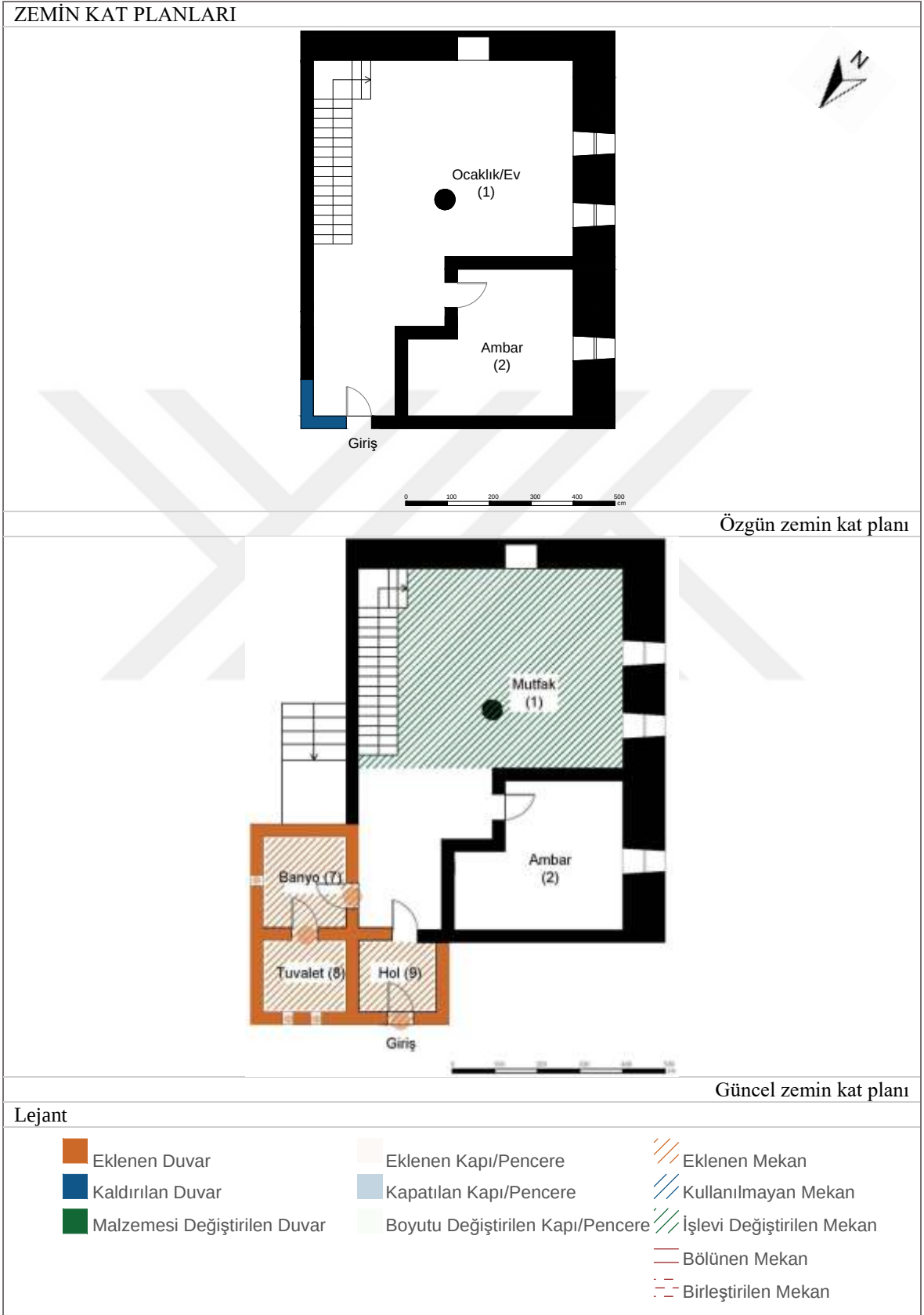
Hayat (2 numaralı mekân)

Şekil 47. K6 konutu mutfak ve hayat mekânları

Tablo 25. K7 konutu envanter fişi

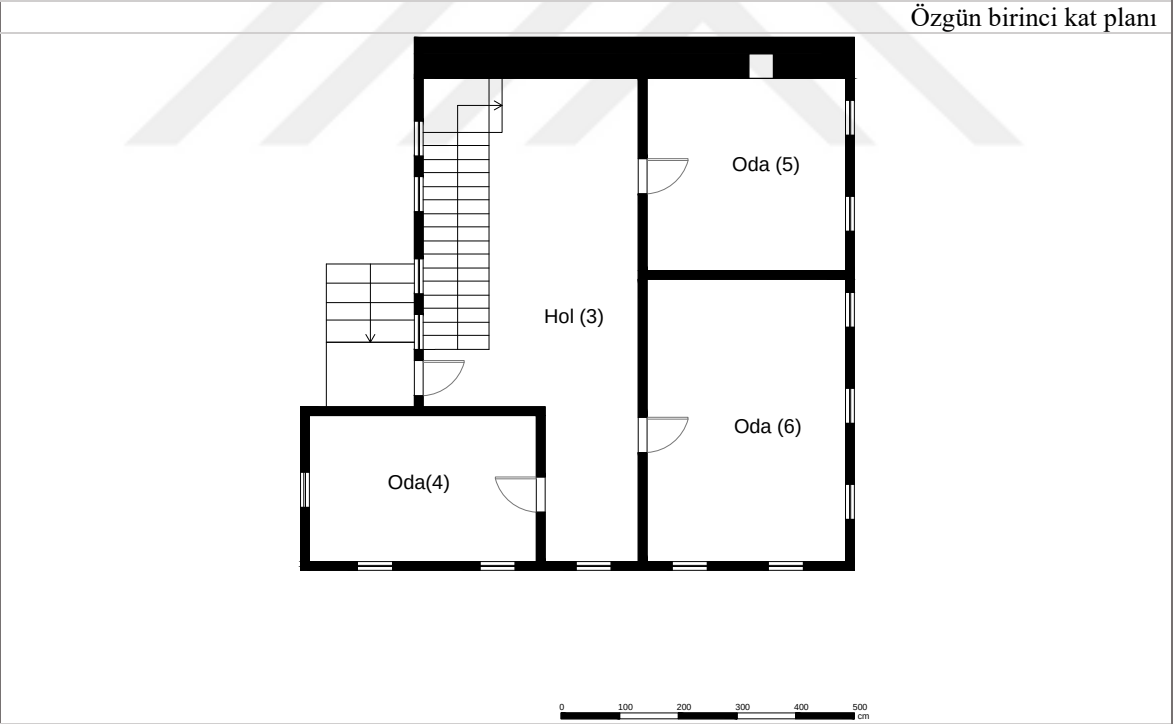
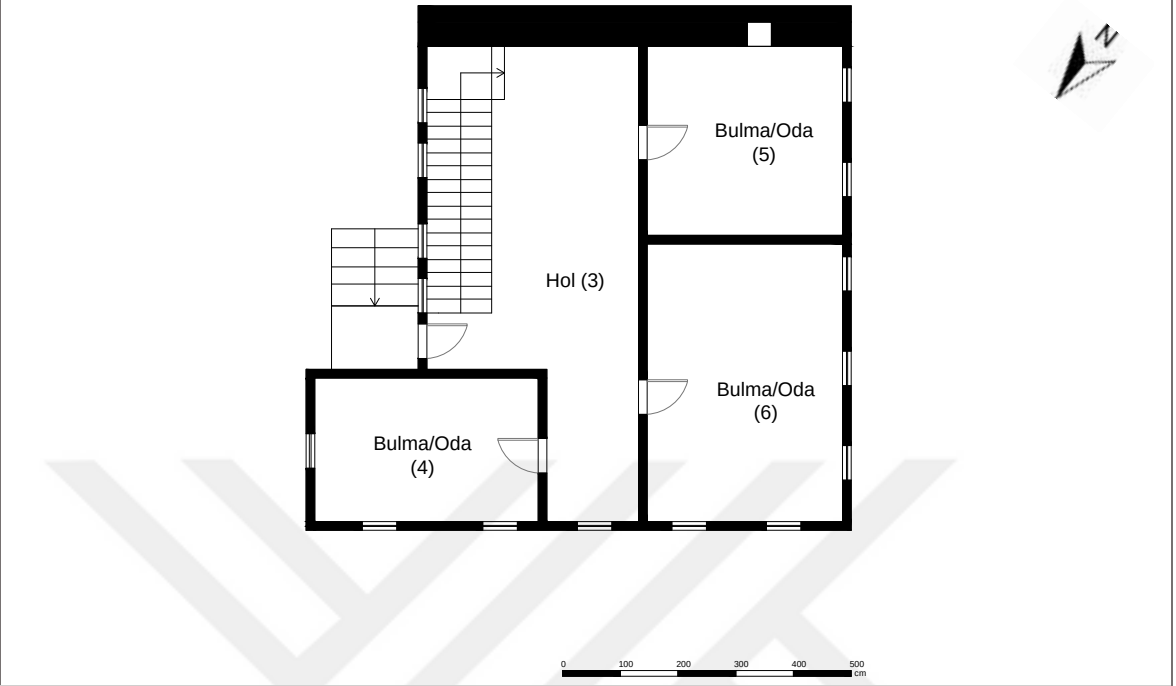
Envanter No: 7				Konut Adı: K7 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi	Diğer		
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu	Yapıldı		
	Mevki	Düz Mevki					
	Ada/Parsel	128/21		Tescil Durumu	-		
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı		Serender	X
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	
Harabe		1 aile		Çatı katı		Kamelya	
		1'den fazla aile	X				
							
Kuzeybatı cephesi				Kuzeybatı ve güneybatı cepheleri			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X
Hayat		Oda			Ambar		
Oda	X	Kiler			Misafir Odası		
Misafir Odası		Banyo		X	Oda		
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol		Balkon					
Balkon							

Tablo 26. K7 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

Tablo 27. K7 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K7 Konutu 128 ada 121 parselde K5 konutunun karşısında yer almaktadır. Konut kuzeybatı ve güneydoğu yönünde manzaraya yönelenerek konumlanmıştır. Konutun ana girişi kuzeybatı cephesinde, ikinci girişi ise kuzeydoğu cephesinde olup birinci kata açılmaktadır. Konut iki katlı olup kagir zemin katı üzerinde ahşap iskeletli yapım tekniğinde inşa edilmiştir. Yöredeki konutlardan farklı olarak ahır katı bulunmayan bu konutta eğimden kazanılan boşluk zemin katta yer alan yaşam katı olarak kullanılmaktadır. Konutun yamaç yönündeki güneydoğu cephesi ve zemin katı moloz taş duvar olup kuzey yönünde dikdörtgen formlu pencereler yer almaktadır. Ahşap iskeletli yapım sisteminde inşa edilen birinci katta kuzeybatı yönünde dikdörtgen formlu ahşap söveli pencereler bulunmaktadır (Şekil 48).

Kuzeybatı cephesi

Güneydoğu cephesi

Şekil 48. K7 konutu kuzeydoğu ve güneydoğu cepheleri

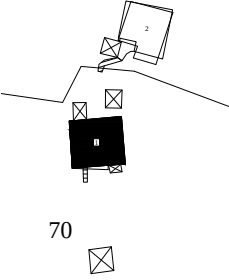
– Plan özellikleri

Konutun kuzeybatı cephesinde yer alan ana girişi doğrudan ocaklık mekânına (1 numaralı mekân) açılmaktadır. Kuzey cephesine açılan iki pencere ile aydınlanan ocaklık bölümünün kuzeydoğu cephesinde bir ambar (2 numaralı mekân) bulunmaktadır. Yemek pişirme ve yaşama alanı olarak kullanılan ocaklık bölümünün güneydoğu cephesinde baca/şömine yer almaktadır. Konutun birinci katına hem ocaklığın kuzeydoğu cephesine yaşlı ahşap bir merdiven ahşap bir merdiven hem de bahçeden kuzeydoğu cephesindeki bir merdiven ile ulaşılmaktadır. Üst katta merdiven ile ulaşılan hole (3 numaralı mekân) açılan 3 bulma/oda (4, 5 ve 6 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. 5 numaralı odada baca/şömine bulunmaktadır. İç mekânı tümüyle özgün plan şeması korunmuş olan konutun günümüzde

Kuzey köşesine bitişik “L” formundaki bir yapı eklenmiştir. Bu ek yapının kuzeydoğu cephesindeki bölümü ana girişin açıldığı bir hol kuzey cephesindeki bölümü ise, iç mekânda ocaklıktan geçilen banyo/tuvalet olarak kullanılmaktadır. Girişin ön yönündeki cephesine sonradan eklenen bölüm ocaklıktan ulaşılan banyo/ tuvalet olarak kullanılmaktadır.

Tablo 28. K8 konutu envanter fişı

Envanter No: 8				Konut Adı: K8 Konutu																																																			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi																																																	
	İlçesi	Çamlıhemşin																																																					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı																																																	
	Mevki	Tarakçı Mevki																																																					
	Ada/Parsel	136/85		Tescil Durumu		-																																																	
<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Kullanım Durumu</td> <td colspan="2">Mülkiyet Durumu</td> <td colspan="2">Kat Adedi</td> <td colspan="2">Ek Yapı</td> </tr> <tr> <td>Mevsimlik kullanım</td> <td>X</td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Ahır katı</td> <td>X</td> <td>Serender</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Sürekli kullanım</td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td>Zemin kat</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kullanılmıyor</td> <td></td> <td colspan="2">Aktif Kullanım Durumu</td> <td>Birinci kat</td> <td></td> <td>Misafir odası</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Harabe</td> <td></td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Çatı katı</td> <td>X</td> <td>Kamelya</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı		Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X	Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet		Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası		Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X			1'den fazla aile	X				
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı																																																	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X																																																
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet																																																	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası																																																	
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X																																																
		1'den fazla aile	X																																																				
																																																							
Kuzey Cephesi				Doğu Cephesi																																																			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi																																																	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit																																																	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X																																																
Kagir		Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer																																																	
		Kagir																																																					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler																																																			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X																																																
Hayat	X	Oda		X	Ambar																																																		
Oda	X	Kiler			Misafir Odası		X																																																
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda																																																		
Ambar	X	Tuvalet		X																																																			
Hol	X	Balkon																																																					
Balkon	X																																																						

Tablo 29. K8 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

Tablo 30. K8 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

Özgün birinci kat planı

Güncel birinci kat planı

Lejant

 Eklenen Duvar	 Eklenen Kapı/Pencere	 Eklenen Mekan
 Kaldırılan Duvar	 Kapatılan Kapı/Pencere	 Kullanılmayan Mekan
 Malzemesi Değiştirilen Duvar	 Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere	 İşlevi Değiştirilen Mekan
		 Bölünen Mekan
		 Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K8 konutu, 136 ada 85 parselde yer almaktadır. Konuta araç yolundan sonra bir patika yoldan ulaşılmaktadır. Konut, arazinin eğimli yapısına göre doğu-batı yönünde konumlanmış olup ahır katı üzerinde iki yaşam katı olarak ahşap yığma tekniğinde inşa edilmiştir. Konutun zemin katında kuzey ve güney cephelerinde karşılıklı iki giriş bulunmaktadır. Ana giriş kuzey cephede yer alan giriştir. Ahır katının girişi batı birinci kat girişi ise doğu cephesindedir.

– Plan özellikleri

K8 konutunun kuzey cephesinde yer alan ana girişi bir hole (9 numaralı mekân) açılmaktadır. Bu holden misafir odası (8 numaralı mekân), hayat (2 numaralı mekân) ve ocaklık (1 numaralı mekân) bölümüne geçilmektedir. Girişin solunda doğu cephesine yaslanmış olan misafir odası (8 numaralı mekân) 360x388 cm ölçülerinde olup içinde bir şömine (baca) ve iki sedir bulunmaktadır (Şekil 49).

Hayat (2 numaralı mekân)

Misafir Odası (9 numaralı mekân)

Şekil 49. K8 konutu hayat ve misafir odası mekânları

Girişin sağında yer alan hayat (2 numaralı mekân), 595x375 cm ölçülerinde dikdörtgen formlu bir mekân olup, her iki yanında ikişer bulmanın/odanın (3, 4, 5 ve 6 numaralı mekânlar) açıldığı bir yaşam alanıdır. Plan şemasında manzaraya göre konumlanmış bu mekânda bir sedir yer almaktadır. Bulmalar/odalar yaklaşık olarak 295x300 cm ölçülerinde işlev bakımından birbirine benzer olup köşedeki bulmaların (oda) iki, diğer bulmaların (oda) birer penceresi bulunmaktadır (Şekil 50).

Şekil 50. K8 konutu bulma/oda (6 numaralı mekân)

Holün güneyindeki bir kapıyla ulaşılan ocaklığın (1 numaralı mekân) konutun güney cephesinden ulaşılan ikinci bir girişi bulunmaktadır (Şekil 51). 592x397 cm boyutlarında mekânın doğu cephesinde kemerli bir ocak yer almaktadır. Ocaklık mekanında yöreye özgü unluk bölümünün de yer aldığı dolap bulunmaktadır. Ocaklığın kuzey duvarındaki bir kapı ile geçilen ambar (7 numaralı mekân) 360x190 cm ölçülerinde, ocaklığa bakan aydınlık penceresi bulunan dar bir mekândır.

Zemin kattaki holde (9 numaralı mekân) bulunan merdiven ile ulaşılan birinci katta bir hol ve misafir odası bulunmaktadır. Holde bir de musandere (dolap) vardır. Konutun kuzey cephesinde giriş kapısının üstünde yer alan balkona da bu holden çıkılmaktadır. Balkonun dış mekâna geçişi vardır. Bu balkonda bir lavabo bulunmaktadır (Şekil 52). Bu giriş ve lavabo misafirlerin kullanımı için özelleştirilmiştir. Konutun özgün plan şeması korunmuş olup zemin katın güney cephesine banyo/tuvalet olarak kullanılan bir hacim eklenmiştir.

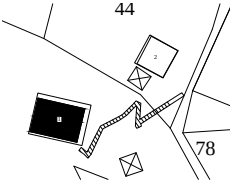

Şekil 51. K8 konutu ocaklık mekânı (1 numaralı mekân)

Şekil 52. K8 konutu balkon (10 numaralı mekân)

Tablo 31. K9 konutu envanter fişı

Envanter No: 9				Konut Adı: K9 Konutu				
	İli		Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi	
	İlçesi		Çamlıhemşin					
	Mahallesi		Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı	
	Mevki		Çelina Mevki					
	Ada/Parsel		125/45		Tescil Durumu		-	
Kullanım Durumu			Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X	
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet		
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası		
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X	
		1'den fazla aile	X					
								
Batı Cephesi (URL-5)				Kuzey ve Doğu Cepheleri				
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi		
Ahşap Yığma	X	Betonarme		Semer Çatı	X	Kiremit		
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X	
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer		
		Kagir						
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler				
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X	
Hayat	X	Oda			Ambar		X	
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası		X	
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda		X	
Ambar	X	Tuvalet		X				
Hol	X	Balkon						
Balkon								

Tablo 32. K9 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

Tablo 33. K9 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

– Genel özellikler

125 ada 45 parselde yer alan K9 Konutu ana taşıt yolunun alt tarafında ormanlarla çevrili bir açık alanda yer almaktadır. Konutun kuzey ve güney cephelerindeki girişlerin karşısında birer kamelya bulunmaktadır. Eğimli topografyada doğu ve batı yönünde konumlanan konut, ahır katı üzerinde iki katlı olup konutun ahır katı ve doğu cephesi kagir diğer katları yığma ahşap tekniğinde inşa edilmiştir. Konutun ana girişi kuzey, ikinci girişi güney, birinci kat girişi ise doğu cephesindedir. Konut günümüzde hem kullanıcılarının yaşadığı bir yapı hem de turizm amaçlı konaklama yapısı olarak kullanılmaktadır. Bu kullanım şeklinde konutun zemin katında evin sahiplerine, birinci katı ise misafirlere ayrılmıştır.

– Plan özellikleri

Konutun kuzey cephesinde yer alan ana girişi ocaklığa (1 numaralı mekân) açılmaktadır. Ocaklık, yaklaşık olarak 460x475 cm ölçülerinde ve içinde kemerli bir ocak, hamam ve gömme dolaplar bulunan bir mekândır (Şekil 53).

Ocaklık (1 numaralı mekân)

Hol (8 numaralı mekân)

Misafir Odası (7 numaralı mekân)

Bulma/oda (18 numaralı mekân)

Şekil 53. K9 konutu mekânları

Ocaklıktan güney cephesindeki ikinci girişinde açıldığı hole (8 numaralı mekân) geçilmektedir. Konutun güneydoğu köşesinde yer alan misafir odasına (7 numaralı mekân), batı yönünde manzaraya bakan hayata (2 numaralı mekân) ve ambara (9 numaralı mekân) bu holden geçilmektedir.

Konutun güney yönündeki misafir odası (7 numaralı mekân); baca (şömine), bacının iki yanında yer alan gömme dolaplar ve musendere (dolap) ile özelleşmiş 457x360 cm ölçülerinde bir mekândır (Şekil 53). Hayat (2 numaralı mekân) konutun batı yönünde bulunan yaşama mekânıdır (Şekil 54). Bu mekân manzaraya yönelmiş olup 538x373 cm ölçülerindedir. Her biri yaklaşık olarak 267x237 cm ölçülerine sahip dört bulma/odaya (3, 4, 5 ve 6 numaralı mekânlar) açılan bu mekânda üst kata erişimi sağlayan merdiven de bulunmaktadır

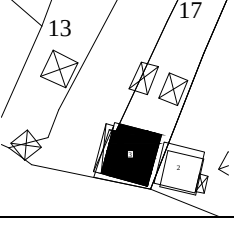
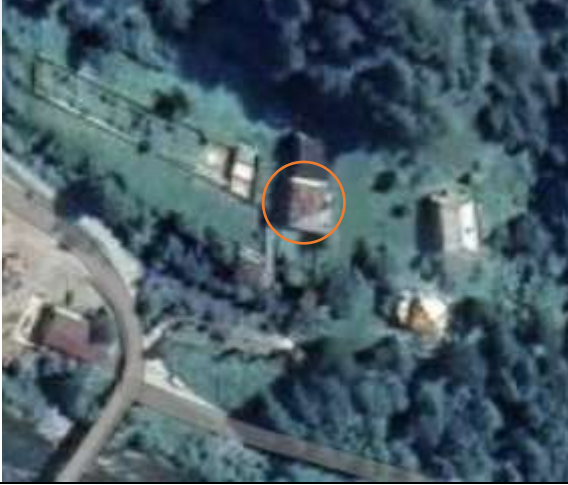

Şekil 54. K9 konutu hayat mekânı (2 numaralı mekân)

Günümüzde ambarda (9 numaralı mekân), banyo ve tuvalet işlevine yönelik düzenlemeler yapılarak işlevi değiştirilmiştir. 5 numaralı bulma/oda ise günümüzde kiler olarak kullanılmaktadır.

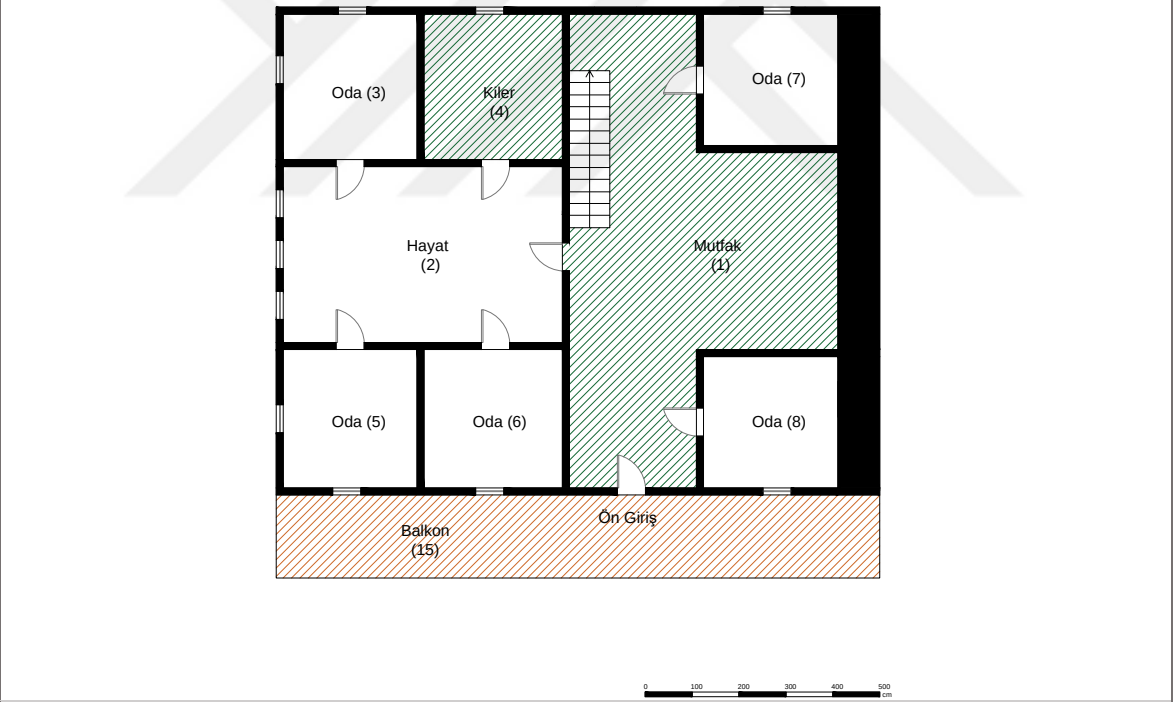
Konutun birinci katına zemin katın hayatında bulunan merdiven ile hem de doğu cephesinde yer alan bir kapı ile ulaşılmaktadır. Dış mekândan açılan giriş doğu cephesinde olup geniş bir alana açılmaktadır. Bu katta hayat ve hol dışında sekiz bulmaya/oda (11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 ve 18 numaralı mekânlar) mevcuttur. Misafirlerin kullanımına ayrılan birinci katta 11 ve 12 numaralı odalar birleştirilerek büyük bir oda oluşturulmuştur. 15 numaralı mekân genişletilerek banyo ve tuvalet dönüşürülmüştür.

Tablo 34. K10 konutu envanter fişi

Envanter No: 10				Konut Adı: K10 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi	
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı	
	Mevki	Düz Mevki					
	Ada/Parsel	125/17		Tescil Durumu		-	
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım		1 aile	X	Ahır Katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım	X	1'den fazla aile		Zemin Kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	
		1'den fazla aile					
							
K10 konutunun konumu							
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık	X	
Hayat	X	Oda		X	Ambar	X	
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası		
Misafir Odası		Banyo		X	Oda	X	
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol		Balkon		X			
Balkon							

Tablo 35. K10 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

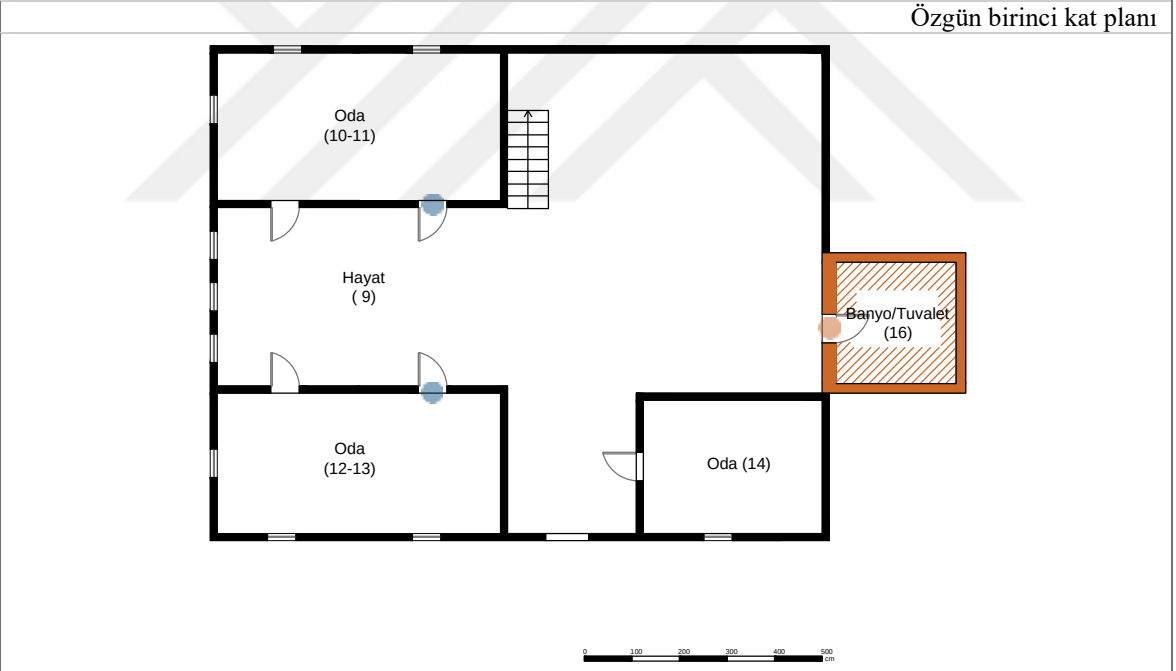
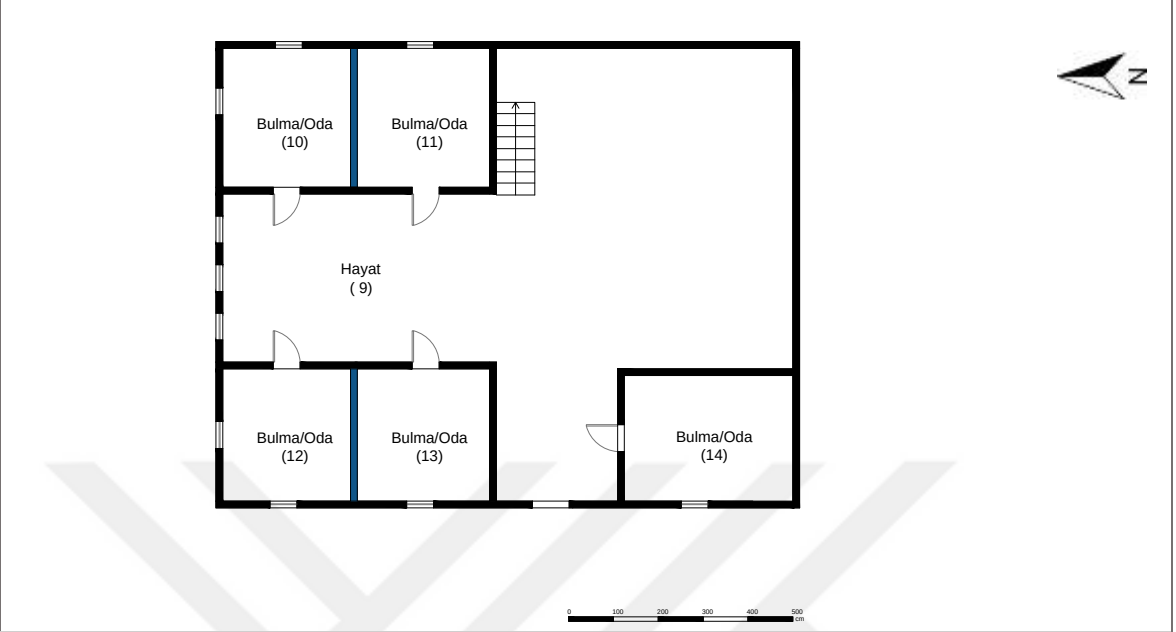

Lejant

 Eklenen Duvar	 Eklenen Kapı/Pencere	 Eklenen Mekan
 Kaldırılan Duvar	 Kapatılan Kapı/Pencere	 Kullanılmayan Mekan
 Malzemesi Değiştirilen Duvar	 Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere	 İşlevi Değiştirilen Mekan
		 Bölünen Mekan
		 Birleştirilen Mekan

Tablo 36. K10 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

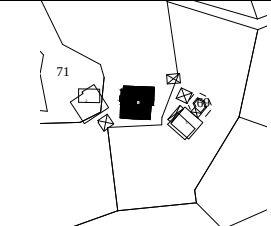
– Genel özellikler

K10 Konutu, Fırtına Deresine yakın, araç yolu üzerinde, 125 ada 17 parselde yer almaktadır. Açık bir alanda konumlanmış konutun arka yönündeki bitişik parselde bir konut yer alırken diğer parseller bahçedir. Doğu-batı yönünde konumlanan konutun eğime yaslı güney cephesi birinci kat seviyesine kadar toprağa gömülüdür. Kagir ahır katı üzerinde ahşap yığma iki kat olarak inşa edilen konutun ana girişi batı cephesinde olup merdiven ile ulaşılmaktadır.

– Plan özellikleri

Batı cephesinde yer alan giriş kapısı konutun Ocaklık (1 numaralı mekân) bölümüne açılmaktadır. Dikdörtgen planlı ocaklık bölümünün güney duvarına bitişik köşelerde birer bulma/oda (7 ve 8 numaralı mekânlar) ve birinci kata çıkan ahşap merdiven ve bulunmaktadır. Ocaklık günümüzde mutfak olarak kullanılmaktadır. Ocaklığın kuzey duvarında yer alan bir kapı ile hayata (2 numaralı mekân) geçilmektedir. Kuzey cephesi manzaraya açılan hayatın batı cephesinde iki bulma/oda (5 ve 6 numaralı mekânlar), doğu cephesinde ise bir bulma (3 numaralı mekân) ve bir ambar (4 numaralı mekân) yer almaktadır. Ambar günümüzde kiler olarak kullanılmaktadır. Birinci katın zemin kattaki plan şemasından tek farkı bu katta güneydoğu köşesindeki odanın olmamasıdır. Zemin kattaki ocaklık bölümünde yer alan ahşap merdivenle ulaşılan birinci katta 5 bulma/oda (10, 11, 12, 13 ve 14 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. Tüm odalar hayat mekânına açılmaktadır. Günümüzde 10-11 numaralı odalar ile 12-13 numaralı odalar arasındaki duvarlar kaldırılarak odalar genişletilmiştir. Ayrıca güney cephesine banyo/tuvalet işleviyle kullanılan bir hacim (16 numaralı mekân) ve batı cephesi boyunca bir balkon eklenmiştir.

Tablo 37. K11 konutu envanter fişi

Envanter No: 11				Konut Adı: K11 Konutu																																																			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi																																																	
	İlçesi	Çamlıhemşin																																																					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı																																																	
	Mevki	Bogina Mevki																																																					
	Ada/Parsel	125/53		Tescil Durumu		-																																																	
<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Kullanım Durumu</td> <td colspan="2">Mülkiyet Durumu</td> <td colspan="2">Kat Adedi</td> <td colspan="2">Ek Yapı</td> </tr> <tr> <td>Mevsimlik kullanım</td> <td>X</td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Ahır katı</td> <td>X</td> <td>Serender</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Sürekli kullanım</td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td>Zemin kat</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kullanılmıyor</td> <td></td> <td colspan="2">Aktif Kullanım Durumu</td> <td>Birinci kat</td> <td></td> <td>Misafir odası</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Harabe</td> <td></td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Çatı katı</td> <td>X</td> <td>Kamelya</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı		Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X	Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet		Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası		Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya				1'den fazla aile	X				
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı																																																	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır katı	X	Serender	X																																																
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin kat	X	Tuvalet																																																	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası																																																	
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya																																																	
		1'den fazla aile	X																																																				
																																																							
Doğu Cephesi				Konutun Konumu ve Kuzey Cephesi																																																			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi																																																	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit																																																	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X																																																
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer																																																	
		Kagir																																																					
<table border="1"> <tr> <td>Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar</td> <td>Özgün</td> <td>Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler</td> <td>Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler</td> </tr> <tr> <td>Ocaklık</td> <td>X</td> <td>Mutfak</td> <td>X Ocaklık</td> </tr> <tr> <td>Hayat</td> <td>X</td> <td>Oda</td> <td>Ambar X</td> </tr> <tr> <td>Oda</td> <td>X</td> <td>Kiler</td> <td>Misafir Odası X</td> </tr> <tr> <td>Misafir Odası</td> <td>X</td> <td>Banyo</td> <td>Oda X</td> </tr> <tr> <td>Ambar</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Hol</td> <td></td> <td>Balkon</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Balkon</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Özgün	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler	Ocaklık	X	Mutfak	X Ocaklık	Hayat	X	Oda	Ambar X	Oda	X	Kiler	Misafir Odası X	Misafir Odası	X	Banyo	Oda X	Ambar	X	Tuvalet		Hol		Balkon		Balkon																			
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Özgün	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler																																																				
Ocaklık	X	Mutfak	X Ocaklık																																																				
Hayat	X	Oda	Ambar X																																																				
Oda	X	Kiler	Misafir Odası X																																																				
Misafir Odası	X	Banyo	Oda X																																																				
Ambar	X	Tuvalet																																																					
Hol		Balkon																																																					
Balkon																																																							

Tablo 38. K11 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

– Genel özellikler

K11 Konutu, 125 ada 53 parselde Bogina Mevkisinde yer almaktadır. Patika yol ile ulaşılan konut açık bir alanda doğu-batı yönünde konumlanmaktadır. Eğimli arazide bulunan konutun batı yönünde oturma alanları bulunmaktadır (Şekil 55). Konutun doğu ve batı cephelerinde ocaklık bölümüne açılan karşılıklı iki girişi bulunmaktadır. Ana giriş doğu cephesinde ikinci giriş ise batı cephesindedir. Konutun ahır katı ve kuzey cephesi kagir, yaşama katı ahşap yığma tekniğinde inşa edilmiştir.

Güney cephesi

Kuzey cephesi

Batı cephesi

Konut patika yolu

Şekil 55. K11 konutunun güney, kuzey, batı cepheleri ve patika yolu

– Plan özellikleri

Ocaklık bölümü kuzey cephesine yaslanmış olan konutun kuzeydoğu ve kuzeybatı köşelerinde dışarıdan bağımsız girişleri olan iki oda bulunmaktadır. Özgün kullanımda bu odalardan kuzeydoğu köşede yer alan oda (10 numaralı mekân) misafir odası diğeri (9

numaralı mekân) bulma/oda işlevine sahiptir. Konutun karşılıklı iki giriş kapısından ilk ulaşılan mekânı olan ocaklık bölümü (1 numaralı mekân) yaklaşık olarak 740x446 cm ölçülerinde dikdörtgen formlu bir mekândır. Taş kemerli ocak mekânının kuzey duvarında yer almaktadır (Şekil 56).

Şekil 56. K11 konutu ocaklık mekânı

Konutun güney yönünde manzara yönlenmiş olan hayat (2 numaralı mekân) ise 580x446 cm ölçülerinde olup hayatın her iki yanında birer ambar (3 ve 6 numaralı mekânlar) ve ikişer oda (4, 5, 7 ve 8 numaralı mekânlar) sıralanmıştır (Şekil 57). Ambarlar konutun güney yönünde karşılıklı konumlanmıştır. Ambarların ölçüleri yaklaşık olarak 135x238 cm olup günümüzde kullanılmamaktadır. Günümüzde konutun batı cephesine yeni bir hacim eklenmiş olup bu mekân banyo ve tuvalet olarak kullanılmaktadır.

Hayat (2 numaralı mekân)

Hayattan ocaklığa geçiş (2 numaralı mekân)

Şekil 57. K11 konutu hayat mekânı

Tablo 39. K12 konutu envanter fişi

Envanter No: 12				Konut Adı: K12 Konutu																																																			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi	Hayatlı plan tipolojisi																																																		
	İlçesi	Çamlıhemşin																																																					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu	Yapıldı																																																		
	Mevki	Çelina Mevki																																																					
	Ada/Parsel	136/37		Tescil Durumu	-																																																		
<table border="1"> <tr> <th colspan="2">Kullanım Durumu</th> <th colspan="2">Mülkiyet Durumu</th> <th colspan="2">Kat Adedi</th> <th colspan="2">Ek Yapı</th> </tr> <tr> <td>Mevsimlik kullanım</td> <td>X</td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Ahır Katı</td> <td>X</td> <td>Serender</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Sürekli kullanım</td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td>Zemin Kat</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kullanılmıyor</td> <td></td> <td colspan="2">Aktif Kullanım Durumu</td> <td>Birinci kat</td> <td>X</td> <td>Misafir odası</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Harabe</td> <td></td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Çatı katı</td> <td>X</td> <td>Kamelya</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı		Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X	Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet		Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası		Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X			1'den fazla aile	X				
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı																																																	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X																																																
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet																																																	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası																																																	
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X																																																
		1'den fazla aile	X																																																				
K12 konutunun konumu																																																							
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi																																																	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit																																																	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X																																																
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer																																																	
		Kagir																																																					
<table border="1"> <tr> <th colspan="2">Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar</th> <th colspan="2">Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler</th> <th colspan="2">Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler</th> </tr> <tr> <td>Ocaklık</td> <td>X</td> <td>Mutfak</td> <td>X</td> <td>Ocaklık</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Hayat</td> <td>X</td> <td>Oda</td> <td>X</td> <td>Ambar</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Oda</td> <td>X</td> <td>Kiler</td> <td></td> <td>Misafir Odası</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Misafir Odası</td> <td>X</td> <td>Banyo</td> <td>X</td> <td>Oda</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ambar</td> <td></td> <td>Tuvalet</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Hol</td> <td></td> <td>Balkon</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Balkon</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler		Ocaklık	X	Mutfak	X	Ocaklık	X	Hayat	X	Oda	X	Ambar		Oda	X	Kiler		Misafir Odası	X	Misafir Odası	X	Banyo	X	Oda		Ambar		Tuvalet	X			Hol		Balkon				Balkon					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler																																																			
Ocaklık	X	Mutfak	X	Ocaklık	X																																																		
Hayat	X	Oda	X	Ambar																																																			
Oda	X	Kiler		Misafir Odası	X																																																		
Misafir Odası	X	Banyo	X	Oda																																																			
Ambar		Tuvalet	X																																																				
Hol		Balkon																																																					
Balkon																																																							

Tablo 40. K12 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

Tablo 41. K12 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

1. KAT PLANLARI

Lejant

 Eklenen Duvar	 Eklenen Kapı/Pencere	 Eklenen Mekan
 Kaldırılan Duvar	 Kapatılan Kapı/Pencere	 Kullanılmayan Mekan
 Malzemesi Değiştirilen Duvar	 Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere	 İşlevi Değiştirilen Mekan
		 Bölünen Mekan
		 Birleştirilen Mekan

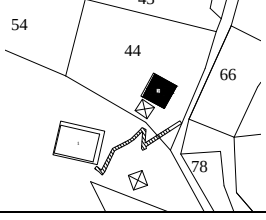
– Genel özellikler

K12 Konutu, 136 ada 37 parselde Tarakçılar mevkisinde dik bir yamaç üzerine inşa edilmiştir. Konuta araç yolundan sonra patika bir yol ile ulaşılmaktadır. Konutun güney yönünde bir kamelya bulunmaktadır. Doğu-batı yönünde konumlanan konut kagir ahır katı üzerinde, ahşap yığma iki kat olarak inşa edilmiştir.

–Plan özellikleri

Doğu-batı yönünde konumlanan konut güney cephesinde yer alan tek girişe sahiptir. Girişin sağında güney duvarına bitişik sadece dışarıdan ulaşılan, bağımsız girişe sahip içinde baca/şöminesi olan bir misafir (7 numaralı mekân) odası bulunmaktadır. Ana giriş konutun doğu cephesine yaslı ocaklık bölümüne (1 numaralı mekân) açılmaktadır. Ocaklık bölümünün batı duvarındaki bir kapı ile geçilen hayat bölümünün (2 numaralı mekân) batı cephesi manzaraya yönelmiştir. Hayatın her iki yanında ikişer bulma/oda (3, 4, 5 ve 6 numaralı mekânlar) yer almaktadır. Konutun birinci katına ocaklıkta bulunan merdiven ile ulaşılmaktadır. Birinci katın plan şeması zemin kat ile benzer olup sadece zemin kattaki misafir odası birinci katta bir hol ile bölünmüştür. Üst katta 9, 10, 11 ve 12 numaralı odalar hayata ve 13 numaralı oda ise hole açılmaktadır. Günümüzde bu katın doğu cephesine hacim eklenerek banyo/tuvalet (14 numaralı mekân) için mekân oluşturulmuştur.

Tablo 42. K13 konutu envanter fişi

Envanter No: 13				Konut Adı: K13 Konutu			
		İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi
		İlçesi	Çamlıhemşin				
		Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı
		Mevki	Çelina Mevki				
		Ada/Parsel	123/4		Tescil Durumu		-
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	X
		1'den fazla aile					
							
Güneybatı Cephesi				Konutun Konumu ve Kuzey Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X
Hayat	X	Oda			Ambar		X
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası		X
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda		
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol		Balkon					
Balkon		Oturma Salonu		X			

Tablo 43. K13 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

– Genel özellikler

K13 Konutu, Bogina Mevki'nde 125 ada 44 parselde yer almaktadır. Araç yolundan sonra patika bir yol ile konuta ulaşılmaktadır. Güneydoğu- kuzeybatı yönünde konumlanan konutun güneybatı yönünde bir kamelya bulunmaktadır. Eğimden dolayı güneydoğu cephesi zemine gömülü olan konutun ana girişi güneybatı ikinci girişi ise kuzeydoğu cephesindedir. Konutun bir diğer cephesi olan kuzeybatı ise manzaraya yönelmektedir. Kagir ahır katına üzerinde ahşap yığma tekniğinde tek katlı olarak inşa edilmiştir. Cephe karakteristiği süsleme özellikleri bakımından sade olan konut dikdörtgen formlu ahşap söveli pencerelere sahiptir. Çatı örtüsü günümüzde sac malzeme ile değiştirilmiştir.

– Plan özellikleri

Konutun güneybatı cephesindeki ana girişi ocaklığa, kuzeydoğu cephesindeki arka girişi ise ambara açılmaktadır. Ocaklık (1 numaralı mekân) konutun ilk ulaşılan mekânı olup güneydoğu yönünde yer almaktadır. Bu mekân yaklaşık olarak 300x470 cm ölçülerindedir. Ocaklığın kuzeydoğu yönünde bulunan misafir odası (7 numaralı mekân) olup yaklaşık olarak 300x212 cm boyutlarındadır. Günümüz kullanımında bu iki mekân birleştirilerek mutfak ve oturma salonu olarak kullanılmaktadır. Kuzeybatı yönünde yer alan hayat (2 numaralı mekân) 414x247 cm ölçülerinde olup güneybatı cephesine yaslı iki bulma/oda (5 ve 6 numaralı mekânlar) ve kuzeydoğu cephesine bakan bir bulma/oda (3 numaralı mekân) ve bir ambar (4 numaralı mekân) bulunmaktadır. Günümüz kullanımında konutun kuzeydoğu yönündeki cephesine bitişik bir hacim eklenmiştir. Bu hacim banyo/tuvalet (8 numaralı mekân) olarak kullanılmaktadır. Ambar ise günümüzde hem kiler hem de banyo/tuvalet için bir geçiş mekânıdır (Şekil 58).

Ocaklık (1 numaralı mekân)

Hayat (2 numaralı mekân)

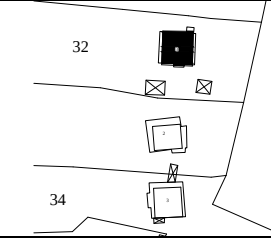
Bulma (5 numaralı mekân)

Hayat (2 numaralı mekân)

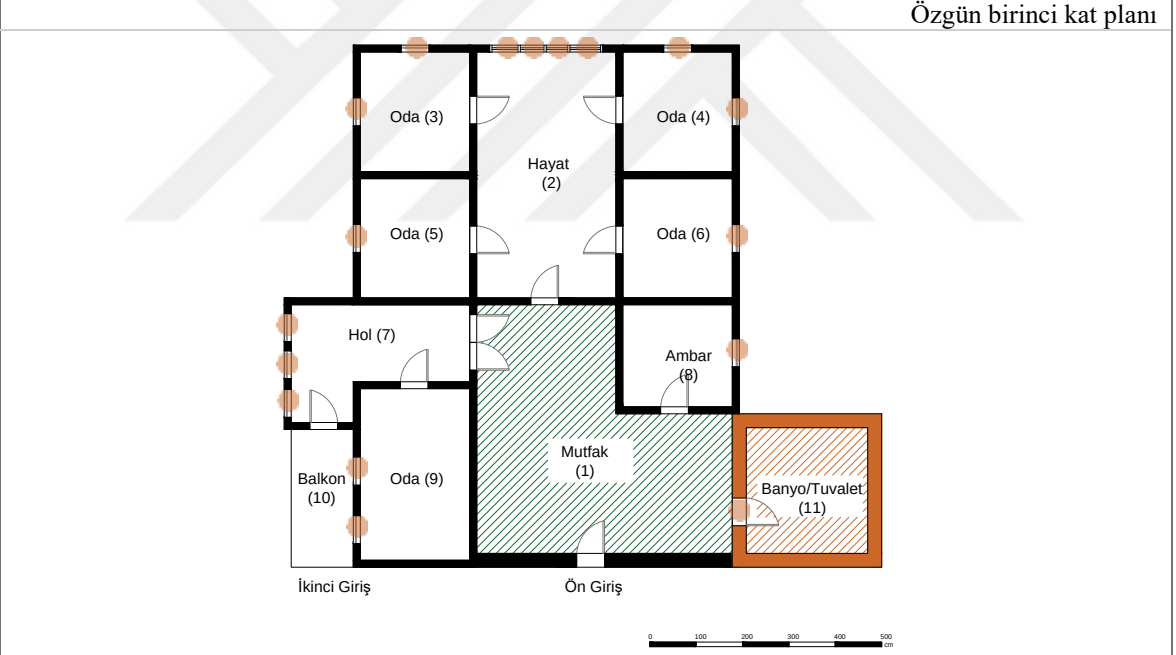
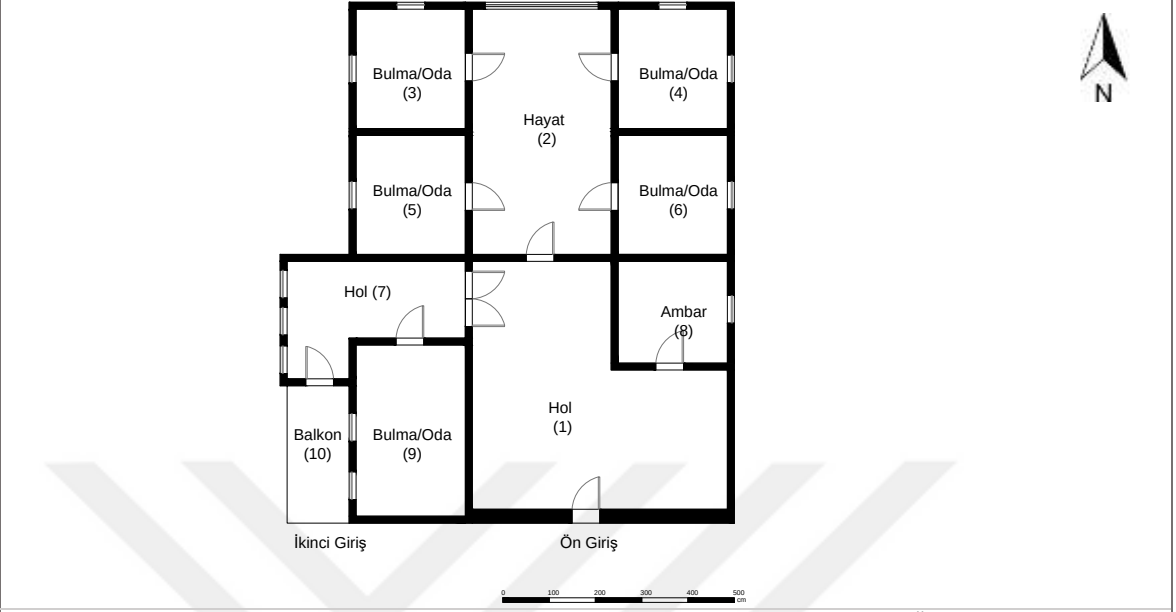
Şekil 58. K13 konutu mekânları

Tablo 44. K14 konutu envanter fişi

Envanter No: 14				Konut Adı: K14 Konutu																																																			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi	Hayatlı plan tipolojisi																																																		
	İlçesi	Çamlıhemşin																																																					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu	Yapıldı																																																		
	Mevki	Tarakçı Mevki																																																					
	Ada/Parsel	136/32		Tescil Durumu	-																																																		
<table border="1"> <tr> <th colspan="2">Kullanım Durumu</th> <th colspan="2">Mülkiyet Durumu</th> <th colspan="2">Kat Adedi</th> <th colspan="2">Ek Yapı</th> </tr> <tr> <td>Mevsimlik kullanım</td> <td>X</td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Ahır Katı</td> <td>X</td> <td>Serender</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Sürekli kullanım</td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td>Zemin Kat</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kullanılmıyor</td> <td></td> <td colspan="2">Aktif Kullanım Durumu</td> <td>Birinci kat</td> <td>X</td> <td>Misafir odası</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Harabe</td> <td></td> <td>1 aile</td> <td>X</td> <td>Çatı katı</td> <td>X</td> <td>Kamelya</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı		Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X	Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet		Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası		Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	X			1'den fazla aile					
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı																																																	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X																																																
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet																																																	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası																																																	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	X																																																
		1'den fazla aile																																																					
																																																							
Güney Cephe				Kuzey Cephe																																																			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi																																																	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit																																																	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X																																																
Kagir		Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer																																																	
		Kagir																																																					
<table border="1"> <tr> <th>Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar</th> <th>Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler</th> <th>Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler</th> </tr> <tr> <td>Ocaklık</td> <td>Mutfak</td> <td>X Ocaklık</td> </tr> <tr> <td>Hayat</td> <td>Oda</td> <td>Ambar</td> </tr> <tr> <td>Oda</td> <td>Kiler</td> <td>Misafir Odası</td> </tr> <tr> <td>Misafir Odası</td> <td>Banyo</td> <td>X Oda</td> </tr> <tr> <td>Ambar</td> <td>Tuvalet</td> <td>X Hol</td> </tr> <tr> <td>Hol</td> <td>Balkon</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Balkon</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler	Ocaklık	Mutfak	X Ocaklık	Hayat	Oda	Ambar	Oda	Kiler	Misafir Odası	Misafir Odası	Banyo	X Oda	Ambar	Tuvalet	X Hol	Hol	Balkon		Balkon																										
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler																																																					
Ocaklık	Mutfak	X Ocaklık																																																					
Hayat	Oda	Ambar																																																					
Oda	Kiler	Misafir Odası																																																					
Misafir Odası	Banyo	X Oda																																																					
Ambar	Tuvalet	X Hol																																																					
Hol	Balkon																																																						
Balkon																																																							

Tablo 45. K14 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K14 Konutu 136 ada 32 parselde eğimli topografya üzerinde yer alan konut dizisinin araç yoluna en yakın konutudur. Doğu batı yönünde konumlanan konutun batı cephesi ahır katına diğerleri yaşam katlarına açılmak üzere beş farklı girişi vardır. Güney cephesindeki ana giriş olup kuzey cephesindeki giriş ile konutun zemin katına açılmaktadır. Doğu cephesinde iki farklı giriş ile birinci kata ulaşım sağlanmaktadır. Doğu cephesi yamaca yaslanmış olan konutun batı cephesi manzaraya yönelmiştir. Konut yığma ahşap yapım sisteminde inşa edilen konutun doğu ve güney cephelerinin bir bölümü göz dolmadır. Konutun cephe karakteristiği süsleme özellikleri bakımından sade olup güney cephesinde çatı ve merdiven korkuluklarında organik formlu motifler bulunmaktadır.

–Plan özellikleri

Ahır katı üzerine iki katlı olarak inşa edilen K14 Konutunun zemin ve birinci katları günümüzde iki farklı aile tarafından bağımsız olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple konutun katlar arasında erişimi sağlayan merdiven kaldırılmıştır. Çalışma kapsamında K14 Konutunun birinci katına ilişkin plan özelliklerinden bahsedilecektir.

Konutun birinci katının iki farklı girişi bulunmaktadır. Konutun özgün kullanımında ana giriş zemin katında iken günümüzde birinci kat için batı cephesine yeni bir giriş açılmıştır. Bu giriş kuzeydoğu köşesinde bir ambar bulunan “L formunda bir hole açılmaktadır. Bu holün doğu duvarındaki bir kapı ile geçilen ikinci bir hol (7 numaralı mekân), holün sonunda bir balkon (10 numaralı mekân) ve bu hole açılan 236x370 cm ölçülerinde bir oda (9 numaralı mekân) yer almaktadır. Ana holün (1 numaralı mekân) kuzey duvarına bitişik hayat (2 numaralı mekân) 300x530 cm ölçülerinde olup her iki yanında ikişer bulma/oda (3, 4, 5 ve 6 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. Bulma/odalar yaklaşık olarak 236x258 cm ölçülerindedir. Günümüzde 1 numaralı mekân olan hol mutfak olarak kullanılmaktadır. Ayrıca konutun doğu cephesine banyo tuvalet olarak kullanılan, 262x271 cm ölçülerinde yeni bir hacim eklenmiştir (Şekil 59).

Hayat (2 numaralı mekân)

Bulma/0da (3 numaralı mekân) Banyo/Tuvalet (11 numaralı mekân)

Mutfak (1 numaralı mekân)

Mutfak (1 numaralı mekân)

Hol (7 numaralı mekân)

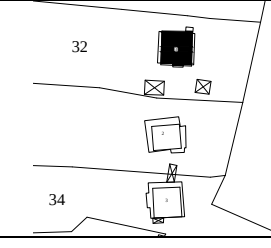
Hol (7 numaralı mekân)

Ambar (8 numaralı mekân)

Şekil 59. K14 konutu mekânları

Tablo 46. K15 konutu envanter fişi

Envanter No: 15				Konut Adı: K15 Konutu																																																			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi	Hayatlı plan tipolojisi																																																		
	İlçesi	Çamlıhemşin																																																					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu	Yapıldı																																																		
	Mevki	Tarakçı Mevki																																																					
	Ada/Parsel	136/34		Tescil Durumu	-																																																		
<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Kullanım Durumu</td> <td colspan="2">Mülkiyet Durumu</td> <td colspan="2">Kat Adedi</td> <td colspan="2">Ek Yapı</td> </tr> <tr> <td>Mevsimlik kullanım</td> <td>X</td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Ahır Katı</td> <td>X</td> <td>Serender</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Sürekli kullanım</td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td>Zemin Kat</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kullanılmıyor</td> <td></td> <td colspan="2">Aktif Kullanım Durumu</td> <td>Birinci kat</td> <td>X</td> <td>Misafir odası</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Harabe</td> <td></td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Çatı katı</td> <td>X</td> <td>Kamelya</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı		Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X	Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet		Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	X	Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X			1'den fazla aile	X				
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı																																																	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X																																																
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet																																																	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	X																																																
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X																																																
		1'den fazla aile	X																																																				
																																																							
Güney Cephesi				Kuzey Cephesi																																																			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi																																																	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit																																																	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X																																																
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer																																																	
		Kagir																																																					
<table border="1"> <tr> <td>Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar</td> <td>Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler</td> <td>Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler</td> </tr> <tr> <td>Ocaklık</td> <td>X</td> <td>Mutfak</td> </tr> <tr> <td>Hayat</td> <td>X</td> <td>Oda</td> </tr> <tr> <td>Oda</td> <td>X</td> <td>Kiler</td> </tr> <tr> <td>Misafir Odası</td> <td>X</td> <td>Banyo</td> </tr> <tr> <td>Ambar</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> </tr> <tr> <td>Hol</td> <td>X</td> <td>Balkon</td> </tr> <tr> <td>Balkon</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler	Ocaklık	X	Mutfak	Hayat	X	Oda	Oda	X	Kiler	Misafir Odası	X	Banyo	Ambar	X	Tuvalet	Hol	X	Balkon	Balkon																										
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler																																																					
Ocaklık	X	Mutfak																																																					
Hayat	X	Oda																																																					
Oda	X	Kiler																																																					
Misafir Odası	X	Banyo																																																					
Ambar	X	Tuvalet																																																					
Hol	X	Balkon																																																					
Balkon																																																							

Tablo 47. K15 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

Tablo 48. K15 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

BİRİNCİ KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K15 Konutu 136 ada 34 parselde Tarakçılar mevkisinde yer alan dörtlü konut dizisinin kuzey yönündeki üçüncü konutudur. Eğimli bir arazide doğu batı yönünde konumlanan konutun batı cephesi zemin kat boyunca yamaca yaslı olup bu cephesinin önünde bir patika yol bulunmaktadır. Kuzey ve güney cephelerinde iki girişi bulunan konutun ana girişi güney cephededir. Patika yol konutun ana girişinin de bulunduğu güney cephesine çıkmaktadır. Konutun ikinci girişi ise kuzey cephesindedir. Süsleme özellikleri bakımından sade olan konut, kagir ahır katı üzerinde yığma ahşap tekniğinde iki katlı olarak inşa edilmiştir. Özgün hali kagir olan batı cephesi günümüzde gazbeton ile yeniden yapılmıştır. Konutun güney cephesinin bir bölümünde de malzeme değişimi yapılmıştır. K15 konutunda, Konaklar Mahallesi'ndeki diğer konutlardan farklı olarak misafir odası ana giriş kapının yer aldığı kuzey cephesi önünde ayrı bir yapı olarak inşa edilmiştir.

– Plan özellikleri

Konut, ön girişi güney arka girişi kuzey cephesinde olmak üzere karşılıklı iki girişe sahiptir. Konutun özgün plan şemasında ana girişten doğrudan yaklaşık olarak 460x527 cm ölçülerindeki ocaklık bölümüne (1 numaralı mekân) açılmaktadır. Ocaklığın güney duvarından geçilen ve konutun diğer girişinin açıldığı holde (8 numaralı mekân) batı duvarına yaslı bir bulma/oda (7 numaralı mekân) ve üst kata çıkan merdiven bulunmaktadır. Ocaklığın doğu duvarındaki bir kapı ile geçilen 572x377 cm ölçülerindeki hayat mekânı manzaraya karşı yönelmiştir. Hayata açılan üç bulma/oda (3, 5 ve 6 numaralı mekânlar) ve bir ambar (4 numaralı mekân) bulunmaktadır. Günümüzde ocaklık mutfak olarak kullanılmaktadır. 7 numaralı bulma/oda ise bölünerek banyo, tuvalet ve kiler olarak kullanılan üç farklı mekâna (7, 14, 15 numaralı mekânlar) dönüşmüştür. Holdeki (8 numaralı mekân) tek kollu ahşap bir merdiven ile ulaşılan birinci katın özgün plan şemasında hayat (9 numaralı mekân) ve dört bulma/oda (10, 11, 12 ve 13 numaralı mekânlar) bulunurken günümüz kullanımında hayatın kuzeybatı ve güneybatı köşelerine iki oda (16 ve 17 numaralı mekânlar) eklenmiştir. Konutun giriş cephesinin karşısında bağımsız bir yapı olarak inşa edilmiş olan misafir odasının güney duvarında bir döner dolap, batı duvarında ise şöminesi bulunmaktadır. Günümüzde depo olarak işlevlendirilen misafir odası yapısına ek bir hacim ile tuvalet eklenmiştir (Şekil 60).

Hayat (2 numaralı mekân)

Hol (8 numaralı mekân)

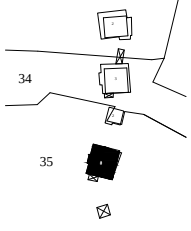
Mutfak (1 numaralı mekân)

Oda (5 numaralı mekân)

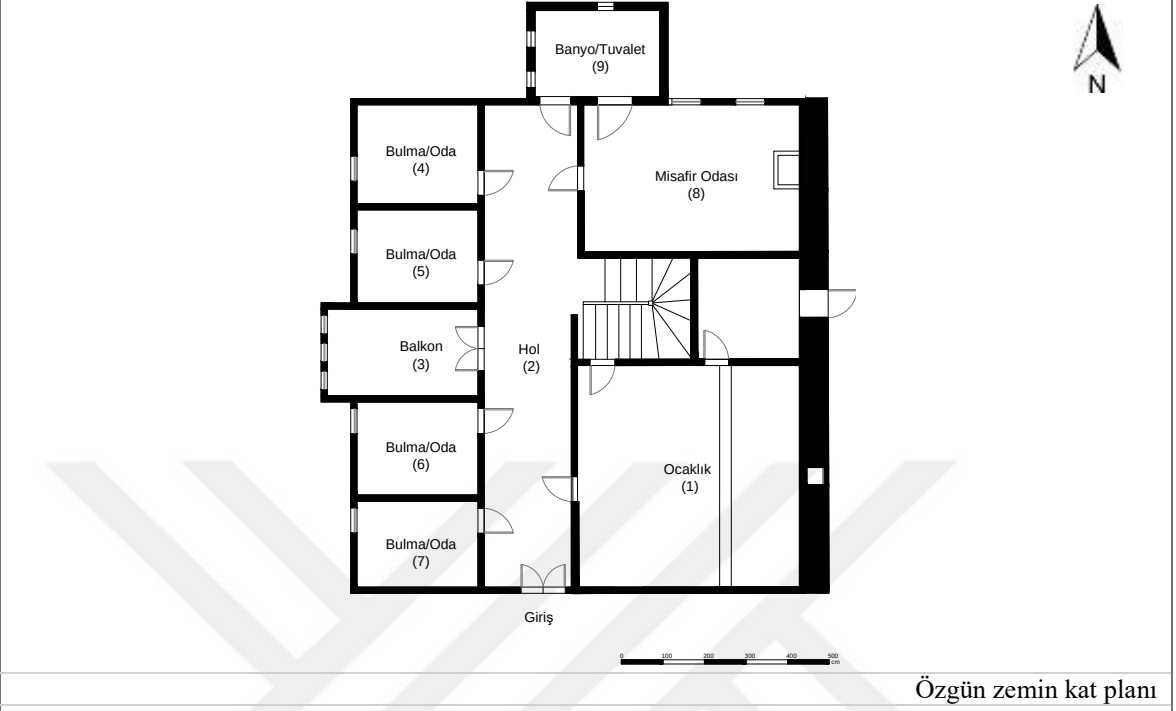
Şekil 60. K15 konutu mekânları

Tablo 49. K16 konutu envanter fişi

Envanter No: 16				Konut Adı: K16 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi	Diğer		
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu	Yapıldı		
	Mevki	Tarakçı Mevki					
	Ada/Parsel	136/35		Tescil Durumu	Tescilli		
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	X
		1'den fazla aile					
							
Güney Cephesi				Kuzey Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı		Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı	X	Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X
Hayat		Oda		X	Ambar		X
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası		X
Misafir Odası	X	Banyo			Oda		X
Ambar		Tuvalet					
Hol	X	Balkon					
Banyo ve Tuvalet	X						

Tablo 50. K16 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

Tablo 51. K16 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

– Genel özellikler

Tarakçı mevkinde 136 ada 35 parselde yer alan K16 konutu, patika yol boyunca sıralanmış konut dizisinin son konutudur. Doğu-batı yönünde konumlanmış konutun doğu cephesi yamacın yaslı olup önünde bir patika yol bulunmaktadır. Bu patika yol ile ana girişin yer aldığı güney cephesine ulaşılmaktadır. Konutun doğu cephesinde zemin ve birinci katlara doğrudan erişim sağlayan iki ayrı girişi daha bulunmaktadır. Kagir ahır katı üzerinde ahşap karkas olarak inşa edilen iki katlı yapının hayat bölümü ahşap dolma diğer bölümler muska dolma yapım tekniğinde inşa edilmiştir. Günümüzde konutun güney cephesine bitişik bir kamelya, kuzey cephesinde ise betonarme bir ek hacim bulunmaktadır.

– Plan özellikleri

K16 Konutu, plan tipolojisinde hayat mekânının yer almaması nedeniyle Konaklar Mahallesi'ndeki diğer konutlardan ayrılmaktadır. Konutun ulaşılan ilk mekânı, kuzey güney yönünde uzanan ve konutu ikiye ayıran holdür (2 numaralı mekân). Her iki kanatta yer alan tüm mekânlar bu hole açılmaktadır. Konutun güneydoğu köşesinde ocaklık (1 numaralı mekân) bölümü bulunmaktadır. Ocaklık bölümünün yamaca yaslı doğu cephesi duvarında büyük kemerli bir ocağı bulunmaktadır. Yine hole açılan bir kapı ile ulaşılan misafir odası (8 numaralı mekân) ise kuzeydoğu köşededir. Ocaklık ile misafir odası arasında üst kata çıkış merdiveni ile batı cephesinden girişin yer aldığı küçük bir hol bulunmaktadır. Bu merdiven ve hole ocaklık bölümünde doğrudan erişim bulunmaktadır. Ana holün (2 numaralı mekân). Manzaraya yönelen batı cephesinde ortada balkon olarak adlandırılan cumbalı kapalı bir mekân (3 numaralı mekân) ile bu mekânın her iki yanında ikişer bulma/oda (4, 5, 6 ve 7 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. 4 bulma/oda ve balkon yer almaktadır. Konutun kuzey cephesinde bir banyo/tuvalet (9 numaralı mekân) bulunmaktadır. Banyo/tuvalet hole ve misafir odasına açılmaktadır. Özgün kullanımda bulma/oda olan 4 numaralı mekân günümüzde kiler, ocaklık mekânı (1 numaralı mekân) mutfak olarak kullanılmaktadır. Ocaklık ve 8 numaralı oda arasında konumlanan merdiven ile ulaşılan birinci katta misafir odası (10 numaralı mekân), 3 bulma/oda (11, 13, 15 numaralı mekânlar) ve hol (14 numaralı mekân) yer almaktadır. Doğu cephesine yaslı 11 ve 15 numaralı bulma/odalarda baca/şömine mevcuttur (Şekil 61). Konuttun özgün kullanımında misafir odası olarak geçen mekânlar günümüzde oda olarak kullanılmaktadır (Şekil 62).

Hol (2 numaralı mekân)

Balkon (3 numaralı mekân)

Ocaklık (1 numaralı mekân)

Ocaklık (1 numaralı mekân)

Şekil 61. K16 konutu mekânları

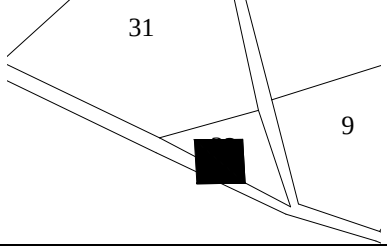
Misafir Odası (10 numaralı mekân)

Misafir Odası (10 numaralı mekân)

Şekil 62. K16 konutu misafir odası

Tablo 52. K17 konutu envanter fişi

Envanter No: 17				Konut Adı: K17 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi		Hayatlı plan tipolojisi	
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu		Yapıldı	
	Mevki	Habak Mevki					
	Ada/Parsel	135/32		Tescil Durumu		-	
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat	X	Misafir odası	
Harabe		1 aile	X	Çatı katı	X	Kamelya	X
		1'den fazla aile					
							
Güney Cephesi				Konutun Kuzey Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Sistem	Yapım	Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma		Betonarme	X	Semer Çatı	X	Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)	X	Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı		Sac	X
Kagir		Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Ocaklık	X	Mutfak		X	Ocaklık		X
Hayat	X	Oda			Ambar		X
Oda	X	Kiler		X	Misafir Odası		X
Misafir Odası	X	Banyo		X	Oda		
Ambar	X	Tuvalet		X			
Hol	X	Balkon					
Banyo ve Tuvalet		Atölye		X			

Tablo 53. K17 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

Özgün birinci kat planı

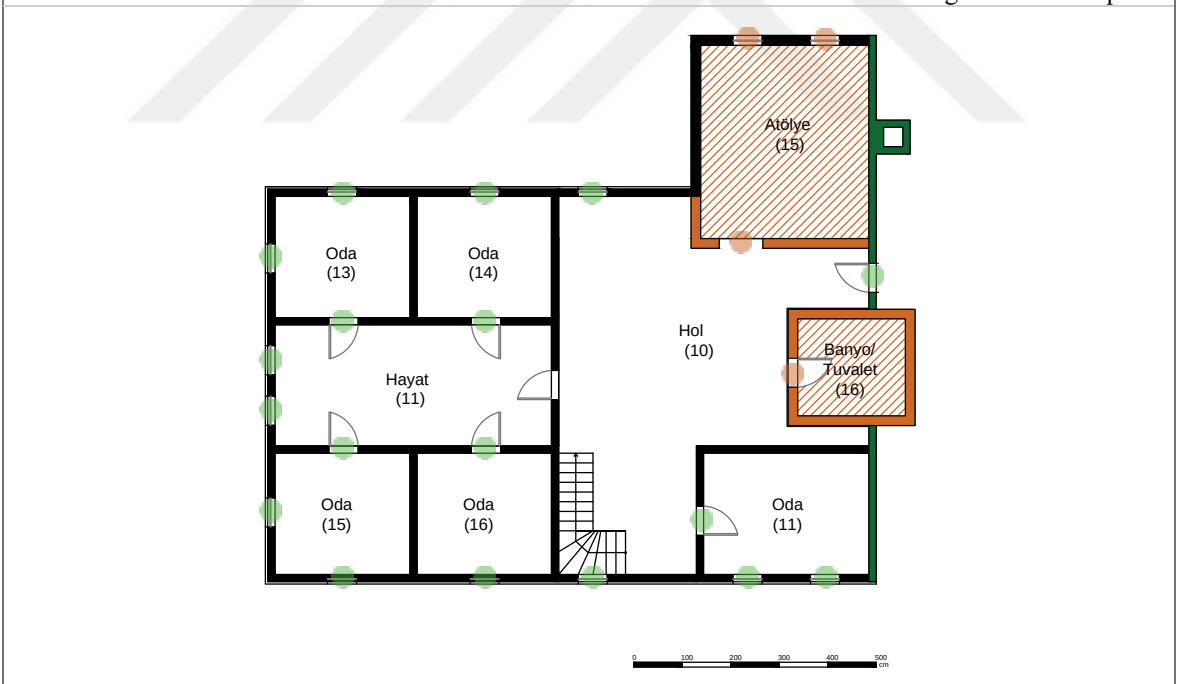
Güncel birinci kat planı

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

Tablo 54. K17 konutu özgün ve güncel birinci kat plan şemaları

1. KAT PLANLARI

Lejant

	Eklene Duvar		Eklene Kapı/Pencere		Eklene Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K17 Konutu 135 ada 32 parselde Habak Mevki'nde yer almaktadır. Doğu batı yönünde konumlanan konutun ana girişi güney, ikinci girişi kuzey, birinci kata açılan üçüncü girişi ise doğu cephesindedir. Eğimli bir alanda konumlanan konutta eğimden kazanılan boşlukta ahır katı yer almaktadır. Yapının özgün yapım sistemi gözdolma olup günümüzde birinci kat gazbeton ile yenilenmiştir. Konutun güney cephesine bitişik bir oturma alanı ve doğu cephesine bitişik betonarme ek bir hacim bulunmaktadır.

– Plan özellikleri

K17 konutunun kuzey ve güney cephelerindeki karşılıklı girişler küçük birer hole açılmaktadır. Bu holler arasında konumlanan ocaklık (1 numaralı mekân) dikdörtgen planlı ölçüleri yaklaşık olarak 655x413 cm olan bir mekândır (Şekil 63). Ocaklığın güney yönünde 341x250 cm ölçülerinde bir bulma/oda (9 numaralı mekân), kuzey yönünde ise misafir odası (7 numaralı mekân) yer almaktadır. Misafir odasının biri arka giriş holünden diğeri bahçeden olmak üzere iki girişi bulunmaktadır. 347x399 cm ölçülerindeki misafir odasının baca/şöminesi doğu cephe duvarında yer almaktadır. Konutun bir diğer ana mekânı olan hayat (2 numaralı mekân) ise batı yönünde konumlanmıştır (Şekil 64). Hayat yaklaşık olarak 250x570 cm ölçülerinde olup her iki yanın ikişer mekân bulunmaktadır. Hayata açılan 3, 5 ve 6 numaralı mekânlar bulma/oda, 4 numaralı mekân ise ambardır. Konutun birinci katına hem güney cephesindeki ana girişin açıldığı holdeki bir merdiven ile hem de doğu cephesindeki üçüncü girişten ulaşılmaktadır. Birinci katta zemin kattaki misafir odası, ocaklık ve hollerin bulunduğu bölüm tümüyle hol (10 numaralı mekân) olarak kullanılmaktadır. Zemin katta olduğu gibi güneydoğu köşede bir bulma/oda (12 numaralı mekân) yer almaktadır. Birinci katta da zemin katta olduğu gibi batı cephesindeki manzaraya yönelmiş bir hayat (11 numaralı mekân) ve iki yanında odalar (13, 14, 15, 16 numaralı mekânlar) bulunmaktadır. Günümüz kullanımında konutun zemin katındaki ocaklık ve 8 numaralı oda arasındaki duvarın bir bölümü kaldırılarak mekânlar birleştirilmiş olup mutfak olarak kullanılmaktadır. Bu mekân bölünerek kuzeydoğu köşesine banyo-tuvalet işleviyle kullanılan bir mekân eklenmiştir. Birinci katta ise zemin doğu cephesindeki girişin açıldığı holün olduğu alan bölünerek doğu cephesinden de taşacak büyüklükte banyo/tuvalet (9 numaralı mekân) eklenmiştir. Ayrıca holün zemin kattaki misafir odası olan kısmı bölünerek atölye olarak kullanılan bir mekân (15 numaralı mekân) oluşturulmuştur.

Şekil 63. K17 konutu ocaklık/mutfak mekânı (1 numaralı mekân)

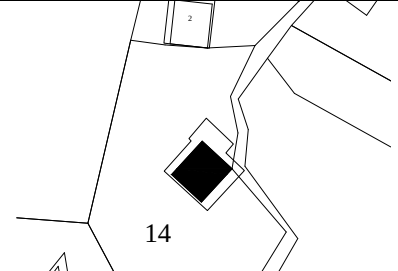
Hol (8 numaralı mekân)

Hayat (11 numaralı mekân)

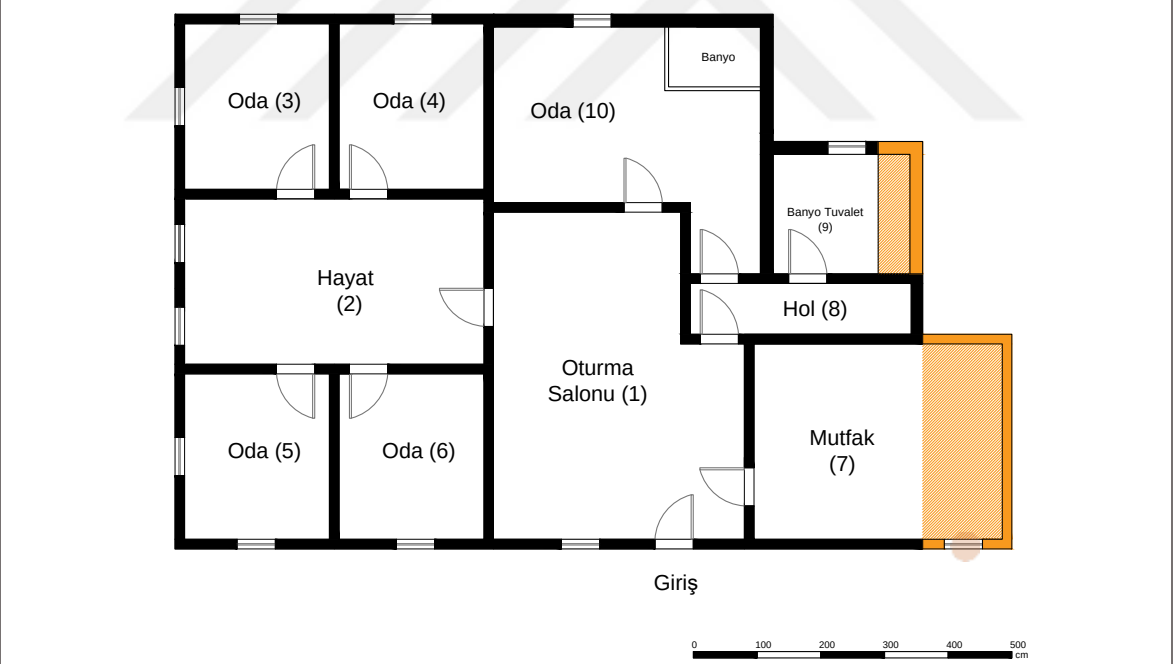
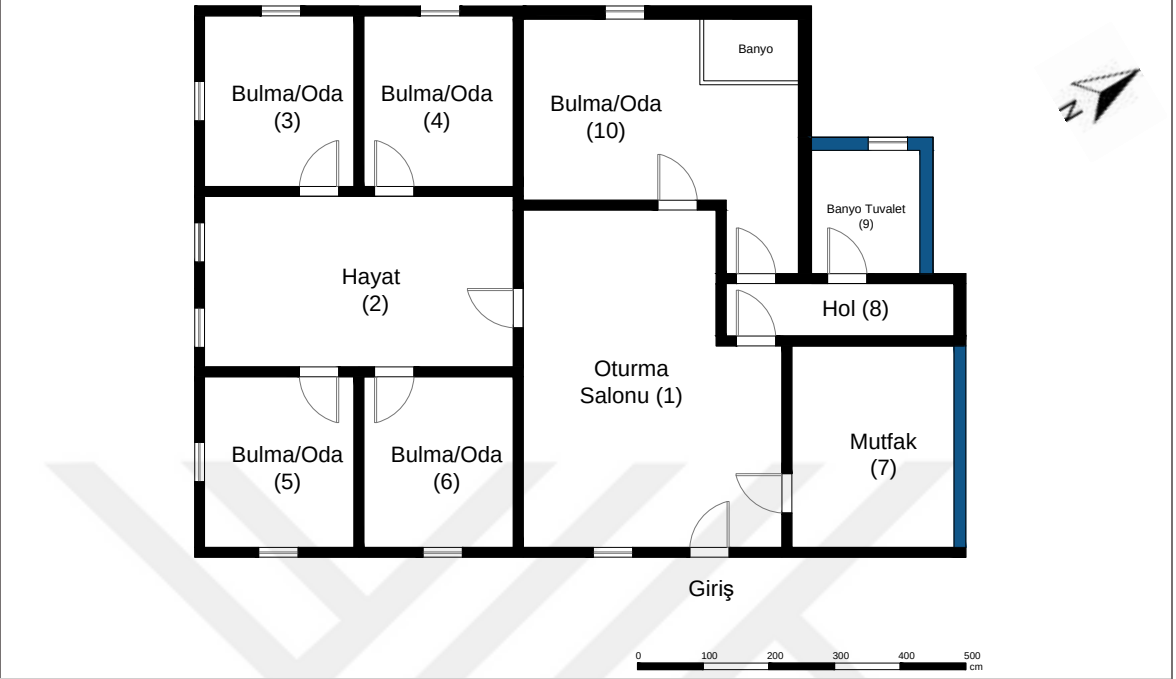
Şekil 64. K17 konutu mekânları

Tablo 55. K18 konutu envanter fişi

Envanter No: 18				Konut Adı: K18 Konutu			
	İli	Rize		Plan Tipolojisi	Hayatlı plan tipolojisi		
	İlçesi	Çamlıhemşin					
	Mahallesi	Konaklar		Görüşme Durumu	Yapıldı		
	Mevki	Çelina Mevki					
	Ada/Parsel	123/4		Tescil Durumu	-		
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası	
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	
		1'den fazla aile	X				
							
Güney Cephesi				Konutun Kuzey Cephesi			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı		Kiremit	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı	X	Sac	X
Kagir	X	Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer	
		Kagir					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar		Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler		Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler			
Mutfak	X	Mutfak		Ocaklık			
Hayat	X	Oda		Ambar			
Oda	X	Kiler		Misafir Odası			
Misafir Odası		Banyo		Oda			
Ambar		Tuvalet					
Hol	X	Balkon					
Banyo ve Tuvalet	X						

Tablo 56. K18 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K18 Konutu 121 ada 14 parselde Çelina mevkinde yer almaktadır. Açık bir alanda bulunan konut güneydoğu kuzeybatı yönünde konumlanmıştır. Konutun ahır katı ve zemin kat girişinin yer aldığı kuzeydoğu cephesine merdiven ile ulaşılmaktadır. Ahır katı üzerine ahşap yığma olarak tek katlı inşa edilen konutun cephe karakteristiği süsleme özellikleri bakımından sadedir. Konutun zemin katında ahşap söveli dikdörtgen formlu pencereler, çatı katında da ise dikdörtgen formlu pencere boşlukları yer almaktadır. Günümüzde konutun güneybatı cephesine betonarme ek yapılmıştır.

– Plan özellikleri

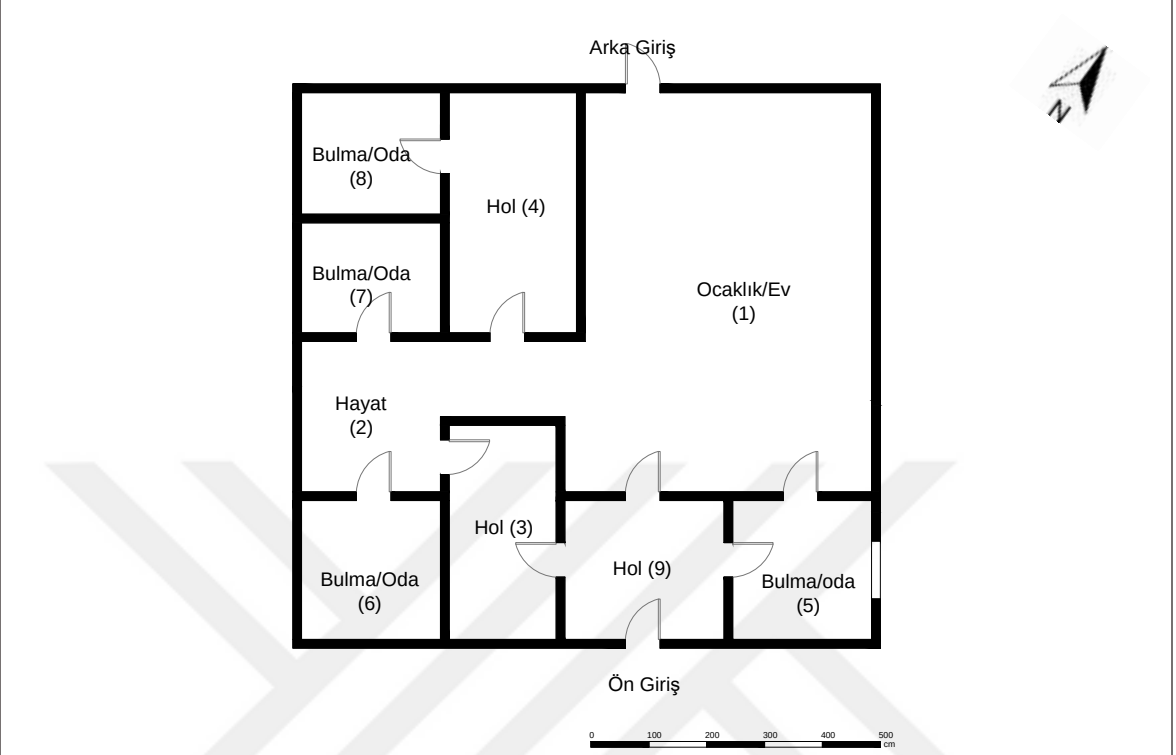
K18 konutunun ilk ulaşılan mekânı oturma salonudur (1 numaralı mekân). Bu konutun özgün plan şemasında ocaklık bölümü bulunmamaktadır. Bu mekân aynı zamanda konutun diğer mekânlarına geçiş için kullanılmaktadır. Konutun kuzeybatı yönünde 250x300 cm ölçülerinde mutfak (7 numaralı mekân) bulunmaktadır. Mutfağın güneybatı yönünde dar bir hol (8 numaralı mekân) konumlanmaktadır. Bu hol hem banyo/tuvalet (9 numaralı mekân) hem de bulma/odaya (10 numaralı mekân) geçiş mekânıdır. 10 numaralı bulma/odanın içinde (güneybatı köşesinde) küçük bir banyosu bulunmaktadır. Konutun güneydoğu yönünde oturma odasında geçilen 470x260 cm ölçülerinde hayat (2 numaralı mekân) yer almaktadır. Hayatın karşılıklı iki cephesinde yaklaşık olarak 227x260 cm ölçülerinde dört bulma/oda mevcuttur. Günümüzde konutun tüm mekânları özgün işlevlerinde kullanılmaktadır. Bu konuttaki tek müdahale mutfak ve banyo-tuvalet mekânlarının kuzeydoğu cephesi duvarlarının ötelenerek mekânların genişletilmesidir.

Tablo 57. K19 konutu envanter fişi

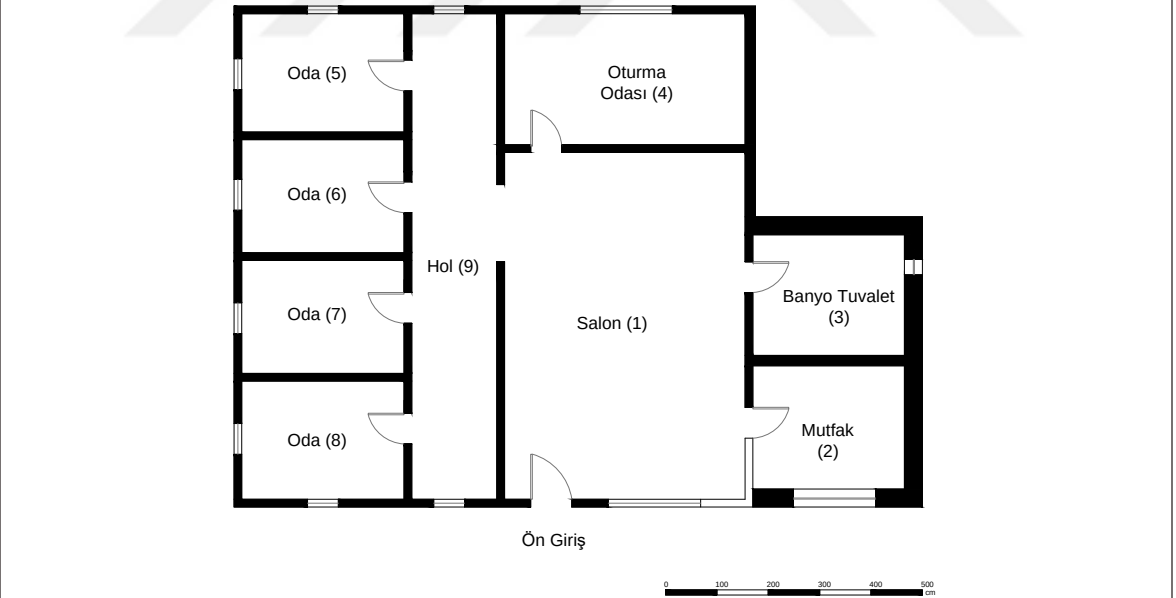
Envanter No: 19				Konut Adı: K19 Konutu																																																			
		İli	Rize	Plan Tipolojisi	Hayatlı plan tipolojisi																																																		
		İlçesi	Çamlıhemşin																																																				
		Mahallesi	Konaklar	Görüşme Durumu	Yapıldı																																																		
		Mevki	Çelina Mevki																																																				
		Ada/Parsel	123/32	Tescil Durumu	-																																																		
<table border="1"> <tr> <td colspan="2">Kullanım Durumu</td> <td colspan="2">Mülkiyet Durumu</td> <td colspan="2">Kat Adedi</td> <td colspan="2">Ek Yapı</td> </tr> <tr> <td>Mevsimlik kullanım</td> <td>X</td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Ahır Katı</td> <td>X</td> <td>Serender</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td>Sürekli kullanım</td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td>Zemin Kat</td> <td>X</td> <td>Tuvalet</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Kullanılmıyor</td> <td></td> <td colspan="2">Aktif Kullanım Durumu</td> <td>Birinci kat</td> <td></td> <td>Misafir odası</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Harabe</td> <td></td> <td>1 aile</td> <td></td> <td>Çatı katı</td> <td>X</td> <td>Kamelya</td> <td>X</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>1'den fazla aile</td> <td>X</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı		Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X	Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet		Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası		Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X			1'den fazla aile	X				
Kullanım Durumu		Mülkiyet Durumu		Kat Adedi		Ek Yapı																																																	
Mevsimlik kullanım	X	1 aile		Ahır Katı	X	Serender	X																																																
Sürekli kullanım		1'den fazla aile	X	Zemin Kat	X	Tuvalet																																																	
Kullanılmıyor		Aktif Kullanım Durumu		Birinci kat		Misafir odası																																																	
Harabe		1 aile		Çatı katı	X	Kamelya	X																																																
		1'den fazla aile	X																																																				
Kuzeydoğu Cephesi				Güneybatı Cephesi																																																			
Yapım Sistemi		Yeni Ek Yapım Sistemi		Çatı Formu		Çatı Malzemesi																																																	
Ahşap Yığma	X	Betonarme	X	Semer Çatı		Kiremit																																																	
Ahşap İskelet (Çatma)		Ahşap Yığma		Üç Omuz Çatı	X	Sac	X																																																
Kagir		Ahşap İskelet Kagir		Kırma Çatı		Diğer																																																	
		Kagir																																																					
<table border="1"> <tr> <td>Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar</td> <td>Özgün</td> <td>Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler</td> <td>Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler</td> </tr> <tr> <td>Ocaklık</td> <td>X</td> <td>Mutfak</td> <td>X Ocaklık X</td> </tr> <tr> <td>Hayat</td> <td>X</td> <td>Oda</td> <td>X Oda X</td> </tr> <tr> <td>Oda</td> <td>X</td> <td>Kiler</td> <td>Misafir Odası</td> </tr> <tr> <td>Misafir Odası</td> <td></td> <td>Banyo</td> <td>X Ambar</td> </tr> <tr> <td>Ambar</td> <td></td> <td>Tuvalet</td> <td>X Hol</td> </tr> <tr> <td>Hol</td> <td>X</td> <td>Balkon</td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>								Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Özgün	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler	Ocaklık	X	Mutfak	X Ocaklık X	Hayat	X	Oda	X Oda X	Oda	X	Kiler	Misafir Odası	Misafir Odası		Banyo	X Ambar	Ambar		Tuvalet	X Hol	Hol	X	Balkon																					
Plan Şemasındaki Özgün Mekânlar	Özgün	Plan Şemasına Eklenen Mekânlar/İşlevler	Plan Şemasından Kaldırılan Mekânlar/İşlevler/İşlevler																																																				
Ocaklık	X	Mutfak	X Ocaklık X																																																				
Hayat	X	Oda	X Oda X																																																				
Oda	X	Kiler	Misafir Odası																																																				
Misafir Odası		Banyo	X Ambar																																																				
Ambar		Tuvalet	X Hol																																																				
Hol	X	Balkon																																																					

Tablo 58. K19 konutu özgün ve güncel zemin kat plan şemaları

ZEMİN KAT PLANLARI

Özgün zemin kat planı

Güncel zemin kat planı

Lejant

	Eklenen Duvar		Eklenen Kapı/Pencere		Eklenen Mekan
	Kaldırılan Duvar		Kapatılan Kapı/Pencere		Kullanılmayan Mekan
	Malzemesi Değiştirilen Duvar		Boyutu Değiştirilen Kapı/Pencere		İşlevi Değiştirilen Mekan
					Bölünen Mekan
					Birleştirilen Mekan

– Genel özellikler

K19 Konutu 123 ada 32 parselde Çelina mevkisinde yer almaktadır. Konuta ulaşım araç yolundan sonra patika bir yol ile sağlanmaktadır. Kuzeydoğu-güneybatı yönünde eğimli bir arazide konumlanan konutun ana girişi kuzeydoğu cephesinde diğer girişi ise güneybatı cephesindedir. Konutun güneyinde bir serender, kuzeydoğu cephesinde girin önünde ise bir oturma alanı bulunmaktadır. Yapı kagir ahır katı üzerinde ahşap yığma olmak üzere tek katlıdır. Günümüzde konutun kuzeybatı cephesine hacim eklenmiştir.

– Plan özellikleri

K19 Konutu 1950’lilerde yenilenmiştir. Özgün plan şeması konutun fiziksel boyutu korunarak ahır katı dışında değiştirilmiştir. K19 konutunun plan şeması yöredeki konut plan tipolojilerinden farklı karmaşık bir örgütlenme karakterine sahiptir. Konutun kuzeydoğu cephesindeki ana girişten küçük bir hole (2 numaralı mekân) ulaşılmaktadır. Bu holün sağında bir bulma (5 numaralı mekân), solunda ikinci bir hol (3 numaralı mekân) bulunmakta olup girişin karşısındaki bir kapı ile ocaklık bölümüne (1 numaralı mekân) geçilmektedir. Ocaklık bölümünün güneybatı cephesinde bu mekâna doğrudan erişimi sağlayan bir kapısı daha bulunmaktadır. Konutun manzaraya yönelen güneydoğu cephesinde bakan üç bulma/oda (6, 7 ve 8 numaralı mekânlar) ve bir hol yer almaktadır. Bu odaların her birine ayrı birer holden geçiş sağlanmaktadır. 4 numaralı hol ise 8 numaralı bulma/odaya konutun ana giriş holü ile de bağlantılı olan 3 numaralı holden ise 6 numaralı odaya ulaşılmaktadır.

Günümüzde ise odalar (5, 6, 7 ve 8 numaralı mekânlar) manzaraya yönündeki güneydoğu cephesinde yer almaktadır. Bu odalar 9 numaralı hol mekânına açılmaktadır. Holün kuzeybatı yönünde salon bulunmaktadır. Salondan konutun diğer mekânları olan oturma odası (4 numaralı mekân), banyo/tuvalet (3 numaralı mekân) ve mutfaka (2 numaralı mekân) geçilmektedir. Mutfak ve banyo/tuvalet mekânları yapıya eklenen betonarme ve gazbeton hacimler ile genişletilmiştir.

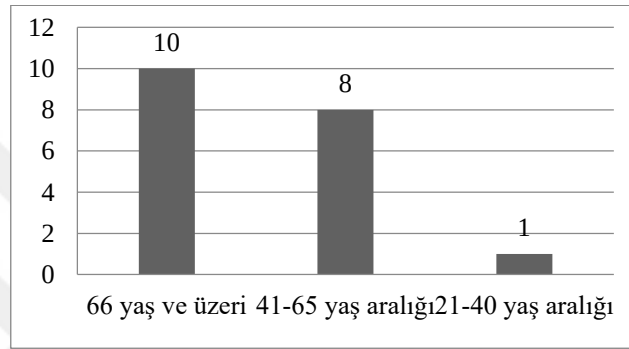
3.2. Konaklar Mahallesi Kırsal Konut Kullanıcıları ile Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Bu bölümde Konaklar Mahallesinde kırsal konutlarda yaşayan ve görüşmeyi kabul eden 19 konut kullanıcısı ile yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veriler aktarılmaktadır. Görüşmelerde kullanılan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanıcıların

demografik strüktürünü, konutların günümüzdeki kullanım biçimlerini, kullanıcıların konuttan memnuniyet durumlarını, konuta yapılan müdahaleleri ve konuta ilişkin beklentileri belirlemeye yönelik soruları içermektedir.

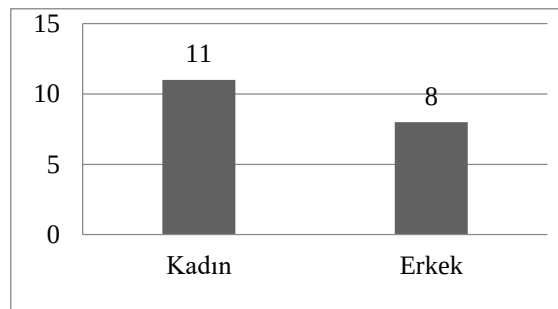
– Katılımcıların demografik özellikleri

Soru 1. Yaş; Görüşmeye katılan kullanıcıların yaş dağılımlarına bakıldığında 10 kişinin 66 yaş ve üzeri, 8 kişinin 41-65 yaş aralığında, 1 kişinin ise 21-40 yaş aralığında olduğu görülmektedir (Şekil 65).

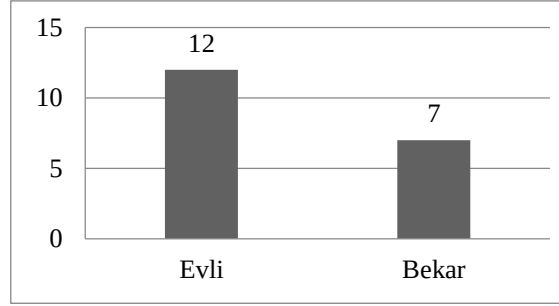
Şekil 65. Kullanıcıların yaş dağılımları

Soru 2. Cinsiyet; Görüşme yapılan kullanıcıların 11'i kadın, 8'i ise erkektir. (Şekil 66).

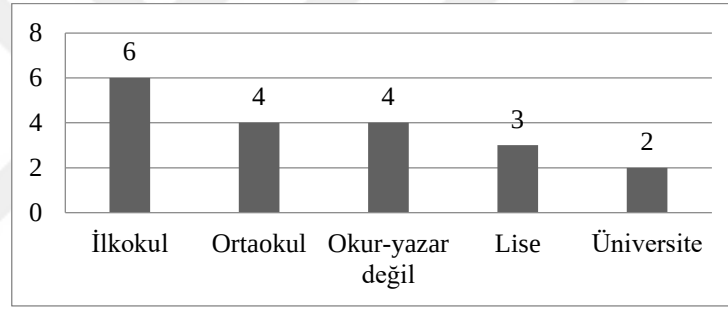
Şekil 66. Kullanıcıların cinsiyet dağılımları

Soru 3. Medeni durum; katılımcılardan 12 birey evli, 7 birey ise bekdir (Şekil 67).

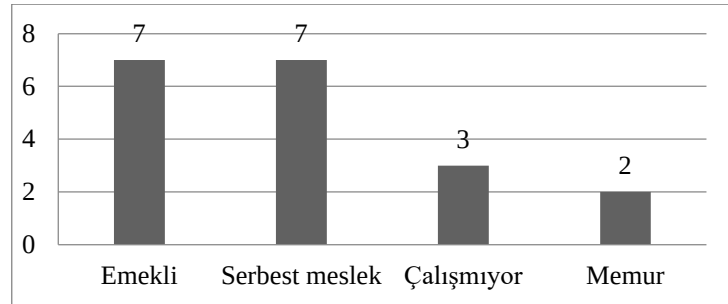
Şekil 67. Kullanıcıların medeni durumları

Soru 4. Eğitim durumu; görüşme yapılan kullanıcıların eğitim durumlarına bakıldığında, 6 kullanıcı ilkokul, 4 kullanıcı ortaokul, 4 kullanıcı ise okuryazar değil, 3 kullanıcı lise ve 2 kullanıcı üniversite mezunudur (Şekil 68).

Şekil 68. Kullanıcıların eğitim durumları

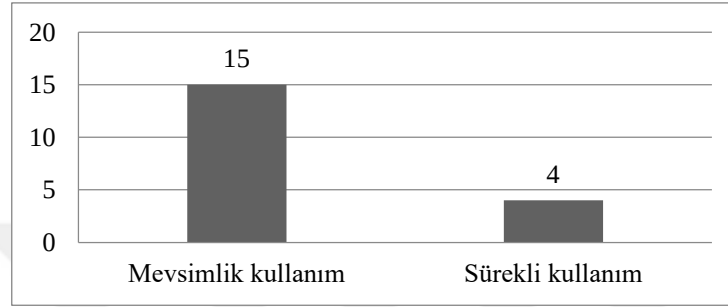
Soru 5. Meslek; katılımcıların meslek dağılımlarında çoğunluğu emekli (7 birey) ya da serbest meslek sahibi (7 birey), diğerlerinin ise memur olduğu (2 birey) ya da çalışmadığı (3 birey) görülmüştür (Şekil 69).

Şekil 69. Kullanıcıların meslek dağılımları

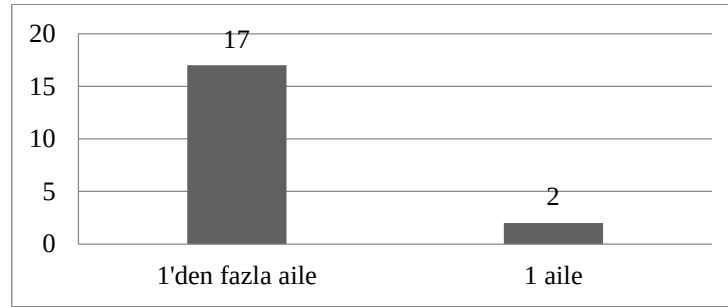
– Konutun mevcut kullanımı

Soru 6. Kullanıcıların konut kullanım süreleri; Görüşme ve tespit çalışmaları yapılan konutlardan 4 konutun (K3, K4, K10, K18) yaz-kış sürekli, diğer 15 konutun ise (K1, K2, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17) mevsimlik olarak kullanıldığı belirlenmiştir (Şekil 70).

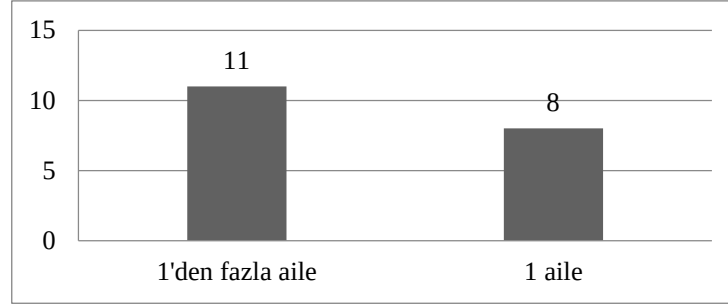
Şekil 70. Kullanıcıların konut kullanım süreleri

Soru 7. Konut mülkiyet durumları; K1 ve K10 konutları dışındaki konutların (17 konut) birden fazla aile tarafından ortak mülkiyete sahip olduğu görülmüştür (Şekil 71).

Şekil 71. Konutların mülkiyet durumları

Soru 8. Konut aktif kullanıcı durumları; 11 konutun birden fazla aile tarafından, 8 konutun ise (K1, K2, K3, K10, K13, K14, K16, K17) konutun sıklıkla tek bir aile tarafından kullanıldığı ifade edilmiştir (Şekil 72).

Şekil 72. Konutların aktif kullanıcı durumları

Soru 9. Birden fazla kullanıcısı olan konutlarda görüşme yapılan kullanıcılara konutu nasıl kullandıkları sorulduğunda 7 konut kullanıcısı “K7: Odalar herkes tarafından kullanılıyor hangi oda müsait ise gelen orada kalıyor”, “K8: Yatak odaları dönüşümlü kullanılıyor, biri geldiğinde hangi oda müsait ise oraya geçiyor”, “K11: Herkes farklı zamanlarda geldiği için sorun olmuyor.”, “K12: Bizim evimizde her şey ortak.” cevaplarını vererek bu durumun konut kullanımını etkilemediğini ifade etmişlerdir. 3 konut kullanıcısı da “K4: Hayat, mutfak ve banyo müşterek sadece odasında özel eşyası olanlar kilitliyor.”, “K5: Herkesin odası ayrı”, “K6: Gelmeyen amcam odasını kilitledi, 12 oda var üçte biri onlara kalıyor. Dört oda şu an kilitli. Ama gerek görürsek biz de kullanabiliyoruz. Dedelerden miras kaldığı için ve miras çok genişlediği için, daha sık gelenlerin kendine ait bir odası var ama diğerleri boş odalara geçiyorlar.” gibi ifadelerle konutta kişilere özel ve ortak kullanılan mekânlar olduğunu vurgulamışlardır (Şekil 73). 2 konut kullanıcısı ise; “K5: Ambarlar ve ocaklık ayrılmış. Biri bir ailenin diğeri diğerinin.”, “K4: Odasında masa üzerinde elektrikli ocağı var. Küçük bir mutfak düzeni oluşturuldu.”, “K6: Kendine ait odalardan birini banyoya birini mutfaka dönüştürdü”. şeklindeki ifadeler ile konutu daha yoğun kullanan kullanıcıların bazı değişiklikler yaparak kendileri için ayrı mutfak, banyo ya da ambar oluşturdıklarını belirtmişlerdir (Şekil 74).

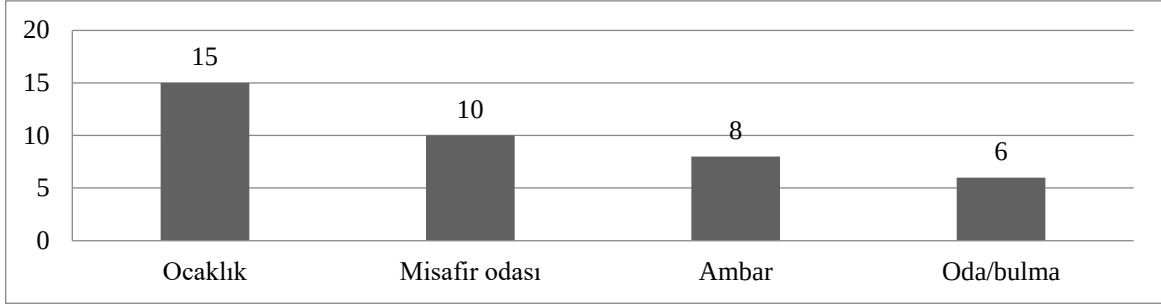

Şekil 73. Kilitli odaya ait kapı

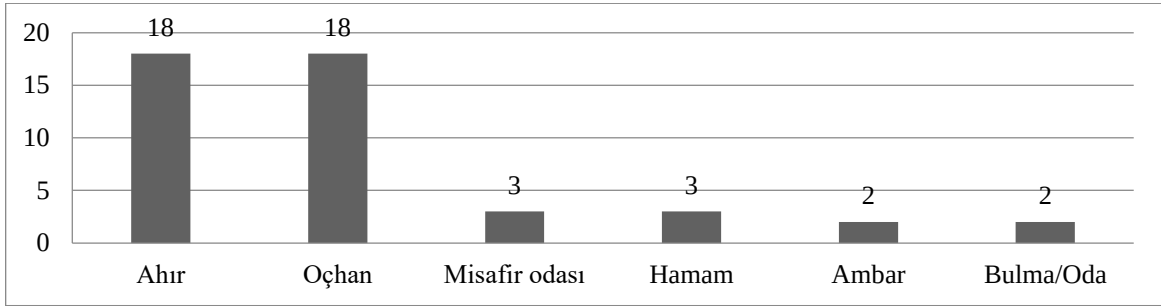

Şekil 74. Birden fazla kullanıcıya sahip konutların kullanım durumları

Soru 10. Kullanıcılara, günümüzde konutlarında özgün plan şemasında yer alan mekânlardan hangilerini kullandıkları, konutlarında kullanılmayan/atıl hale gelen bir mekân olup olmadığı sorulduğunda konutların bir bölümünde tüm mekânların özgün ya da farklı bir işlevde kullanıma devam ettiği bir bölümünde ise bazı mekânların atıl hale geldiği ifade edilmiştir. Tüm konutlarda hayat ve bazı odalar özgün işlevinde kullanılmaktadır. 15 konutta ocaklık, 10 konutta misafir odası, 8 konutta ambar, 6 konutta odalar işlev değişikliği geçiren mekânlardır (Şekil 75). Konutların tümünde (18 konutta) ahır ve oçhan, 3 konutta misafir odası, 3 konutta hamam, 2 konutta ambar, 2 konutta ise oda depo olarak tanımlanan atıl mekânlardır (Şekil 76).

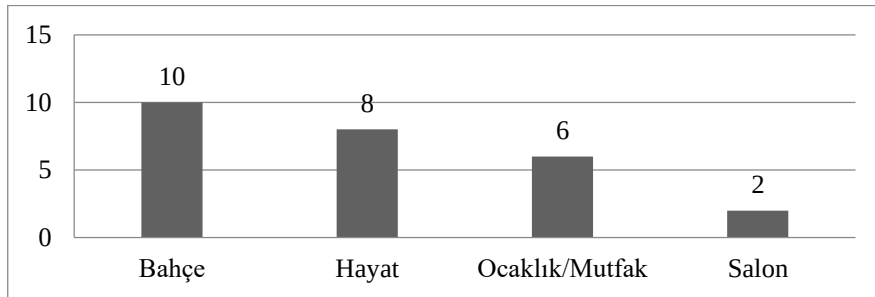

Şekil 75. Konutlarda özgün işlevi dışında farklı bir işlevde kullanılan mekânlar

Şekil 76. Konutlarda atıl hale gelen mekânlar

Soru 11. Konut kullanıcılarına konutlarında çoğunlukla hangi mekânlarda zaman geçirdikleri sorulduğunda 10 kullanıcı bahçe, 8 kullanıcı hayat, 6 kullanıcı ocaklık/mutfak, 2 kullanıcı ise salon cevabını vermiştir (Şekil 77).

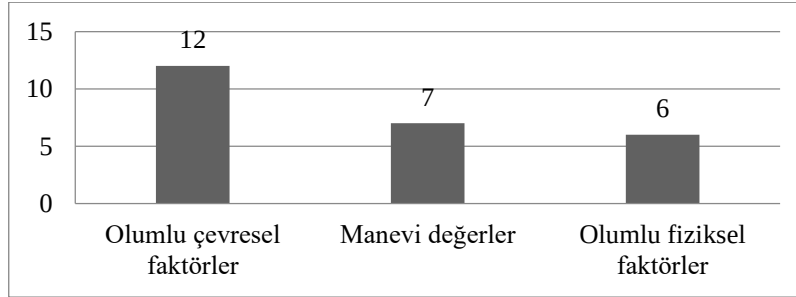

Şekil 77. Konutta çoğunlukla zaman geçirilen mekânlar

– Konut memnuniyet durumları

Soru 12. Konut kullanıcılarına konutlarında memnun oldukları/sevdikleri özelliklerin neler olduğu sorulduğunda 12 kullanıcı; “K1: Burada rahat ettiğim kadar apartman dairelerinde rahat edemem, geniş.”, “K3: Çamlıhemşin’de olduğum için memnumun.”,

“K17: Üst kattaki odaları seviyorum daha güzel manzarası daha ferah.”, “ 5K: Konumu çok iyi.”, “K12: Sakin olması, doğal olması.”, “K14: Havası temiz.”, “K10: Şehirde yaşamak zor.” gibi ifadelerle olumlu çevresel faktörlere vurgu yapmıştır. 7 kullanıcı “K1: Kayınvalidem ve kayınbabam buradaydı gelip onlarla kalıyorduk, mutlu oluyorduk. Şimdi o günleri anıyorum.”, “K2: Burada tanımadığım büyüklerimle birlikte yaşadığımı hissediyorum, hala buradalar gibi geliyor. Maneviyatını seviyorum”, “K4: Burada kalabalık olmayı seviyorum. Sohbet ortamını, birlik beraberlik ortamını. Odaların hayata açılmasını, sabah kalkınca herkesin hayatta buluşulmasını.”, “K4: Huzurlu, tarihi olması, en önemlisi kendimize ait olması...”, “K8: Atalarımızdan anı kalmış.” şeklinde manevi değerleri ve olumlu psiko-sosyal faktörleri dile getirmiştir. 6 konut kullanıcısı ise “K6: Ferahlığını çok seviyorum, rahat, kullanışlı. Oldukça geniş bir ev olduğu için rahat kullanılıyor.”, “K15: Kullanım şeklinden memnunuz, geniş ve ferah. Bu evimiz diğer evimize göre daha küçük ve daha rahat ısıtıyoruz.”, “K9: Nefes alması, yaşayan evler bunlar. Mesela 10 ay gelmeyin kapıyı açınca tertemizdir havası. Tertemiz olması, kokusunun olmaması, sürekli nefes alması. Ahşap olması. Astım hastası olanlar rahatsızlık yaşamıyorlar burada”, “K13: Ahşap olmasını seviyorum” ifadeleri ile konutun olumlu fiziksel özelliklerine değinmiştir (Şekil 78).

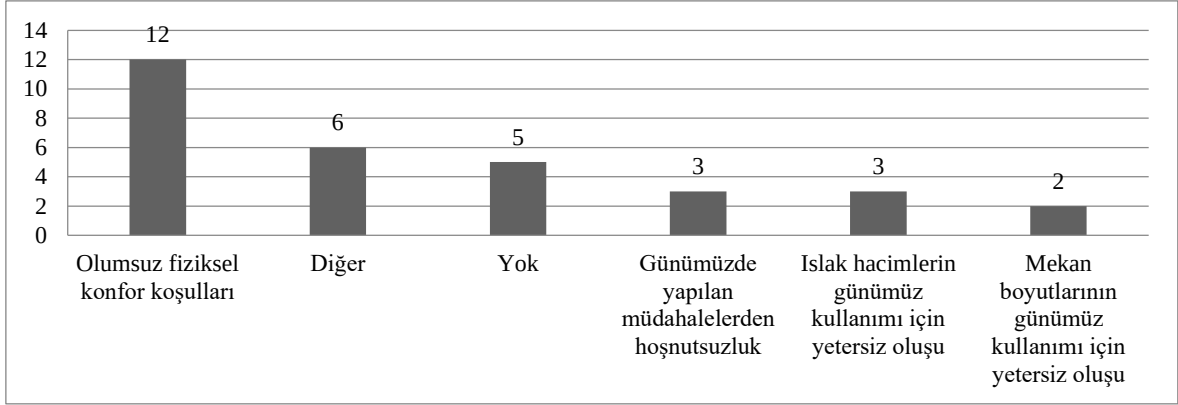
Şekil 78. Kullanıcıların konutlarında memnun oldukları/sevdikleri özellikler

Soru 13. Konut kullanıcılarına konutlarının memnun olunmayan/şikayetçi olunan özelliklerinin neler olduğu sorulduğunda 12 kullanıcı “K3: Ahşap bir ev olduğu için kışları biraz ısınma problemi yaşıyoruz.” (Şekil 79). “K4: Alt kata göre üst kat daha soğuk oluyor bu nedenle elektrikli ısıtıcı kullanıyoruz.”, “K16: Kışın çok soğuk yaşamak çok zor.”, “K6: Isıtma problemi” gibi ifadelerle konutun fiziksel konfora ilişkin olumsuz özelliklerini vurgulamıştır. 3 kullanıcı “K19: Eskiden hayat denilen yerin manzarası çok güzeldi, orada oturmayı seviyorduk manzara seyrediyorduk. Şimdi bizim yaptığımız oturma yeri

manzaralı değil. Hayatın konumunda manzara önemlidir.”, “K4: Mutfağın yeni halini sevmiyorum. Eski dokunun bozulması taraftarı değilim ama şartlar da değişimi gerektiriyor. Malzeme eskiyor, eskisi gibi yapan usta bulunmuyor.”, “K17: Hayattaki muşamba döşemeyi sevmiyorum. Bazı odaların zemin döşemeleri de değişmeli.” ifadeleri ile konuta günümüzde yapılan müdahalelerden hoşnut olmadıklarını belirtmiştir. 2 kullanıcı “K3: Yatak odaları dar yapılmış, çift kişilik yatakları koyunca komodinler sığmıyor mesela”, “K19: Mutfak bir iki kişi için yeterli ama kalabalık olduğumuzda yeterli olmuyor.” Şeklinde mekân boyutlarının günümüz kullanımı için yetersiz oluşuna vurgu yapmıştır. 3 kullanıcı ıslak hacimlerin günümüz kullanımı için yetersiz olduğu “K1: Mutfaka ihtiyacım var. Şu an bulaşık ayrı yerde, pişirme ayrı yerde”, “K2: Mutfak ve banyoyu sevmiyorum. Yeni yapılan mutfaktaki tezgâh ölçüsünü sevmiyorum, büyük oldu. Mutfağı girişteki taş duvarın önüne raflar koyarak yapmak isterdim. Otantik bir havası olurdu. Hem de orijinal haline uygun olurdu.”, “K7: Banyo tuvalet daha iyi olabilirdi.” Şeklinde ifade etmiştir. 5 kullanıcı ise konutlarına dair sevmedikleri bir şeyin olmadığını ifade etmiştir. Birbirinden çok farklı özellikleri dile getiren 6 konut kullanıcısının verdiği cevaplar diğer başlığı altında toplanmıştır. Bu özelliklerden bazıları şunlardır; “K2: Serenderin yerini sevmiyorum manzarayı bozuyor.”, “K12: Ulaşımı kötü, müşterek olması”, “K9: İklimini sevmiyorum. Aslında güzel ama. Engebeli bir arazi ben burada menüsküs oldum ameliyat geçirdim. Evle ilgili sevmediğim bir şey yok. Köydeki bütün evleri seviyorum. Yeter ki ilgilensinler, evlerle ilgilenince insanlar mutlu oluyorum. Bir yaşam kurtuluyor gibi. Burada bacası tüttü tabiri vardır. Bu çok önemlidir. Arazinin bakımı zor ve masraflı.”, “K6: Temizliği zor”. (Şekil 80).

Şekil 79. Konutlarda günümüzde kullanılan soba

Şekil 80. Kullanıcıların konutlarında memnun olunmadıkları/şikayetçi oldukları özellikler

– Konutlara yapılan müdahaleler

Soru 14. Kullanıcıların konutlarında yaptıkları değişiklik/ müdahaleler iki kapsamda ele alınmıştır. İlki mekânsal düzeyde yapılan müdahaleler diğeri ise mimari yapı elemanları düzeyinde yapılan müdahalelerdir.

Mekânsal düzeyde yapılan müdahaleler kendi içinde konutun özgün plan şemasında olup sonradan bölünen mekânlar, birleştirilen mekânlar, işlevini yitiren mekânlar, konutun özgün plan şemasında olmayıp sonradan eklenen mekânlar ve işlevini değiştiren mekânlar olmak üzere beş bölümde değerlendirilmiştir. Bölünen mekânlar, büyük olan bir mekânın bölünerek yeni mekânlar oluşturulmasıdır. Birleştirilen mekânlar, konuttaki bitişik iki ya da daha fazla mekânın aralarındaki bölücü duvarların kaldırılarak daha büyük bir mekân elde edilmesidir. İşlevini yitiren mekânlar, özgün plan şemasında yer almasına rağmen günümüz kullanımında işlevini sürdürmeyen ve genellikle depo olarak kullanılan mekânlardır. Konutun özgün plan şemasında olmayıp sonradan eklenen mekânlar ise; konuta sonradan yeni bir hacmin eklenmesidir (metrekarede artış). İşlevini değiştiren mekânlar, konuttaki bir mekânın özgün işlevinden farklı yeni bir işlevle kullanılmasıdır.

Mimari yapı elemanları (pencere, kapı, baca/şömine, ocak ve döşeme) düzeyinde yapılan müdahaleler ise, yeni bir mimari elemanın eklenmesi, kapatılarak işlevsiz hale getirilmesi ya da malzeme ya da boyut değişiklikleri olmak üzere dört başlıkta ele alınmıştır.

– Mekânsal düzeyde yapılan değişiklik/müdahaleler

Bölünen Mekânlar: Konutun bölünen mekânları genellikle ocaklık, bulma/oda, hol ve hayattır. Alan çalışmasında ele alınan 3 konutta (K3, K4, K6) ocaklık mekânı bölünerek yeni mekânlar elde edilmiştir. K4 konutunda ocaklık bölünerek banyo/tuvalet mekânı

oluşturulmuş, K6 konutunda ocaklık bölünmüş ve bitişiğindeki oda genişletilerek mutfak eklenmiştir. K3 konutunda ise ocaklık mekânı bölünerek mutfak ve oturma salonu oluşturulmuştur. K15 konutunun birinci katta yer alan hayat bölünerek iki oda elde edilmiştir. K15 konutunda oda bölünerek elde edilen hacim banyo/tuvalet ve kiler mekânları olarak düzenlenmiştir. K5 konutunda hol mekânı bölünerek banyo/tuvalet eklenmiştir. K6 konutunda oda mekânı bölünerek banyo/tuvalet ve mutfak alanları düzenlenmiştir (Şekil 81). K17 konutunun birinci katındaki hol bölünerek banyo/tuvalet ve atölye mekânları eklenmiştir.

Şekil 81. Odanın bölünerek tuvalet banyo, mutfak mekânlarının düzenlenmesi (K6 konutu)

Birleştirilen Mekânlar: Konutun birleştirilen mekânları genellikle sadece yatma işleviyle kullanılan küçük metrekareli bulma/odalar. Bu odalar birleştirilerek daha büyük metrekareye sahip odalar elde edilmiştir. K5 ve K9 konutlarında birinci katta bulunan bitişik iki oda (Şekil 82), K10 konutunda birinci katta yer alan dört oda ikişerli olarak birleştirilmiştir. Konutun en yoğun kullanılan ocaklık bölümü ve ona bitişik odalarında birleştirildiği konutlar da bulunmaktadır. Örneğin K13 konutunda misafir odası ile ocaklık mekânının birleştirilerek bir bölümü mutfak bir bölümü oturma salonu olarak düzenlenmiştir. K17 konutunda ise, ocaklık ve oda birleştirilerek mutfak mekânına dönüştürülmüştür (Şekil 83). K19 konutunun plan şemasında önce ocaklığa bitişik hol ve oda birleştirilmiş sonra bu mekân oturma odası ve salon olacak şekilde bölünmüştür.

Şekil 82. K9 konutunda birleştirilen odalar

Şekil 83. K17 konutunda oda ve ocaklık mekânının birleştirilmesi

İşlevini Yitiren Mekânlar: Konutların tümünde ahır ve oçanlar, K5, K6 ve K9 konutlarında hamam, K2 ve K11 konutunda ambar, K1, K2, ve K5 konutlarında oda, K1, K15 ve K17 konutlarında misafir odası günümüz kullanımında atıl hale gelmiştir (Şekil 84). Özgün kullanımda hayvan barınakları olarak kullanılan ahırlar ve hayvanların yiyeceği olan otların depolandığı oçanlar günümüzde hayvancılık faaliyetlerinin

yapılmaması nedeniyle işlevini yitirmiş ve atıl hale gelmiştir. Özgün kullanımdaki hamamlar da günümüz banyolarının konfor şartlarını ve kullanıcı gereksinimlerini karşılamadığından işlevini yitirmiştir. Ambarlar özgün kullanımda hayvansal ürünlerin işlenmesi ve depolanması, meyve, sebze ve tahılların depolanması amacıyla hizmet eden mekânlardır. Bu mekanlar günümüzde de benzer şekilde gıda depolama alanı olarak kullanılmaktadır.

Şekil 84. K1 konutunda atıl hale gelen misafir odası

Konutun özgün plan şemasında olmayıp sonradan eklenen mekânlar: Konutlarda mekân ekleme konutun özgün plan şemasında yer almayıp konuta sonradan yeni bir hacmin eklenmesidir (Şekil 85). Bu bazen doğrudan metrekaresi olarak da artış sağlayan konuta ek yapılarda bazen de konutun kullanılmayan bölümlerinin yeni işlevsel gereksinmelere bağlı olarak bölünmesi ile elde edilmiştir. Konutlarda hacim eklenmesi ile banyo ve tuvalet, mutfak ve oda plan şemasına dahil edilmiştir.

Şekil 85. Konutlara hacim eklenmesi

Konutlarına ek hacim ile banyo ve tuvaleti dahil eden 12 konut (K1, K3, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K17, K19) tespit edilmiştir. Banyo ve tuvaletler 4 konutta (K1, K6, K8, K11 ve K13) zemin kat arka girişin bulunduğu cephede, K3 ve K7 konutlarında ön girişin bulunduğu cephede, K19 konutunda zemin katın eğim yönündeki cephesinde, 4 konutta (K10, K12, K14 ve K17) birinci katta eğim yönünde eklenmiştir. Konut plan şemasına ek hacim ile mutfak mekânı dahil edilen konutlar K2, K3 ve K19'dur. Mutfak mekânı konutların tümünde zemin kata eklenmiş olup; K2 ve K3 konutlarında ön girişin yer aldığı cepheye, K19 konutunda ise eğim yönündeki cepheye eklenmiştir. K18 konutu ise özgün plan şemasında yer alan banyo/tuvalet ve mutfak mekânlarını eğim yönündeki cephe yönünde hacim ekleyerek genişletmiştir.

Konutun özgün plan şemasında olan ve işlev değiştiren mekânlar: Mekânların işlevinin değişmesi, konutun özgün plan şemasındaki bir mekânın özgün işlevi dışında farklı bir işlevle kullanılması durumudur.

15 konutun özgün plan şemasında yer alan ocaklık, hol ve işlevsel değişiklik ile mutfağa dönüşmüştür (Şekil 86). 14 konutta (K1, K3, K4, K5, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K15, K16, K17) ocaklık günümüzde kullanımında mutfak olarak işlevlendirilirken K14 konutunda hol, K6 konutunda ise oda günümüzde mutfak olarak kullanılmaktadır. K2 konutunun ocaklığı ise giriş holü olarak kullanılmaktadır.

K11 konutu

K9 konutu

Şekil 86. Mutfaka dönüştürülmüş ocaklık mekânı

9 konutun özgün plan şemasında misafir odası ya da ambar olarak kullanılan mekânları günümüz kullanımında odaya dönüştürülmüştür. 7 konutun (K3, K4, K6, K8, K9, K11 ve K16) özgün plan şemasındaki misafir odası, 2 konutun (K1 ve K15) ise ambar mekânı oda olarak işlev değiştirmiştir.

6 konutun özgün plan şemasındaki kullanımı değiştirilerek banyo ve tuvalete dönüşen mekânlar tespit edilmiştir. K2 konutunda misafir odası, K9 konutunda oda ve ambarın, K5 konutunda holün bölünerek işlev değiştirmesi, K4 ve K17 konutunda ocaklık mekânının bölünerek işlev değiştirmesi, K6 ve K15 konutunda odanın bölünerek farklı işlevlere ayrılmasıyla banyo ve tuvalet mekânları plan şemasına dahil edilmiştir (Şekil 87).

K17 konutunun birinci katında hol mekânı bölünerek farklı işlevler için mekân tanımlanmıştır ve bu sayede atölye mekânı plan şemasına eklenmiştir.

4 konutun (K1, K5, K9 ve K16) özgün plan şemasındaki oda mekânları günümüz kullanımında kilere dönüştürülmüştür.

Şekil 87. Ambar mekânın banyo/tuvalete dönüştürülmesi (K9 konutu)

Aşağıda bu müdahaleler ocaklık-mutfak, banyo/tuvalet, odalar, misafir odası ve ambar mekânları özelinde ayrı ayrı ele alınacaktır.

– Ocaklık ve Mutfak Mekânları

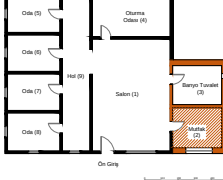
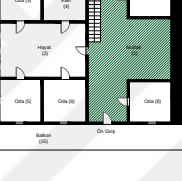
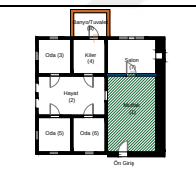
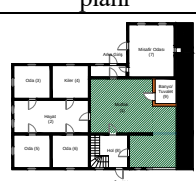
Ocaklık ve mutfak mekânlarının birlikte değerlendirilmesinin nedeni birçok konutta özgün kullarımdaki ocaklık mekânının günümüz kullarımda mutfak olarak kullarılmasıdır. Diğer konutlarda ise mutfak için yapıya hacim eklenmiştir.

Günümüz kullanımında mutfak mekânına dönüştürülen ocaklık mekânlarında su tesisatı kurulmuş, çalışma tezgâhı ve dolaplar gibi sabit donatılar eklenerek günümüz mutfak ekipmanları yerleştirilmiştir. Ancak mekânın büyüklüğü vb. sınırlılıklar sebebiyle mutfak mekânında olması gereken eylem sırası ve çalışma bölgelerinin doğru şekilde örgütlenemediği görülmüştür. Bu mutfaklarda yemek hazırlama-pişirme-depolama ilişkisi zayıftır. K2 konutu ocaklık mekânını giriş holü olarak kullanmaktadır. K6 konutu ocaklığın özgün kullanımına devam etmektedir. Günümüz kullanımında ise birçok konutta zemin döşemesi değiştirilmiş olup birkaç konut haricinde taş kemer genellikle kaldırılmıştır.

Ocaklık mekânının günümüzde bölünmesiyle K4 ve K17 konutlarında banyo ve mutfak için alan oluşturulmuştur. K1 konutunda ise ocaklık mekânı bölünerek mutfak olarak kullanılan bir bölüm kurgulanmıştır. K13 konutunda ise ocaklık ve misafir odası birleştirilerek hem mutfak hem de oturma salonu olarak kullanılan bir alan oluşturulmuştur.

Konutlarda mutfak mekânının eklenmesi ilişkin 4 farklı şekilde yapılmıştır. Bunlardan ilki (A) yapının zemin katına hacim eklenmesi ile mutfak mekânı oluşturulmasıdır. K2 konutunun arka, K3 ve K19 konutlarının ön girişlerine hacim eklenerek mutfak oluşturulmuştur. K18 konutunda ise mevcut olan mutfak hacim eklenmesi ile genişletilmiştir. İkinci şekil (B) yapının zemin katındaki ocaklık mekânının işlevsel dönüşümü ile mutfak mekânı oluşturulmuştur. Üçüncü şekil (C), K6 konutuna özgü olarak yapının zemin katındaki ocaklık mekânının ve bir odanın işlevsel dönüşümü ile 2 farklı mutfak mekânı oluşturulmasıdır. K4 konutunda da benzer bir durum söz konusudur. K4 konutunun sürekli kullanıcılarından bir aile kendi odasında yemek hazırlamak ve pişirmek için bir masa üzerine ocak yerleştirmiştir. Son olarak (D) ise K1 konutunda tespit edilen, yapının zemin katındaki ocaklık mekânının bölünmesi ile 2 farklı mutfak mekânı oluşturulmasıdır (Tablo 59).

Tablo 59. Konutlarda mutfak ekleme

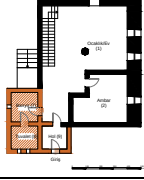
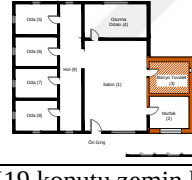
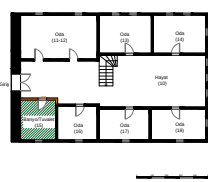
KONUTLARDA MUTFAK EKLEME			
A Yapının zemin katına hacim eklenmesi ile mutfak mekânı oluşturulan konutlardır.			
			
K2 konutu zemin kat planı	K3 konutu zemin kat planı	K18 konutu zemin kat planı	K19 konutu zemin kat planı
B Yapının zemin katındaki ocaklık mekânının işlevsel dönüşümü ile mutfak mekânı oluşturulan konutlardır.			
			
K4 konutu zemin kat planı	K5 konutu zemin kat planı	K7 konutu zemin kat planı	K8 konutu zemin kat planı
			
K9 konutu zemin kat planı	K10 konutu zemin kat planı	K11 konutu zemin kat planı	K12 konutu zemin kat planı
			
K13 konutu zemin kat planı	K14 konutu zemin kat planı	K15 konutu zemin kat planı	K16 konutu zemin kat planı
			
K17 konutu zemin kat planı			
C Yapının zemin katındaki ocaklık mekânının ve bir odanın işlevsel dönüşümü ile 2 farklı mutfak mekânı oluşturulan konutlardır.		D Yapının zemin katındaki ocaklık mekânının bölünmesi ile 2 farklı mutfak mekânı oluşturulan konutlardır.	
			
K6 konutu zemin kat planı		K1 konutu zemin kat planı	

– Banyo ve Tuvalet Mekânları

K16 ve K18 konutları dışındaki konutların özgün plan şemasında tuvalet mekânı bulunmamaktadır. Tuvaletler özgün kullanımda hijyen nedeniyle konuttan bağımsız hacimler olarak bahçede inşa edilmiştir. Banyo ise özgün plan şemasında hamama karşılık gelmektedir. Günümüzde konutların içerisinde tuvalet ve banyo mekânı ihtiyacını karşılamak için mekan eklenmiş ya da mekanlardan biri işlev değiştirmiştir. Banyo ve tuvaletlerin konutun plan şemasına eklenmesiyle hamamlar atıl hale gelmiştir.

Konutlarda banyo ve tuvalet mekânları konuta 3 farklı şekilde dahil edilmiştir. İlki (A) yapıya hacim eklenmesi ile banyo ve tuvalet mekânı oluşturulmasıdır. Ek hacim yapının ön, arka girişinde ya da eğime bakan cephesinde. Ön ve arka girişe bitişik ek hacim genellikle yapının zemin katında, eğime bakan cephede ise birinci katındadır. Bunun nedeni eğimli arazide konumlanan konuta ek yapmak için belirtilen cephe yönlerinde boş alan olmasıdır. İkincisi (B) ise yapının zemin katındaki bir mekânının işlevsel dönüşümü ile banyo ve tuvalet mekânı oluşturulmasıdır. K2 konutunda misafir odasının, K9 konutunda zemin katında ambarın, birinci katında odanın işlev değiştirmesiyle oluşturulmuştur. Üçüncüsü ise (C) konuttaki bir mekânın bölünmesi ile banyo ve tuvalet mekânının oluşturulmasıdır. K4 ve K17 konutlarında ocaklık mekânının, K5 konutunda holün, K15 konutunda ise odanın bölünmesiyle banyo ve tuvalet mekânı oluşturulmuştur. İkinci (B) ve üçüncü (C) uygulamaların yapıldığı konutlarda yapıya ek hacim yapılmamasının sebebi hem konutlarında fazla mekânın olması hem de yapıya ek hacim yapılacak bir alanın bulunmaması ile ilişkilidir (Tablo 60).

Tablo 60. Konutlarda banyo ve tuvalet ekleme

KONUTLARDA BANYO VE TUVALET EKLEME				
A	Yapıya hacim eklenmesi ile banyo ve tuvalet mekânı oluşturulan konutlardır.			
				
K1 konutu zemin kat planı	K3 konutu zemin kat planı	K7 konutu zemin kat planı	K8 konutu zemin kat planı	
				
K11 konutu zemin kat planı	K12 konutu birinci kat planı	K13 konutu zemin kat planı	K14 konutu birinci kat planı	
				
K17 konutu birinci kat planı	K10 konutu birinci kat planı	K6 konutu zemin kat planı	K6 konutu birinci kat planı	
				
K19 konutu zemin kat planı				
B	Yapının bir mekânının işlevsel dönüşümü ile banyo ve tuvalet mekânı oluşturulan konutlardır.			
				
K2 konutu zemin kat planı	K4 konutu zemin kat planı	K9 konutu zemin kat planı	K9 konutu birinci kat planı	
C	Yapının bir mekânının bölünmesi ile banyo ve tuvalet mekânı oluşturulan konutlardır.			
				
K4 konutu zemin kat planı	K17 Konutu Zemin Kat	K5 konutu zemin kat planı	K15 konutu zemin kat planı	

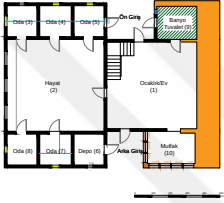
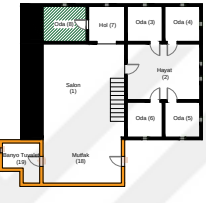
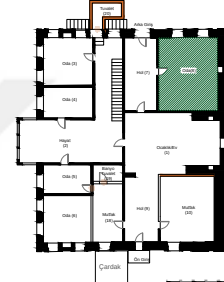
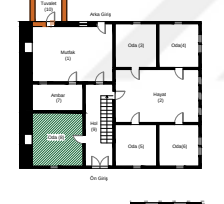
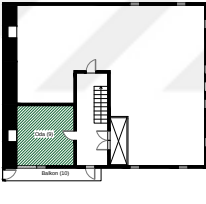
– Oda

Odalar konutun özgün plan şemasında da yer alan mekânlardır. Odalar hayat mekânının karşılıklı iki yönünde yer almaktadır. Bazı konutlarda ocaklık mekânının içerisinde ya da giriş holüne açılan odalar da bulunmaktadır. Oda sayısı konutların ve ailenin büyüklüğüne göre değişmektedir. Günümüzde birçoğu özgün işlevinde kullanılan odaların bir bölümü kullanıcı gereksinimleri doğrultusunda işlev değiştirerek kiler/ambara, banyo/tuvalet dönüştürülmüştür (A). K16 konutundaki bir oda kilere dönüştürülmüştür. İki farklı aile tarafından kullanılan K5 konutunda ise bir oda ambara dönüştürülerek konuttaki ambar sayısı ikiye çıkarılmıştır. Böylece iki aile de kendi ambarını kullanmaktadır. İki konuttaki odanın bölünerek işlev değiştirdiği tespit edilmiştir (B). K6 konutunda bir oda bölünerek mutfak, banyo ve tuvalet mekanına dönüşmüştür. K15 konutunda ise banyo ve tuvalet eklenmek için bir oda işlev değiştirmiştir. Odalarda tespit edilen bir diğer değişim ise odaların birleştirilerek daha geniş odalar oluşturulmasıdır (C). 3 konutta yapılan bu değişiklik ile bitişik iki oda birleştirilerek odalar genişletilmiştir. Bu değişikliğin sebebi özgün kullanımda boyutları küçük olan odaların günümüz mobilyaları için yetersiz kalmasıdır. Konutların özgün plan şemasındaki oda sayısı bazı konutlar için yetersiz kalmaktadır. Kullanıcılar kendi çocukları ve aileleri için oda yaptırmak istemişlerdir ve maddi imkanları doğrultusunda yapıdaki boş alanları bölerek odaya eklemişlerdir (D). Yapıların çatı katında ya da birinci katında eğim yönündeki bölümde bu değişiklik yapılmıştır (Tablo 61).

– Misafir Odası

Özgün kullanımda gerek yatılı misafirlerin kalması gerekse günlük misafirlerin ağırlanması için konutun girişine yakın bağımsız bir bölüm olarak düzenlenen misafir odaları günümüzde özgün işlevini yitirdiği için atıl hale gelmiş ya da farklı bir işlevle kullanılmaktadır (Tablo 62).

Tablo 62. Konutlarda misafir odalarının işlevsel dönüşümü

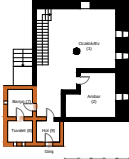
KONUTLARDA MİSAFİR ODALARIN IN İŞLEVSEL DÖNÜŞÜMÜ			
A	Misafir odasının işlev değiştirdiği konutlardır.		
			
K2 konutu zemin kat planı	K3 konutu zemin kat planı	K4 konutu zemin kat planı	K6 konutu zemin kat planı
			
K8 konutu zemin kat planı	K8 konutu birinci kat planı	K9 konutu zemin kat planı	K11 konutu zemin kat planı
			
K13 konutu zemin kat planı	K16 konutu zemin kat planı		
B	Misafir odasının atıl hale geldiği konutlardır.		
			
K1 konutu zemin kat planı	K15 konutu zemin kat planı	K17 konutu zemin kat planı	

– Ambarlar

Günümüzde ambarlar bazı konutlarda kullanıma devam ederken bazı konutlarda işlevini değiştirmiş ya da atıl hale gelmiştir. Günümüzde kullanıma devam edilen ambarlarda ise depolanan ürünler değişmiştir. Konutların özgün kullanımında hayvansal ürünlerin ve tarım ürünlerinin depolanması amacıyla kullanılan ambarlarda günümüzde kuru gıdalar depolanmaktadır. Özellikle 1970’li yıllardan sonra yörede dolap kullanımının yaygınlaştığı için ambarların önemi azalmıştır.

Konutların özgün plan şemasındaki ambar mekanlarının kullanımına devam edildiği (A) konutlar dışında özgün plan şemasındaki ambar mekânının başka bir mekâna dönüştüğü konutlar (B) da vardır. Bu kategoride değerlendirilen konutlarda ambarlar işlev değişikliği geçirerek günümüzde oda, banyo ve tuvalet olarak kullanılmaktadır. Bir bölümü ise işlevini tamamen yitirerek atıl hale gelmiştir. Ambarla ilgili bir diğer değişiklik ise ambarın özgün plan şemasındaki konumunun değiştirilmesidir (C). Bu durum K1 konutunda görülmüştür. Ambar mutfak ile daha yakın ilişkili olarak ocaklık bölümündeki bir odanın işlev değiştirmesi ile oluşturulmuştur (Tablo 63).

Tablo 63. Konutlarda ambarların işlevsel dönüşümü

KONUTLARDA AMBARLARIN İŞLEVSEL DÖNÜŞÜMÜ			
A	Konutun mevcut ambarlarının kullanımının devam ettiği konutlardır.		
			
K5 konutu zemin kat planı	K7 konutu zemin kat planı	K8 konutu zemin kat planı	K14 Konutu birinci Kat Planı
			
K13 konutu zemin kat planı	K17 konutu zemin kat planı	K1 Konutu zemin Kat Planı	K5 konutu zemin kat planı
			
K15 konutu zemin kat planı	K16 konutu zemin kat planı		
B	Özgün plan şemasındaki ambar mekânının başka bir mekâna dönüştüğü konutlardır.		
Ambarın odaya dönüştüğü konutlar			
	K1 konutu zemin kat planı	K4 Konutu zemin Kat Planı	K15 konutu zemin kat planı
Ambarın depoya dönüştüğü konutlar			
	K2 konutu zemin kat planı	K11 konutu zemin kat planı	
Ambarın banyo ve tuvalete dönüştüğü konut			
	K19 konutu zemin kat planı		
C	Konuttaki bir mekânın ambara dönüştüğü konutlardır.		
			
K5 konutu zemin kat planı	K15 konutu zemin kat planı		

Alan çalışması kapsamında ele alınan konutlarda mekânsal düzeyde yapılan tüm değişiklik/müdahaleler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Tabloda yer alan mekân çeşitliliği ve sayıları tüm konutları kapsayacak şekilde en büyük konut göz önünde bulundurularak belirlenmiştir (Tablo 64).

– Mimari Yapı Elemanı Düzeyinde Yapılan Değişiklik/Müdahaleler

Konutlarda kapı ve pencere eklenmesi genellikle yapıya hacim dahil edilmesi durumunda söz konusu olmuştur. 3 konutta (K2, K3, K19) mutfak mekânında kapı ve pencere, 11 konutta (K1, K3, K6, K7, K8, K10, K11, K12, K13, K14, K19) banyo/tuvalet mekânında kapı ve pencere, K17 konutunda atölye mekânında kapı, K2 ve K15 konutlarında oda mekânlarında kapı eklenmiştir. K1 konutunun özgün kullanımındaki hayat mekânına pencere eklenmiştir.

K1, K5, K6, K7, K12, K13, K18 konutları dışında tüm konutlarda pencere değişimi yapılmıştır. K1, K6, K9, K11, K13, K14, K17, K18, K19 konutlarında bazı odaların kapıları yenilenmiştir.

Çalışma kapsamında ele alınan konutların genelinde orijinal kapı ve pencere boşlukları korunmuştur. Konutlarda yer alan baca/şömineler mevcut olup günümüzde aktif olarak kullanılmamaktadır. 17 konutun plan şemasında yer alan ocaklık mekânında 9 konutun (K4, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K15, K16) ocak bölümü mevcuttur. K5, K6 konutlarında ocak kullanımı günümüzde de devam etmekte diğer konutlarda ise mevcut olup kullanılmamaktadır. Konutlarda ocaklık mekânının sıkıştırılmış toprak ya da taş olan özgün döşemesi günümüzde ahşap parke ile değiştirilmiştir. Konutların çoğunda (K3, K4, K6, K7, K8, K10, K12, K13, K14, K15, K18, K19) ocaklık dışındaki mekânların özgün kestane ağacı zemin döşemesi günümüzde ahşap parke ile değiştirilmiş ya da üzeri kaplanmıştır. K2, K3, K4, K8, K9, K10, K13, K14, K15, K16, K17, K18 konutlarının bazı mekânlarında özgün ahşap duvarın malzemesinin değiştirildiği tespit edilmiştir (Şekil 88).

Hayat mekânı özgün ahşap döşeme

Hayat mekânı günümü kullanımında döşeme

Özgün pencere

Yenilen pencere

Malzemesi değiştirilmiş duvarda özgün kapı

Özgün duvarda değiştirilmiş kapı ve özgün kapı

İşlevsel değişikliğe uğrayan mekânda duvar malzemesinin değişimi

Şekil 88. Mimari yapı elemanlarındaki değişim

Sürekli kullanımda yapılan ısı yalıtımına yönelik müdahalelerin mevsimlik kullanılan konutların tümünde yapılmadığı görülmüştür. Bunun nedeni mevsimlik kullanımda konutların genellikle haziran-eylül ayları arasında kullanılmasıdır. Yaz mevsiminde hava sıcaklıklarının yüksek olması nedeniyle ısı yalıtımı için bir iyileştirme çalışması yapmayı öncelikli bulmamışlardır. Konutların hem mevsimlik hem de sürekli kullanımında zemin döşemesinin değiştirildiği tespit edilmiştir. Fakat mevsimlik kullanılan konutlarda zemin döşemesi değiştirilmeyen mekânlar olduğu görülmüştür. Çoklu kullanımlarda konutun mekânlarının belli kişiler tarafından bölüşüldüğü durumlarda oda kullanıcılarının kendi odalarının döşemelerini değiştirmedikleri görülmüştür. Bunun sebebi çoklu mülkiyet nedeniyle odaların sahibinin olmasıdır ve döşemesini değiştirmek istememesi ya da odanın herhangi bir sahibi olmaması rağmen daha az kullanılan odalarının ekonomik nedenlerden dolayı konutun döşemesinin değiştirilmemesidir.

Ayrıca döşemelerin değiştirilmesinde, konutların özgün döşemelerinin günümüzde eskimiş olması ve tahtalar arasında boşlukların oluşması bu nedenle ısı yalıtımının sağlanamaması ve hatta bazı konutlarda aralıklı döşemelerin güvenlik problemi yaratması yatmaktadır.

– Sabit-hareketli mobilyalar/dekoratif öğelerde yapılan değişiklikler/müdahaleler

Yöre konutlarındaki donatı ve mobilyalar ağırlıklı olarak ocaklık, hayat, oda ve misafir oda olmak üzere dört mekan özelinde ele alınmıştır.

Hayatlarda bulunan mobilyalar/donatılar: Alan çalışması kapsamında tespit yapılan 19 konuttan 10 tanesinde hayat mekanındaki özgün sedirlerin korunduğu görülmüştür (K2, K3, K4, K5, K6, K9, K12, K15, K16, K17). Diğer konutlarda ise sedirler yenilenmiştir (K1, K8, K10, K11, K13, K14, K18). Bu durum yöre konutlarında hayat mekanında oturma donatısı olarak günümüz mobilyalarının değil de manzara yönündeki duvar önünde konumlanmış olan sedirlerin tercih edildiğini göstermektedir.

Ocaklıklarda bulunan mobilyalar/donatılar: Ocaklık mekanı olan 17 konuttan 9 tanesinde (K1, K5, K6, K7, K8, K9, K11, K16, K17) dolapların korunduğu tespit edilmiştir. 8 konutta (K2, K3, K4, K10, K12, K13, K15, K19) ise bu dolapların kaldırıldığı görülmüştür. Ayrıca K3 ve K6 konutlarının ocaklık mekanında pilita isimli yöreye özgü bir donatı olan sobanın K6. konutunda korunduğu K3 konutunda ise kaldırıldığı tespit edilmiştir.

Bulma/odalarda bulunan mobilyalar/donatılar: Alan çalışması kapsamında tespit yapılan 19 konuttan 12 tanesinde (K3, K7, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K17, K18,

K19) yatma işlevine yönelik olarak kullanılan bulma/odalarındaki tüm sedirlerin kaldırıldığı görülmüştür. 6 konutta (K1, K2, K4, K5, K6, K16) tek odada olsa dahi sedirlerin korunduğu tespit edilmiştir. Hemen hemen tüm konutların odalarında yer alan askılıklar ve rafların korunduğu görülmüştür. Ayrıca 8 konutta (K1, K2, K6, K8, K9, K11, K13, K15) sandık ve şifonyer gibi hareketli mobilyalar mevcuttur.

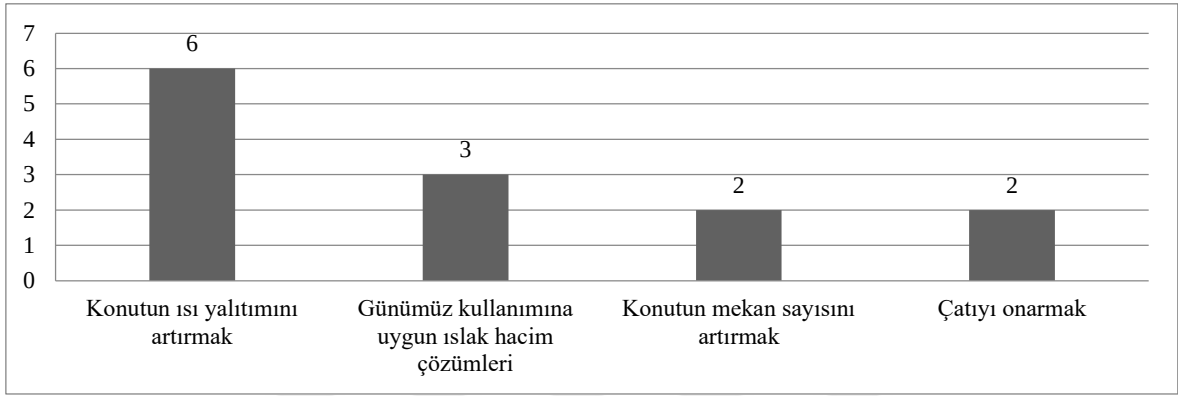
Misafir odalarında bulunan mobilyalar/donatılar: Atıl hale gelen misafir odalarındaki sedirlere, musanderelere ve gömme dolaplara müdahale edilmediği görülmüştür (K1, K6, K8, K9, K15, K16, K17). Özgün işlevinden farklı bir işlevde kullanılan misafir odalarında ise yalnızca sedirler kaldırılmış olup diğer mobilya ve donatılar korunmuştur (K2, K3, K11, K12). K13 konutunda misafir odasındaki tüm özgün mobilya ve donatılar kaldırılmıştır. Alan çalışmasında 3 konutun (K2, K6, K17) misafir odalarında perdelik olarak adlandırılan ahşap pencere kapaklarının korunarak günümüze kadar geldiği tespit edilmiştir. Çalışma kapsamında ele alınan konutların yalnızca birinde tespit edilen (K15) yemek sevisi için kullanılan döner dolap korunmuştur.

Konutların tüm mekanların kullanılan gaz lambası vb. aydınlatma elemanları ise günümüzde elektrik tesisatının yapılması ile ihtiyaç dışı bir öge haline gelmiş ve günümüzde dekoratif bir eşya olarak sergilenmektedir. Bu lambaların yer aldığı aydınlatma pençeleri ve raflar ise özgün halini korumaktadır.

– Konuta yapılması istenilen müdahaleler

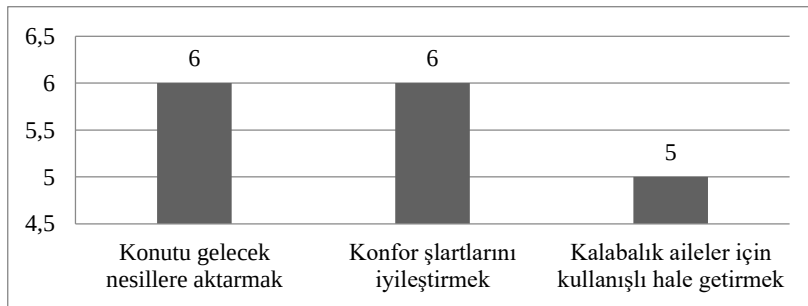
Soru 15. Konut kullanıcılarına konutlarında yapmak istedikleri değişiklikler olup olmadığı varsa ne tür değişiklikler yapmak istedikleri sorulduğunda; 6 kullanıcı “K6: Isıtma sistemini değiştirmek isterim. Aşağıda ahırlarımız var kalorifer kazanı için uygunlar. Çünkü kışın kalmak istendiğinde yetersiz. Yine kalınabilir biz alışkanız ama gençlerimiz gelsinler diye. Biz tavan arasına oçhan diyoruz, oçhandan dönüşmüş herhalde. Oralar tıka basa ot dolu olurdu, 3 tane ahır var hepsinde inekler olurdu. Üstten ot, alttan inekler ısınma daha kolay oluyordu. Şimdi ahırlar boş, alttan esiyor.”, “K11: Soğuk olduğu için zemin ve tavan döşemesini değiştirdik ama yine de soğuk oluyor. Camları değiştirmek isterdik. Çünkü kullanışlı değiller, temizliği zor. Eskiden camların kenarındaki çitalar çıkıyormuş camlar çıkarılıp temizleniyor ve tekrar takılıyormuş. Bizim evdeki camları çivilerle çakmışlar.”, “K9: Bütün pencere çerçevelerini orijinal şekilde değiştirmek isterdim ama bütçe yetmez. Isı kaybı çok fazla. Şömineli odada otururken sırtınız cama dönükse çok üşür sırtınız. Camlardan esiyor. Eskiden hayvanlar ve otlar ile ısı kontrolü daha iyiydi. Artık onlar yok ve eskidi pencereler ve neredeyse 25 yıl hiç bakım

yapılmamış. Hayatta da aynı sorun var, evin her yerinde var.” ifadeleri ile ısı yalıtımını artırmaya yönelik değişikliklere değinmiştir. 3 konut kullanıcısı (K1, K5, K10) günümüz kullanımına uygun banyo ve mutfak çözümlerine değinirken 2 kullanıcı (K18, K19) da mekân sayısını artırmak istediğini, K18 ve K19 konutlarının kullanıcıları ise çatıyı onarmak istediklerini belirtmiştir. 3 kullanıcı ise konutlarında değişiklik yapmak istemediğini ifade etmiştir (Şekil 89).

Şekil 89. Konutta yaptırmak istenilen değişiklikler

Soru 16. Konut kullanıcılarına konutlarında yaptırmak istedikleri değişikliklere neden olan etmenler sorulduğunda 6 kullanıcı gelecek nesillere aktarmak, 6 kullanıcı konfor şartlarını iyileştirmek ve 3 kullanıcı da kalabalık aileler için kullanışlı hale getirmek cevabını vermiştir (Şekil 90).

Şekil 90. Konutta yaptırmak istenilen değişikliklere neden olan etmenler

Konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımı ile konuttaki mekânların kullanım durumu arasındaki ilişki (Soru 6 ve 10): Konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımı ile

konuttaki mekânların kullanım durumlarına verilen yanıtlar değerlendirildiğinde her iki kullanımda da atıl hale gelen ortak mekânlar, ahırlar, oçhanlar (çatı katı) ve hamamlardır. Sürekli kullanılan konutlarda bu mekânlar dışında diğer mekânlar günümüzde de kullanılmaktadır. Mevsimlik kullanılan konutlarda ise ahır, oçhan, hamama ek olarak oda, misafir odası, ambar mekânlarından bazıları günümüzde atıl hale gelmiştir. Bunun sebepleri konut düzeyinde farklılaşmakla birlikte genellikle misafir odaları ve ambarların özgün işlevlerini yitirmesidir. Yine bazı konutlarda çoklu mülkiyete karşın konutu sadece bir ailenin aktif olarak kullanıyor olmasından dolayı ailenin tüm mekânlara ihtiyaç duymaması gibi gerekçeler de öne çıkmaktadır.

Konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımı ile konuttaki fazla zaman geçirilen mekânlar arasındaki ilişki (Soru 6 ve 11): Konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımı ile konutta fazla zaman geçirilen mekânlar arasındaki ilişki irdelendiğinde her iki kullanıcı grubunun da zamanlarının büyük bir kısmını bahçede geçirdiği tespit edilmiştir. Kullanıcılar bu tercihlerini doğal ortamda bulunma isteği, temiz hava almak, bahçede çalışmak ile ilişkilendirmişlerdir. Konutların sürekli ve mevsimlik kullanımlarda bahçe işleri, temiz hava, doğal ortam, manzara gibi olumlu çevresel faktörler ile ilişkili olduğu görülmüştür. En fazla vakit geçirilen mekânlarda bahçeyi takip eden yanıtlar sırasıyla hayat ve ocaklık olmuştur. Ocaklık günümüz kullanımında mutfak ve oturma alanına dönüştürülmesi sebebi ile günlük işler için hayat ise hâkim manzaraya bakan ve ortak kullanılan bir oturma alanı olması sebebiyle en yoğun kullanılan bir mekândır.

Konutun mülkiyet durumu ve kaç aile tarafından aktif olarak kullanıldığı ile konutta kullanılan mekânlar arasındaki ilişki (Soru 7 ve 10): Konutun mülkiyet durumu ve kaç aile tarafından aktif olarak kullanıldığı ile konutta hangi mekânların kullanıldığı atıl hale gelen mekânlar olup olmadığı durumu arasındaki ilişki değerlendirildiğinde kullanılan mekân sayılarının özellikle odalar ve az sayıda konutta mutfak, ambar ve banyo/tuvalet bağlamında değişkenlik gösterdiği görülmüştür. Çoklu mülkiyete sahip konutlarda genellikle her aileye özel bir oda olduğu tespit edilmiştir. Konutların bir bölümünde bu odalar yalnızca sahibi tarafından kullanılmak üzere kilitlenmiştir. Konutların birden fazla aile tarafından daha sık kullanıldığı konutlarda ise mutfak, ambar ve banyo/tuvalet mekânlarının iki tane olduğu görülmüştür. Kullanıcıların yaptığı bu değişiklikler konutların iki farklı konut gibi kullanılmasına zemin oluşturmuştur. Bu durum kullanıcıların aidiyet, mahremiyet ihtiyacı ya da egemenlik alanını tanımlama isteği gibi nedenlerin bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımı ve konutta yapılan değişiklikler arasındaki ilişki (Soru 6 ve 14): Konutlarda yapılan değişiklikler mekânsal düzeyde ve mimari yapı elemanları düzeyinde ele alınmaktadır.

Konutta yapılan değişiklikler konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımı bağlamında ele alındığında işlevini yitiren mekânların ve mimari yapı elemanlarındaki değişiminin mevsimlik ya da sürekli kullanıma göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Sürekli kullanımda ahır ve oçhanlar dışında işlevini yitiren bir mekân bulunmazken mevsimlik kullanılan konutlarda ahır, oçhan, oda, ambar, hamam, misafir odaları atıl hale gelmiştir. Sürekli kullanılan konutlarda zemin, tavan döşemeleri ve pencereler değiştirilirken mevsimlik kullanılan konutların bazılarında bu değişimlerin konutun yalnızca sık kullanılan mekânlarında (hayat, ocaklık, bazı odalar) yapıldığı görülmüştür.

Konutların mevsimlik ya da sürekli kullanımında da ortak olarak yapılan değişiklikler banyo/tuvalet ve mutfak için yapıya hacim eklenmesi, mevsimlik kullanılan bir konut dışında ocaklık mekânının mutfaka dönüştürülmesi, misafir odalarının işlev değiştirmesi, oda sayısının değiştirilmesi (iki odanın birleştirilerek oda sayısının azaltılması ya da konuta yeni oda eklenmesi), odaların işlev değiştirmesidir. Aşağıda konutlarda yapılan değişiklikler detaylı olarak açıklanmıştır.

Konutlarda yapılan değişiklikler ve konutun memnun olunmayan/şikayetçi olunan özellikleri arasındaki ilişki (Soru 10 ve 13): Konutun memnun olunmayan/şikayetçi olunan özellikleri incelendiğinde mekân boyutlarının küçük olması, ısısal konfor başta olmak üzere olumuz fiziksel konfor koşulları, günümüzde yapılan müdahalelerden hoşnutsuzluk ve ıslak hacimlerin günümüz konfor şartlarını sağlamıyor olması ön plandadır. Konutlarda yapılan değişiklikler ise mekânsal düzeyde; banyo/tuvalet ve mutfak mekânı oluşturmak için yapıya hacim eklenmesi, ocaklığın mutfaka dönüştürülmesi, ahır, oçhan, oda, ambar, misafir odası mekânlarının işlev değiştirmesi ya da atıl hale gelmesidir. Mimari elemanlar düzeyinde ise; zemin döşemesinin ve pencerelerin değiştirilmesi, taş kemerli ocağın kaldırılmasıdır.

Bu iki soruya verilen yanıtlar birlikte değerlendirildiğinde ısı yalıtımının zayıf olması, zemin döşemesinin eski ya da kalitesiz olması gibi özelliklerden şikayetçi olan kullanıcıların konutlarında zemin döşemesini ve pencereleri değiştirdikleri tespit edilmiştir. Bazı kullanıcılar bu durumdan şikayetçi olmalarına rağmen ısı konforuna ilişkin müdahalelerin masraflı olması ya da çoklu mülkiyet olan konutlarsa herkesin ortak karara katılmasının zor olması gibi nedenlerden dolayı değişiklik yapılmamıştır. Bazı kullanıcılar

günümüzde yapılan müdahalelerin konutlarının özgün özelliklerini bozduğunu ve bu durumdan şikayetçi olduklarını ifade etmişlerdir. Bu nedenle daha fazla müdahale yapılmasını uygun görmediklerini vurgulamışlardır. Fakat çoklu mülkiyetten dolayı ortak karar alınmasının zor olduğunu ve daha sık kullanan ailelerin değişiklikleri kendi uygun gördükleri biçimde yaptıklarını ifade etmişlerdir. Islak hacimlerin günümüz konfor koşullarını sağlamaması nedeniyle konutlara yeni banyo/tuvalet ve mutfak eklenmiştir. Fakat bazı konutlarda kullanıcılar banyo/tuvalet yeni eklenmesine rağmen bu mekânların mekan örgütlenmesi ve malzemelerinden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Mutfak ise çoğu konutta ocaklık mekânının işlev değiştirmesi ile eklenirken diğerlerinde yapıya hacim eklenmesi ile oluşturulmuştur. Her iki durumda da kullanıcılar mekân örgütlenmesi, depolama birimlerinin yetersiz olmasından şikayetçi olduklarını vurgulamışlardır. Konutlardaki diğer sorun ise mekân boyutlarının yetersiz oluşudur. Konutların bazılarında iki oda birleştirilerek odanın metrekaresi artırılmıştır. Diğer konutlarda ise çoklu mülkiyet nedeniyle odalar birleştirilememiştir.

Fiziksel konfor koşulları ısı yalıtımının zayıf olması, zemin döşemesinin eski ya da kalitesiz olması gibi fiziksel konfora ilişkin problemlerdir. Kullanıcılar konutlarının soğuk olduğunu vurgulamışlardır. Bu problemin temelinde değişen yaşam biçimi yer almaktadır. Günümüzde hayvancılığın yapılmıyor oluşu sebebiyle konutlardaki ahır ve oçhanları boş/atıl hale gelmesi konutlarda ısı kaybını daha da attırmaktadır.

Zemin döşemesine ilişkin sorun ise döşemenin eski ya da kalitesiz olması ile ilgilidir. Konutların özgün zemin döşemesi ocaklık bölümünde sıkıştırılmış toprak, diğer mekânlarda ise kestane ağacıydı. Günümüzde konutların tamamında tüm mekânlarda ya da daha sık kullanılan ocaklık, hayat, oda, kiler gibi mekânlarda zemin döşemesi değiştirilmiştir. Kullanıcıların bir bölümü özgün kestane ağacı döşemesinden diğerleri ise değiştirilen zemin döşemesinden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yeni döşemeden memnun olmayanlar estetik nedenler ve konfor düzeyinin düşük olmasını ifade etmişlerdir. Örneğin özgün döşemesi sıkıştırılmış toprak ya da taş olan ocaklık mekânının döşeme değişikliği bazı konutlarda seramik döşeme, parke döşeme ile yapılırken bazı konutlarda ise daha basit bir uygulama olarak PVC esaslı kaplama malzemesi ile yapılmıştır. Bu basit uygulama kullanıcıları memnun etmemekte ve konforu daha yüksek bir döşeme yaptırmak istemektedirler. Ocaklık dışındaki mekânların özgün kestane ağacı döşemesi konutların çoğunda değiştirilmiştir. Bazı konutların daha az kullanılan odalarında herhangi bir değişiklik yapılamamıştır ve özgün kestane ağacı döşemesi mevcuttur. Bu durum

ekonomik sebeplerden kaynaklandığı gibi çoklu mülkiyet durumundan da etkilenmektedir. Bazı kullanıcılar yüksek maliyetten dolayı daha sık kullandıkları odaların zemin döşemesini değiştirmişlerdir. Çoklu mülkiyete sahip konutlarda her aileye ait bir oda vardır. Bu ailelerden konutu daha az ziyaret edenler kendi odalarının döşemelerini değiştirmeyi tercih etmemektedirler.

Konutların neredeyse tamamında ıslak hacimler özgün plan şemasında yer almayıp konuta sonradan hacim olarak ya da mekân dönüştürülerek eklenmiştir. Az sayıda konut kullanıcısı memnun olunmayan bir diğer özelliği ıslak hacimlerin hem estetik hem de malzeme, ekipman ve mekân büyüklüğü gibi işlevsel problemler olarak belirtmiştir. Bu konutlardaki ıslak hacimlerin küçük olduğu tespit edilmiştir. Bir konut dışında diğer konutlarda mutfak mekânı ocaklığın dönüştürülmesi ile oluşturulmuştur. Dönüştürülen ocaklık mekânlarında dolap ve tezgâh yerleştirilecek uygun boyutlarda duvarların bulunmaması mutfağın dağınık bir örgütlenme ile oluşturulmasına neden olmuştur. Mutfaklarından memnun olan kullanıcıların dolap ve tezgâh yerleşimi için uygun duvar boyutlarının olduğu tespit edilmiştir. Banyo ve tuvalet mekânları için memnun olunmayan özellikler döşeme malzemesi ile ilişkilidir.

Ocaklık mekanının özgün işlevini yitirmesine bağlı olarak bu mekanda yer alan taş kemerli ocak kaldırılmıştır.

Konutta yapılan değişiklikler ve yapılması istenenler arasındaki ilişki (Soru 14 ve 15): Konutlarda yapılan değişiklikler ve yapılması istenen değişikliklerin neler olduğuna ilişkin sorulara verilen yanıtlar birlikte değerlendirildiğinde sırası değişmekle birlikte konutun ısı yalıtımını artırmak, günümüz kullanımına uygun ıslak hacim çözümleri sunmak, konuttaki mekân sayısını artırmak olduğu tespit edilmiştir.

Konutlarda yapılan değişiklikler mekânsal düzeyde ve mimari yapı elemanları düzeyinde değerlendirilmiştir. Konutlarda ek hacim ile banyo/tuvalet ve mutfak mekânları plan şemasına dahil edilmiş, ocaklık, misafir odası, ambar, oda gibi mekânlar özgün işlevi dışında mutfak, oda, banyo/tuvalet olarak değiştirilmiş, ahır, oçhan, misafir odası, oda, ambar, hamam gibi mekânlar işlevini kaybederek atıl hale gelmiştir. Özellikle odaların boyutları küçük olduğu için odalar birleştirilmiş ya da yeni bir mekân oluşturmak için ocaklık ve birinci kat holü bölünmüştür. Mimari yapı elemanları düzeyinde ise çoğu konutun özgün zemin döşemesi değiştirilmiştir. Konutların bir bölümünde de pencereler değiştirilmiştir. Konuta yeni eklenen hacimler ve konut içinde bölünerek oluşturulan yeni mekânlarda kapı, pencere eklenmiştir.

Konutta yapılması istenenlere bakıldığında kullanıcıların çoğu konutun ısı yalıtımını artırmak amacıyla konutta yalıtımı artırmak, ısıtma tesisatını, zemin döşemesi ve pencereleri değiştirmeyi istemektedir. Yapılması istenen ikinci değişiklik ıslak hacimlerin günümüz kullanımına uygun hale getirilmesidir. Son olarak konutun mekân sayısının artırılması ve çatının onarılması istenmektedir.

Konutlarda en yoğun olarak yapılan değişiklik ıslak hacimlerin plan şemasına dahil edilmesidir. Konutlarda banyo/tuvalet genellikle yapıya hacim eklenmesi ile nadiren mevcut bir mekânın işlevsel değişikliği ile plan şemasına eklenmiştir. Kullanıcılar banyo/tuvalet mekânlarının mevcut halinin işlevsel olarak yeterli olduğunu fakat görsel olarak daha iyi olabilmesi için bu mekânlarda değişiklik yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Mutfaklar ise konutlara ocaklık mekânının işlevsel değişiklik geçirmesiyle dahil olmuştur. Bu değişim mutfak mekânının oluşturulması için birtakım dolap, tezgâh, hazırlama, pişirme ve temizleme alanlarının örgütlenmesini gerektirmiştir. Bu örgütlenmenin günümüzde dağınık yapılmış olması, yeterli çalışma alanının planlanmamış olması kullanıcılar için konforsuz bir mekân olarak belirtilmiştir. Konutlarında işlevsel ve görsel olarak daha iyi bir mutfak mekânı istediklerini vurgulamışlardır.

Konutların çoğunda imkân olması durumunda ısı yalıtımı artırmaya yönelik değişiklikler yapmak istenmektedir. Kullanıcılar burada en yoğun olarak konutun yalıtımını artırmak, zemin ve tavan döşemesinin ve pençelerin değiştirilmesini istediklerini vurgulamışlardır. Konutların çoğunda zemin ve tavan döşemesi değiştirilmiş olsun ya da olmasın kullanıcılar bu isteklerini dile getirmiştir. Konutlarında bu değişikliği yapmış olan kullanıcıların tekrar benzer amaçlarının olmasının nedeni değiştirilen döşemenin estetik kaygılardır. Ayrıca imkanları olursa daha iyi bir malzeme ile zemin döşemesini yenilemek istemektedir. Isısal konfor için bir başka değişiklik ise pencerelerin yenilenmesidir. Henüz yenilemeyen kullanıcılar pencerelerini değiştirmeyi planlamaktadır. Konut yalıtımını artırmanın yüksek maliyetli olması ve çoklu mülkiyetten dolayı ortak karar alınamaması nedeniyle yapılamamıştır ve gelecekte yapılması istenmektedir.

Konutlarda yapılan değişikliklerden biri oda sayısının artırılmasıdır. Günümüzde kullanıcı grubunun genişlemesi diğer bir ifade ile aile sayısının artması nedeniyle konuttaki oda sayısı yetersiz kalmaktadır. Bazı konutlarda ocaklık, birinci kattaki hol bölünerek bazılarında ise çatı katına mekân eklenerek oda sayısı artırılmıştır. Oda sayısını henüz artırmamış kullanıcılar ekonomik imkân bulmaları halinde konutlarının çatı katına oda eklemek istemektedir.

Konutların çoğunda çatılar onarılmış olmasına rağmen henüz bu onarımı yapmamış kullanıcılar imkanları olması durumunda yapmak istediklerini ifade etmişlerdir. Çatı onarımı konutu koruyan en temel faktördür. Kullanıcıların çatı onarımını henüz yapmamış olmalarının sebebi konutların çok mülkiyetli olması ile ilişkilendirilmiştir. Mülkiyet sahiplerinin maddi destek vermemesi nedeniyle konutların bir bölümünde bu değişiklik yapılamamıştır.

4. SONUÇLAR

Çalışma kapsamında yerinde tespit çalışmalarından ve kullanıcılar ile yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen veriler değerlendirilerek çalışmanın sonuçları ortaya konmuştur.

- Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konut kullanıcılarının demografik özellikleri

Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'nde görüşme yapılan kırsal konut kullanıcıları 21-40 (1kişi), 41-65 (8 kişi), 66 ve üzeri (10 kişi) yaştadır. 11 kadın, 8 erkek kullanıcıdan 12 kişi evli 7 kişi ise bekar olup eğitim durumları ilkokul (6 kişi), ortaokul (4 kişi), lise (3 kişi), okur-yazar değil (4 kişi), üniversite mezunudur (2 kişi). Kullanıcıların meslekleri ise serbest meslek (7 kişi), emekli (6 kişi), çalışmıyor (3 kişi) ve memurdur (2 kişi).

- Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutların kullanım durumu

Konaklar Mahallesinde 43 adet kırsal konut yapısı mevcuttur. Çalışma kapsamında ele alınan 19 konuttan 15 konut yılın belli bölümlerinde mevsimlik olarak kullanılırken 4 konut yılın tamamında sürekli olarak kullanılmaktadır. Bu konutlarda çoklu mülkiyet (17 konut) yaygın olup konutlar genellikle birden fazla aile tarafından (11 konut) kullanılmaktadır.

- Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutların kullanım biçimleri ve kullanıcı değerlendirmeleri

Konutların çoklu mülkiyete sahip olmasının bir sonucu olarak birden fazla aile tarafından kullanılması genellikle konuttaki mekanların kullanım biçimlerini etkilememiştir. Fakat bazı konutlarda odalar belirli aileler tarafından sahiplenilip kilitlenmiş ve diğer ailelerin kullanımına açık değildir. Çoklu kullanım ile ilişkili olarak bazı konutlarda banyo/tuvalet, mutfak ve ambar işleviyle kullanılan mekan sayısı birden fazladır. Bu konutlarda her aile kendine ait mutfak, banyoyu ya da ambarı kullanmaktadır.

Konutların özgün plan şemasında yer alan hayat ve bazı odalar özgün işlevini sürdürmektedir. Bu mekanlarda gerçekleşen sohbet etme, oturma, dinlenme, yatma eylemlerini karşılayacak mekanlara ihtiyaç duyulmasıdır. Misafir odası, ambar ve bazı odalar işlev değişikliği geçirmiştir. Bunun nedeni günümüzde bu mekanlara ihtiyaç olmamasıdır. İşlevsel değişiklik ile konutun ihtiyaç duyduğu mekanlar eklenmiştir. Konutlarda atıl hale gelen mekanlar ahır, oçhan ve hamamdır. Yöredeki yaşam biçimi ve

üretim biçimlerinin değişmesi nedeniyle ahır ve oçhanlar, konutlara banyo/tuvalet mekanlarının eklenmesi ile atıl hale gelmiştir.

Kullanıcılar konutlarında çoğunlukla vakit geçirdikleri mekanlarda bahçe, hayat, ocaklık ve salon ön plana çıkmaktadır. Bahçede vakit geçirme ifadesine özellikle değinilmesinin sebebi konutta sevilen/memnun olunan özelliklerde de vurgulandığı gibi konutun doğal bir ortamda yer alması, havasının temiz olması gibi olumlu çevresel faktörlerle ilişkilidir.

Kullanıcıların yöre konutlarında memnun oldukları özellikler arasında konutun manzarasının güzel olması, temiz havası ve doğal ortamda bulunması gibi çevresel faktörler öne çıkmıştır. Ayrıca konutlarının aileden miras kalması, çocukluk anıları, aile büyüklerinin konutta bıraktıkları izler, aidiyet hissi gibi manevi değerlerine ilişkin özellikler öne çıkan diğer faktörlerdir. Konutun geniş ve ferah olması, nem sorununun olmaması ve ahşap malzemeden yapılmış olması da memnuniyet üzerinde etkili olmuştur.

Konutun memnun olunmayan/şikayetçi olunan özellikleri arasında ısı konfor koşullarının yetersiz oluşu ön plana çıkmaktadır. Bunun temel sebebi ahır ve oçhanın atıl hale gelmesi ve yapı elemanlarındaki deformasyonlardır. Memnun olunmayan özellikler arasında ön plana çıkan diğer husus konuttaki banyo tuvalet mutfak gibi ıslak hacimlerin büyüklüğünün yetersiz oluşu, konfor koşullarının yeterli olmayışı, malzeme özellikleridir. Bu konuda özellikle belirtilen diğer bir konu özgün yapıdaki oda büyüklüklerinin günümüz kullanımı için yeterli olmayışıdır. Bu sebeple odalarda mekân birleştirmeye yönelik müdahaleler yapılmıştır. Konutlarda şikayetçi olunan özelliklere ilişkin olarak belirtilen bir diğer konu konutların günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılamasına yönelik yapılan bazı müdahalelerden hoşnutsuzluktur. Az sayıda kişiden oluşan bilinçli bir kullanıcı grubu bu durumdan rahatsız olmalarına rağmen konutlar çoklu mülkiyet nedeniyle bu bilinçsiz/yanlış müdahaleler engellenememektedir.

Kullanıcıların konutlarını gelecek nesillere aktarmak, konutun konfor şartlarını iyileştirmek ve kalabalık aileler için kullanışlı hale getirmek amacıyla konutun ısı yalıtımını artırmak, günümüz kullanımına uygun ıslak hacim çözümleri, konutun mekan sayısını artırmak ve çatıyı onarmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Bu durum kullanıcıların konutlarında memnun olunmadıkları/şikayetçi oldukları özellikler ile konutlarında yapmak istedikleri müdahale/değişiklikler arasında tutarlılık olduğunu göstermektedir.

- Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki kırsal konutlarda yapılan değişiklik ve müdahaleler

Çamlıhemşin ilçesine bağlı Konaklar Mahallesi kırsal konutlarında günümüz kullanıcı gereksinmelerinin karşılanmasına yönelik yapılan müdahale/değişiklikler iki farklı sınıflandırma ile sunulmuştur.

İlk sınıflamada konutlarda yapılan değişiklik ve müdahaleler kapsam ve türlerine (eklenen mekân, işlev değiştiren mekân, birleştirilen/bölünen mekan ve mimari yapı elemanlarında malzeme ve boyutsal değişiklikler) bağlı olarak aktarılmaktadır.

İkinci sınıflamada ise müdahale/değişiklikler yöre konutlarının özgün ve günümüz kullanımındaki mekân türleri/işlevleri (ocaklık, hayat, oda, misafir odası, ambar/kiler, hamam, ahır, oçhan, mutfak, banyo ve tuvaletler) özelinde ele alınmaktadır.

- Kapsam ve türlerine göre müdahale/değişiklikler

Çamlıhemşin ilçesine bağlı Konaklar Mahallesi kırsal konutlarında kullanıcıların gereksinmelerini karşılamaya yönelik yaptıkları değişiklik ve müdahaleler genel olarak değerlendirildiğinde müdahaleler iki temel başlıkta toplanmaktadır. İlk grup konutun kapı, pencere, döşeme vb. mimari yapı elemanları düzeyindeki müdahaleler, ikinci grup ise konutların plan şemasını da etkileyen mekânsal düzeydeki müdahalelerdir.

- a. Mimari yapı elemanları düzeyindeki müdahaleler:

Mimari yapı elemanlarına müdahaleler genellikle malzeme değişiklikleri ve boyutsal değişikliklerdir. Çalışma kapsamında tespit yapılan konutların tümünde zemin döşemelerine müdahale edilmiş olup bazı konutlarda yalnızca belli mekanların döşemesi değiştirilirken bazı konutlarda ise tüm mekanlarda döşeme döşemeler değiştirilmiştir. Konutlardaki zemin malzemesinin değiştirilmesinde temel gerekçe özgün ahşap döşemesinin eskimesi, bozulmasıdır. Bir diğer gerekçe ise; konutlarda ısı kaybını azaltarak ısısal konforun sağlanmasıdır. Bazı konutlarda tüm mekanların döşemesinin değişmemesinin nedeni ekonomik imkansızlıklar ve konutun ortak mülkiyetli oluşudur. Ortak mülkiyetli konutlarda her hissedarın konutun giderlerine ortak olmaması durumunda konutu daha sık kullanan aileler ortak mekanları ve kendilerine ait odaların zemin döşemesini değiştirmiştir.

Konutların bazılarında duvar malzemesinin değiştirilmiş ya da özgün duvar üzerine kaplama yapılmıştır. Bu değişiklik özellikle ıslak hacime dönüştürülen ya da ıslak hacim eklenen mekanlarda yapılmıştır. Bunun nedeni özgün ahşap döşemede oluşabilecek bozulma ve çürümelerin önüne geçilmesidir.

Az sayıda konut örneğinde hayat, oda ve mutfak mekanının pencere boyutları büyütülmüştür. Bunun nedeni doğal aydınlatmadan daha fazla faydalanmaktır.

Konutların çoğunda özgün pencerelerin temizliğinin zor olması ve ısı kaybını azaltmak gibi nedenlerle pencereler değiştirilmiştir. Bu şekilde ısıl konforun sağlanması hedeflenmiştir. Bazı konutlarda kullanıcılar istemesine karşın ekonomik imkansızlıklar sebebiyle pencere doğramaları değiştirilememiştir.

Konutların büyük bir bölümünde ocaklık mekanındaki taş kemerli ocak kaldırılmıştır. Bunun nedeni günümüzde tezgâh üstü ocakların tercih edilmesi ve taş kemerli ocağın yerini almasıdır. Bir diğer neden ise taş kemerli ocak kaldırılarak ocaklık mekanının mutfak olarak işlevlendirilmesi için alan kazanılmıştır.

Konutlara hacim eklenmesi ile konutların pencere ve kapısı sayısı artmıştır.

Bir konutun iki farklı aile tarafından kullanılmasının bir sonucu olarak zemin kat ve birinci kat arasındaki geçişi sağlayan merdiven kaldırılmıştır.

Odalardaki baca/şömine mevcut olmasına rağmen günümüzde kullanılmamaktadır.

b. Mekânsal düzeydeki müdahaleler:

Konutlarda mekânsal düzeydeki müdahalelerin bir bölümü konutun plan şemasında değişikliklere sebebiyet vermeyen düzeyde iken bazı konutlardaki müdahaleler konutun özgün plan şemasının bozulmasına sebep olmuştur. Mekânsal düzeydeki müdahaleler; mekanların özgün işlevi dışında farklı bir işlevle kullanılması, özgün plan şemasındaki bazı mekanların bölünerek birden fazla işlevle kullanılması, ya da bitişik/komşu iki ya da daha fazla mekanın birleştirilerek tek mekan olarak kullanılması, konutun özgün plan şemasında olmayıp güncel ihtiyaçları karşılamaya yönelik konuta yeni mekanlar eklenmesi şeklindedir. Ayrıca özgün işlevini yitirmesi sebebiyle atıl hale gelen mekanlar da söz konusudur.

İşlev değiştiren mekanlar: Konutların tümünde özgün işlevini sürdüren tek mekân hayattır. Konutlarda özgün işlevi dışında kullanılan mekanlar; ocaklık, misafir odası, oda ve ambarlardır. Konutlarda işlevsel değişikliğe uğrayan mekanlara yeni yüklenen işlevler banyo ve tuvalet, mutfak, oda, kilerdir.

Ocaklık mekânı günümüzde konutların çoğunda mutfak olarak kullanılmaktadır. Bunun nedeni günümüz kullanımında kullanıcıların mutfak mekanına ihtiyaç duymasıdır. Konutta bu işlev için ocaklığın tercih edilmesinde ocaklığın konut içindeki konumu, boyutsal özellikler etkili olmuştur. Ocaklık mekanları konutların girişine yakın merkezi bir konumda olup genellikle büyüklük açısından mutfak mekanı olarak düzenlenmeye

elverişlidir. Ayrıca ocaklık mekanın özgün kullanımında da günümüz mutfak mekanlarındakine benzer şekilde yemek pişirme, yemek yeme işlevlerine hizmet etmesi de etkili olmuştur.

Konutların çoğunda odalar özgün işlevinde kullanılırken işlevsel değişikliğe uğrayanlar da bulunmaktadır. Özellikle oda sayısı fazla olan konutlarda yeni bir mekâna ya da işleve ihtiyaç duyan kullanıcılar bazı odaların işlevini değiştirmişlerdir. Bazı konutlarda odalar, ambar/kiler, banyo/tuvalet ya da mutfak olarak farklı bir işlevlerde kullanılmaktadır.

Özgün kullanımlarında tarım ve hayvancılık ile ilişkili ürünlerin depolandığı ambarlar günümüzde bu üretim faaliyetleri sona erdiği için özgün işlevini kaybetmiştir. Fakat günümüzde bazı konutlarda hala gıda ürünlerini depolamak için alana ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durumda ambalar kiler olarak işlevlendirilmiştir. Bazı konut kullanıcıları kilere ihtiyaç duymadığından ihtiyaçları olan banyo/tuvalet ya da ekstra oda ihtiyacını karşılamak üzere bu mekânların işlevini değiştirerek yeniden düzenlemişlerdir.

Konutların özgün kullanımında misafirlerin, yabancı yolcuların, ağırlandığı ya da konakladığı bir mekan olan misafir odaları günümüzde misafir ağırlama kültürünün değişimi vb. pek çok faktöre bağlı olarak özgün işlevini yitirdiğinden bu mekanlar ya boş/atıl haldedir ya da oda, banyo/tuvalet olarak farklı işlevler kullanılmaktadır.

Bölünen mekanlar: Bazı konutlarda konutların günümüz kullanımı sırasında gündeme gelen yeni mekânsal/ işlevsel ihtiyaçları karşılamak üzere özgün plan şemasındaki bazı mekanların bölünerek farklı işlevlerle kullanılmaktadır. Özgün kullandaki mutfak ve banyo-wc çözümlerinin günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılamaması sebebiyle bu şekilde bölünen mekanlara en çok mutfak, banyo-wc işlevleri yüklenmiştir.

Özellikle ocaklık mekanın boyutlarının büyük olduğu konutlarda ocaklık, ya da iki katlı konutlarda birinci kat holü bölünerek konutların plan şemasına oda, banyo/tuvalet, mutfak mekanları dahil edilmiştir.

Birleştirilen mekanlar: Konutlarda en çok bitişik odaların ya da ocaklık mekanı ile bu mekana bitişik hacimlerin birleştirilerek daha büyük mekanlar oluşturulmuştur. Konutların özgün kullanımında/plan şemasında sadece yatma işlevine hizmet eden bulma/odaların mekan büyüklükleri genellikle 4 m² olup günümüz yatak odası mobilyaları için yeterli değildir. Daha büyük bir mekan elde etmek amacıyla oda sayısının yeterli olduğu konutlarda bitişik odalar arasındaki duvar kaldırılarak iki oda birleştirilmiştir. Ocaklık

mekanının da bitişik mekanlarla birleştirilerek büyütülmesinin temel sebebi, bu mekanın günümüz mutfak mekanı ihtiyacını karşılayacak şekilde yeniden düzenlenmesi söz konusu olduğunda gerekli mekan büyüklüğünü sağlamaktır.

Konutun özgün plan şemasında olmayıp günümüzde ihtiyaç hissedilen bazı mekanlar konuta sonradan eklenen hacimler: Ek hacimler konutun yan cephelerinde ya da arka cephesinde konumlanmış olup genellikle günümüz konfor koşullarındaki banyo/tuvalet işlevine yönelik olarak kullanılmaktadır.

Konuta sonradan eklenen mekanlara yüklenen bir diğer işlev ise mutfaktır. Ocaklık mekanını özgün haliyle koruduğu az sayıdaki konutta mutfak mekanı konuta sonradan eklenen hacimlerde düzenlenmiştir. Ayrıca günümüz kullanımında çoklu mülkiyete sahip, kullanıcı sayısı fazla fakat oda sayısı yetersiz konutlarda çatı katına yeni oda eklenmiştir.

İşlevini yitiren mekanlar: Günümüz kullanımında konutlarda atıl hale gelen mekanlar ahır, oçhan, misafir odası, hamam, ambar ve odadır. Ahırların ve oçhanların atıl hale gelmesinin sebebi bu mekanların özgün kullanımda hayvancılık ve tarım ile ilişkili olmaları ve günümüzde bu üretim faaliyetlerinin yapılmamasıdır.

- Özgün ve günümüz kullanımındaki mekân türleri/işlevleri çerçevesinde yapılan müdahale/değişiklikler

Çamlıhemşin Konaklar mahallesi konutlarının özgün kullanımlarında plan şemalarında yer alan mekanlar ocaklık, hayat, oda/bulma, misafir odası, ambar, hamam, tuvalet, ahır ve oçhandır.

Ocaklık: Ocaklık mekânı en fazla müdahalenin gerçekleştiği mekanlardan biridir. Konutların neredeyse tamamında özgün işlevini değiştirmiş ve mutfak olarak kullanılmaktadır. Ocaklık mekanının büyük olduğu konutlarda bu bölüm bölünerek yeni mekanlar oluşturulmuştur. Bunun nedeni konutun mevcut mekân sayısının yetersiz olmasıdır. Bu şekilde oluşturulan mekanlar; banyo/tuvalet, oturma salonu ve mutfaktır. Bazı konutlarda ise ocaklık mekânı bitişigindeki hacim ile birleştirilmiştir. Buradaki amaç ocaklık mekanının genişletilmesidir.

Hayat: Hayat tüm konutlarda özgün işlevini sürdüren ve mekânsal müdahale geçirmeyen bir mekanıdır.

Oda: Odalarda ağırlıklı olarak yapılan müdahale bitişik iki oda hacminin birleştirilmesidir. Bu müdahale oda boyutlarının küçük olması ve bu nedenle kullanımın rahat olmamasının bir sonucudur. Oda boyutlarının küçük olmasından şikayetçi olan her konutta bu müdahale yapılamamaktadır. Bunun nedeni oda birleştirme işleminin aynı

zamanda oda sayısını azaltmasıdır. Oda sayısının az olması ise odalara ilişkin bir diğer sorundur. Özetle bu müdahale oda sayısının yeterli olduğu konutlarda yapılmıştır. Odalarda yapılan diğer müdahale işlev değişikliğidir. Bu müdahale oda sayısının fazla olduğu ve bu nedenle odaların farklı bir amaca hizmet edebileceği konutlarda yapılmıştır. Odalar ambar/kiler ve banyo/tuvalet mekanına dönüştürülürken bir konutta ise atıl hale gelmiştir. Oda sayısının yetersiz olduğu konutlarda oçanda, yapının birinci katındaki hol bölümünde oda eklenmiştir. Bir konutta ise odanın bölünerek banyo/tuvalet ve kilere dönüşmüştür. Bu konutta banyo ve tuvalet ihtiyacının ek yapı ile karşılanması için yeterli alan yoktur. Bu nedenle konutun odası dönüştürülmüştür. Konuttaki mekanların kullanımını konutu kullanan aile sayısı genellikle etkilememektedir. Fakat yine de bazı konutlarda odaların belirli aileler tarafından sahiplenilip kilitlendiği ve diğer ailelerin kullanımına açık olmadığı tespit edilmiştir.

Misafir odası: Konutta özgün işlevini yitiren mekanlardan biri olan misafir odası, işlev değiştirmiş ya da atıl hale gelmiştir. Bu mekan genellikle olarak odaya dönüştürülmüştür. Bunun nedeni konutta mülkiyet sahibi aile sayısının giderek artması ve mevcut oda sayısının yetersiz kalmasıdır. Bir konutta ocaklık mekanı ile birleştirilerek mutfak+oturma salonu olarak kullanırken bir konutta ise banyo/tuvalet olarak işlevlendirilmiştir.

Ambar/Kiler: Ambarlar bazı konutlarda özgün işlevine benzer bir şekilde kullanılmaktadır. Özgün ve günümüz kullanımında temelde depolama birimi olan ambarlarda günümüzde gıdalar depolanmaktadır. Bazı konutlarda ise ambarlar işlev değiştirilerek oda ve banyo/tuvalet mekanlarına dönüştürülmüştür. Bazı konutlarda ambar mekanından ikişer tane mekan bulunmakta ve bu mekanlar farklı aileler tarafından kullanılmaktadır.

Hamam: Konuta banyo mekanının dahil edilmesiyle hamamlar, işlevini yitirerek atıl hale gelmiştir.

Mutfak: Genellikle ocaklığın dönüştürülmesiyle oluşturulan mutfak mekânının hacim eklenmesi ya da bir mekânın işlevsel değişikliği ile de plan şemasına eklendiği görülmektedir. Konutlarda hacim eklenmesi ile mutfak mekanı oluşturulan ek yapı, ocaklık mekanına bitiş olarak inşa edilmiştir. Bir konutta ocaklık mekanını genişletilmiştir. Diğer konutta ise ocaklık giriş olarak kullanılmaktadır. Bazı konutlarda mutfak mekanından ikişer tane mekan bulunmakta ve bu mekanlar farklı aileler tarafından kullanılmaktadır.

Banyo ve tuvaletler: Konutların özgün plan şemasında yer almayan banyo ve tuvaletler konuta üç farklı şekilde eklenmiştir. Çoğunlukla yapıya hacim eklenmesi ile banyo ve tuvalet mekanı oluşturulmuştur. Banyo/tuvalet işlevi ile kullanılan ek hacimlerin katlara göre dağılımına bakıldığında zemin katta daha fazla ek yapıldığı, cephelere göre dağılımına bakıldığında ağırlıklı olarak yapının zemin katında arka giriş cephesinde ve birinci katta eğim yönündeki cephede konumlandığı görülmüştür. Ek yapının konumunun belirlenmesinde konutun cephelerinde açık alan bulunup bulunmaması etkili olmuştur. Konutlara banyo ve tuvalet mekanlarının dahil edildiği diğer yöntem ise konuttaki bir mekânın işlev değiştirmesidir. Bu bağlamda işlev değiştiren mekanlar misafir odası, ambar, odadır. Son olarak ocaklık, hol ya da bir odanın bölünmesi ile banyo ve tuvalet mekanlarının oluşturulduğu konutlar mevcuttur. Bu uygulama konutun tüm mekanlarının kullanıldığı ve ek hacim için uygun alana sahip olmayan konutlarda yapılmıştır.

Ahır: Ahırlar tüm konutlarda işlevini kaybetmiş ve atıl hale gelmiştir.

Oçhan: Oçhanlar özgün işlevini yitirerek atıl hale gelmiştir. Konutların bir bölümünde oçhan bölünerek oda mekânı oluşturulmuştur.

- Çamlıhemşin kırsal konutlarında sabit-hareketli mobilyalar/dekoratif öğeler değerlendirildiğinde;

Konutların çoğunda odaların özgün kullanımında mevcut olan sedirler kaldırılmıştır. Odalarda sedirlerin kaldırılmasının sebebi kullanıcıların uyumak için karyola tercih etmesidir. Buna karşın hayat mekanında yer alan sedirler korunmuş olup günümüzde de kullanılmaktadır. Bu sedirler konutların çoğunda orijinal olup eskidiği için değiştirilen sedirler de orijinaline uygun şekilde yaptırılmıştır. Odalarda yer alan askı ve raflar da tümüyle korunmuş olup günümüzde kullanılmaktadır.

Yöre konutlarında misafir odalarının özgün donatılarından olan musanderelerin günümüzde farklı işlevlerde kullanılan ya da atıl hale gelen bütün misafir odalarında korunduğu görülmüştür. Aynı şekilde baca/şöminenin yer aldığı duvar yüzeyindeki gömme dolaplar da orijinal işlevini sürdürmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan konutlardan birinin misafir odasında yemek servisi için kullanılan döner dolap korunmuştur. Yine misafir odalarına özgü bir eleman olan perdelikler de birkaç konutta varlığını sürdürmektedir.

Ocaklık mekanında yer alan köşe dolapları ve unluk denilen bölümün de yer aldığı diğer dolaplar günümüzde de özgün işlevine benzer şekilde depolama birimi olarak kullanılmaktadır. Ancak günümüzde bu dolapların yöreye özgü bir bölümü olan kaşık,

çatal ve bıçak gibi mutfak aletlerin koyulduğu kısımlar kaldırılmış olup unluk bölümü ise farklı eşyaların depolanması için kullanılmaktadır. Yine ocaklık bölümünde yemek pişirme, fırın ve su ısıtıcısı olarak kullanılan pilitalar ise günümüzde sadece bir konutta mevcut olup hala aktif olarak kullanılmaktadır.

Konutlardaki aydınlatmaya yönelik yapılan aydınlatma pencereleri ve gaz lambalarının yerleştirildiği düzenek

Günümüzde aydınlatma sistemi değiştiğinden gaz lambaları atıl hale gelmesine rağmen gaz lambalarının yerleştirildiği raf ve aydınlatma pencereleri hala varlığını sürdürmektedir. Gaz lambaları da dekoratif amaçlı olarak sergilenmektedir. Konutlardaki hareketli mobilyalar olarak sıralayabileceğimiz sandık ve şifonyerler depolama elemanı olarak kullanımını sürdürürken bebek beşikleri ise dekoratif olarak sergilenmektedir.

– Genel olarak değerlendirildiğinde;

Ek hacimler eklenmesi, mevcut hacimlerde işlevsel değişikliklere gidilmesi gibi pek çok müdahale yapılmış olması özgün hallerinin kullanıcı gereksinimlerini karşılamadığını ortaya koymaktadır. Bu durum “Mevcut konutlar günümüz kullanıcı gereksinimlerini karşılamamaktadır.” varsayımını doğrulamaktadır.

Mevsimlik ya da sürekli kullanımda oda ve hayat gibi bazı mekanlar özgün kullanım biçimleri çerçevesinde kullanılırken ocaklık, hamamlar, misafir odaların, ahırlar, oçhanların kullanımı değişmiştir. Bazı mekanların kullanım biçimlerinin farklılaşması ya da mekanların atıl hale gelmesi konutun kullanım biçimlerinin değiştiğinin göstermektedir. Bu bağlamda “Günümüzde konutların sürekli ya da mevsimlik kullanılması durumuna bağlı olarak konut kullanım biçimleri değişmektedir.” varsayımını kısmen doğrulanmıştır.

Yapılan değişiklikler değerlendirildiğinde mevsimlik ya da sürekli kullanım durumunda yapılan müdahalelerde bir fark görülmemiştir. Bu nedenle “Sürekli ve mevsimlik kullanım için konutta yapılan müdahaleler/değişiklikler farklıdır.” varsayımını doğrulanmamıştır.

Çalışma sonucunda sürekli ve mevsimlik kullanılan konutlarda kullanıcı gereksinimlerinin ve beklentilerinin benzer olduğu görülmüştür. Bu bağlamda “Konutlarda sürekli yaşayanlar ve mevsimlik kullananların kullanıcı gereksinimleri ve beklentileri değişmektedir.” varsayımı doğrulanmamıştır.

5. ÖNERİLER

- Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi kırsal konutlarının korunmasına yönelik öneriler

Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki konutlar kullanım durumuna göre değerlendirildiğinde 3 tip konut tespit edilmiştir. Bunlar terk edilmiş konutlar, mevsimlik kullanılan konutlar ve sürekli kullanılan konutlardır.

Konaklar Mahallesi konutlarında karşılaşılan temel problemler doğa kaynaklı ya da insan kaynaklı bozulmalardır (Tablo 65). Terk edilmiş konutlarda daha çok doğa kaynaklı bozulmalar görülmektedir. Terk edilen konutlar hızla yok olma sürecine girmektedir. Bunun temel nedeni yapıların su alıp çürümesidir. Bu yapıların daha uzun süre korunup yaşatılabilmesi için çatıdan, zeminden ya da kırık kapı ve pencerelerden yapıya giren yağmur sularının engellenmeli ve yapıdan uzaklaştırılmalıdır. Bunun için kullanılmayan, atıl haldeki konutların korunmasında yöre halkı ya da yöneticiler tarafından konutların periyodik bakımlarının yapılması için gerekli prosedürün tanımlanması önerilmektedir.

Tablo 65. Konaklar Mahallesi kırsal konutlarında karşılaşılan temel problemler (doğa kaynaklı sorunlar ve insan kaynaklı sorunlar)

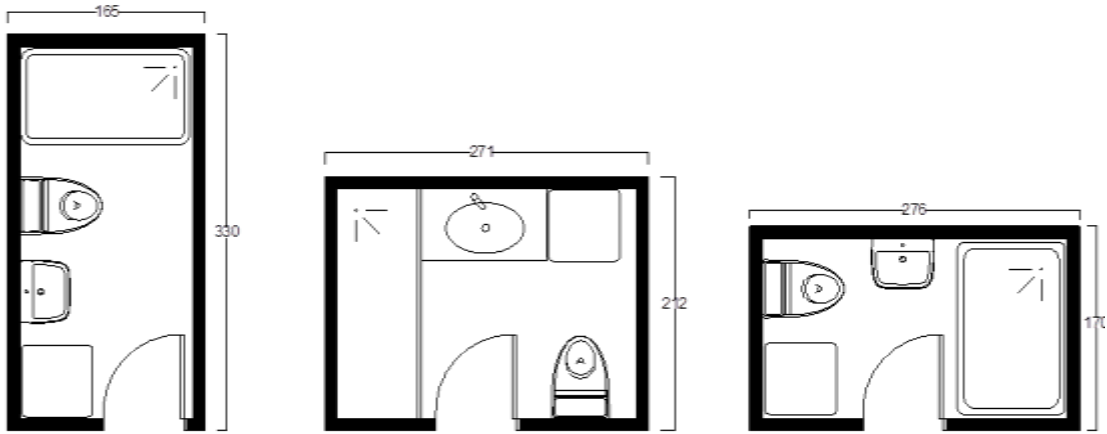
Terk Edilmiş Konutlar	Sürekli ve Mevsimlik Kullanılan Konutlar
a. Doğa kaynaklı sorunlar	b. İnsan kaynaklı sorunlar
	• Yapıyla uyumsuz yeni ekler • Özgün dokuya aykırı malzeme • Özgün plan şemasının bozulması (mekânların işlevsel değişimi, ocaklık mekânındaki ocağın kaldırılması, mekân birleştirmek için duvar kaldırılması, yeni mekân eklemek için bazı mekânların bölünmesi) • Kullanılmayan mekânların zamanla bozulması

Sürekli ve mevsimlik kullanılan konutlardaki bozulmalar genellikle insan kaynaklı olup konutların özgün özelliklerinin bozulmasına sebep niteliksiz, hatalı değişiklik ve müdahalelerdir. Halen mevsimlik ve sürekli kullanılan konutlarda günümüz kullanıcı gereksinimlerine karşılık gelen mekânsal düzenlemelere ilişkin öneriler aşağıda sunulmaktadır.

- Mevsimlik ve sürekli kullanılan konutlarda yapı ekleri için öneriler

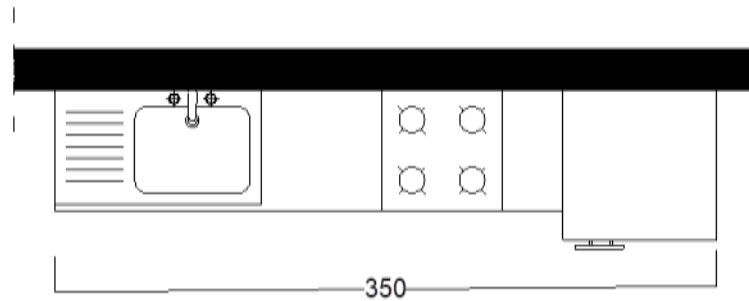
Mevsimlik ve sürekli kullanılan konutlardaki temel bozulma günümüz gereksinmelerine bağlı olarak yapının özgün özelliklerine uygun olmayan malzeme kullanımları, mekân ekleri veya plan şemasına müdahalelerdir. Mekân ekleri yapının cephe karakteristiğinde olumsuz etki yaratması hem de malzemesinin yapı ile uyumlu olmamasıdır. Çağdaş koruma yaklaşımlarında özgün yapının güncel ihtiyaçları karşılamadığı durumlarda çağdaş ek yapılması kabul edilen bir uygulamadır. Ancak bu ek yapıların özgün yapı ile ilişkisi, büyüklüğü, formu, malzemesi yapının cephe karakteristiğini ve kütle algısını bozmayacak özelliklerde olması gerekir. Yöre konutlarında yapılacak ek hacimler hem yapının cephe karakteristiğini bozmamalı hem de özgün yapıdan ayırt edilebilir olmalıdır. Bunun için ek hacimlerin dış duvar konstrüksiyonunda yöredeki özgün malzemelerin farklı yapım teknikleriyle kullanılması olumlu sonuçlar elde edilmesini sağlar.

Konutlara banyo/tuvalet ve mutfak mekânları genellikle ek hacimlerde düzenlenmiştir. Ek yapı betonarme yapım sisteminde, zemin ve duvarlar ise seramik döşemedir. Banyo ve tuvaletin tek bir hacim içerisinde çözüldüğü görülmüştür. Banyo ve tuvalet konuta mümkün olduğunca özgün mekânsal kurguya zarar vermeden ek bir hacim olarak eklenmelidir. Özgün yapının çevre, kütle ve malzeme özelliklerini dikkate alınmalıdır. Konutlara banyo ve tuvalet için ilk öneri ahır katının düzenlenerek banyo ya da tuvalete dönüştürülmesidir. Konutun zemin katından bir merdiven ile ahır katına geçiş sağlanabilir. İkinci öneri varsa konutun atıl kalan bir mekânın ya da holde yer alan odanın banyo ve tuvalet kurgulanmasıdır. Son öneri ise konuta hacim eklenmesidir. Ek hacim, öncelikle arka giriş cephesi ve birinci katta eğim yönündeki cephesi ya da ön giriş cephesinde inşa edilmelidir. Bu yapı taş ya da ahşap kaplama olabilir. Malzemeler mevcut yapı ile uyumlu olmalıdır. Fakat sonradan eklendiği belli olacak şekilde özgün yapı kütesinden ayırt edilmelidir. Banyo ve tuvalet için yaklaşık mekân boyutları 165x230 cm, 271x21 cm, 276x120 cm boyutlarında olması önerilmektedir (Şekil 91).

Şekil 91. Banyo mekânı önerileri

Mutfaklar ise ağırlıklı olarak ön giriş cephesinde bir örnekte ise arka girişin bulunduğu cephede konumlanmıştır. Mutfaklar da benzer şekilde betonarme yapım sisteminde inşa edilmiştir. Mutfakların konutlardaki ocaklık bölümünün işlev değiştirmesi ile oluşturması önerilmektedir. Ocaklık mekânında yemek hazırlama, pişirme ve yeme eylemlerinin gerçekleştirilebileceği gerekli olan ekipman, donatı ve çalışma alanları uygun şekilde örgütlenmelidir. Mevcutta yer alan ocak alanında kagir taş duvar içerisinde ya da uygun olan bir duvarda tezgah yerleştirilerek su tesisatı burada çözülebilir. Depolama birimleri içinse tezgah altı dolaplar ve ocak alanının yan duvarlarında yer alabilir. En basit haliyle I tipi bir mutfak önerilmektedir (Şekil 92). Zemin döşemesi ise mutfak alanını tanımlayan mekânda su geçirmez özellikte olmalıdır. Diğer alanlarda ise kestane ağacından döşeme kullanılabilir.

Şekil 92. I tipi mutfak

Oda sayısının yeterli olmadığı durumlarda konut iki katlı ise birinci katın eğim yönündeki kısım bölünerek yeni bir oda elde edilebilir. Eğer konut tek kattan oluşuyorsa ve

çatı yüksekliği yeterli ise çatı arasına oda eklenebilir. Eğer konutta depolama alanı varsa bu alanlar ahır katına alınabilir ve oda sayısı artabilir. Son öneri olarak konutun ahır katının oda olarak kurgulanmasıdır. Konuta sonradan eklenen bu odaların boyutları özgün odalardan daha büyük planlamalıdır. Günümüz mobilyalarının örgütlenebileceği mekânsal boyutlarda olmalıdır. Bu hacimlerin konutun özgün plan şemasında yer almadığı, sonradan eklendiği belli edilmelidir.

Konutların özgün zemin döşemesinin PVC esaslı malzemelerle değiştirilmiştir. Özgün dokuya aykırı olan bu malzemenin yerine konutun özgün döşemesi olan kestane ağacı kullanılabilir.

Konutlarda ahır katlarının ve oçhanların atıl hale gelmesi konutun ısınma sorununu gündeme getirmiştir. Isı sorunun çözülmesi için özgün ahşap dokuyu bozmadan duvarlara doğal yalıtım detayı tasarlanabilir. Güneş kolektörleriyle sıcak su üretilip radyatörler aracılığıyla ev ısıtılabilir ya da güneş paneli kullanılabilir (URL-6, 2018).

Konut kullanıcılarına kırsal yapıların kültürel miras ve kırsal mimari miras kapsamında önemli bir bileşen olduğu ve özgün özellikleri ile korunarak geleceğe aktarılması konusunda bilinçlendirilmelidir.

- Araştırmacılara öneriler

Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'nde atıl hale gelen kırsal konutlar belgelenecek tek yapı özelinde bozulmaların tespiti yapılarak korunmasına yönelik restorasyon projeleri geliştirilebilir.

Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi'ndeki serender yapıları kırsal mimari mirası koruma çalışmaları kapsamında belgelenebilir.

Yörede özgün özelliklerini korumuş her yapı ayrı ayrı ele alınabilir.

Kullanıcı gereksinimleri bağlamında ele alınan bu çalışma malzeme, yapım tekniği vb. bağlamında da irdelenebilir.

Yörede özgün özelliklerini koruyan mahallelerde detaylı tespit çalışmaları ve envanter çalışmaları yapılabilir.

Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi örneğinde sınırlı tutulan çalışma farklı yörelerdeki kırsal konutlar ile ele alınarak kullanıcı gereksinimleri ve konut kullanım biçimleri üzerinde karşılaştırmalar yapılabilir.

• Konaklar Mahallesi'nde Kullanılan Mimari Terimler

Ahır	: Büyükbaş hayvanların barınacağı yer.
Ambar	: Süt ve süt ürünlerinin işlendiği ve depolandığı mekan.
Aydınlatma penceresi	: Gaz lambası vb. aydınlatma elemanlarının yer aldığı duvar yüzeyinde açılmış, bir lamba ile iki mekanının aydınlatılmasını sağlayan pencere boşluğu.
Baca	: Odalarda yer alan şömine.
Bulma	: Yatma işlevine hizmet eden mekan, oda.
Döner dolap	: Misafir odasına yemek servisinin yapılması amacıyla kullanılan kendi etrafında dönen dolap.
Hamam	: Konutta sedirin içinde yer alan, oda duvarında bir niş olarak ya da oda ile ilişkili banyo yapılan dar hacim.
Hayat	: Konutun manzara yönünde konumlanmış ortak kullanılan oturma, dinlenme ve aynı zamanda odalara geçiş mekanı, sofa.
Maran	: Yayla konutlarında süt ve süt ürünlerinin işlendiği ve depolandığı mekan.
Misafir odası	: Misafirleri ağırlamak ya da yatılı misafirlerin gece kalması için ayrılmış, baca/şömine, karşılıklı iki sedir ve musandere bulunan mekan.
Musandere, Musandıra	: Misafir odasında yer alan depolama birimleri, dolap.
Ocaklık	: Özgün kullanımda mutfak mekanına karşılık gelen, zemini sıkıştırılmış toprak ya da taş olan ve taş kemerli ocaklığa sahip olan mekan, aşhane.
Oçhan	: Hayvanlar için otların depolandığı mekan, çatı katı.
Perdelik	: Misafir odasında bulunan ahşap perde elemanları.
Pilita	: Isıtma, yemek pişirme (ocak ve fırın), su ısıtma işlevlerini karşılayan soba.
Sedir	: Yatma, oturma işlevlerine yönelik olarak oda, misafir odası ve hayatta yer alan sabit mobilya.

6. KAYNAKLAR

- Ahunbay, Z., 2019a. Kültür Mirasını Koruma İlke ve Teknikleri, YEM Yayın, İstanbul.
- Ahunbay, Z., 2019b. Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon, YEM Yayın, İstanbul.
- Altman, I. ve Chemers, M. M., 1980. Culture and Environment, Cambridge University Press, Cambridge.
- Altman, I., Rapoport, A. ve Wohlwill, J.F., 1980. Human Behavior and Environment, Plenum Press, New York.
- Altunkaya, G. U. ve Engin, N., 2018. Artvin-Ardanuç Kırsal Mimari Dokusu, 4. Ulusal Yaı kongresi ve Sergisi Yapı Sektöründe Yenilikçi Yaklaşımlar, Aralık, Antalya.
- Ammerigo, M. ve Aragonest, J.I., 1997. A Theoretical, and Methodological Approach to the study of Residential Satisfaction, Journal of Environmental Psychology, 17, 47-57.
- Amsterdam Bildirgesi, <https://docplayer.biz.tr/34143210-Amsterdam-bildirgesi-avrupa-mimari-miras-kongresi-coe-1975-declaration-of-amsterdam-congress-on-the-european-architectural-heritage.html>, 25 Mart 2021.
- Aran, K., 2000. Barınaktan Öte: Anadolu Kır Yapıları, Tepe Mimarlık Kültürü Merkezi, Ankara.
- Aras, A. ve Ziyrek, E. B., 2021. Kırsal Mimari Mirasın Korunması, Tülay Zorlu (ed.), 1. Baskı, Gece Akademi, Ankara.
- Arcan, E. F. ve Evci, F., 1999. Mimari Tasarıma Yaklaşım, Bina Bilgisi Çalışmaları, Tasarım Yayın Grubu, 3. Basım, İstanbul.
- Aşıloğlu, F. ve Memlk, Y., 2010. Frig Vadisi Kültür Mirası Alanlarının Belirlenmesi ve Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi, 2, 2, 185- 197.
- Aydın, D., 2008. Contextual Values in Rural Architecture: Kilistra (Gokyurt) Settlement/Turkey, Regional Architecture and Identity in the Age of Globalization, Volume I, Editors; Jamal Al-Qawasmi, Abdesselem Mahmoud, Ali Djerbi. In The Second International Conference of the Center for the Study of Architecture in the Arab Region, 408-417.
- Aydın, D. ve Çınar, K., 2009. An Analysis of Cultural and Geographical Lasting Characteristics Through the Use of Local Materials in Anatolia: Dwellings in the Konya Plain, Turkey. Global Built Environment Review (GBER), International Centre for Development and Environmental Studies, 7,1, 31-49.
- Aydın, N., 2018. Nitel Araştırma Yöntemleri: Etnoloji. Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi, 2,2, 60-71.

- Batur, A. ve Gür, Ş. Ö., 2005. Doğu Karadeniz'de Kırsal Mimari. Milli Reasürans.
- Bektaş, C., 1992. Koruma Onarım, YEM Yayın, İstanbul.
- Bektaş, C., 2001. Halk yapı sanatı. Literatür.
- Biryol, U., 2011. Kaçkarlar'da Bulut Olsam, Phoenix Yayınları, İstanbul.
- Bozkurt, B., 2014. Çamlıhemşin Konaklar Mahallesi Konak Yapılarının Koruma Sorunları ve Yeniden Kullanım Önerileri, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Büyüksöfoğlu, A., 2019. Rize İli Kırsal Ahşap Konutlarının Mekân Kurgusu, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Cengiz, S., 2015. Doğu Karadeniz'de Kırsal Mimari: Rize-Fındıklı-Hara Köyü- Köseoğlu Osman Cengiz Evi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çakmak, B. Y., 2011. Kırsaldan Kente Göç Sürecinde Mekânsal Değişim: Mekânsal Dizim Yöntemiyle Analiz, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Çekül Vakfı., 2012. Anadolu'da Kırsal Mimarlık, Bursa.
- Demirrenk, E. İ., 2017. Geleneksel Rize İkizdere Evlerinin Plan Tipolojisi Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Eminağaoğlu, Z. ve Çevik, S., 2005. Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım ve Planlama Politikalarının Bölgesel Ölçek İçinde Değerlendirilmesi. Planlama Dergisi, 32, 72-81.
- Eres, Z., 2013. Türkiye'de Geleneksel Kırsal Mimarinin Korunması: Tarihsel Süreç, Yasal Boyut. Prof. Dr. Nur Akın'a Armağan-Mimari ve Kentsel Koruma, 457-469.
- Eres, Z., 2016. Türkiye'de Geleneksel Köy Mimarisini Koruma Olasılıkları, Ege Mimarlık Dergisi, 92, 8-13.
- Ertürk, Z., 1976. Kullanıcı Konforu Açısından Boyutsal Gereksinmelerin Saptanması İçin Bir Yöntem, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sözen, M. ve Eruzun, C., 1992. Anadolu'da Ev ve İnsan, Emlak Bankası Yayınları, İstanbul, 102-138.
- Eskiçırak, D., 2009. Doğu Karadeniz Bölgesi Geleneksel Konutlarının İyileştirilmesine Yönelik Yapım Sistem ve Malzeme Kullanımı Analizi – Örnek Konutların Mevcut Durum Değerlendirmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Europe's Living Landscapes: Cultural Heritage as a Force for Rural Development. <http://www.ecovast.hr/dokumenti/Europes%20Living%20Landscapes.pdf> 27 Mart 2021.
- Eyüce, A., 2005. Geleneksel Yapılar ve Mekânlar, Birsan Yayınevi, İstanbul.
- Faiz Büyükçam, S., 2021. Doğu Karadeniz'de Kırsal Turizm Geleneksel Çamlıhemşin Konutları, Tülay Zorlu (Ed.), 1. Baskı, Gece Akademi, Ankara.
- Granada Talebi: Bölgesel Planlamada Kırsal Mimari, Avrupa Pilot Projeler Programı Sempozyumu No: 5 (COE, 1977) <http://kumid.net/euproject/admin/userfiles/dokumanlar/K-Granada-Talebi,-COE,-1977.pdf> 27 Mart 2021.
- Güler, K., 2012. Doğu Karadeniz Kırsal Mimarisi Örneklerinden Rize-Fındıklı Aydınoglu Evi Restorasyon Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Güler, K., 2016. Türkiye'de Nüfusunu Yitiren Kırsal Yerleşimlerin Korunması İçin Bir Yöntem Önerisi: Ödemiş-Lübbey Köyü Örneği, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gür, Ş. Ö., 2000. Doğu Karadeniz Örneğinde Konut Kültürü. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Gürbüz, M. ve Karabulut, M., 2008. Kırsal Göçler ile Sosyo-Ekonomik Özellikler Arasındaki İlişkilerin Analizi. Türk Coğrafya Dergisi, 50.
- Hasol, D., 2019. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, YEM Yayın, 16. Baskı, İstanbul.
- Heath, K. W., 1988. Defining the Nature of Vernacular, Material Culture, 20, 2-3, 1-8.
- ICOMOS, Principles for the Preservation of Historic Timber Structures, Mexico. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_en0162583001587378501.pdf 19 Mart 2021.
- ICOMOS, The International Day for Monuments and Sites Theme for 200-“Save Our Historic Villages” <https://www.icomos.org/18thapril/18april2001.htm> 27 Mart 2021.
- ICOMOS, The International Day for Monuments and Sites Theme for 2010-“Heritage of Agriculture” <https://www.icomos.org/en/9-uncategorised/416-heritage-of-agriculture--patrimoine-de-lagriculture> 27 Mart 2021.
- ICOMOS, The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas https://www.icomos.org/Paris2011/GA2011_CIVVIH_text_EN_FR_final_20120110.pdf 27 Mart 2021.
- ICOMOS, Heritage and Landscape as Human Values http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0034808001536912096.pdf E.T. 27 Mart 2021.

- ICOMOS Türkiye, Mimari Mirası Koruma Bildirgesi “2013” http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_en0605852001542305046.pdf 19 Mart 2021.
- ICOMOS, U., Principles for the Recording of Monuments, Groups of Buildings and Sites. London; ICOMOS. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_en0057762001587380182.pdf 19 Mart 2021.
- İnceoğlu, N., 1990. Mimarlık Bilgisi Ders Notları, Yıldız Üniversitesi Matbaası, İstanbul.
- Jackson, J.B., 1996. Discovering the Vernacular Landscape, Yale University Press, London.
- Karataş, Z., 2015. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi, 1,1, 62-80.
- Karpuz, H., 1992. Rize, Kültür Bakanlığı Yayınları Tanıtma Eserleri Dizisi, Ankara, 1-182.
- Köse, A., 2005. Türkiye’de Geleneksel Kırsal Konut Planlarında Göçebe Türk Kültürü İzleri, Sosyal Bilimler Dergisi, 158-191.
- Kuban, D., 1995. Türk Hayat’lı Evi, Eren Yayıncılık, İstanbul.
- Kurdoğlu, O., 2002. Kaçkar Dağları Milli Parkı ve Yakın Çevresinin Doğal Kaynak Yönetimi Açısından İncelenmesi; Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Küçükerman, Ö., 1996. Kendi Mekanının Arayışı İçinde Türk Evi, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul.
- Madran E. ve Özgönül N., 2005. Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması, TMMOB Mimarlar Odası, Ankara.
- Masrour, M. ve Karbaschi, M., 2015. Comprehending Vernacular Architecture in the Architectural Educational System in Iran, Am. J. Civil Eng. Archit., 45.
- Mazumdar, S., ve Mazumdar, S. 1997. Intergroup Social Relations and Architecture: Vernacular Architecture and Issues of Status, Power, and Conflict, Environment and Behavior, 29,3, 374-421.
- Oliver, P., 1983. Perfected for Needs: Vernacular Architecture in Education. Habitat International, 7,5-6, 337-383.
- Oliver, P., 1997. Encyclopedia of Vernacular Architecture of the World, Cambridge University Press.
- Oliver, P., 2006. Built to Meet Needs: Cultural Issues in Vernacular Architecture. Routledge.
- Oranratmanee, R., 2020. Cultural Geography of Vernacular Architecture in a Cross-Cultural Context: Houses of the Dai Ethnic Minority in South China. Journal of Cultural Geography, 37, 1, 67-87.

- Otyakmaz, M. A., 2019. Rize- İkizdere-Dereköy Köyü Geleneksel Konutları İncelenmesi ve Asım Ekşi konutu Restorasyon Önerisi, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Öğdül, H. ve Olgun, İ., 2015. Köylerin Kırsal Kimliğinin Korunmasında Yeni Bir Araç: Köy Tasarım Rehberi, Güney Mimarlık Dergisi, 19, Ağustos.
- Özçağlar, A., Somuncu, M., Bayar, R., Yılmaz, M., Murat Yüceşahin, M., Yavan, N. ve Karadeniz, N. 2006. Çamlıhemşin İlçesinde Doğal ve Beşeri Kaynak Tespitine Bağlı Olarak Geliştirilen Arazi Kullanım Kararları, Coğrafi Bilimler Dergisi, 4, 1, 1-27.
- Özgüner, O., 1970. Köyde Mimari Doğu Karadeniz, O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Ankara.
- Rapoport, A., 1969. House Form and Culture. Foundations of Cultural Geography Series. Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, New Jersey.
- Reyhan, S., 2011. Rize-Çamlıhemşin İlçesi Şerif Reyhan Konağı Restorasyon Projesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Rudofsky, B., 1981. Architecture Without Architects, Academy Editions, London.
- Saatçı, M., 2016. Kültürün Mekansal Organizasyona Etkilerinin Mekan Dizim Yöntemi ile Analizi:Laz, Hemşin ve Gürcü Kültürü Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Sadıklar, Z., 2021. Doğu Karadeniz’de Kırsal Turizm Geleneksel Çamlıhemşin Konutları, Tülay Zorlu (Ed.), 1. Baskı, Gece Akademi, Ankara.
- Sağsöz, A. ve Akçam, S., 2019. Koruma Planlama ve Uygulamalarında Yetki Karmaşası Üzerine Pilot Bir Çalışma: Rize-Ayder Yerleşmesi. Electronic Turkish Studies, 14,7.
- Selanik Ay, T. ve Kurtde de Fidan, N., 2013. Öğretmen Adaylarının Kültürel Miras Kavramına İlişkin Metaforları. International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 8, 12, 1135-1152.
- Sezgin, H., 1984. Vernaküler Mimari ve Günümüz Koşullarındaki Durumu, Mimarlık, 201, 44-47.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U., 2007. Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü. Büyük Fikir Kitapları Serisi: 71 Remzi Kitabevi Anonim Şirketi, İstanbul.
- Sözen, M., 2001. Türklerde Ev Kültürü (House Culture of Turks), Doğan Kitapçılık AŞ, İstanbul.
- Sümerkan, M. R., 1990. Biçimlendiren Etkenler Açısından Doğu Karadeniz Kırsal Kesiminde Geleneksel Evlerin Yapı Özellikleri, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

- T.C. Resmi Gazete, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu. (2863), 21.7.1983, 5879.
- Tipnis, A., 2012. Vernacular Traditions: Contemporary Architecture. The Energy and Resources Institute (TERI).
- Tlaxcala Declaration on the Revitalization of Small Settlements. 1982. <https://www.icomos.org/en/resources/charters-and-texts/179-articles-en-francais/ressources/charters-and-standards/385-tlaxcala-declaration-on-the-revitalization-of-small-settlements> E.T. 26 Mart 2021.
- Tundilek, N. 1967. Türkiye İskn Coğrafiyası (Kır İsknı). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafiya Enstitüsü Yayınları, 49.
- Turgut, H. 2001. Culture, Continuity and Change: Structural Analysis of the Housing Pattern in Squatter Settlement, Global Built Environment Review, 1, 17–25.
- Tümertekin, E. ve zg, N., 2002. Beşeri Coğrafiya: İnsan-Kültür-Mekân, Çantay Kitabevi, İstanbul.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2020-37210>
- Türnüklü, A., 2000. Eđitimbilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24, 24, 543-559.
- UNESCO, Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage Adopted by the General Conference at Its Seventeenth Session, Paris, 16 November 1972. <https://whc.unesco.org/en/conventiontext/>, 15 Mart 2021.
- URL-1, https://tr.wikipedia.org/wiki/%C5%9Eablon:T%C3%BCrkiye_etiketli_iller_haritas%C4%B1, 05 Şubat 2022.
- URL-2, <http://www.camlihemsin.bel.tr/sayfa/demografik-yapi/103>, 05 Şubat 2022.
- URL-3, <https://rize.tarimorman.gov.tr/Menu/12/Cografi-Yapi>, 07 Şubat 2022.
- URL-4, <http://www.camlihemsin.bel.tr/sayfa/ekonomik-profil/97>, 07 Şubat 2022.
- URL-5, https://www.tripadvisor.com.tr/Hotel_Review-g2194945-d12094991-Reviews-Makrevis_Pansiyon_Cafe-Camlihemsin_Rize_Province_Turkish_Black_Sea_Coast.html, 10 Şubat 2021.

- URL-6, https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/66110336/Gizem_UYGUN_ALTUNKAYA_Tam_Metin_Bildiri-with-cover-page-v2.pdf?Expires=1656762184&Signature=fxfEsr5EQ5YtwqcS4wUpy2VUHjPehGaiJzBrRzPvc52F8WUVC AuWVbMUooNPIQTaDu4Cpft5Xe4GOAvUToxWuA~DpKAr9VoIKmKiSlEJS--cGAtcEHfpvZLcbe86wSfk8k5osVEffyniYeFz~JPE1mzJ42FDtPk820osL36KTU3QXAY4Hy5djQP~JBElOk3BjWNhacV7-D8tkU9Fdjbyuqtx-4n6eo-qUNat6ZGSURSFImJdumOf5AlVa-E~7POFB-qU4YUEfBTI3U12aoaLGlc20R3qiDbKCGzd22-3BijUZgYF9PepTnnaqqnwUF~sxlXOAF9tO6eRYSw4i07g__&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA, 17 Mart 2022
- Ünügür, M., 1973. Kültür Farklarının Mutfaklarda Mekân Gereksinmelerine Etkilerinin Saptanmasında Kullanılabilecek Bir Ergonomiks Metod, Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Vecco, M., 2010. A Definition of Cultural Heritage: From the Tangible to the Intangible, *Journal of Cultural Heritage*, 11, 3, 321-324.
- Venedik Tüzüğü, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_tr0243603001536681730.pdf, 15 Nisan 2021.
- Wagner, P.L. ve Mikesell, M.W., 1962. The Themes of Cultural Geography, In:Readings in Cultural Geography. Chicago: University of Chicago Press, 1–24.
- Zamankhanı, J. S. 2009. İran'ın Deprem Bölgesi Olan "Doğu Azerbaycan" İlindeki Köy Evlerinin Biçimsel ve Yapısal Yönlerden İrdelenmesi ve Islahı Üzerine Bir Çalışma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Zorlu, T. ve Faiz, S. 2012. Ekolojik Mimarlık: Doğu Karadeniz Kırsal Konutu, Mimarlık, 367, 9.
- Zorlu, T., 2004. Müstakil Konut Sitelerinde Değişim/Dönüşüm Sorunsalı ve Kimlik Trabzon Örneği, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

7. EKLER

Ek 1. Alan Araştırması İçin Hazırlanan Soru Cetveli

Bu anket formu Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümünde yapılan bir yüksek lisans tez çalışması kapsamında hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amacı, yerleşmedeki konutların sürekli ya da mevsimlik kullanımlarında kullanıcı gereksinimlerinin, konut kullanım kalıplarının ve konuttan beklentilerin tespit edilmesi ve bu bağlamda bu yapıların özgün özelliklerini yitirmeden korunmalarına ilişkin koruma önerilerinin verilmesi/oluşturulmasıdır.

Değerli yardım ve katkılarınız için şimdiden teşekkür ederim.

İç Mimar İrem KARADENİZ

a) Genel Bilgiler

Anket No:		Konut Bilgileri	
Adı-Soyadı:		Ada:	
Görüşme Tarihi:		Pafta:	
Görüşme Saati:		Parsel:	

b) Demografik Bilgiler

Yaşınız:		Eğitim Durumunuz:	
Cinsiyetiniz:		Mesleğiniz:	
Medeni Durumunuz:			

c) Konutun Mevcut Kullanımına İlişkin Sorular

6. Konutu kullanım durumunuz (Mevsimlik-Sürekli):

Konutu kimlerle paylaşıyorsunuz?

7. Mülkiyet Durumu.....

8. Aktif Kullanan Aile Sayısı.....

9. Eğer konutu paylaştığınız birileri varsa bu durum konut kullanımınızı nasıl etkiliyor? (Konut bölünerek mi kullanılıyor, farklı giriş-çıkışlar eklenmiş mi, her kullanıcının kendine ait bir odası var mı? Ortak ve özel kullanılan mekânlar hangileri? vb.)

.....

10. Konutunuzdaki özgün plan şemasındaki hangi mekânları (yerleri, odaları) kullanıyorsunuz, hangi mekânları (yerleri, odaları) kullanmıyorsunuz?

Kullanılan mekânlar:

.....

.....

Kullanılmayan mekânlar:

.....

.....

11. Konutunuzda çoğunlukla hangi mekânlarda zaman geçiriyorsunuz?

.....

.....

d) Konut Memnuniyetine İlişkin Sorular

12. Konutunuzun memnun olduğunuz/sevdiğiniz özellikleri nelerdir?

.....

.....

13. Konutunuzda memnun olmadığınız/şikayetçi olduğunuz özellikler nelerdir?

.....

.....

e) Konuta Yapılan Müdahalelere İlişkin Sorular

14. Konutunuzda herhangi bir değişiklik yaptınız mı? Evet ise ne tür değişiklikler yaptınız?

.....

.....

f) Konuta İlişkin Beklentiler

15. İmkânınız olsa konutunuzda bir değişiklik yapmak ister miydiniz? Evet ise, nasıl bir değişiklik yapmak isterdiniz?

.....

.....

16. Konutunuzda yaptırmak istediğiniz değişikliklere neden olan etmenler nelerdir?

.....

.....

Ek 2. Trabzon Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü izin yazısı

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kùltür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü
Trabzon Kùltür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü

Sayı : 20816062-165.02.03-E.690483

17.09.2020

Konu : Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi, tescilli
kùltür varlıklarının rölöve çizimleri

Sayın İrem KARADENİZ

İlgi : 09.09.2020 tarihli başvurunuz.

İlgi başvurunuzda, tez çalışmanızda kullanılmak üzere Rize İli, Çamlıhemşin İlçesi, kùltür varlığı olarak tescilli konutlara ilişkin mevcut olan rölöve çizimlerinin tarafınızla paylaşılması talep edilmiştir. Söz konusu çizimler yazınız ekinde gönderilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır

Alihsan KARTAL

Koruma Bölge Kurulu Müdür V.

Ek : CD (1 Adet)

Bu evrakın 5070 sayılı kanun
görevince E-İMZA ile imzalandığı
tesdik olunur. 17.09.2020

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Cumhuriyet Mh. Nemlioğlu Cemal Sk. No:27 Ortahisar/TRABZON

Bilgi için: Emre KARADENİZ
Yüksek Mimar

ÖZGEÇMİŞ

Eskişehir Anadolu Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümü'nde başladığı lisans eğitimini 2017 tamamladı. 2018 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi İç Mimarlık Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2019 yılından itibaren Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü'nde araştırma görevlisi olarak çalışmalarını sürdürmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

